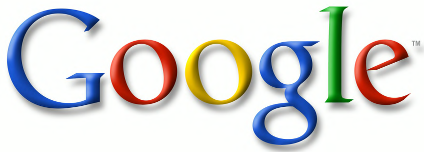
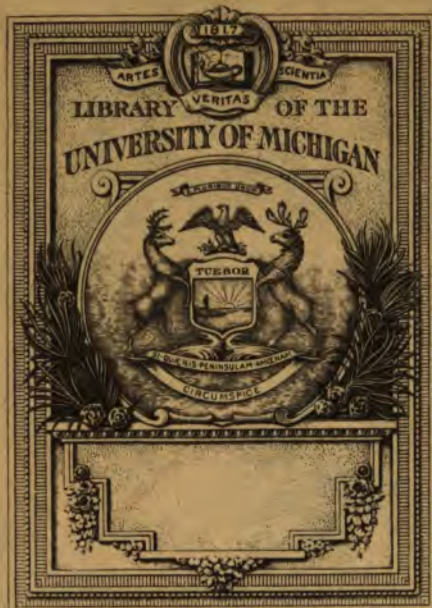
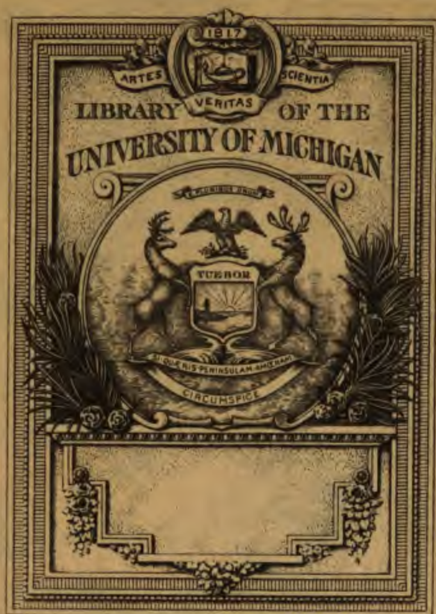

1817
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
SI QUAERIS PENINSULAM AMOENAM
CIRCUMSPICE

1817
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
SI QUÆRIS PENINSULAM AMŒNAM
CIRCUMSPICE

INGER

JAKOB KNUDSEN

INGER

ROMAN

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KJØBENHAVN OG KRISTIANIA
1906

FR. BAGGES KGL. HOF-BOGTRYKKERI
KJØBENHAVN

I.

Ditlev Nissen var et Øjeblik lige ved at tabe Modet overfor sine Fødselsdagsgjæster. Hans Fødselsdags-Kringle — et stort *D* sammenslynget med et *N* og Tallet 13 anbragt derimellem — havde ikke nær gjort det Indtryk paa dem, som han havde ventet; de havde spist den uden egentlig at skjænke den nogen Omtale. Og nu havde man saa derefter leget „Danskere og Tydskere“ ude i Gaarden; men det var helt slaaet Klik. De tre Thybjerg'er havde sagt, at de kjendte godt Legen, blot ikke Navnet, men de syntes ikke, den var morsom, — og Thorkild Petersen havde sletikke leget med, men gaaet og skaaret Skarntydefløjter henne imellem Asketræerne. Ved tredje Omgang af Legen, der var en Slags „Tagfat“, var den gaaet helt istaa. Thybjerg'erne — den fjortenaarige Mogens og hans to Søstre — stod nu og snakkede om Ting, der sletikke engang kom Besøget ved, — det var vist deres Lektier til i Morgen. Inger Hegn fra Borrekjær gik ene omkring med Hænderne paa Ryggen, og Pastor Boye's to Pigebørn plukkede Blomster

af Majtræet, der lige var sprunget ud, — henne ved Gavlen af Huset.

Ditlev tænkte paa, den Gang han havde været med at lege denne Leg for en Maaned siden ovre paa den anden Side Grænsen hos Farbror Karstens i Følslev! Men det var jo rigtignok heller ikke sammen med disse Stivstikkere!

Det var med Følelsen af som Vært at maatte gjøre noget, at Ditlev raabte: „Hør, nu skal vi til at lege Fro-de Fre-dego'j!" — han tog sig ikke, under den ubekvemme Situation, i Agt for, at han kom til at udtale Navnet helt sønderjydsk.

Thorkild Petersen vrængede: „Fro-de Fre-dego'j! — er det ogsaa en Leg, vi godt kjender, men som de giver et andet Navn i Følslev?"

„En af os skal være den danske Konge," fortsatte Ditlev. „Han hedder Frode Fredegod. Han staar midt paa Plænen omme i Haven, og der ligger en Sten ved hans Fødder. Det er et kostbart Guldsmykke. Saa skal de andre gjemme sig saa meget i Nærheden, som de kan, men saadan at han ikke seer det, for saa gjælder det ikke. Saa skal han raabe: „Frode Fredegod er dør!"

„Er han *dør*?" lo Thorkild Petersen.

„Ja, han er død," sagde Ditlev og blev mørkerød i Hovedet helt op under sin lyserøde Haartop. „Og saa skal alle de, der har gjemt sig, komme frem og kappes om, hvem der kan røve Guldsmykket. Den, som saa tager det, han bliver næste Gang Frode Fredegod."

„Det er jo ikke andet end „Klap op"," sagde Thorkild.

„Jo, det er!" — Ditlevs ganske lyseblaa Øjne tindrede af Harme. — „Det er sletikke „Klap op". Men Du kan jo godt lade være at lege med!"

„Jamen skal Tyven da være Konge?" spurgte den femtenaarige Agnete Boye paa en næsten voksen, dameagtig Maade.

„Tyven — Konge?" sagde Ditlev med sin gesvindte, sønderjydske Betoning af Ordene. „Ja — — Nej, men saa begynder jo Legen forfra. Kom nu ba'r! — nu kan jeg være Fro-de Fre-dego'j første Gang. Saa gjemmer I andre jer!"

Børnene skyndte sig bort. Kun Thorkild Petersen gik inde imellem Asketræerne og blæste paa en Skarntydefløjte med sin store, skjæve Mund. — Ditlev havde nu den samme glade Fornemmelse overfor Legen, som naar han om Vinteren første Gang mærkede, at Isen kunde bære. — Han purrede de Legende ud, der havde gjemt sig for nær, saa han kunde se dem, — han syntes, det begyndte at blive spændende, at ligne Legen i Følslev, for den maatte han rigtignok hele Tiden tænke paa. — Selv Thorkild Petersen listede nu bort fra Asketræerne og gjemte sig for ikke at blive udenforstaaende.

„Fro-de Fre-dego'j er dør!" raabte Ditlev. Han havde rent glemt at passe paa sin Udtale. — Fra alle Sider kom Børnene løbende mod Maalet. Mogens Thybjerg var den, som først naaede det.

„Synes I saa ikke, det er morsomt?“ spurgte Ditlev sine Gjæster.

„Jo, saamænd,“ svarede Mogens.

„Det er ganske morsomt,“ sagde Agnete Boye paa sin voksne Maade.

„Men I skulde have seet, da vi legede det i Følslev,“ sagde Ditlev ivrig; „og æ Sjendarm — jeg mener: Gendarmen — han havde forbudt Legen, fordi Frode Fredegod var jo en dansk Konge. — Saa sagde vi sletingen Ting, naar vi stod ved Stenen og skulde raabe, andet end: *Uha*! — og Gendarmen stod og hørte derpaa! Og saa kom de jo løbende ud af deres Smuthuller allesammen. Den, som saa naaede Stenen først, sagde ogsaa bare: *Uha!* — og saa blev der en Latter, for Gendarmen kunde jo ingen Ting sige til det. Men saa fandt han tilsidst paa, at det gjorde grober Unfug paa Gaden, saa forbød han det. Men saa løb vi ind i Farbro'er Karstens Have. Han morede sig saadan over os. Og derinde sagde vi igjen: „Fro-de Fre-dego'j er dør!“ — Æ Sjendarm gik og luskede langs med Havediget!“

„Det maa være underligt at behandle Politiet paa den Maade,“ sagde Agnete. „Hjemme i Rønbjerg vilde da kun Gadedrengene gjøre saadan. Politi-Hansen hører med til Valgmenigheden. Han kommer hjemme hos os sommetider i Præstegaarden.“

„Jamen dérovre — det er da en helt anden Sag,“ sagde Ditlev ærgerlig.

„Jo, selvfølgelig. Det mener jeg ogsaa.“

„Æ Sjendarmer det er jo æ Tydskerer."

„Ja, naturligvis. Men paa den Maade har de jo ikke rigtig Politi derovre."

„Nej."

„Jamen det maa dog være underligt."

„Hvorfor det saa? De har helleringen Forbrydere derovre. De eneste, som gjør Spektakler derovre, det er jo æ Sjendarmer selv. — — Nu skal vi gjemme os igjen!"

Legen gik et Par Gange endnu. — Saa begyndte Agnete Boye og Ellen Thybjerg at spadsere ganske langsomt med hinanden om Livet, naar de skulde hen at gjemme sig.

Ditlev skyndede paa dem til ingen Nytte.

„Ingers Moder maa vist være meget rig, siden hun kan forære Datteren saadan et Gulduhr, — og endda inden Konfirmationen, hun er jo kun tretten Aar," sagde Agnete til sin tolvaarige Veninde. „Hun er jo ogsaa næsten ligesaa fin i sin Dragt som en af os andre."

„Jamen hendes Moder stammer ogsaa fra Sønderjylland. Og dér gaar mange Bønder klædt saadan," svarede Ellen. „Men naar man tager hende i Haanden, kan man alligevel mærke, at den er lidt grovere i det — — ja, nu f. Ex. end Din Haand." — Hun saae beundrende paa Agnete.

„Fader bryder sig ikke videre om Ingers Moder," sagde Agnete. „Han siger, at hvis ikke hendes afdøde Mand havde ført hende ind i Rønbjerg Valgmenighed, saa var det temmelig tvivlsomt, om hun

af egen Drift var kommen. Men det skal Du ikke tale om, at jeg har sagt, Ellen. For hun giver dog et stort Bidrag." —

Ditlev raabte: „Er I nu ogsaa kjede af at lege dettehér? — I kan snart blive færdige!" — Han saae, at der helleringen Fart var i de andres Bevægelser.

„Vi har jo ingen Gendarmer til at gjøre Legen interessant," bemærkede Agnete Boye.

„Det behøves da hellerikke," sagde Ditlev. „Frode Fredegod var jo ligesaa godt Konge her som i Sønderjylland."

De andre Børn brast i Latter ved denne Ytring. Og Ditlev syntes saa hellerikke selv han kunde finde nogen Mening i den. Det maatte vel være noget, der hang ved ham fra Følslev, hvor han for saa kort Tid siden havde opholdt sig. —

„Uh, vi skal til at repetere baade Frode Fredegod og alle de andre gamle Konger i næste Maaned," sagde Ellen Thybjerg til Agnete. „Det er Du da fri for nu."

Agnete smilede konfirmeret.

„Men saa maa vi jo have en anden Leg," sagde Ditlev. „Saa kan vi lege „Dannebrog". Men det skal være inde."

„Aa, den er vist ikke morsom," sagde Ellen Thybjerg.

„Kan vi ikke lege den ude?" spurgte Agnete.

„Nej, for vi skal sidde i en Stue hver med et lille Dannebrog i Haanden. Saa kommer æ Sjen-

darm, men han skal banke tre Gange paa Døren og tælle til ti mellem hvert Slag. Og saa gjælder det om, at vi kan gjemme vore Danebroger i en Fart, inden han faar lukket op. Den, hvis Dannebrog han saa først finder, skal næste Gang være Sjendarm."

„Nej, lad os være fri for alle disse fædrelandshistoriske Lege," sagde Mogens Thybjerg. „Naar man har fri, saa skal man ikke tænke paa sine Lektier. Og vi vil virkelig ogsaa blive ude, i saadan et dejligt Vejr."

„Dannebrog er da ingen Lektie," sagde Ditlev. — „Men saa kan vi jo trækkes i Reb over Aaen. Men der kan Pigerne vist ikke være med."

„Hvad vil det sige? Hvorfor ikke?" spurgte Ellen.

„Jo, for to af os skal staa, een paa hver Side af Aaen, — saa er det Konge-Aaen. Saa skal de have det samme Reb bundet om Livet beggeto, saadan at de selv ikke kan løse det. Og saa skal de rykkes, indtil den ene af dem falder i Aaen."

„Det var dog en forfærdelig Leg!" raabte Ellen.

„Jamen de kan jo tage noget af deres Tøj af. Og hvis saa han paa Nordsiden af Aaen vinder, saa kommer Nordslesvig engang til Danmark, men hvis den anden vinder, saa kommer Danmark til Tydskland."

Mogens Thybjerg mente, at det kunde være interessant at prøve den Leg. Saa kunde han og Ditlev jo trækkes i Reb med hinanden.

„Er Du gal, Dreng!" raabte hans Søster Ellen,

med et Blik til Agnete. „Det vil vi da virkelig ikke staa og see paa. Hvad troer Du, Fa'er vilde sige?"

„Vil Du, Thorkild?" spurgte Ditlev.

„Nej!" skreg denne, paa forkjælet Eneste-Barns Maneer, og løb til Side.

„Jeg vil godt prøve det," sagde Inger Hegn og blev lidt rød i sit solbrunede, blege Ansigt.

„Nej, — for Du kan vel ikke lægge noget af Dit Tøj?" sagde Ditlev.

Inger stod isoleret overfor de andre Pigebørn. Øjnene tog straks en stum Afsked. Der syntes ikke at skulle meget til.

Inger sagde ingen Ting, men saae ubestemt frem for sig.

„I kan hellerikke andet end gjøre Indvendinger," sagde Ditlev til sine Gjæster. „Saa kan I jo selv finde paa, hvad vi skal tage os for."

„Jamen hvorfor skal vi absolut tage os noget for? kan vi ikke ogsaa let forstyrre Din Fader, — han ligger jo til Sengs i Dag?" sagde Agnete Boye. „Her er jo saa yndigt at være herude i denne store Præstegaardshave i det dejlige Foraarsvejr."

„Nej, det er vi ikke gamle nok til," sagde Ditlev. „Men jeg har en Drage. Skal vi sætte den til Vejrs?"

Thorkild raabte: „ja, ja!" med en Stemme, der skrattede af Uopdragenhed og tidlig Overgangsalder.

Mogens og de andre vilde ogsaa gjerne see en

Drage; det viste sig, at man ikke kjendte den Slags Legetøj oppe i Rønbjerg.

Ditlev forsvandt skyndsomt om i Gaarden, og kom lidt efter bærende med Dyret, der virkelig var usædvanlig stort og af rødt Sirts med en lang Hale. Den stammede fra Følslev og havde derfor sine nationale Hemmeligheder, som Ditlev foreviste: to Strimler Sirts kunde fjærnes, saa kom der et hvidt Kors frem, der spændte fra Hoved til Hale og imellem begge Vingespidser. Dragen blev til et Dannebrogs-Flag.

Dette vakte dog kun i ringe Grad Rønbjerg-Børnenes Interesse; de var altfor ivrig opsatte paa at see denne mærkelige Indretning fungere. — Ditlev sagde, at saa kunde man ikke blive herinde i Haven. Her var ikke Plads til at stikke den op.

Fulgt af sine Gjæster, der nu for første Gang alle var virkelig optagne af den Underholdning, han bød dem, begav Ditlev sig da ud paa Engen, hvorigjennem Holby Aa løber.

Straks ved første Opstikning steg Dragen til sin fulde Højde. Mod den lyse Foraarshimmel tog det Røde med det hvide Kors i sig straalende ud. Skyerne kom drivende henover den.

„Den ligner Dannebrog, da den faldt ned fra Himlen,“ forklarede Ditlev.

Denne Udtalelse vakte lige i Øjeblikket ingen Opmærksomhed, — før Thorkild, med praktisk Sans, udbrød: „Jamen prøv saa at lade den gaa paa Hovedet!“

„Ja, hvordan faar man den ned?“ spurgte Mogens.

„Vi kan jo trække den ned til os,“ sagde Ditlev.

„Jamen *styrte* ned?“ spurgte Ellen.

„Saa skal man paa een Gang give los paa et stort Stykke Line, saa gaar den lige ned.“

„Ja, prøv det!“ raabtes der fra flere Sider.

Ditlev syntes ikke at høre, eller ikke at være villig.

„Lad den nu gaa ned, Ditlev!“ — sagde Agnete med en Stemme saa ivrig, saa den næsten lød ukonfirmeret.

„Dannebrog plejer it at falde ned, før Nøden er størst,“ sagde Ditlev ganske alvorlig og med rent sønderjydsk Betoning.

„Hvad vil det sige?“ spurgte Agnete.

„Ja, — naar vi ikke kan holde den oppe længer,“ sagde Ditlev. „Men i Dag gaar den jo udmærket. Det kan vare længe, før den kommer ned.“

„Det kan vi virkelig ikke vente paa.“

„Giv nu los, Ditlev!“ sagde Mogens.

„Lad den nu gaa paa Næsen!“ raabte Thorkild.

Ditlev trak Dragen saa meget til sig, at der kom til at ligge nogle Favne Line paa Jorden. Saa *gav* han den dette Stykke paa een Gang.

Nogle store, hurtige Bølgebevægelser løb gjennem Snoren op til Dragen. Denne blafrede i Vinden en kort Tid, — saa gik den pludselig over Stag og skjød i en skraa Bue ned fra sin svimlende Højde.

„Nu kommer den!“ raabte Ditlev, helt bleg af

Bevægelse. — De andre lo og klappede i Hænderne. —

I næste Øjeblik stod Dragen paa Hovedet i Aaens Bund. Kun dens lange Hale svajede langs ad Strømmen og viste, hvor den selv befandt sig.

Alle Børnene løb hen til Aaen.

„Ja, saadan er det, naar man volder det selv, saa gaar det galt," sagde Ditlev; men ingen hørte paa ham.

„Mon den kan flyve mere?" spurgte Mogens.

„Naar den bliver tør," sagde Ditlev.

„Vi maa have fat i en Gren at trække den op med."

„Nej," sagde Ditlev, „saa river I den blot i Stykker." — Han løb hen til en Spange og over Aaen, mens Mogens og Thorkild forsvandt i Haven forat hente Grene. — Pigerne satte sig paa Aabredden som Tilskuere ved Redningsarbejdet.

Ditlev trak af sine Strømper og vadede ud. Men skjøndt Aaen fra denne Side var mindre dyb end fra den, hvor Pigerne sad, kunde han dog hellerikke her naa ud til Dragen.

Nu kom Mogens og Thorkild tilbage. Mogens anbragte sin Gren der, hvor Halen forsvandt i Vandet mod sin Forbindelse med Dragen. Han løftede til Vejrs, men uden at noget vilde følge med.

„Nej, Du river jo blot Halen af den!" sagde Ditlev ærgerlig.

„Du maa ikke rive Halen af Dannebrog!" raabte Thorkild leende, og alle de unge Damer, undtagen

Inger, lo med. — Thorkild var gaaet over paa den Side af Aaen, hvor Ditlev stod.

„Nej, vi maa tage den med Hænderne, ellers faar vi den ikke op,“ sagde Ditlev og gik pludselig længere ud, saa Vandet stod ham op om Bukserne.

„Nu er Du gjennemvaad paa Benene,“ raabte Thorkild.

„Ja, — jeg kan ikke naa den paa den Maade,“ svarede Ditlev ivrig. — Han sprang atter op paa Land, skjød Bukserne af sig og Skjorten over Hovedet, og sprang saa nøgen ud i Aaen, hvor Vandet straks efter gik ham op til Skuldrene. — Nu kunde han faa fat i Dragen. Men den sad meget fast, og han turde ikke rykke med fuld Kraft, forat den ikke skulde tage Skade.

Midt under sine Anstrængelser hørte han Thorkilds skrattende Stemme: „Ha, ha, ha, — nu løber alle Pigebørnene!“

Han saae op — og lige ind i Øjnene paa Inger Hegn. — Hun var saa da ikke løbet, hun sad akkurat paa samme Sted som før. — Men i næste Øjeblik hørte han et: „Farvel, Ditlev!“ ude fra Engen. Han saae ikke den, som sagde det, for Ditlev var meget lavere nede end Aabrinken; men det maatte være Mogens's Stemme. Det kunde ikke være nogen andens.

Samtidig huskede Ditlev, at han selv et Øjeblik havde syntes, at det maaskee var forkeert, lige idet han skjød Skjorten over Hovedet. Men i næste Nu havde han jo været ude i Vandet. — Hans Tanker

kom fuldstændig i Forvirring, men han fortsatte desuagtet ivrigt sit Arbejde forat faa Dragen løs. Dette lykkedes, og han vadede tilbage mod Aabrinken med den. — Han kastede i det samme et Blik over mod Inger. — Hun sad som før og saae roligt paa ham. — Skjøndt Vandet var koldt — den 9. Maj — blev det ham pludselig, som en sommervarm Luftning gjød sig over ham; og han maatte tage sine Øjne til sig med en Fornemmelse, som om han havde seet ind i et stærkt Lys.

Det næste, han iagttog, var Thorkild, der grinende rullede hans Tøj sammen, og nu løb med det under Armen henimod Spangen over Aaen.

„Nej, lad dog være, Thorkild!“ raabte han.

„Vil Du lade det ligge!“ hørte han i det samme Inger sige, og saae hende nu løbe henimod Spangen fra den anden Side.

Hun naaede derhen før Thorkild, men gik ikke over. — Da Thorkild kom, raabte hun: „Vil Du gaa tilbage med Ditlevs Tøj, ellers skal Du faa Klø!“

„Vil Du give *mig* Klø!“ sagde Thorkild truende, — og gjorde, hvad hun sagde. —

Inger vendte sig og gik over Engen ind i Præstegaardshaven. — Thorkild fjernede sig ad Landevejen til — i samme Retning som Mogens og de andre fra Rønbjerg. Ditlev hørte ham raabe Ukvemsord efter Inger, men kunde ikke høre, hvad han sagde. — —

Ditlev havde skyndt sig med den dyngvaade, mudrede Drage op af Vandet. Mens han trak i

Tøjet — nu rystende af Kulde — blev han mere og mere bange for, at han vist var kommen meget galt af Sted. — I Følslev vilde Nødvendigheden af Handlingen have gjort, at man sletikke vilde lagt Mærke til det Usædvanlige deri, eller i hvert Fald blot leet derad. Men her kunde han nok mærke — endogsaa paa sig selv — at det maatte være noget andet. Han følte sig ængstet, og han frøs, — og alligevel sad der ham en Varme i Sjælen endnu fra det Blik paa Inger. Og det kunde jo være, at det ikke var en tilladelig Fornemmelse, — i hvert Fald syntes han aldrig før han havde kjendt den.

Naa, men det blev jo nu da hans egen Sag. Men de andre maatte vist være blevet meget vrede paa ham. Det saae ud til, at de var gaaet lige hjem til Rønbjerg, efter den Retning, de havde taget. Men de kunde rigtignok ogsaa have bøjet af ved Korsvejen og være gaaet ind i Haven fra den modsatte Side.

I sin Iver for at faa Rede herpaa, lod han Dragen ligge ved Aaen og løb, saasnart han var paaklædt, ind i Haven.

Han kunde ingen opdage. Han løb de fleste af Gangene igjennem. — Endelig saae han Inger. Hun stod ved Majtræet ved Husgavlen og plukkede af Blomsterne.

Hun blev rolig ved med at plukke, mens han nærmede sig, og skjønt hun maatte have seet, at han kom. — Ditlev vidste jo godt, at *hun* i hvert

Fald maatte være herinde i Haven. Nu blev han alligevel saa underlig ængstet, da han traf hende. Det var for ham, ligesom der var noget ved Situationen, han ikke magtede.

„Hvor er de andre?“ sagde han, da han var naaet hen til hende.

„De er vist gaaet hjem.“

„Naa.“ — — Ditlev maatte have Tid, inden han kunde sige mere om den Ting.

Men Inger udbrød lidt efter leende: „De blev saa forskrækkede, da de saae Dig springe i Aaen, saa de vilde hjem lige med det samme.“

„Jamen det var jo ogsaa nok forkeert,“ sagde Ditlev.

„Og de var vrede tilligemed!“ fortsatte Inger. „Præstens Agnete sagde, at saadan noget var aldrig bleven hende budt. Ett engang i hendes Barndom!“

Ingers Latter lød haansk, men tillige saa frisk og kaad, saa Ditlev maatte lee med.

„Men mon det kan gaa an, at Du bliver her i Haven, Inger; mon de saa ikke bliver vrede paa *Dig* ogsaa?“ sagde han.

„Ja, lad dem saa det!“

„Men det er jo dog Dine Kammerater i Friskolen.“

„Det var nok værre, te A ett straks fulgte med dem fra Aaen!“ lo Inger.

Ditlev blev helt sær ved, at hun kunde sige det; han saae undseelig op og mødte hendes Blik, —

og han faldt for første Gang i Forundring over et Par Øjne: det var, som en Dør gik op til en rigtsmykket Sal, saa lystigt tindrende var de. Midt i sin Forundring iagttog han, at det var af den Slags Øjne, hvor Laagets Rand danner som en lige, skarp Streg over Øjeæblet og giver Blikket noget, der minder om Høgens og Glentens. —

Hun var atter i Færd med at plukke Blomster. „De bryder sig ett om Mo'er, og Mo'er bryder sig ett om dem. — Naar A er bleven konfirmeret, saa skal A nok noget op*) til Mo'ers Slægt paa Følslev-Egnen."

Ditlev var lige ved at sige, at saa kunde de maaskee træffes der engang, — men lod til sin egen Forundring være. Han vidste i det hele ikke, hvad der gik ad ham: selve det, at hun blev staaende dér og plukkede Blomster, det gjorde ham saa besynderlig til Mode. Jo, for sæt nu, det var hendes Mening at blive her i Eftermiddag, trods det at de andre Fødselsdagsgjæster var gaaet! Han syntes jo paa en Maade ikke, det var saa forskrækkeligt, men alligevel maatte det vist være denne Mulighed, der satte ham i Spænding.

„Er Din Fader meget syg?" spurgte hun.

„Nej, — han tænker ikke, det betyder saa meget. Det er en Byld, han har faaet i Nakken."

---

*) Man siger i Jylland „op" mod Syd og „ned" mod Nord, idet man uvilkaarlig regner med de naturlige Terrænforhold i Mellemevropa og ikke med Landkortets tilfældige Stilling paa Væggen.

Pavsen herefter var netop ved at blive Ditlev pinlig, da den afbrødes: Mogens Thybjerg kom gaaende hen imod dem nede fra Sønderlaagen.

Han saae sletikke den Vej, Ditlev var, men gik forbi ham, hen til Inger og sagde: „Hør, jeg vil bede Dig om at følge med mig ud til de andre; vi kan nok naa dem endnu, naar vi skynder os. Ellers bliver Du blandet med ind i det, de vil fortælle hjemme om, hvad der er skeet."

„Det gjør hellerett noget," sagde Inger. „Der er jo ingen Ting at fortælle."

„Jo, der er," svarede Mogens barsk. „Der er meget at fortælle om Ditlev. Det er jo en frygtelig Maneer at bære sig ad paa. Men det vil jeg ikke have Dig blandet ind i, Inger. De er jo paa Nakken af Dig i Forvejen. Og Du skulde nu ogsaa have gaaet bort fra Aaen straks sammen med de andre."

„Fra Aaen!" lo Inger. „En skulde jo tro, te de havde faaet Øje paa noget, som Vorherre ett havde skabt, — saaen som de tager paa Vej!"

„Fy, Inger! saadan noget siger kun raa Mennesker! — Men kom nu! — Ellers veed man ikke, hvad de kunde gjøre. Sæt, at Du blev viist ud af Friskolen."

„Aa, det har vist ingen Nød, Mogens. Mo'er hun giver store Skolepenge."

„Jo, Du maa hellere gaa, Inger," sagde nu Ditlev. „Baade for Din egen og for min Skyld. Det bliver ogsaa værre for *mig*, hvis de blander Dig ind i

detteher. — — Men jeg har ingenting Ondt gjort," vendte han sig til Mogens. „Det vil Fa'er ogsaa sige, naar jeg fortæller ham det." — Ditlevs Stemme var dog ikke helt saa tillidsfuld som Ordene.

„Jeg forstaar sletikke, at Du kan tale saadan derom, Ditlev!" sagde Mogens. „Naar der er unge, voksne Piger til Stede — —"

„Aah! — unge, voksne Piger! fordi der er et Par lange Skjørter tilstede!" sagde Inger. — „Nej, men naar Mogens Thybjerg gaar og er forelsket i mig op over begge Ører, saa bliver han saa skjør som et raaddent Æg, ha, ha, ha, ha!"

Hun løb hen og gav Ditlev de Blomster, hun havde plukket. Saa tog hun Mogens ved Ærmet og trak af Sted med ham: „Kom, lad os saa endelig skynde os efter de andre, Mogens!"

II.

Ditlev gav sig til at spadsere rundt i Haven, da han var bleven ene. Han vilde helst ikke tænke paa noget. Haven var fuld af silde Eftermiddagssolskin og af bladløse Greneskygger, der rokkede svagt i Vinden frem og tilbage over Jordbunden. Man kunde endnu see paa Overfladen, at der havde været stærkt Snelag om Vinteren. Der var ligesom noget uordentligt, noget pludselig afdækket ved denne Overflade, hvor Jord og Blade og visne Smaapinde, der havde ligget i Snesjap under Driverne for ikke ret længe siden, paa een Gang var blevet tørrede og blegede i Solen — uden dog rigtig at have faaet Dagens Farver endnu. — Det var et Vejr for Hønsene, der laa og lavede sig Huller i Jorden, strækkende en Vinge eller et Ben fra sig i Solskinnet. Smaa, blaalige Dunfjer fra dem fløj hist og her i Luften eller laa mellem de visne Blade.

Ditlev heftede sit Blik og sit Sind ved disse Ting. Thi han følte en vis Sky for at indlade sig med de Sager, som mere angik ham selv. Rent

overfladisk blot lod han sin Tanke overskue Stillingen: det lod altsaa til, at hans Forhold til dem i Rønbjerg skulde være afbrudt næsten med det samme, han kom hjem. Det var kun en Maaned siden, han var kommen fra Følslev, og han havde jo i den Tid været et Par Gange deroppe hos Børnene i Rønbjerg: paa Holmgaard hos Thybjergerne og i Valgmenighedspræstegaarden og paa Højskolen. Da havde man jo med megen Glæde fornyet det gamle Kammeratskab. — Men nu? — —

Det var ogsaa en vanskelig Sag saadan at have Hjem to Steder! Paa eet af Stederne kunde man da i hvert Fald let blive halvfremmed. Et fuldt Aar havde han nu været hos sin Farbro'er Karsten i Følslev. Før den Tid havde han været et Par Aar herhjemme i Holby Præstegaard og gaaet i Friskolen i Rønbjerg. Og fra sit femte Aar, da hans Moder døde, havde han jo saadan flyttet frem og tilbage mellem Holby og Følslev.

Det var nu forfærdelig kjedeligt med dette her! — Ikke for det: han kunde umulig tro, at hans Fader vilde bryde sig om det, — og han skulde heller sletikke gaa i Skole deroppe i Friskolen mere. Han skulde tage Præliminær-Examen ude i Fjordby. — — Men de havde jo dog altid haft saa meget med dem i Rønbjerg at gjøre. Hans Fader havde jo været Præst for alle dem dérfra, før de fik lavet Valgmenighed derhenne for seks Aar siden. —

Og efter disse omgaaende Tanker brød saa tilsidst dog selve Hovedspørgsmaalet ind paa ham: *var* det

maaskee alligevel rent galt, hvad han havde gjort? vilde hans Fader blive bedrøvet? var det med Rette, at de tog saadan paa Vej, de andre?

Han saae op mod Stuehuset, hvor der var rullet ned for Faderens Sovekammervinduer. Og han greb sig i at undres over, at Greneskyggerne af den store Birk endnu bevægede sig hen over det lyserøde Teglstenstag: det var altsaa vedblivende Solskin! Og han havde de sidste Minuter gaaet med den bestemte Fornemmelse, at det var blevet Graavejr.

Solskin og Graavejr! aaja, det var dét, han ogsaa ellers saa ofte tænkte paa, og som hans Fader saa tit havde talt om. Hans Fader havde sagt, at det eneste sikre Tegn, man havde paa, om man var, som man skulde være, var dette: om man befandt sig ligesom i Guds Solskin, om man havde det lyst i Sjælen. Havde man denne Fornemmelse af Solskin i Sindet, da følte man med det samme Vorherres Nærværelse. Derfor var man langtfra fuldkommen, forklarede hans Fader altid; der kunde være saa meget hos En ogsaa i en sjælelig Solskinstid, som Vorherre ikke syntes om; men man var alligevel saa god, som man efter Omstændighederne og efter sin Natur kunde være paa det Tidspunkt. Havde man Guds Solskin i Sindet, saa skulde man ikke bekymre sig om mere, da var alt jo saa godt med En, som det for Øjeblikket kunde blive. — — Og var det Graavejr i Sindet — havde hans Fader sagt — ja, da

var det eneste, man maatte søge efter, — det var at faa Solskin. Det maatte man vende sig til Vorherre for at faa. Og naar saa Solen atter straalede, da var det meget muligt, at man mærkede: der var noget gaaet bort, der var noget blevet kasseret, man havde maattet give Slip paa noget, — dét, rimeligvis, som havde voldt Graavejret.

Aa ja, Solskinnet — det vilde han ikke miste, tænkte Ditlev, om der saa var nok saa meget, han maatte give Slip paa, for at beholde dét! Og — det maatte vel være denne oprigtige Villighed, der voldte, at han i samme Øjeblik atter følte Solskinnet i sit Indre; han opnaaede det, næsten ligesaa snart han var blevet sig Savnet deraf bevidst. Han fornam dette Solskins-Ja; han havde denne bekræftende Følelse af at være paa lovlig Grund trods alle Fejl, — som fra hans tidligste Barndom havde været ham en Nødvendighed: at begynde med i Forholdet til Faderen, senere overfor Gud. Samtidig fik han den velkjendte Fornemmelse af *Respit*, overfor alle Afgjørelser, som gjerne fulgte med hint sjælelige Vejromslag. Vanskelighederne kunde værs'god selv melde sig igjen en anden Gang, hvis de ikke allerede nu *var* afgjorte.

Foreløbig havde han fri for alle Bekymringer. — Han følte stærk Trang til at løbe en Tur hen ad Landevejen.

Han løb ned ad Havegangen, ud af Sønderlaagen. Landevejen var for første Gang i Aar rigtig foraarstør. Vinteren og Fugtigheden havde ellers

holdt sig længe. — Han løb mod Solen og saae nedad paa Vejen, hvis blinkende Smaaskjærver svandt tilbage under ham. Snart var Vejens Overflade regn-nubret, saa man kunde see, den var uberørt efter sidste Byge, de fleste Steder var Overfladen derimod udtraadt, som et sandstrøet Gulv efter Dans. Det kom jagende ind under Ditlev, alt som han løb: Smaaskjærver, enkelte Græsspirer, tørret Hestegødning, Smaapytter i Vejsporet, — det var, ligesom Farten berusede ham. Han vendte, stadig løbende, sit Ansigt opad, lukkede Øjnene og fornam det varme, blodrøde Solskin igjennem sine Øjelaag.

Og han havde jo da Lov til at løbe; han kunde da bruge Dagen til, hvad han vilde. Det var jo hans Fødselsdag, — og han havde tilmed god Samvittighed! Han løb med lukkede Øjne og pustede: „tret-ten Aar, tret-ten Aar, tret-ten Aar . . .“

„Hov, hov, Ditlev! Vil Du løbe over mig!“ blev der sagt kort foran ham. — Ditlev slog Øjnene op og saae Hans Lunding fra Rønbjerg komme gaaende imod sig. — Det var ikke den værste, han kunde møde i dette Humør, tænkte Ditlev.

„Hvor skal Du hen, Hans?“

„Ja, hvor skal *Du* hen?“

„Det er blot for min Fornøjelses Skyld, jeg løber. Jeg har fri i Dag. Det er min Fødselsdag. — Men hvor skal Du hen?“

„A skal ned og levere dettehér til Sognefogdens i

Holby. Det er noget, vi har lavet og gjort i Stand for ham."

Hans Lunding fremviste en Barnestol, en mindre Bog-Reol og en Sengehest.

„Boer Du endnu hos Mads Bødkers?" spurgte Ditlev.

„Ja, A gjør. Veed Du ett, A er bleven forlovet med deres Maren?"

„Nej, det vidste jeg ikke. Naar skal I saa have Bryllup?"

„Aa, det skal vi nok snart. Vi har jo ingen Ting at vente efter. Vi skal bo hos de Gamle. Saa bliver A ved at hjælpe ham med Bødkeriet og Snedkeriet, til han døer."

„Naa."

„Saa Udsigterne er gode nok for mig."

„Skal vi sidde ned i Vejgrøften?" spurgte Ditlev.

„Ja, A skulde jo ellers ned til Sognefogdens med detteher." Hans anbragte sine Sager ved en Telegraf-Pæl og sig selv paa Grøftekanten.

Ditlev tog Plads ved Siden af ham. — De sad lidt i Tavshed. Lærkerne sang — ogsaa nu langt hen paa Eftermiddagen.

„Du har vel aldrig noget bestemt, Du skal have gjort hver Dag," sagde Ditlev, „ligesom vi andre, der har Lektier."

„Nej, nu er A jo Svend. A besørger, hvad der er at besørge saadan hver Dag."

„Ja, — men det kan ogsaa vente til i Morgen."

„Aa ja. — Ja, den Gamle han arbejder jo al-

tid, lige fra Morgen til Aften. A arbejder jo ogsaa — — —"

„Naar Du ikke tager Dig andre Ting for."

„Ja — — Der skal jo ogsaa Tid til at bringe Sagerne hen. Aah, der er saa meget, der skal gjøres."

„Nu drikker Du Dig vel ikke mere fuld, siden Du er bleven forlovet?"

„Nej, det var jo blot Drengestreger. — Kan Du huske det?"

„Ja, det er da ikke saa længe siden. Nu er Du vel fire og tyve. Saa var Du jo to og tyve den Gang."

„Aah, A tykkes redelig, det er saa længe, saa længe siden. Den sidste Gang det var for Resten ogsaa i Maj Maaned. A laa hele Natten her neden for Banken, ude i Byggen. A har aldrig siden været rigtig fuld. A rører aldrig Spiritus. A har ogsaa lovet det bestemt."

„Er det Mads Bødker, Du har givet det Løfte?"

„Nej, det er Pastor Boye. For nu kom A jo ind i Valgmenigheden, da A blev forlovet."

„Kan Du nu undgaa, at der bliver budt Dig noget, naar Du saadan skal aflevere Sager?"

„Nej, det kan ett undgaaes. Men hvad der bydes mig paa den Maade, det tager A imod." — Hans sagde dette ganske alvorligt. — Lidt efter smilte han dog — vistnok ved Tanken om det forestaaende.

Han strakte sig helt tilbage i Græsset med Hænderne under Nakken.

„Naar kommer Du tilbage?“ spurgte Ditlev. „Vil Du ikke see ind til mig paa Hjemvejen. Fader ligger i Sengen, saa jeg er ene. Saa kan vi snakke videre sammen.“

„Nej, det bliver nok seent, forinden A kommer hjem. A skal til Sangforening ved Jens Hansens.“

„Naa. — Jeg synes før, det blev holdt paa Kroen.“

„Jo — men det blev til Kro-Drikkeri. Nu faar vi saa en Punsj i Hjemmene og synger dér.“ —

Paa een Gang bredte der sig et stort Smil over Hans's Ansigt. Han rejste sig med en pludselig Energi, der sletikke svarede til hans øvrige Væsen eller Udseende. „Nu skal A derned, det gaar ett an, te A bier længere. Vil Du med ned ad Vejen, Ditlev?“

„Nej. Gaa Du bare. Farvel!“

Hans Lunding læssede atter sin Stol, sin Sengehest og sin Reol paa sig, og gik rask hen ad Vejen; — Solen havde han ogsaa paa Ryggen. Ditlev laa og betragtede ham. Solen skinnede i Reolens blanke Politur, og hele hans Oppakning bevægede sig stærkt under hans hurtige og noget vraltende Gang.

Mens Ditlev laa med Øjnene fæstede paa den Bortdragende, begyndte hans egne Sager at melde sig igjen. Det var jo da i hvert Fald en vanskelig Historie, paa hvis mulige Følger der nok kunde

være Grund til at tænke. — — Med eet faldt det ham ind, at Hans Lunding gik nu dér, vist ikke blot med Solen paa Ryggen, men ogsaa med Solskin i sit Hjerte. Og det var dog sikkert ikke rigtigt af ham, at han nu gik ned til Holby, først forat lade sig skjænke hos Sognefogdens, saa forat synge og drikke Punsj hos Jens Hansens. — Men det maatte vel saa ikke være *Guds* Solskin, han havde i sit Hjerte. Eller ogsaa kunde det jo være, at han allerede var saa ringe og forkludret af Natur, saa han nu kunde gjøre saadant noget uden at Guds Solskin af den Grund forlod ham. For det havde Ditlevs Fader sagt: at jo dygtigere og stærkere man var, des mere forlangte Guds Solskin af En, dersom man vilde beholde det i sit Hjerte. — — Han slap Hans Lunding af Syne og saae ned over Engen og Aaen.

— Den glimrede som et gyldent Baand imellem det Grønne. Solens Glans var allerede bleven meget aftengul.

Det stærke Gylden-Lys, som han blev ved at stirre paa, gjorde ham drømmende, og pludselig syntes han, at han saae sig selv og Inger Hegn komme løbende dernede hen over Engen, begge nøgne, med Armene om hinandens Skuldre. Nu dykkede de ned i Aaen, under Vand, men kom op igjen i Strømmen, Gang paa Gang, idet de med Vandets Hurtighed bevægede sig bort ad den gyldne Stribe igjennem Engen, indtil de forsvandt bag Præstegaardshaven.

Han havde ikke egentlig sovet, men følte sig dog heller sletikke overrasket, da han blev sig bevidst, at det ikke var virkeligt. Men han befandt sig i en mærkværdig frydefuld Sindstilstand, det var, som om Solskinnet helt havde gjennemtrængt ham. Han saae atter derned ad imod Engene, hvor Aftentaagerne nu begyndte at trække henad Aalejet. Og han ønskede, at han atter maatte see det Syn, som nys var bleven til Drøm, — samtidig med at den Tanke strejfede ham, at hvis det nu havde været virkeligt, saa vilde det jo da være Synd at løbe saadan. Tanken veg dog straks bort i den solgyldne Stemning, der var over ham. Han følte sletikke Savn og hellerikke Anger; han følte blot et blidt Vemod, fordi Solen allerede var saa langt nede mod den nordvestlige Himmelrand.

Han rejste sig og gik hjemad. Han var i en stille, rolig Stemning. Hellerikke Tanken paa de mulige Ubehageligheder, der truede ham fra Rønbjerg-Kammeraterne, kunde faa Tag i ham.

Hjemme stod Aftensmaden paa Bordet. Ditlev og den gamle Husholderske, Jomfru Hansen, sad inde i Spisestuen med deres kogte Mælk og deres Smørrebrød. — I Værelset ved Siden af, hvortil Døren var lukket, laa Præsten. Jomfru Hansen fortalte Ditlev, at hans Fader havde sovet den sidste Times Tid og vistnok sov endnu.

Jomfru Hansen var ved at tage af Bordet, da det ringede paa den rustne Dørklokke ude i Entréen. Hun forsvandt med de sidste Rester af Op-

dækningen ud i Kjøkkenet, da hun ikke ansaae sin Dragt for pæn nok til egentlige Fremmede. Og man kunde jo aldrig vide, hvem det var, naar de kom ad Hoveddøren.

Ditlev maatte ud og lukke op. Forstander Petersen fra Rønbjerg Højskole stod ude paa Trappestenen.

„Godaften, Ditlev! — Din Fader er nærværende i Hjemmet?“

„Ja, Fa'er er jo syg.“

„Han er ikke rask. Det er bleven mig meddelt.“

„Fa'er er i Seng.“

„Han holder Sengen, hm, hm, han holder Sengen. Men det er dog ikke noget alvorligt? Jeg kan veksle nogle Ord med ham?“

„Jo. Men lige i Øjeblikket sover han vistnok. — Værs'god! Vil De ikke komme ind i Spisestuen?“

„Han sover, han sover,“ gjentog Hr. Petersen, idet han traadte ind i Stuen. „Men saa er det ikke tilbørligt at vække ham.“

„Aa, det gjør vist ikke noget.“

„Det var om Højskolen, jeg skulde skifte Ord med ham. Han er jo dens lokale Tilsynsmand —“

„Ja, nu skal jeg — —“ sagde Ditlev, idet han nærmede sig Sovekammerdøren.

„Et Øjeblik, Ditlev! tøv et lille Øjeblik! — Jeg vilde med det samme — da det træffer sig saa — sætte Pris paa at skifte et Par Ord med Dig!“

Ditlev slap Dørvrideren og vendte sig om. Han havde den sammensynkende, ligesom fattige Fornemmelse, som al Ængstelse frembringer. Han

fæstede Blikket paa Hr. Petersen. Denne saae egentlig ogsaa noget kummerlig og fattig ud, aldeles ikke truende.

„Du har jo ikke baaret Dig korrekt ad i Eftermiddags, min gode Ditlev," — sagde Petersen med en Kraft og Dybde i Stemmen, der ikke svarede til hans magre, tynde Person eller til hans almindelige Talestemme, og derfor virkede overraskende. „Man er bleven alarmeret og indigneret derover i Valgmenighedspræstegaarden."

„Var det dét med — Dragen ude i Engen i Dag?"

„Med Dragen — ja, hvorfor ikke. Lad os betegne det saaledes."

„Jeg troer ikke, at der — — at jeg har gjort noget galt."

„Galt, galt, galt — — hvad er galt? hvad vil det sige? — Jo, vist har Du gjort noget galt. — Agnete Boye, der har betroet sig til sin Moder — —"

„Jamen jeg har ingen — ond Samvittighed, — synes jeg."

„Nu, saa meget værre! saa meget værre! Deri turde vel just den egentlige Hovedfejl fra Din Side ligge. Min Søn Thorkild har ikke faaet noget godt Indtryk — — han har vistnok taget nogen Skade paa sin — æh — Samvittighed. Og for de unge Piger har det ogsaa været en Lidelse, at —"

„Jamen jeg veed virkelig ikke, om det er noget ondt, jeg har gjort."

„Kjære Ditlev! derom behøver vi ikke at spørge.

Det onde er altid kjendeligt paa sine Følger. Det var det, jeg vilde have sagt for et Øjeblik siden, men min Hukommelse svigtede mig. Det er kjendeligt paa sine Følger. Her har Du nu først virket skadeligt paa Dine Kammerater, maaskee allermest overfor Inger Hegn, — efter min Søns Opfattelse af Sagen. Men dernæst: Rønbjerg er et Sted, paa hvilket manges, eller dog nogles, Øjne hviler. Vi har at gaa foran, ganske særlig i moralsk Henseende, thi ellers gaar vi tilbage i alle Henseender. Det tør ikke blive sagt, at noget saadant kan lade sig opføre blandt de Unge fra Rønbjerg, særlig naar Valgmenighedspræstens eller Højskoleforstanderens Børn er til Stede. Du maa selv ønske, Ditlev, at Din Handling saa at sige kan gjøres ugjort, hvormed jeg mener dette: at dens Følger kan indskrænkes til Dig selv alene, som har været saa uheldig at udøve den."

„Jamen — kan det da lade sig gjøre?" sagde Ditlev. Hans Stemme havde mistet sin Fasthed.

„Det kan det: ved at Dine Kammerater fralægger sig Delagtighed i Din Færd."

Ditlev kastede et hastigt forskende Blik op mod Hr. Petersens Øjne. Denne saae nu meget truende og hemmelighedsfuld ud, — men virkede dog ikke helt alvorlig paa Ditlev, snarere som en svag og godmodig Person, der selv har liidt megen Underkuelse i sine Dage, og nu føler en vis Glæde ved at være mægtig overfor andre.

„Ved at afbryde Forbindelsen med Dig, Ditlev. — Ja, det tænker man paa hos Pastor Boyes."

„Jamen jeg har jo ingen — — hvad for en Forbindelse?" spurgte Ditlev.

„Den selskabelige, — Ditlev. Og Skolen."

„Jeg skal jo ikke gaa i Skole i Rønbjerg."

„Ikke det?"

„Men jeg gaar jo til Gymnastik sammen med Børnene deroppe."

„Ja, saa er det Gymnastik-Samkvemmet, man vil afbryde med Dig."

„Vil Mogens Thybjerg hellerikke have, at jeg maa komme — —"

„Det er vistnok nærmest Agnete Boye og hendes Veninde eller Legesøster Ellen Thybjerg, som ønsker at see denne Beslutning fattet og iværksat. Det er i hvert Fald ikke fra mig eller mit Hjem, at disse Bestræbelser udgaar, — hvorvel hellerikke jeg paa nogen Maade kan billige Din Optræden."

„Skal saa ogsaa Inger Hegn udelukkes fra Skolen?"

„Aa, det tænker jeg dog ikke. Saavel hun som hendes Moder er jo ved mangehaande Baand knyttede til Rønbjerg-Kredsen."

„Naa, men ellers skulde hun — —"

„Stod det til mig, Ditlev, da slap ogsaa Du med en mundtlig Advarsel. Ja, jeg vil endogsaa, for Din Faders Skyld, gjøre min Indflydelse ret kraftig gjældende, forat det paatænkte Skridt ikke skal blive fuldbyrdet overfor Dig — —"

Samtalen afbrødes ved, at Jomfru Hansen kom ind, iført en anden Hovedkappe og et andet Forklæde.

„Naa, er det kuns Dem — havde jeg nær sagt — Petersen! — Ja, saa havde jeg ved Gud ikke taget andet paa. Vi er jo dog gamle Bekjendte!" udbrød hun.

„Jah — gamle Bekjendte, Jomfru Hansen. Og snart *gamle* — uden alle Tilføjelser, ikke sandt?"

„Jo, det kan De godt sige." — Jomfru Hansen var Præstedatter, Forstander Petersen Degnesøn. — „Nej, jeg troede saamænd egentlig, da det ringede før, at det var selve Valgmenigheds-Pastoren fra Rønbjerg, der vilde gjøre Huset den Ære."

„Jah — — Det var jo ret mærkeligt, at De dog kunde gjætte saa nær ved."

„Aah, jeg skal sige Dem, Petersen, der er jo ikke saa mange at gjætte imellem. De allerfleste Fodgængere gaar jo til Køkkendøren."

„Sandt nok, sandt nok, jo. — Desværre, jeg hører, at Pastor Nissen sover, saa jeg maa maaskee hellere opsætte — —"

„Aa, jeg er for Resten ved at tænke, at han kan være vaagen igjen. Jeg hørte, han rømmede sig før."

„I saa Fald vilde mit Forehavende jo ganske vist være nærmere ved at krones med Held —"

Jomfru Hansen gik ind i Sovekamret. Døren stod paa Klem efter hende.

„Ja, det kan jo vist ikke gjøre noget," hørte

man lidt efter hendes beskyttende Stemme sige derinde.

Nu kom hun ud igjen: „Jo, gaa De kuns ind, Petersen, og forret Deres Ærinde."

Forstander Petersen gned sine Hænder, som han plejede ved enhver Overgang fra een Situation til en anden, og begav sig, sirligt og ligesom spøgefuldt dukkende, ind ad Døren. Straks efter lød hans fyldige og forklarende Stemme derinde i Halvmørket.

Ditlev tænkte paa, om han mon vilde tale til hans Fader om Historien i Engen. Men han tog som et Tegn paa, at dette ikke vilde skee, at Døren blev staaende paa Klem. — Det var nok om Højskolen, der snakkedes. Det kneb altid med Elev-Antallet og Understøttelsen. Inspektøren havde nok rejst Indvendinger med Hensyn til Arten af de Elever — som Elever betragtet — der fik Kost og Logis i deres Forældres Hjem i Rønbjerg Sogn.

„Ja, ja, — den Betragtning af Sagen, som i det enkelte Tilfælde gjør sig gjældende hos det lokale Tilsyn, er jo af væsenlig og indgribende Betydning. Tak skal De have, kjære Pastor Nissen!" — hørte Ditlev der blev sagt. — — Nu gaar han nok med det samme! tænkte han.

„Hvad var det, De talte saa længe med Ditlev om for lidt siden inde i Spisestuen?" — lød det i det samme med Præstens Stemme.

„Aa, hørte De det, kjære Pastor Nissen. Ja, jeg

talte ganske rigtig med Deres Søn . . . . ." Sovekammerdøren blev trukken til inde fra.

Der forløb vistnok et helt Kvarter. Ditlev var gaaet hen til Vinduet mod Gaarden; han stod og saae ud paa Hønsene. *De* var da helt udenfor Sagen, — — og han kunde næsten ikke forstaa, at en saa uvedkommende Person som Hr. Petersen kunde have noget med den at gjøre, — kunde blande sig ind i Forholdet mellem Ditlev og hans Fader.

Endelig aabnedes Døren atter.

„Jamen netop dette er ogsaa min Mening, kjære Pastor Nissen," hørte Ditlev Hr. Petersen sige. „Men det er jo mere i Valgmenighedspræstegaarden — — man er jo bekymret for Menighedens Ære saavelsom for dens Tarv. Farvel, kjære Pastor Nissen, og god Bedring!"

Petersen gik igjennem Spisestuen mod Entreen. Han slog to Gange ud med Haanden som Afskedshilsen til Jomfru Hansen og Ditlev, — det var noget, han i sin Tid — som saa meget andet — havde lært af sin højt elskede Lærer og Seminarieforstander, Provst Albrektsen. — —

Klokken var over ni. Klokken ti gik man gjerne til Ro her i Holby Præstegaard. Men forinden plejede Pastor Nissen at holde Andagt sammen med sin Søn. Til Morgensangen var Jomfru Hansen med, men ikke om Aftenen. Da blev der heller ikke sunget.

Ditlev var først noget urolig for, hvad hans

Fader vilde sige til ham ved denne Lejlighed nu i Aften. Men eftersom Minuterne gik henimod Sengetid, uden at der kom Bud fra hans Fader, skiftede hans Frygt Art, — han blev bange for, at hans Fader sletikke vilde have ham med i Aften. — Det hændte ganske vist af og til, at hans Fader hellere vilde være ene, — uden at dertil var nogen særlig, ydre Grund. Men Ditlev syntes, at hvis hans Fader ikke kaldte paa ham i Aften, saa maatte det betyde noget.

Men nu var Klokken snart halvelleve, og Jomfru Hansen rejste sig fra sit Haandarbejde inde i Spisestuen. At gaa ind til sin Fader uden at være kaldt, det syntes Ditlev ikke han kunde i Aften, — og saa gik han da op i Østerstuen, hvor han havde sin Seng.

Han var meget ængstet og trykket i Sindet. — Han kom til at tænke paa den Solskinsstemning, han havde været i, da han gik hjemad fra Mødet med Hans Lunding. Det var da umuligt, at Solskinnet kunde være i Sindet sammen med noget rigtig daarligt? eller at det kunde lede En vild? — Han skjød Tanken fra sig. Naar man ikke kunde stole paa Guds Solskin, hvad havde man saa at holde sig til? — — Men nu Pastor Boyes? — mon de nu ogsaa lod sig lede af Solskinnet i deres Hjerte, naar de besluttede at gjøre alt dette Vrøvl? Han syntes, hans Fader havde sagt, at det var ikke afgjort, enhver kom til det samme Resultat ved at følge det indre Sollys. Men enhver besluttede og

gjorde det bedste, som han efter sin Natur var i Stand til at beslutte og gjøre. — — Men troede hans Fader da nu om sin Søn, at han var ude i Mørket? Og skulde fremmede Mennesker have Lov til at komme ind imellem dem og afgjøre den Sag efter deres Skjøn? — — Han søgte at trøste sig med, at det jo godt kunde være en ren Tilfældighed, naar hans Fader ikke havde kaldt ham ind til sig i Aften. Han gav sig til at bede sit „Fadervor". — Det endte saa atter med en fuldstændig *Opsættelse* overfor alle Afgjørelser og alle Domme om det foreliggende, — det hele fik at melde sig en Gang til. — Paa det faldt han i Søvn. —

Det var om Morgenen, da han gik ned i Stuerne, det dejligste Solskinsvejr. — Og uden at han havde haft bevidste, nye Overvejelser af nogen Art, syntes han ogsaa, det var lyst nok i hans Indre. Saa var maaskee alting afgjort og godkjendt, tænkte han. —

Da han kom ned i Spisestuen, kunde han straks see, at der maatte være noget særligt paa Færde: der stod paa Bordet en Læder-Kuffert eller -Beholdning med en Mængde blanke Instrumenter i, — og der laa Hat og Overtøj. Mon ikke Lægen var her? —

Lidt efter kom Jomfru Hansen ind og sagde i sin misfornøjede Tone: „Ja, Din Fader har jo ligget og ladt, som om det ingen Ting var. Og saa er det nu en Brandbyld, ja. Doktoren har skaaret i den, og det seer jo rigtig meget alvorligt ud. — Gaa ud og faa Din Mad i Kjøkkenet!"

Ditlev kunde paa ingen Maade tage dette alvorligt. Dertil kom det da drattende paa en altfor tilfældig Maade. Han gik ud i Kjøkkenet og snakkede med Pigerne, senere kom ogsaa Jomfru Hansen derud. Og mens han nu stod og smurte og spiste eet Stykke Mad efter et andet og drak sin Kaffe dertil og samtidig spurgte og snakkede, blev han, uden at vide af det, ført ud ligesom til en brat Skrænt, en dyb Afgrund: den Bevidsthed, at hans Fader maaskee kunde dø inden Aften! — Han satte ganske stille Koppen fra sig, greb for sig med Hænderne, han var bleven ligbleg og svimmel.

Det var jo som at erfare, at nu gik Verden under, imens man stod og — ja, stod og drak sin Kaffe. Lige straks blev al Udsigt for ham til en Taage, noget Forskjelsløst og Ubestemt. Men meget snart dukkede dog, ved Siden af Angsten for Faderens Død, Følelsen op hos ham af, hvor forfærdeligt det var, at han ikke i dette Øjeblik var helt fortrolig med sin Fader, at der maaskee var en tilfældig Ting, der skilte dem. — — Ditlev vilde straks ind i Sovekammeret. Han kunde ikke forklare hverken Jomfru Hansen eller Doktoren noget om det særligt nødvendige deri. De hørte heller ikke efter ham, men sagde, at der maatte sletingen tale med Præsten; han laa vistnok ogsaa og halvblundede det meste af Tiden efter Operationen. — —

Noget over Middag saae Ditlev, at Pastor Boye kom kjørende ind i Præstegaarden.

„Hvad skal *han?*" sagde Ditlev til Jomfru Hansen.

„Han skal tage Din Fader til Alters," svarede hun. „Din Fader har selv forlangt det i Morges."

„Men hvorfor vilde Fa'er da ikke have mig ind til sig den Gang — da han var vaagen?" spurgte Ditlev og brast i Graad.

„Fordi Doktoren forbød ham at tale med nogensomhelst."

„Aa, men Jomfru Hansen, troer da Fa'er selv, at han skal dø?"

„Det veed jeg ikke, min Dreng. Det kommer jo ogsaa helt an paa, hvordan Operationen nu virker i Løbet af Dagen. — Det kan være, Du kan komme ind til ham i Aften."

Ditlev havde nu glemt alt andet over det ene, at Faderens Liv var i Fare. Han besluttede, at han vilde være til Stede i Spisestuen, naar Pastor Boye gik ind i Sovekammeret.

Han lyttede ved Døren. Og saasnart han hørte, at Pastor Boye forlod Spisestuen, sneg han sig lydløst derind. — Pastor Boye havde ikke lukket Sovekammerdøren efter sig. — —

De maatte allerede have hilst paa hinanden derinde. Ditlev hørte, at Pastor Boye pakkede noget ud af et Papir, — samtidig lød det med hans Stemme: „Ja, jeg veed, at De kun maa tale saa lidt som muligt, kjære Pastor Nissen; saa lad os derfor,

hvis De ønsker det, straks skride til den hellige Handling."

Men nu hørte Ditlev sin Faders Stemme; den lød nok noget forandret, men alligevel meget tydelig og bestemt: „De maa ikke foretage Dem noget i Anledning af det Børnevrøvl derude i Engen," sagde han. — Han maatte nok alligevel have ondt ved at tale, tænkte Ditlev, for han stoppede saa pludselig op. Det sagte satte Ditlev i stor Spænding.

„Hvilket Børnevrøvl, kjære Pastor Nissen?"

„Det med min Søn. Petersen sagde igaar, at De vilde udelukke ham af en Forening deroppe."

„En Forening? — — Kjære Pastor Nissen, jeg troer, det er Børnenes Gymnastik-Hold. Men lad os dog ikke tale om disse Smaating — —"

„Alle Smaating kan laves om til store Ting. Men det bør ikke skee. — Lov mig, at der ingen Ting vil blive foretaget!"

„Jeg kan ikke love noget bestemt, da det ikke afhænger af mig — — alene —"

„Det er sletikke blot for Ditlevs Skyld. Men det er ingen Smaating, om Menigheden og Højskolen, i Stedet for at være Hjemsteder for kristeligt og folkeligt Aandsliv, bliver til aandeligt magtesløse Moral-Instituter. Og der er desværre mange Ting og Tegn, som viser i den Retning."

„Skaan Dem, kjære Pastor Nissen! De taaler ikke at tale — og Deres Tanke synes ikke klar i Øjeblikket. — Men skaan ogsaa mig for at høre,

hvad der kunde forstyrre den andagtsfulde Stemning, i hvilken jeg gjerne vilde — —“

„Jeg har desværre ikke faaet talt med Ditlev. Jeg burde have gjort det straks igaar, men da var jeg lidt tvivlraadig. Idag er jeg vis paa, at der er intet skeet, som — —“

„Der er utvivlsom skeet noget, som maa henregnes under det, som Pavlos i Efeserbrevet kalder „ublu Væsen“, og mod hvilket han retter sin strængeste Formaning — —“

„Ja, Paulus var, trods alle sine Formaninger og al sin emsige Omhu for de Helliges Ulastelighed og Pænhed, en sand Guds Mand. Men han havde i sin Ungdom været en Farisæer, og det blev han ved med at være alle sine Dage.“

Det varede lidt, inden Pastor Boye svarede: „Kjære, kristne Broder! lad os komme til hinanden med Sagtmodigheds Aand, som i dette Øjeblik og til alle Tider er den Aand, hvori Kristne bør handle og tale med hverandre.“ — — Efter endnu et lille Ophold forandredes Pastor Boyes Stemme fra den mere dagligdags Tone, hvori han hidtil havde talt; den blev fuldtonende og højtidelig: Det var en kort Skriftetale, han holdt. —

Ditlev gik sagte ud af Spisestuen, da han ikke vilde sees af Pastor Boye, naar denne forlod Sovekammeret. — Han gik ned i Haven. Han var glad over, at hans Fader havde talt saadan om den Historie fra igaar; men han forstyrredes helt i sin Glæde af Frygten for, at hans Faders Liv skulde

være truet. Han syntes dog ikke, han kunde tro paa Livsfare, eftersom hans Faders Stemme havde lydt saa kraftig. Saa gik han tillige og tænkte, at Pastor Boyes Kristelighed maatte da vist være meget forskjellig fra hans Faders. Hans Faders Forhold til Gud, det var ligesom med Solen: alle Forfrosne kunde faa dens Lys og Varme, og den ene blev ikke fornemmere end den anden derved. Men Pastor Boyes Gud lignede Cancelliraad Høyer, som det var fint at komme til, og som kun vilde tale med Folk om Embedssager. — Mon hans Fader ikke troede, at alle andre Mennesker var Kristne paa samme Maade som han selv? tænkte Ditlev. I saa Fald tog han da vist fejl. — Pastor Boyes Kristelighed var sletikke fortrolig, det var ikke som at sidde stille i Solskin. — —

Da Ditlev kom ind igjen, var Onkel Karsten inde i Sovekammeret hos hans Fader. Han var kommen med Halvfire-Toget, fortalte Jomfru Hansen. — Ditlev gik ind i Spisestuen. Døren til Sovekammeret stod aaben. Onkel Karsten snakkede højt og muntert derinde. — Mon Fa'er da ogsaa kan taale det? tænkte Ditlev.

Onkel Karsten var midt inde i en Fortælling om deres Amtsvorsteher derovre. Onkel Karsten talte rav-sønderjydsk. Snart hørte Ditlev ogsaa det kjendte Ord: „æ Sjendarm“. I samme Øjeblik var han borte fra Holby, ovre paa den anden Side Grænsen, og han syntes, han var i Himmerig. Jo, for dér var der da noget ved det, som Folk tænkte

paa og snakkede om. Og her i Holby havde han nu opholdt sig over en Maaned, og han syntes aldrig, han havde hørt det Ord *dansksindet* nævne undtagen af sin Fader, naar denne talte om Sønderjylland, — men derimod var han nu bleven indviklet i denne taabelige, ligegyldige Sag — — —

„Mon Du nu ogsaa behøver at have æ Gardin saa'en helt for-trukken?“ sagde hans Onkel inde i Sovekammeret. „Æ vil gjerne have alt det danske Sol, Æ kan faa, saasnart Æ kommer over æ Græns.“

„Nej, træk kun lidt fra,“ lød det med hans Faders Stemme, ganske vist lidt svagt, men med saadan en fornøjet Klang, syntes Ditlev. — „Aa, jeg skulde næsten tro, at det værste nu var ovre. Lægen sagde jo ogsaa, at Operationen var gaaet rigtig godt. — Nu kan jeg ogsaa see Dig, — det sætter jeg snart mere Pris paa end paa Solskinnet.“

Jomfru Hansen kom ind med noget Middagsmad til Onkel Karsten.

„Skal vi saa ikke lukke for Sovekamret,“ sagde hun. „Saa lufter vi noget ud herinde i Spisestuen.“

Onkel Karsten kom ind — og saae Ditlev: „Naa, hvordan lever Du saa, Du Knægt! herovre i det Danske? Du glemmer vos vel it, vi Andre?“

„Nej!“

„Naa, det var Ret. Glemmer I vos, saa er I vist færdig til at glemme jer selv med det samme.“

„Ditlev!“ lød det inde fra Sovekammeret.

Ditlev gik ind til sin Fader.

„Kom herhen og ræk mig Haanden," sagde denne sagte og med et svagt Smil. — — — „Gaa saa ind igjen til Onkel Karsten og luk Døren efter Dig."

Ditlev var meget lykkelig. Han følte sig sikker baade paa sin Faders Sindelag imod sig og paa, at Sygdommen var overstaaet, — og nu gik han ind til Onkel Karsten, det Menneske, hos hvem han altid følte sig mest ublandet glad, skjønt han elskede sin Fader højest. — Onkel Karsten havde jo ogsaa hele Følslev i Ryggen.

Han sad derinde ved Bordet med sit jævnt røde, furede, skjæggede Ansigt og tog for sig af Retterne. Det var ham i den Grad umuligt at undvære sin Broder, Præsten i Holby, saa han havde aldeles ikke villet give den Tanke Rum, at han kunde komme til det. Nu sad han og følte det Intetsigende i sine egne Ønsker, hvis det havde været anderledes bestemt.

Han var kaad og overstadig og gjorde Løjer med Ditlev, saasnart denne kom ind: „Du maa snart komme over hos vos igjen, Knægt! Du kan faa Din Frihed i alle Stykker og gaa klædt ligesom Du vil. Du maa blot beholde æ Skjorte paa æ Krop, naar der er Fremmede. Saa meget forlanger vi!" — Han lo, og Ditlev smilede forlegen med.

Onkel Karsten skulde rejse tilbage med Nattoget. Alt som Eftermiddagen gik, fik Præsten det betydelig bedre. Det viste sig, at Krisen allerede var overstaaet. Hans Broder sad inde hos ham og snak-

kede, mens den brede Solstrime fra Vinduet, hvor Gardinet var trukket helt bort, mere og mere drejede sig mod Øst i Værelset. — Det var om Danskhed og om Kristelighed, de talte, og om det Haab, som nu i saa mange Aar havde gjort deres Liv rigt, ja, maaskee rigere, end det uden Tabet vilde have været. Her i denne Stue aandede og rørte sig den Verden, hvori Ditlev havde levet fra Barn. Den var ogsaa endnu omtrent hans Et og Alt. Men han var begyndt at faa den Følelse, — naar saadan han var herhjemme i Holby og Rønbjerg, — at det sletikke var saa mange Mennesker, der *altid* levede i den Verden, ja, sommetider: at det endogsaa var meget faa. Men han formaaede jo hellerikke at skjelne det rent personlige i hans Følelsesliv fra det mere Almenmenneskelige. Han syntes blot, at der var saa faa, der *baade* var kristelige og danske og haabede helt paa samme Maade som hans Fader og Onkel Karsten og de fleste af hans andre Venner og Bekjendte i Følslev. — Nu f. Ex. hans Kammerater fra Friskolen i Rønbjerg, de fleste af dem — hvad havde de af Fædrelandsfølelse i sig? Det eneste, de vidste om Danmark, det var nogle Skolelektier, som kjedede dem!

Han fulgte sin Onkel paa Stationen om Aftenen. — Da han kom hjem, sagde Jomfru Hansen til ham fra hans Fader, om han vilde komme ind i Sovekammeret.

Der var mørkt.

„Kom herhen!“ sagde hans Fader, og han gik efter Lyden og lagde sig paa Knæ paa Gulvet ved Siden af Sengen. — „Har Du Lyst til, at vi skal bede sammen ligesom ellers?“ spurgte hans Fader.

„Ja.“

„Du *har* Lyst dertil?“

„Ja.“

„Naa, — saa er *alting* godt. — Bønnen er jo det rigtige Guds Solskin.“

III.

Det var Meningen, at Ditlev efter Sommerferien skulde ud paa Realskolen i Fjordby og læse til Præliminær-Examen. I det Par Maaneder, han var hjemme forinden, læste hans Fader med ham. Børnene oppe fra Rønbjerg saae han ikke ret meget til i Løbet af Sommeren. Hans Fader havde sagt til ham, at det aldrig var værdt, at han begyndte at gaa til Gymnastik deroppe. Han kunde jo lige saa godt vente dermed, til han kom ind paa Realskolen.

Han traf dog sammen med Rønbjergbørnene een Gang ved Grundlovsfesten og een Gang ved et stort Bryllup i Sognet. Der snakkede og legede han noget med Mogens Thybjerg og Thorkild Petersen. Pigebørnene derimod, med Agnete Boye i Spidsen, vendte ham højtidelig Ryggen. Inger Hegn traf han sletikke. Hun var i Sommer en længere Tur i Følslev hos hendes Moders Slægt. —

Det var første Gang, Ditlev kom ud imellem virkelig Fremmede, da han flyttede til Fjordby i

August og kom i Kost og Logis hos en pæn Sadelmagerfamilie.

Det Navn eller den Etikette, hvorunder — for Ditlevs Følelse — alt det, som han nu mødte, præsenterede sig, var ikke blot den samme, som det vilde have for ethvert Barn, der første Gang kom hjemmefra: det Fremmede, den store Verden, det Ubekjendte. — Efter den særegne Opdragelse, han havde faaet, kom det for ham til ogsaa at bære et andet Navn: det var *den Verden, som laa under Loven*. Det var naturligvis fra hans Fader, dette stammede. Alt det i Hjemmet — Samlivet med Faderen, ogsaa med dem i Følslev — det laa ikke under Loven. Han havde ikke nogen tilsvarende positiv Betegnelse derfor (det laa ikke under Evangeliet eller Naaden, eller hvad man nu kunde tænke sig som Modsætning til Loven); men det var da den Verden, hvor alting blev afgjort af „Guds Solskin“, og hvor man ikke rettede sig efter noget andet. — Indtil for nylig havde han for Resten troet, at denne Solskinsverden var identisk med den kristelige Verden, for saadan syntes han, at hans Fader havde fremstillet det, og fra ham havde Ditlev jo det hele. Men han var allerede bleven rokket i denne Formening ved de Erfaringer, han havde gjort overfor Pastor Boye og Hr. Petersen og disse Børn fra Rønbjerg. Og nu, da han kom her til Fjordby, hvor de fleste var voldsom kristelige, mente han at opdage, at det laa under Loven altsammen alligevel, eller det hele

gik efter *Regler*. — Paa Skolen havde de en Kapellan til Lærer i Religion. Og hverken talte han om „Guds Solskin", — det havde Ditlev nu hellerikke ventet; han havde nok forstaaet, at det var saadan et hemmeligt Ord, som ingen andre end han og hans Fader kjendte, — men der var hellerikke det mindste i hans Tale, som mindede derom. Der var sletikke noget af det, han omtalte, som Kapellan Hvid-Petersen selv havde Brug for, eller som han ikke paa nogen Maade kunde undvære — saadan som med Solskinnet; og ligesaadan var det med Provst Blichmann og alle de andre. Det var ligesom de fik Betaling for det *allesammen*, — og det var jo dog sletikke Tilfældet, — eller i hvert Fald en stor Straf, hvis de lod være. Og saa kunde man jo mærke, hvor de blev anseelige af det, ligefrem de bredte sig af Anseelse, som Planter efter Regn, naar de havde været gudelige. Ditlev gik en Tid og hørte paa Provst Blichmann i Kirken, men han var altid ilde tilpas efter det. En Søndag, han kom hjem fra Kirke, gik han ind i Hotel Royals Hestestald, som var i samme Gaard, hvor Sadelmagerens boede. Og da han saae disse seks ydmyge og ærlige Heste, gjorde det ligesom et helligt Indtryk paa ham. Han kunde forstaa, at det maatte være *Modsætningen* til, hvad han nys havde hørt og seet i Kirken, der virkede saaledes; og saa holdt han da op med at høre paa Provstens Prædikener.

Han sagde det engang, han var hjemme paa et

Søndagsbesøg i Holby, til sin Fader: at det da vist langfra var alle Kristne, der kjendte noget til Guds Solskin; og det syntes han, hans Fader før havde sagt. Denne svarede, at det altid var vanskeligt at afgjøre, og at man dér hellere maatte tro for godt end for ringe om sine Medkristne. I hvert Fald var det bedst, sagde han, at Ditlev dannede sig sin Mening derom efter de Erfaringer, som han selv kom til at gjøre. For Resten kunde det godt være, føjede han til, at Ditlev vilde kunne træffe Mennesker, der vel var døbte, men ikke just *kaldte* sig Kristne, — og som kjendte Guds Solskin meget godt og stadig levede derefter. — —

Efter tre Aars Ophold i Fjordby fik Ditlev sin Præliminær-Examen. — Det var Meningen, at han skulde være Dyrlæge. Han havde nok haft Lyst til at være Menneske-Doktor, men skjønt han havde taget Præliminær-Examen meget pænt, lod det dog ikke til, at han havde videre Hoved til at studere, — og saa var da Dyrlæge det, der laa nærmest.

Han havde i disse Fjordby-Aar kun været een Gang i Sønderjylland, og det var nu to Aar siden. Han havde derfor ikke opholdt sig ret mange Dage hjemme hos sin Fader efter Examen, før han tog af Sted derover.

Der var noget hos hans Fader, og netop det, Ditlev satte allermest Pris paa, som han syntes helt anderledes havde Magt ovre i Følslev; i Holby og Rønbjerg gik de mange enkelte ligesom hver for sig med det; men i Følslev var det Fælleseje

og prægede det hele. Han vidste ikke rigtig, hvad det var; men det var da noget, der stod i nær Forbindelse med detteher „Solskin“ og med Kristelighed og Fædrelandskjærlighed.

Han kom til Følslev i Slutningen af Juli Maaned, da Høsten var i fuld Gang. Det var dejligt, efter al den megen Læsning, at komme ud igjen paa Marken, — men det var endnu bedre at være blandt alle disse Mennesker, der i Grunden var saa forskjellige fra Folk ovre i Holby eller Rønbjerg eller Fjordby. Derovre brød man sig jo egentlig sletikke om hinanden; ja, han syntes virkelig, naar han tænkte sig om, at de fleste Mennesker i Fjordby de gik hver for sig og var ligefrem kjede af alle de andre. Men her i Følslev havde det saa uhyre meget at sige, at en Mand var *dansk*, — saa tænkte man næsten sletikke paa, hvad man ellers kunde have været kjed af hos ham. Alt, hvad der ellers var af Godt hos ham, det betragtede man som en ren Tilgift, man fik oven i Kjøbet. Dette var da ogsaa Tilfældet med en Mands Kristelighed — for hvem der nu satte Pris dérpaa. Naar to Mennesker her i Følslev var begge to baade danske og kristelige, saa behøvede de næsten sletikke mere i deres indbyrdes Forhold; saa skulde det rigtignok være mærkelige Fejl, de ikke ganske kunde oversee hos hinanden. Og ovre nord for Grænsen: i Fjordby og i Holby og Rønbjerg! — hvad betød det dér for to Mennesker, om de begge

var baade kristelige og danske. Det tænkte de jo indbyrdes ikke ret meget paa! — —

Den 15de September skulde der være stort Høstgilde hos Onkel Karsten i Følslev. Og man vilde begynde Gildet tidlig paa Eftermiddagen med et Møde i Forsamlingshuset, hvor saa Onkel Karsten skulde holde en Tale.

Allerede Dagen i Forvejen var man begyndt at smykke Storstuen paa Langgaard — Onkel Karstens Hjem — og Loen, hvor der skulde danses. Det var mest Gran og Bøg, Rønnebær og lange Kjæder af Hyben, der var trukken paa Traade, som anvendtes dertil. Sammen med Hyben-Kjæderne brugtes ogsaa Snore med Snebær paa. Disse var jo hvide, og Hyben var rød, og denne Sammensætning havde „æ Sjendarm“ da ikke forbudt endnu. — Man havde ogsaa, ovre i Laden, travlt med at udstoppe en Frakke samt tilhørende Vest og Bukser med Halm; det var „Høstmanden“, her blev til, — eller „æ Sjendarm“, som han naturligvis kaldtes, hver Gang han blev endevendt eller bragt i anden komisk Situation, og naar ingen Uvedkommende var til Stede.

Ditlev var nu seksten Aar, en stor og stærk Knægt. Rødt Haar og lyseblaa Øjne giver jo gjerne et lystigt Udseende, hertil kom den gesvindte, sønderjydske Accent, som altid prægede hans Udtale, og som, naar han var i Sønderjylland, blev til ren Dialekt. I det Par Maaneder, han havde opholdt sig i Følslev, var al Bleghed og Slappelse fra Skole-

gangen forsvunden. Han var naturligvis en af dem, der allerivrigst tog sig af Forberedelserne til Høstgildet og dets Lystighed. Han og hans to omtrent jævnaldrende Fætre, Dines og Thøger, sammen med Pigerne paa Gaarden, maatte da ogsaa besørge det hele, for Karlene var i Marken og pløjede, lige til Gildet skulde begynde. — Onkel Karsten havde ingen Døtre; men Ditlev følte ikke noget Savn af Kusiner, for Tjenestepigerne paa Gaarden, Kathrine og Bodil, var baade unge og smukke, og da de var meget danske, gik de helt, som de hørte til Familien.

Især den attenaarige Kathrine var Ditlev indtaget i, uden dog paa nogen Maade at være forelsket. Han og hun gik ovre i Loen og var beskjæftigede med at hænge „Perlekranse“ (af Hyben og Snebær) op. — — Aftensolen lyste ind igjennem den høje Ladeport — paa Bygnegene, som laa opstablet derinde til begge Sider fra Loen; de var jo ligesaa kraftigt gule endnu, som da de stod ude paa Marken. Den skinnede paa de mørkegrønne Grankviste, paa de ildrøde Hyben og Rønnebær — og paa Kathrines brune Haar.

Der var et Sted, over en Sideindgang til Loen, hvor der ogsaa skulde anbringes Perlekranse, men hvor hverken Ditlev eller Kathrine kunde naa op fra Gulvet. Han bukkede sig da ned, slog sine Arme om hendes Knæ og løftede hende op. Hun skreg og lo, — men nu kunde hun naa, og fik i

Løbet af en halv Snes Minutter Perlekransene fastgjort deroppe.

Det faldt Ditlev ind, mens han stod og holdt paa hende, at det havde han ikke gjort med nogen Pige hjemme i Holby. Og hvorfor? Der var jo ikke noget ondt ved det; der var blot noget eget sødt og muntert deri. — Nej, men hjemme i Holby var det, ligesom en eller anden Overordnet havde sagt Folk, *hvad* der skulde kaldes *passende*, enten de saa forstod det eller ej; her derimod gjorde Folk alt (bortseet fra det Nationale og det Lovstridige), saasnart de *selv* kunde see, der intet ondt var deri. — Da han havde sat hende ned igjen, skulde de til at binde flere Kranse; og under dette Arbejde blev han helt optaget af den Opdagelse, han pludselig syntes han havde gjort: at Folk *i hin enkelte Retning* var meget friere her i Følslev end i Holby. Jo, for *moralsk* havde de jo ingen at see op til undtagen Gud. Øvrigheden her regnede de selvfølgelig ikke med — da som moralsk Forbillede; det var jo Øvrigheden, som her, fremfor nogen, øvede Vold og Uret. Og paa lignende Maade var det med Statens Præster her i Nordslesvig, tænkte han. Her lod de sig jo aabenlyst og bevidst betale for at fremme Tydskheden paa Kristenlivets Bekostning. Dem kunde helleringen tage til Forbilleder i Moral eller i Dannelse. — Ja, det var da egenlig ikke sært, at Folk her var baade bedre og kjækkere og morsommere end i Holby og Rønbjerg, her, hvor de, *aandelig talt*, var fri baade for verdslig og

gejstlig Øvrighed, og hvor de ogsaa var fri for at sladre og snakke ondt om hinanden indbyrdes, fordi man sletikke havde Raad til sligt for Tydskernes Skyld. — Det maatte nok være derfor, at han altid følte det saa højt til Himlen, og ligesom saa ubegrænset til Siderne, naar han var herovre. — Og naar Folk saadan var dydige herovre — altsaa i Tilfælde, hvor de ikke var tvungne til at være det, — var det vist i det hele meget af nationale Grunde. Det var ogsaa saadan en tiltalende og god Grund. Han — Ditlev — maatte jo f. Eks. i sine stille Tanker indrømme, at han i den sidste Times Tid havde gaaet og haft megen Lyst til at give Kathrine et Kys, — og han syntes nu bestemt at opdage hos sig selv, at det var ikke af Frygt for Kathrine, han havde ladet være, men fordi han ikke vilde misbruge den Smule Frihed, man trods det tydske Tyranni havde her i Følslev, for saa ødelagde man den jo og skadede — — noget, ja, det maatte jo nok være Danskhedens Sag. —

Ditlev gik — trods alt Velbehag — dog med en vis Løverdagsfornemmelse i Kroppen: at det bedste var tilbage. Ikke blot fordi det først var i Morgen, Høstgildet skulde staa, men ogsaa fordi han i Morgen skulde gjensee Inger Hegn — efter hele tre Aars Forløb. Hendes Slægtninge — en Moster og hendes Mand — boede ganske vist kun en halv Mil fra Langgaard, og Ditlev havde ogsaa været en Gang derovre nu i Sommer. Men Inger var først kommen dertil paany for et Par Dage

[illegible] havde i lang Tid været hjemme hos [illegible] Moder i Rønbjerg.

[illegible] Klokken to næste Dag begyndte Folk at samles, [illegible] paa Langgaard, men i Forsamlingshuset. Me-[illegible] Gjæsternes Antal ved Høstgildet vel højst kunde blive en 60 Stykker, ventedes der et Par Hundrede til Mødet. Man havde dog ikke paa nogen Maade smykket Forsamlingshuset, thi jo mindre Højtidelighed der prægede et saadant Møde, des større Sandsynlighed havde man for, at „æ Sjendaarn“ ikke vilde more sig med at gribe ind og forstyrre det.

[illegible] stod [illegible] paa Pladsen ved Siden af Forsamlingshuset, [illegible] de kjørende Gjæster svingede ind [illegible] Vognen fra Højgaard drejede [illegible] Onkel, Thøger Hansen [illegible] ikke i Tvivl om, at det var [illegible] Siden af Manden paa For-[illegible] ellers forandret sig meget [illegible]

Ditlev løb hen og tog imod hende, da hun sprang ned. Hellerikke det sjælelige Indtryk, hvoraf han i dette Øjeblik ligesom fik Øjnene og Favnen fuld, var det samme som det, han havde baaret i sin Erindring, siden han sidst saae hende i Præstegaardens Have. Dengang var det noget forvovent nærmest, baade udfordrende og affærdigende. Nu var det snarest noget forlegent, syntes han, og hun var meget ærbødig og opmærksom overfor sin Moster og hendes Mand. Men hendes Væsen kunde maaskee dog ogsaa sige: at hun vilde have de andre til Side først, inden hun kunde være sig selv overfor Ditlev.

Hun var *meget* smukkere, end han kunde huske hende! Et stort, svært, kastaniebrunt Haar, — glat, og vist sletikke blødt, af den Slags Haar, der næsten aldrig vilde kunne blive filtret, selv om det ikke blev redt. Og saa denne blege, sunde Ansigtsfarve til de strænge, skarpe, roligt-tindrende Øjne. Den var egentlig langt mere sydlandsk, end man skulde vente det til det forholdsvis lyse Haar. — Netop fordi han paa nogle Minutter maatte gjøre Overgangen i sine Tanker fra at betragte hende som Barn, følte han det saa stærkt, at hun *var* voksen. Endogsaa *for* stærkt, — saaat han lidt efter maatte trække fra igjen og see paa hende som *noget* yngre. — Men hun var ældre end han; det kunde han nok mærke, skjøndt de havde samme Alder. — — Hun maatte sikkert have en anden Dragt med sig til Dansen i den Pap-Æske, som

hun bar i Haanden; nu var hun i en mørk Kjole. — Han blev staaende tilbage, da hun gik ind i Forsamlingshuset med sin Onkel og Tante. Han ønskede, at hans Fætre ikke matte lægge saa meget Mærke til hende, som han havde gjort. Men hvordan skulde de næsten lade være, tænkte han. Man kunde jo sletikke faa Øje paa de andre unge Piger, skjønt der nu var kommen ikke saa faa. —

Ditlev gjorde en tilfældig Drejning og saae da „æ Sjendarm", der kom gaaende ad Vejen henimod Huset, igjennem den tættere og tættere Menneskemængde. Den ene Haands Tommelfinger var stukken ned imellem Bæltet og den mørkegrønne Frakke, den anden Haand hvilede paa Pistolhylstret ved Bæltet. Sablen slæbte i Vej-Gruset. Under den blankpolerede Messing-Ørn paa Pikkelhuen saaes det røde, svedige Ansigtskjød, med blaa, trekantede Øjne og hvidgul Mustasje. Han gabede hyppigt og førte da den hvidhandskede Haands Fingre op til Munden.

Ditlev havde saa tit ønsket sig, at han en kort Tid kunde gaa med et andet Menneskes Hoved paa Kroppen — blot forat erfare, hvordan saadant et andet Menneske følte Livet og Tilværelsen. Han havde den samme Tanke nu overfor Gendarmen: ja, — det var jo muligt, at denne selv ikke havde nogen rigtig Forestilling om, hvilken Uret han efter Ordre repræsenterede, lurende, som han her gik, paa at gjøre Fortræd. Men han maatte jo alligevel blive et fordærvet Menneske, hvis han

ikke før havde været det, — blot ved at gaa saadan Dag ud og Dag ind mellem sine Jævnlige omtrent i social Henseende, allesammen skikkelige, gode Mennesker, — det kunde han jo ikke undgaa at føle, — og saa være foragtet og hadet af dem allesammen! Hvordan skulde en jævn Mand kunne staa for det? Det var jo dog Forholdet til deres Medmennesker, til deres Omgangskreds, der ellers holdt saadanne Folk oppe, gjorde dem til, hvad de var. — Ditlev kunde ogsaa selv mærke, idet Gendarmen gik ham forbi, at han ikke fornam denne rigtig som en Person, men som en Neger eller Orangutang eller saadan et andet Halvmenneske. — Han slæbte videre med sin Sabel-Hale igjennem Gruset og forsvandt ind ad Forsamlingshusets Dør.

Ditlev kastede uvilkaarlig Blikket rundt paa de Omkringstaaende, — lune, besindige Jyder, som de jo var. Ja, man kunde rigtignok forstaa, tænkte han, at der blev noget selvstændigt, frit og verdenserfarent ved de Mennesker her i Nordslesvig: tænk, at faa det saa dagklart fremstillet af selve Livet, at Øvrighed og Retfærdighed var lige det modsatte af hinanden, at Gud og Øvrighed havde sletintet med hinanden at skaffe, — faa det saadan fremstillet, saa de sletikke kunde blive sygelige Tvivlere deraf, fordi Uretten her var ligesaa soleklar som denne straalende, muntre September-Eftermiddag.

Nu kom ogsaa Onkel Karsten, og alle gik ind i Forsamlingshuset. — Gendarmen stod først nede

ved Døren og talte de Indkommende. Dernæst tog han Plads oppe ved Talerstolen. Han stod her og saae sig om, ligesom han søgte efter noget, — paa Væggen, paa Gulvet, paa Loftet.

Der var blevet sunget en dansk Salme; saa rejste Karsten Nissen sig for at tale. — I det samme rejste ogsaa Gendarmen sig op: „Paa Grund af Forholdene," raabte han paa Tydsk, „kan Forsamlingen ikke tillades. Den er hævet!" — Han pegede opad: „Der er en Revne i Loftet. Den er farlig. Huset kan styrte sammen. Det maa undersøges!"

Der blev en Smule Uro i Forsamlingen, men sletikke Støj. — Karsten Nissen tog sin Stok og rakte op mod den mistænkelige Revne i Loftet. „Hvis jeg maa vise Gendarmen det," sagde han, henvendt til denne, „saa skal De see, at Revnen gaar ikke indenfor Gibspudsningen." — Han stødte til, saa at der faldt nogle Smaastykker af Gibsdækket ned paa Gulvet, og Rørlaget indenfor blev synligt. — „Her kan De see," fortsatte han, „ovenover disse Rør kommer Loftsbrædderne, og de er naturligvis ikke berørt af denne Revne i Gibsdækket."

Gendarmen lagde Haanden paa hans Arm og sagde: „Det vil blive lovmæssigt undersøgt; indtil da tør ingen røre derved. Forsamlingen har at fjerne sig straks. — Husets Nøgle afgives til mig!"

Hele Forsamlingen stod ganske kort efter udenfor Huset og saae paa, at Gendarmen lukkede Døren og derpaa puttede Nøglen i sin Lomme. —

Der var ingen, der sagde noget videre; man beklagede blot, at man nu havde gjort Turen herhen til ingen Nytte; men ikke paa anden Maade, end man vilde have sagt det i Anledning af et indtruffet Uvejr, som kunde have voldt Hindringer. Det var i hver enkelts Bevidsthed en ligesaa naturlig Ting, at Øvrigheden foer med Løgn og Uret, som at Lynet brændte en Ejendom af, naar det slog ned. —

Karsten Nissens Gjæster tog naturligvis ikke hjem, men samledes straks efter ovre paa Langgaard. Der blev først drukket Kaffe oppe i Salen, og da der saa var taget af Bordene, talte Værten til sine Gjæster. Han var hverken Præst eller Lærer eller Lærd; men han havde megen naturlig Veltalenhed, var vel ogsaa nok den mest begavede Mand i sin Kreds. Det faldt derfor af sig selv, at han oftest førte Ordet, naar Folk samledes, og man vilde høre noget i Fællesskab. Hos ham gik ogsaa de, der brød sig om det, til Alters, — ganske hemmeligt, da man var kjed af at vække Opsigt overfor Øvrigheden ved at danne Frimenighed.

Det var ikke særlig dybsindige Ting, Karsten Nissen sagde, men de var baade sande og angik det, som laa Folk paa Sinde. — Han sagde, at det var jo ikke nødvendigt at paavise, at man her levede under idelig Tvang og Vilkaarlighed, aandelig talt i et Fængsel og med Fare for at miste Livet. Men derimod kunde det nok være gavnligt at tale

om, hvad Fordel man kunde have af at leve under saadanne Forhold. Og der var saa det: at man ofte først kom til at elske Livet, naar man truedes med at miste det; men først naar man elskede Livet, blev det for Alvor rigt. Og det kunde han nu mærke paa tre Ting, som han her vilde nævne: først da han blev truet med at miste det, som for ham var menneskeligt Liv, nemlig Danskheden, fik han ret Brug for Vorherre; og først da blev det ogsaa til noget for ham med at elske sine Medmennesker, fordi han ikke havde Raad til at undvære eller miste dem for den danske Sags Skyld; og først da begyndte han at kunne forstaa, hvad de store Aander, de store Digtere og Tænkere havde sagt om Livet, for hvad de saadan sagde, det havde altid til Forudsætning, at man elskede Livet, og følte, at man let kunde miste det. — „Her er vi nu mange samlede,“ sluttede han, „og vi er jo alt andet end fuldkomne, derfor har vi meget at tilgive hinanden; men det kan vi ogsaa let, for vi veed, at vi kan umulig undvære hinanden. — Og lad os saa nu more os med hinanden, saa godt vi formaar.“ —

Efter et Ophold, hvorunder Bordene blev dækkede i Salen, blev Folk kaldt ind til det egentlige Gildesmaaltid. — — Ditlev havde under Onkelens Tale seet Inger helt ovre i den anden Side af Stuen. Ogsaa ovre i Forsamlingshuset havde hun siddet langt borte fra ham. Han var ved at faa den Tanke, at hun vilde undgaa ham i det hele.

— Men da man skulde gaa ind til Gildesbordet, kom hun pludselig, ude i Gaarden, hen til ham og sagde: „Nu vil vi da holde sammen, — skal vi ett?"

„Jo, lad os det!" svarede han, som om det kom ham ganske selvfølgeligt. I Virkeligheden var han baade forbavset og lykkelig — og noget ængstelig. Det var jo ogsaa meget, at hun lige kunde have den samme Tanke, som han i dybeste Hemmelighed havde gaaet med, men ikke havde turdet haabe skulde blive til Virkelighed. — De tog saa Plads ved Bordet ved Siden af hinanden. Indbyrdes snakkede de ikke ret meget. De var begge lige ivrigt optagne af at lytte til den almindelige Passiar ved Bordet.

Stemningen blev snart meget livlig, da man ikke sparede paa Drikkevarerne. Ditlev syntes atter han kunde mærke, at her var Folk „*ene*": der var hverken Præst eller Degn ved Bordet, og saadan noget som Cancelliraader, Etatsraader og al anden Overklasse var Luft for disse Mennesker. — I Rønbjerg og Holby vidste man altid forud, hvad der vilde og kunde ske ved et Gilde; her var der det morsomme og spændende ved det, at man ikke kunde beregne Folk. Han syntes i Øjeblikket, at det egentlig var dumt, at nogen vilde gjøre Gilde hjemme i Kongeriget; for man sad jo alligevel og skottede til hinanden, og ingen turde rigtig more sig. — Hændte det hér, at nogen paa een eller anden Maade kom lidt for langt ud, saa tilgaves

det let. At holde den nøjagtige Grænse, naar man virkelig var lystig, det var jo altid en vanskelig Kunst, — det ansaaes da ogsaa for meget rimeligt, at det kunde fejle lidt selv for den bedste.

Jes Madsen ovre paa Bænken ved Vinduerne var kommen til at fortælle om et stort Bryllup, han havde været med til, hvor en Mængde af Gjæsterne skulde blive i Gaarden om Natten, og hvor en Karl af en ren Fejltagelse var gaaet i en Seng, hvor der i Forvejen laa en kvindelig Gjæst. Her blev Jes Madsen vistnok bange for sin egen Fortælling, brød pludselig af og sagde med altfor stor Alvor og Højtidelighed: „ja, der skete ikke noget," — — men forsvandt i det samme tilligemed sin Fortælling i en Storm af Latter; og da han endelig dukkede op deraf, og stille meddelte, at de to alligevel havde giftet sig nogen Tid efter, — vilde Lystigheden sletingen Ende tage.

Den Historie havde da aldrig gaaet an hjemme i Holby eller Rønbjerg! Hvad vilde Pastor Boye og Forstander Petersen, og hvad vilde Cancelliraad Høyer, hvis han tilfældig havde været til Stede, have sagt til sligt? — — Inger kneb Ditlev i Armen og sagde leende: „Du maa da ett grine saa'en!"

Nu blev Døre og Vinduer lukkede, og man sang: „Danmark dejligst Vang og Vænge," — men Onkel Karsten bad flere Gange sine Gjæster om ikke at synge for stærkt, forat det ikke skulde høres ud paa Gaden, hvor vistnok Gendarmen gik.

Maaltidet var til Ende, og nu fordelte man sig. Kortspillet begyndte inde i Stuerne. Baade Mænd og Koner tog Plads ved Spillebordene. Mændene spillede mest L'hombre eller Skat, Konerne Whist eller „Skjervinsel". — Andre af Konerne gik dog ud i Haven og saae paa de gyldne Abilder og paa Pæretræerne, der stod med frugttyngede Grene; eller de beundrede Karen Nissens pragtfulde Stauder og Georginer, som stod og skinnede i Eftermiddagssolen. Det var hellerikke alle Mændene, som var optagne af L'hombren. Ikke faa, deriblandt Værten, gik ud forat see paa Kreaturerne og paa Marken. Andre af Mændene gav sig til at spille „Skorsteen" inde paa Gaardspladsen.

Men Ungdommen dansede. Dels i Loen, dels i Salen, som straks efter Maaltidet var bleven gjort ryddelig. — Nu først viste de Piger, som havde ført særlige Kjoler med til Dansen, sig i deres Baldragt.

Da Ditlev og Inger rejste sig fra Bordet, sagde hun til ham, at kun kom om lidt op i Salen forat danse. Han gik da derind og ventede paa hende. Han vilde danse sin første Dans med hende, og sad derfor blot og saae paa dem, der allerede var komne. — Der var ingen af de dansende, unge Piger, hvis Kjole man kunde kalde nedringet; men noget nedskaarne var en Del af dem, og flere havde bare Arme. — Det var ikke dem alle, det klædte, syntes Ditlev. Paa adskillige af dem var Armene helt brune op til Albuen, og saa kom der

et hvidt Stykke ovenfor. Det saae ikke godt ud. Og saa hvide Handsker. — Ligesaadan paa Halsen var der et skarpt Skjel imellem et brunt Overparti, nærmest Ansigtet, og saa en hvid, smallere eller bredere, Rand der nedenfor. — Han kunde ikke lade være at tænke paa, hvordan vel Inger vilde tage sig ud i Balkjole.

Hun kom lidt efter ind. Men han glemte i Øjeblikket at see efter Enkeltheder: hele hendes slanke, lette og dog stærke Skikkelse forekom ham saa skjøn, saa han maatte forundres over, at hans Betagethed ikke tillige gjorde ham forlegen. Det kom vel af, at der i hendes Væsen sletikke var nogen Gjøren sig kostbar; al Tilbageholdenhed hos hende syntes blot at have sin Grund i Hensynet til de Uvedkommende: hendes Onkel, Tante eller de Fremmede; overfor ham selv var hun saa afgjort og uden Betænkning indladende. — Det var underligt nok, tænkte han: for ganske vist havde de altid været gode Venner, mens de gik i Rønbjerg Friskole sammen; men det laa jo nu over fire Aar tilbage. Og siden havde de egentlig kun seetes den ene Gang til hans Fødselsdag i Holby Præstegaard. Men hun maatte da vist have tænkt lige saa tit paa ham, som han paa hende, i den Tid, der laa imellem!

Nu dansede de ud sammen. Han saae paa hendes Haar. Det var redt op baade fra Pande og Tindinger og var saa samlet i to Fletninger, der dog ikke hang ned ad Ryggen, men var bundne

op med røde Baand i en langagtig Knude i Nakken. Det var saadan et rigt og redeligt Haar; man kunde skelne den Vej, som Kammens Tænder var gaaet deri. Paa hendes Hals var intet skarpt Skjel mellem solbrændt og hvidt, det gik jævnt over i hinanden. Den hvide Kjole var for Resten kun lidt udskaaret. Hvad man saae over dens nedfaldende Krave af hendes Legeme var ikke egentlig fyldigt, men saa rundt og fast drejet af Form. — Kjolens Ærmer var vide, men gik ned over Albuerne; alt hvad man saae af Hænder og Underarme var muntert solbrunt.

De dansede en tre-fire Danse sammen lige paa Rad: begyndte med Musiken og holdt op med den. Saa satte de sig paa Bænken ved Salsvæggen, og Inger saae ham saa lystig-fortroligt ind i Øjnene, som om de var gamle Kjærestefolk. Det havde noget sødt forvirrende ved sig: det varme, inderlige Udtryk i disse besynderlig strænge, unge Øjne med det rovfugleagtige Blik. Der var en stille, frisk Tindren i dem, — Ditlev syntes ligesom i nykløvet Granit.

„Skal vi gaa over og see til de andre?“ sagde hun.

Klokken var nu omtrent seks, og der var bleven tændt Lys i Stuerne mod Øst. Til den anden Side lyste endnu Solen i sin Nedgang ind. — I Dagligstuen sad L'hombrespillerne ved eet større og to mindre Borde. Men herind var nylig ogsaa de Mænd kommen, som havde været ude i Marken, iblandt

disse Onkel Karsten selv. De havde stillet deres Tørst efter Markvandringen ved Hjælp af Øl og dansk Akvavit. Denne sidstnævnte Drik var jo for det første dansk, dernæst var den dyr her søndenfor Grænsen, og endelig var den bekjendt som det ypperligste Middel — næst efter kold Kaffe — til at slukke Tørst. Men noget berusende er den jo ogsaa. — Efter denne Spadseretur havde man faaet Lyst til at synge, og Onkel Karsten havde netop rejst sig, da Ditlev og Inger kom ind i Stuen, — og gik nu frem og tilbage mellem L'hombrebordene og sang for, i stadig vekslende Belysning fra de tre Lamper paa Bordene. Han sang: „Der er et yndigt Land," — kraftigt hjulpet af de andre Mark-Vandrere. De, som sad over ved L'hombren, stemmede i med. Det samme gjorde Ditlev og Inger.

Naar Onkel Karsten først fik begyndt at synge, kunde han aldrig holde op, og de Andre fulgte for Resten troligt med: „Vikingemoder" — „I vor Barndom" — „Kong Kristian" — „Nu skal det aabenbares" — — de kunde alle Sangene udenad.

Endelig forlod Ditlev og Inger Stuen. De vilde ud i det dejlige Vejr. Hele Vesterhimlen var straalende rød. — De gik ad en Markvej, der begyndte lige udenfor Gaarden, over mod en Skov, hvor det meste paa Afstand saaes som lavt Pur, men en Gruppe af store Bøge ragede op mod Vest. Flokke af Fugle fløj til og fra i Luften omkring de høje Kroner.

De snakkede ikke om andet, end hvad de netop

saae og hørte om sig. Der kom en Skarnbasse blæsende forbi dem og forsvandt bort i Skumringen. Det lød som et enkelt Greb med Tommelfingeren paa Basstrengen af en Violin. Det lød ogsaa, som om det summende Insekt pludselig havde faaet at vide, at Somren næsten var forbi, og derfor skyndte sig bort i sørgmodigt Hastværk. — Viberne dunkede med deres nære Vingeslag i Luften om dem — uden Grund, for de havde jo ingen Reder at værge nu. Men det var vel en Vane, de var kommen i fra Somren.

Saa kom de ind i Skoven. Der var knupret paa Stien af haarde Bog-Skaller og noget glat over det Væv af Træ-Rødder, som laa bare i Overfladen af den fodslidte Bund. — Videre gik Stien — eller Vejen — ind imellem Egepur, bag hvilket Bøgekronernes Højland i Afstand hævede sig mod de røde Aftenskyer.

„Fryser Du ikke?“ spurgte Ditlev. — Inger havde ikke taget mere paa end det, hvori hun havde danset.

„Nej,“ sagde hun. „Men lad os sætte os ned.“

De satte sig paa en Træstub. Og i det samme lagde hun sine Arme om hans Hals og trykkede sin Kind ind mod hans. Hun gjorde det ikke heftigt, som om det var noget, hun med Magt havde holdt tilbage, og som nu brød voldsomt frem. Hun gjorde det saadan som Elskende, der har fri Adgang dertil, kan stille deres Længsel efter Kjærtegn, inderligt og med Glæde.

Skjønt intet kunde være Ditlev mere usædvanligt end dette, faldt det dog ganske af sig selv, — uden at han rigtig tænkte derover, — at han vendte sig imod hende og kyssede hende paa Munden. Og hun lagde sit Ansigt mod hans Kind, løftede saa atter Hovedet, saa smilende paa ham og kyssede ham flere Gange paa Munden.

Saa sprang hun op, bøjede sin Arm bagfra om hans Skulder, — han havde ogsaa rejst sig, — og saa gik de videre henimod de høje Bøge. Han havde taget hendes anden Haand imellem begge sine.

Hun gav sig til at snakke om Allikerne og Raagerne, der blev ved at kredse i store Sving udenomkring Bøgenes Kroner, — ogsaa inde mellem deres Grene, — og syntes ikke at kunne faa sig sat til Ro.

Han kunde ikke lade være at falde i Tanker; dertil var det altfor nyt og mærkeligt, det, han havde oplevet. Og skjønt hans Blod var kommen i stærk Bevægelse, — saa var der dog sletingen Higen eller Fremstormen i hans Forelskelse, snarere en vis Ængstelse for, hvad dette kunde blive til. — Han tænkte, om det var denne slesvigske Tvangfrihed, der hos Inger ytrede sig saaledes. Men det kunde han dog ikke tro. I den Henseende syntes han, Pigerne i Følslev i det hele lignede ganske dem i Holby og Rønbjerg. — Eller skulde det være muligt, at alle Piger var saadan, naar man kom dem noget nærmere og paa Tomandshaand.

Nej, det kunde ikke være tænkeligt: dem oppe i Rønbjerg, Agnete Boye og de andre, de maatte jo i saa Tilfælde være nogle rent forfærdelige Hyklere. — Nej, det maatte være Inger Hegn, der helt var noget for sig. Han blev glad ved at komme til dette Resultat. Han tog hende uvilkaarlig fast om Livet, mens de gik videre. Ja, det var godt, at det kun var Ingers eget Væsen. For saadan som det var hos hende, kunde det ikke være noget galt. —

Hun vendte om, krydsede Hænder med ham og gav sig til at løbe i et Slags Dansetrit tilbage gjennem Skoven. Over Marken gik de pustende hver for sig, og lidt efter var de atter inde i Gildesgaarden.

Da de kom ind i Dagligstuen, — for derigjennem at begive sig op i Salen til Dansen, — lod der til at være kommen Afbrydelse i L'hombre-Spillet. En af de Spillende havde rejst sig og stod, lænet paa begge sine Hænder mod det lille Spillebord, og talte højt. Først troede Ditlev, at han skjændte, maaskee paa Grund af Uenighed i Kortspillet. Men snart kunde han forstaa, at det ikke var Tilfældet; det lod til, at den Talende af og til var lige ved at græde, — han var maaskee ogsaa en lille Smule beruset. Nu gik det ogsaa op for Ditlev, *hvem* det var: en ældre, meget rig Ungkarl og Gaardejer fra en af Nabobyerne. Saa vidt Ditlev huskede, havde det sommetider været galt fat med ham og hans Tjenestepiger. — Ditlev og Inger

blev staaende og lyttede. De fleste af de andre i Stuen var ogsaa standsede i Spillet og hørte paa ham. — Ditlev indsaae nu, at Mennesket stod og anklagede sig selv — formodentlig netop for det nævnte Forhold; han talte bredt Sønderjydsk: „*Æ veer jo saa falle godt, lill Børrn, te der er en grov Korr aa, saarrn som Æ bær mæ te, og saarrn som I lever her øver ve I ander; og det, som der er mør værr ino — der er jo sletinne Forligh — det er den Ting, te Æ skarer og skarer æ dansk Sagh med den helę Faxon, som Æ brugher“ — — — men nu skulde De jo da allesammen have Tak, fordi de alligevel holdt fast paa ham, for han var jo alligevel paa Bunden en ærlig, dansk Mand o. s. v.

Nogle smilede, mens han stod og talte, stadig lænet over Bordet, af og til pudsende sin Næse, andre blev rørte, de fleste begge Dele.

Da han var færdig, sagde Onkel Karsten, der nu var med i en L'hombre-Firkant, men havde foldet Kortene sammen: „Ja, det er jo baade godt og ondt med den Slags Taler, som vi dér hørte een af Dines Brorsen. For det er jo kjøvsomt (kjedeligt), at han skal have saa meget at sige sig

---

*) Jeg veed jo saa farlig godt, lille Børn, at der er en grumme stor Forskjel paa, saadan som jeg bærer mig ad, og saadan som I lever her ovre ved I andre; og det, som der er meget værre endnu — der er jo sletingen Sammenligning — det er den Ting, at jeg skader og skader den danske Sag med den hele Façon, som jeg bruger (Maade, jeg lever paa).

selv paa, med Rette desværre, — men det er jo godt, at han kan faa det sagt, og at vi kan høre paa det uden at hovmode os. For vi, som har den Begavelse, at vi kan holde tæt med vore egne Svagheder, vi *har* dem jo lige fuldt for det, om maaskee ikke akkurat paa den Maade. Det skal vi jo aldrig glemme. Og med det, han sagde, at han er en dansk Mand — ja, see det veed vi jo allesammen, at det er rigtigt nok. Derfor vil jeg nu klinke en Gang til med Dig, Dines Brorsen, og ønske Dig velkommen en Gang til!"

De to Mænd mødtes med noget Besvær, krydsende sig frem imellem de mange Mennesker, Spilleborde og Stole. — Derpaa stemmede Onkel Karsten op med: „Dannevang ved grønne Bred", — og herefter tog man med fornyet Kraft fat paa L'hombren.

Ditlev og Inger skyndte sig op i Dansesalen. Og de blev ved at danse, ustandselig, Dans efter Dans; de var jo i en Alder, hvor det er vanskeligt at blive træt af den Slags Arbejde. — — Paa en Maade følte Ditlev sig helt fortumlet, i Vilderede med sig selv. Han havde altid tænkt sig, at saadan som de nu havde det med hinanden, maatte man da absolut være forlovet. Men det var der jo sletikke blevet nævnt noget om; det hele var kommen saa ganske selvfølgeligt, og han følte det ogsaa ganske naturligt — saadan som de der dansede, hviskede og smilede til hinanden, lo hinanden ind i Øjnene. Det var blot, naar han vilde tænke

over det, at det blev saa besynderligt, — men paa den anden Side: der var jo da heller sletingen Mening i, at saadan to sekstenaars Børn skulde være forlovet med hinanden. — Han følte atter saa tydeligt, at hun, med *sine* seksten Aar, var ældre end han.

Kl. 2 holdt Dansen op, og der blev drukket Kaffe. Da det var ovre, sagde Onkel Karsten, at nu var det bedst, de holdt Aften- eller Morgen-Andagt — hvad man skulde kalde det — inden de skiltes. — Dette gjorde man. — Derefter sagde Onkel Karsten, at nu havde de jo i Dag moret sig, — det havde *han* i hvert Fald, — ved at være sammen med hinanden. Og noget var jo godt, og noget var ondt i saadan en Morskab. Men det gode havde de godt af, og det onde maatte Vorherre tilgive dem, indtil de kunde faa det forbedret. Saadan var jo Livets Gang. — —

Der blev saa mange af Gjæsterne langvejs fra liggende paa Langgaard, saaat der ikke kunde blive Plads til Ditlev den Nat. Det blev da bestemt, at han skulde kjøre med Thøger Hansens hjem og faa Nattelogis dér.

Inger kom hen, ude i Forstuen, og kneb Ditlev i Armen og saae ham straalende fornøjet ind i Øjnene. Paa Kjøreturen sad de skilt, Inger hos sin Tante bag i Vognen, og Ditlev hos Manden foran. — Da man var kommen hjem, blev der straks sagt Godnat. Konen viste Ditlev op i Gjæstekamret bagved Salen.

Ditlev satte sig paa Sengekanten i sit Værelse og tænkte paa Dagens Begivenheder. Hans Tanker strejfede ogsaa ud i Fremtiden, men det var næsten paa Kommando, de kom dér: det var jo da en Selvfølge, at han og Inger skulde være fælles om al deres Fremtid, — men han følte egentlig sletingen *Trang* til at spekulere derover, for Ingers hele Maade overfor ham havde været saa selvfølgelig, saa uforberedt og nutidig, saa der ingensomhelst Opfordring laa i det Oplevede til at see videre frem. Men han havde en underlig Følelse af, at der var saa meget, der var — sprunget over i Dag.

„Ditlev!" kaldte det sagte udenfor hans Dør.

Det var Ingers Stemme.

„Ja!" — Han aabnede Døren.

„Kom over til mig!" sagde hun. Han saae i Halvmørket, at hun pegede over mod en Dør paa den anden Side af Salen. Hun løb i det samme tilbage. Hun havde et stort, mørkt Sjal om sig, syntes han.

Han gik sagte derover og aabnede Døren, som hun havde trukket til. Herinde i hendes Værelse var der mere lyst af Maanen end ovre hos ham. Hun sad paa en Kuffert — eller hvad det var — da han kom derind, med dette Tørklæde om sig. Men straks rejste hun sig og lagde det bort, og havde nu ikke andet paa end en stumpet Særk. Hun løb hen, tog ham om Halsen og sagde:

„Hvorfor skal vi ligge hver for sig i Nat? Bliv herinde hos mig!“

Det var ham ikke svært i Øjeblikket at staa imod. — Den Vellystbølge, der steg op i ham, følte han næsten som en legemlig Smerte, og han blev samtidig overfalden af en Tunghed, eller et Tungsind, en ubestemt Sørgmodighed, som ikke havde sin Grund i noget, han *tænkte* hverken om hende eller sig selv. — Det varede maaskee nogle faa Sekunder, saa svarede han: „Nej, Inger, — for vi er jo da ikke Børn.“

„Men hvad gjør det?“ sagde hun og trykkede sin Pande ind mod hans Skulder.

„Jamen vi er jo hellerikke voksne.“

„Aa, kom!“ hviskede hun. „Det er jo ligemeget, hvad vi er. A vil blot have Dig hos mig og knuge mig ind til Dig!“

„Nej, Inger, vi vilde fortryde det. Det veed jeg bestemt.“

„A vilde aldrig fortryde noget!“ sagde hun og mødte hans Forsøg paa at frigjøre sig med et fastere Favntag.

Og i dette Øjeblik var det maaskee en ren Tilfældighed, at han ikke gav efter. Thi nu fyldte Følelsen af hendes Legeme ham med Sødme, selve hendes Legeme syntes ham saa blidt, saa uskyldigmildt.

Men da han alligevel uvilkaarlig søgte at løsne hendes Arme fra sig, — slap hun straks.

„Du maa ikke være vred paa mig, Inger!" mumlede han, idet han aabnede Døren. — Et Øjeblik efter stod han inde paa sit eget Værelse. — Han syntes, det var ret, hvad han havde gjort, men var dog vild af Længsel efter hende. Han blev sig efterhaanden ogsaa klart bevidst, at han ønskede, hun maatte komme ind ad Døren til ham.

Da der var gaaet nogen Tid, og hun ikke kom, faldt han dog mere til Ro, — hans Tanker holdt op at krydses, at gaa imod hinanden. Og pludselig brød en stærk og helt overmægtig Lykkefølelse frem, fordi han havde staaet imod, saa de ikke skulde have noget at bebrejde sig i Morgen og siden hen. Saa kom han ogsaa til at tænke paa sin Alder, at han jo ikke var voksen, og han følte Skræk for den Mulighed, han var flygtet fra, som for noget unaturligt og forbryderisk.

Han klædte sig af og gik i Seng, — men netop da han lagde sig ned, brød den Tanke frem hos ham: hvordan det dog egentlig havde sig med dette Solskin, som man jo altid skulde kunne gaa efter? Han syntes ligestraks, at han hverken havde mærket til Lys eller Skygge i hine afgjørende Øjeblikke. — Skjønt alligevel — naar han nu tænkte paa det Øjeblik til sidst, da det blev saa svært for ham at forlade hende — det havde da været en forunderlig lykkelig Følelse, — netop som af Solskin, for den havde sikkert været uskyldig lige i dét Øjeblik. Og dog var han jo nu sikker paa, at

det var en stor Synd, om han ikke var gaaet bort. — Men i saa Fald var denne Følelse af Solskin jo virkelig ikke til at stole paa. Han mindedes, at han flygtigt havde tænkt paa dette før, men skudt det bort. — Eller ogsaa maatte det jo være saadan, at Solskinnet kun kunde afgjøre noget om det, som Øjeblikket lige rummede i sig, og ikke om det efterfølgende, eller om, hvordan det vilde være, naar man fik det rigtig tænkt igjennem. — Han kom ogsaa til at huske paa den underlige Følelse af Bedrøvethed, han straks havde haft. Var der maaskee deri tillige en Skyldfølelse — eller Skyggefølelse: at Solen var fordunklet? Men hvorfor var denne Følelse saa kort efter vegen for en lys og ren Solskinsfornemmelse, der var saa stærk, saa han Gang paa Gang maatte længes efter den. Det var dog underligt, om Guds Solskin i eet Øjeblik kunde hvile over en Følelse, der havde om ogsaa blot Mulighed i sig til i næste Øjeblik at faa Synd til Følge. Det var da næsten ubegribeligt!. Og han syntes ikke, han nogensinde kunde spørge sin Fader om det — — — — Kort efter sov han bort fra alle disse Tanker. —

Næste Morgen, mens Ditlev gik og klædte sig paa i sit Kammer, følte han en Del Ængstelse ved Tanken om, hvordan Inger og han nu skulde kunne mødes, hvad hun vilde sige eller ikke sige, og hvordan han selv skulde tee sig. Samtidig havde han dog en Fornemmelse af, at det paa

Grund af Ingers Væsen maaskee helt vilde gaa af sig selv. —

Hun var inde i Dagligstuen, da han viste sig dér. Det var hendes Moster ogsaa. De var ved at gjøre Kaffebordet i Stand. — Inger lignede sig selv fra igaar, dengang hun kom kjørende med sin Onkel og Tante til Forsamlingshuset. Hun var tjenstvillig og flink overfor Tanten, men tavs og ligesom lidt mut, — samtidig med at Ditlev dog mente i hendes Væsen at mærke et: „Vent, — til vi er ene!"

Og da de saa var bleven ene — ude i Haven ved et Graastener-Æbletræ, sagde hun: „Aa, hvor A længtes efter Dig i Aftes, da Du var gaaet, Ditlev!"

Ditlev saae paa hende. Og hun rødmede nok noget, men ikke anderledes, end det kunde foraarsages ved ethvert stærkt Følelses-Udbrud.

„Jeg længtes ogsaa efter Dig. — Men det var da godt, jeg gik alligevel."

„Ja, det maa Du jo synes. Det kan A ett forstaa."

„Saa kan jeg skam hellerikke forklare Dig det." Ditlev stod lidt og tænkte sig raadvild om. „Nej, jeg veed ikke, hvordan jeg skulde sige det — —"

„Du snakker om, at vi er hverken Børn eller voksne. Nej, men hvad saa? Naar vi nu gjerne vilde være hos hinanden, — slet, slet ingenting andet? — — Uh, Du! som A længtes efter Dig!" sagde hun og ruskede ham i Skulderen.

Ditlev kunde intet svare. — Han kom til at tænke paa, hvad han havde hørt: at i visse Egne af Jylland var det hyppig Skik, at unge Personer, af forskjelligt Kjøn og i deres Alder, kunde dele Herberg — naar Pladsen var knap — uden at det betød det mindste, og uden at der *var* det mindste deri. Men, tænkte han, det var da ikke Skik i Holby og sikkert hellerikke hér. — Alligevel blev han noget usikker, — og greb sig tillige i at ønske, at noget saadant dog ikke maatte være den hele eller eneste Grund for Ingers Vedkommende.

De var ikke saa kort Tid ene sammen den Formiddag. — Inger skulde hjem igjen til Rønbjerg ved Middagstid. — Ditlev gjorde flere Gange Forsøg, mens de var ene, paa at sige noget om det særlige og nære Forhold, som de jo da nu maatte regne sig for at staa i til hinanden, — men kun i sine Tanker; han fik i Virkeligheden intet sagt derom. Dels vidste han ikke, hvilke Ord han skulde bruge: „forlovede“ syntes han da ikke han kunde sige. Men tillige var der noget i Ingers Væsen, der næsten gjorde ham ængstelig for, at hun skulde lee ad ham. — Og endelig gik den livsalige Snak saa ustandselig imellem dem om — ingen Ting, om, hvad de saae og hørte i Øjeblikket, de Æbler, de spiste, de Grøfter, de sprang over, den Hare, som løb histhenne, den underjordiske Klunken af Vandet i et Drænrør, det Grus, som Inger havde faaet i Skoen.

Da de gik tilbage igjennem den tætte Havegang

med Ribsbuskene, bøjede hun sig selv og ham lidt ned og kyssede ham paa Munden. — — — Og saa var hun atter noget mut og tavs, men flink og tjenstvillig overfor sin Tante, inde i Dagligstuen, — indtil han sagde Farvel og gik.

IV.

Nogle Dage efter rejste ogsaa Ditlev hjem, og til November tiltraadte han en Plads paa en større Bondegaard i Nærheden af Fjordby, hvor han et Par Aar skulde lære praktisk Landbrug, inden han gav sig til at læse til Dyrlæge-Examen.

Det var Folk — dem, han kom til — der holdt lukket Vogn. Manden, Ole Nielsen (eller, som han af sine nyere og moderne Venner kaldtes, Olaf Nielsen), gik med Handsker, havde Spændetamp i Jakken og Hønsefjer i sin Hat; paa Væggen i hans Kontor sad et stort Hjorte-Gevir, — og hans nyere Venner sagde, at han selv usynligt gik med et lignende paa sit Hoved, ikke fordi de mente noget somhelst dermed, men fordi Vittigheden havde en Smag af den store Verden.

Hans Kone var i Virkeligheden en mager, galsindet Rappenskralde. Derimod havde de en Datter, Malvina, som var særdeles kjøn. Skjønt hun var sytten Aar, blev der holdt Guvernante til hende endnu; hun lærte Tydsk og Engelsk og spillede Klaver.

Selvfølgelig spiste man ikke sammen med Tjenestefolkene. Kun Ditlev, som Landvæsenselev og Præstesøn, spiste med Herskabet.

Skjønt han jo godt vidste Grunden, var det ham helt interessant at iagttage, at han sletikke *kunde* blive forelsket i Malvina. Tilmed var Følgen af hans Kulde, at hun blev dødelig forelsket i ham. — Han sad om Søndagen i Kirken i det Stolestade, hvor Sognets andre unge Herrer havde Plads, lige indenfor Døren, — „Løveburet“ kaldtes det; — og han kunde see paa disse Kavalerer, hvor det tog dem, naar Malvina Nielsen kom dragende ind ad Kirkedøren i en Kaabe, der sad udmærket og mindede om Is og Skøjteløb, drapperet med et rødt Sjal, der hang saa løst og tilfældigt om hende, saa de unge Herrer sad paa Vippen forat tage det op, hvis det skulde falde. Han kunde ogsaa føle, hvordan det hele *vilde* have virket paa ham selv, hvis ikke han netop da kom til at tænke paa Inger.

Og saa var dog det underligste, at naar han i Løbet af disse to Aar — som det ofte hændte — var hjemme paa Besøg i Holby Præstegaard, saa *kunde* han ikke faa sig til at gaa op paa Borrekjær, hvor Ingers Moder boede, skjønt Gaarden kun laa en Fjerdingvej borte, og skjønt han vidste, at Inger til Stadighed var hjemme. — Det var ikke, fordi han frygtede, at hans Fader eller Ingers Moder skulde undre sig over, hvad han vilde paa Borrekjær, hvor der ingen jævnaldrende Mandfolk

fandtes. Det kunde jo være ganske rimeligt, at han vilde aflægge Inger en Visit; man vidste jo, han havde været sammen med hende i Sønderjylland. Men det var deres eget Forhold, der syntes ham saa sært, saa ubegribeligt, baade fortryllet og ængstende, saa det ligesom var en altfor naturlig og ligetil Maade at begynde det paa igjen, dette, at trække i sine Støvler, tage sin Hat paa og gaa op til Borrekjær. Helt drømmeagtig stod for ham, naar han tænkte derpaa, netop den *naturlige* Maade, hvorpaa Inger var mødtes med ham den næste Dag, da de havde gaaet den Tur i Haven og Marken. Han maatte mindes det gamle Udtryk, at Ens Tanker kunde lægges i Dvale. Det var nemlig det, der skete, naar han tænkte paa hende. — Saa syntes han nu ogsaa, han vilde være helt voksen, inden han saae hende igjen. —

Det var en Søndag i Eftersommeren — kort før Udløbet af hans toaarige Ophold hos Ole Nielsens — at han var Kudsk for Familien over til en Gaard sønden for Fjordby, — lidt større end Nielsens; — Ejeren holdt Forvalter. — Ditlev og Malvina sad paa Bukken sammen. Det havde hun nok faaet ordnet. Forældrene og to andre Børn bagi.

Ditlev og Malvina talte meget lidt sammen, og hver Gang var det hende, der begyndte det kortvarige Ordskifte. — Efter en af de mange og lange Pavser sagde hun pludselig: „De kjender vist den nye Forvalter hos Thomsens, — dér, hvor vi skal til i Dag.“

„Saa."

„Ja, han skal være fra Rønbjerg."

„Ja, saa maa jeg vel nok kjende ham. De veed ikke, hvad han hedder?"

„Nej," sagde hun. Efter en længere Tavshed føjede hun til: „Saa maa han da nok kunne fortælle Dem noget om Inger Hegn."

Det gav ligefrem et Ryk i Ditlev, og han blev blussende rød. Han kunde i Øjeblikket hverken svare eller spørge. Han gav Hestene et Rap med Pidsken og fandt saa Beskjæftigelse med atter at berolige dem. — Samtidig saae han da saa meget, at Malvina sad med Taarer i Øjnene og bævende Læber. — „Er det nu min Bevægelse, der har voldt det?" tænkte han, „eller skulde hun vide saa meget om Inger og mig, at det kunde have en saadan Virkning paa hende. — Og hvad Fanden kommer den Forvalter Inger og mig ved!"

At han havde røbet sig for Malvina, det var et Faktum, som han ikke kunde forandre. Dertil havde han ikke Herredømme nok over sig selv i Øjeblikket. Han havde kun den gjensidig bevidste Forstillelse at ty til: „Kjender De Inger Hegn?" sagde han ganske rolig, men efter altfor lang Tids Forløb.

„Nej," sagde hun, — og tav saa. Nu havde hun da endelig engang fanget hans Interesse!

„Ja, hvem har da fortalt Dem om hende?"

„Det har en Veninde af mig, som er fra Følslev-Egnen i Sønderjylland."

„Naa. — Ja, Inger Hegn har jo en Moster der.“

„Min Veninde havde været til Høstgilde i Følslev hos Deres Farbroder.“

„Nu sidst, for et Aar siden?“

„Nej, for to Aar siden.“

„Saa.“

„Hun saae Dem og Inger Hegn, — de dansede sammen hele Aftenen.“ — Der var ligefrem noget sammenbrydende i Stemmen, hvormed Malvina sagde dette, og hun vendte sig bort.

Ditlev følte sig lettet, — men vidste i næste Øjeblik ikke, hvad han havde været ængstet af. For det var jo da umuligt, at hun ogsaa kunde vide, hvad der var passeret bagefter. Men nervøs var han bleven, — saa meget følte han, — og inden han vidste et Ord deraf, sad han med skinsyg Iver og spekulerede paa, hvem dog den Forvalter fra Rønbjerg kunde være. — —

Ved Middagsbordet hos Thomsens viste Forvalteren sig. Det var Mogens Thybjerg.

En heftig og pludselig Brand af Jalousie brød ud i Ditlevs Indre, ligesaa snart han saae ham. Det forekom ham selv saa meget mere meningsløst, som han i Øjeblikket ikke vidste bedre, end at det var en ganske ny Følelse, fremkaldt alene ved Malvinas Omtale paa Kjøreturen. — Noget efter erindrede han sig dog, at han mange Gange — baade i de tre Aar i Fjordby, men navnlig nu under Opholdet hos Nielsens, havde tænkt paa Mogens med skinsyge Tanker. Men de havde rig-

tignok altid forekommet ham ganske grundløse, — ligesaa grundløse som hans Jalousie i dette Øjeblik. — Da man rejste sig fra Bordet, hvor han ikke havde været meget underholdende, havde han da ogsaa indseet, at hans pludselige Nervøsitet kun var et sikkert Tegn paa den Højde, som hans Forelskelse i Inger maatte have naaet.

Efter Bordet gik Ditlev og Mogens en Tur ud i Marken sammen. Malvina stod i et Vindu og saae langt efter dem, da de forsvandt.

De var vidt omkring og førte en Mængde sagkyndig Landmandssnak med hinanden. Paa Hjemvejen til Gaarden sad de en Stund paa en Tromle og tav. — Pludselig sagde Mogens: „Det er egentlig underligt, hvordan saadan en lille tilfældig Begivenhed kan holde sig længe i Erindringen, naar man ikke senere mødes — —“

„Hvad mener Du?“

„Aa, jeg mener: det er virkelig først i dette Øjeblik, det slaar mig, hvor urimeligt det er, at vi to nu skulde huske hinanden eller dømme hinanden efter den taabelige Begivenhed i Præsteengen, da Du var ude i Aaen efter Dragen.“

„Ja! — det synes jeg nok vilde være urimeligt!“ sagde Ditlev og mærkede, at Nervøsiteten fra før kom over ham igjen.

„Det er ikke, fordi jeg synes, det var saa urimeligt, at vi *dengang* blev stødte; men det er jo da ikke af den Slags Ting, man husker paa i Aarevis.“

„Da lader det dog til, at *Du* har erindret det."

„Naa ja, — men det er jo netop dumt."

„Det var da hellerikke jer alle, der blev stødte," sagde Ditlev, — og fortrød i samme Øjeblik, at han havde sagt det.

„Naa, Du mener maaskee Inger Hegn. Kan Du huske det?" sagde Mogens i en ligegyldig Tone, der dog forekom Ditlev i højeste Grad uægte. Ditlev var i samme Øjeblik vis paa, at Mogens havde begyndt denne Samtale blot forat komme til at tale eller spørge ud om Inger.

Mogens gav sig nu til at gjentage noget ganske ligegyldigt noget, han for lidt siden havde sagt om Dyrkning af Rodfrugter. Derpaa ytrede han: „Jeg har nu aldrig kunnet forstaa Ingers Optræden ved den Lejlighed."

Der er han igjen! tænkte Ditlev. Han svarede blot et ligegyldigt: „Saa."

„Vi har ofte talt om det."

„Hvem? — om det?" næsten raabte Ditlev.

„Ja, ikke blot om det, — om *Dig* i det hele."

„Jamen *hvem* har talt om mig?"

„Inger og jeg."

Ditlev maatte tie lidt, forat kunne beherske sig: „Naar har I talt sammen? — Den Gang?"

„Vi talte ikke saa sjælden sammen, da jeg var hjemme for et Aars Tid siden. Før jeg kom her ud."

„Og saa talte I om det med Dragen i Aaen!" sagde Ditlev og lo forceret.

„Nej, det har vi for Resten kun talt om een Gang. Men om Dig har vi sommetider talt."

Det er dog forunderligt, tænkte Ditlev: for blot et Øjeblik siden ansaae jeg min Jalousie for fuldkommen meningsløs, og nu — —

Der gik en Tid i Tavshed; saa maatte Mogens selv begynde igjen: „Inger og Du var jo sammen i Følslev for to Aar siden?"

„Ja."

„Ved et Høstgilde?"

„Ja."

Mogens sagde lidt efter med en Lystighed, der var saa fremtvungen, som om han vilde løfte sig selv ved Haartoppen: „Hun sagde engang, at I havde moret jer saa udmærket."

Var det dét, han vilde have Rede paa! tænkte Ditlev.

„Men," fortsatte Mogens, „naar jeg har spurgt hende, hvad I da snakkede om eller tog jer for, saa har hun aldrig villet sige det, — andet end at I dansede."

„Var det da ikke nok?" — Ditlev vilde nødig til at spørge paa sin Side, men han kunde ikke lade være: „Hvordan kunde Du saadan træffe sammen med Inger? Var det ved Gilder eller ved Møder — eller kom Du — —"

„Jeg besøgte hende paa Borrekjær," sagde Mogens kort.

„Jeg troede egentlig ikke, at I fra Holmgaard havde

videre at gjøre med dem paa Borrekjær — med Inger og hendes Moder."

„Nej, de vidste hellerikke hjemme, at jeg kom der."

Ditlev lo: „Men hvordan kunde det dog lade sig gjøre? Kom Du der uindbuden? Og Ingers Moder — hvad hun?"

„Et Par Gange gjorde jeg mig et Ærende derhen."

„Et Par Gange! — Men ellers?" — Ditlev maatte standse, bl. a. fordi han mærkede, at hans Tone var bleven altfor hidsig. — Lidt efter føjede han til, skjønt hans Stemme dirrede: „Men hvad sagde da Ingers Moder?"

„De senere Gange vidste Ingers Moder det hellerikke."

Ditlev drog Vejret dybt. — Han følte forud de Sindslidelser, som disse Ord vilde volde ham. — Men hvor Mogens selv maatte være overvældet af Ængstelse og Skinsyge, siden han kunde sige de Ord uden mindste hoverende Biklang! — De lød blot adspredt, bekymret, syntes Ditlev.

„Hvor kunde I træffes, uden at hendes Moder mærkede det?" spurgte han helt sagte.

„Vi gik sommetider en Tur i Borrekjær Krat om Aftenen," svarede Mogens.

Fra nu af og indtil de to unge Mennesker atter stod inde i Dagligstuen hos Thomsens, blev der ikke vekslet et Ord mellem dem. Flere Gange stod de stille, sidst nogle Skridt fra Gaarden. Da var Dit-

lev lige paa Nippet til at spørge igjen, men det var, ligesom Lyden gik af Ordene, idet de skulde over hans Læber. Og paa lignende Maade gik det vel Mogens.

Til November Flyttedag kom Ditlev hjem, og skulde nogle Dage efter rejse til Kjøbenhavn paa Landbohøjskolen. Hans Fader skrantede lidt, men de gik ellers og havde det meget hyggeligt sammen, akkurat som i gamle Dage. De holdt ogsaa deres Aftenandagt sammen, som de før havde plejet vant. De havde en nem og uhindret Fortrolighed til hinanden, som Ditlev først nu ret lagde Mærke til som noget vistnok temmelig sjældent og kom til at sætte Pris paa efter dens Værd.

Men det var mest kun om Aftenen, at han talte med sin Fader. Om Dagen derimod kunde han ikke holde Tankerne fra Inger, — det var ham af den Grund en ligefrem Plage, at han ikke havde regelmæssigt Arbejde for Tiden. Og om Inger vilde han ikke tale til sin Fader.

Alle Minderne om hende fra Høstgildet i Følslev smertede, brændte ham nu undertiden, ligesaa meget som de før havde været hans hemmelige og søde Fryd. Og skjønt han ikke vidste hvorfor, stod det atter nu for ham, at der sletikke kunde være Tale om at gaa op til hende paa Borrekjær, endda han havde faaet opspurgt, vidste bestemt, at hun var hjemme. Nej, det var en forunderlig, dvalebunden

Maaneskinsstemning, der lagde sig over hans Forhold til hende, — over hans Sind, over hans Tanker, saasnart de beskjæftigede sig dermed. Han havde ingen Handlekraft overfor hende, — hun var ham dog besynderlig overmægtig! — det var, ligesom alt skulde skee af hendes Naade. Han kunde ikke engang egentlig vredes paa hende ved Tanken om, at hun *maaskee* kunde have viist Mogens særlig Fortrolighed. Han kunde kun føle Angst derfor. I Almindelighed formaaede han dog ogsaa at holde sig denne fra Livet. Ved at skamme sig selv ud, ved at huske paa, at det var en Skam mod hende at frygte noget saadant, — kunde han, med Undtagelse af enkelte svage Øjeblikke, holde fast paa, at det var en Umulighed. Men det gjaldt ogsaa kun, hvad der paa nogen Maade *kunde* kaldes en Skam for hende. Saa stod der jo tilbage, at hendes Sind alligevel mere eller mindre bevidst kunde have vendt sig henimod Mogens. Det havde han intet at stille op imod. Det, som her bedst formaaede at dulme hans pinefulde Tanker, var en Følelse af at give sig hende i Vold paa Naade og Unaade, en Forestilling om at falde til Ro ved at bøje sig for hendes dronninglige Overmagt. —

Men om Aftenen, naar han sad og talte med sin Fader, var alt dette draget tilside; det laa langt borte i hans Sind som en fjærn Skybanke, der først i Morgen kan give Regn.

En Aften sagde Ditlev til sin Fader, at han troede da sikkert, de fleste Mennesker levede under

Loven, ogsaa de allerfleste Kristne; det kom altsammen udefra til dem; de kjendte vist sletikke noget til at følge Guds Solskin i Hjertet.

„Du veed vel nok, at Du har sagt noget ganske lignende til mig før?“ sagde hans Fader.

„Nej. Men jeg har tænkt det mange Gange før.“

„Jo, Du sagde det til mig netop for to Aar siden, da Du rejste i Din Plads som Landvæsenselev. — Dengang bad jeg Dig holde Dig til Din egen Erfaring angaaende det Spørgsmaal. Men den har altsaa stadig peget i samme Retning, kan jeg forstaa.“

„Ja.“

„Jeg maa sige for mit eget Vedkommende, at naar jeg er i Kirken, da synes jeg, vi alle befinder os i dette Sjælens Sollys, det skinner paa os allesammen; men udenfor Kirken, ude i det daglige Liv, mener jeg, — dér kjender jeg rigtignok kun ganske faa, som har formaaet at tage det med sig, og som synes at handle ud deraf. Og af disse faa er der endda to, der sletikke anseer sig selv for Kristne, — naa, det regner jeg nu ikke saa meget,“ føjede han hurtig til, „hvad Folk saadan *mener* om sig selv og deres Livsanskuelse, — naar de blot er *døbte*. Det Faktum er for mig mere værdt, end alle Meninger. — Ja, saa maa jeg jo sige, at i Følslev og i Sønderjylland i det hele ligner danske Folks hele Handlemaade og Optræden *lidt* mere en saadan Solskins-Vækst, — end Tilfældet er her i Konge-Riget. Hér gaar alting mere efter ydre Reg-

ler og Hensyn, — især efter det, som kaldes snobbede Hensyn. Men det har nu sine særegne Grunde."

De sad en Stund i Tavshed. Saa sagde Ditlev: „Der er for Resten en anden Ting, jeg skal have Dig spurgt om, Fader. Det er ogsaa angaaende dethér Solskin. — Er det altid helt paalideligt?"

„Hvordan mener Du det, min Dreng?"

„Jo, — kan man altid stole paa det? Jeg mener: kan man ikke foretage sig noget — og have fuldt Solskin til det. Og saa bagefter alligevel komme til at fortryde det?"

„Bagefter fortryde det?" sagde hans Fader langsomt. — „Du kan eller vil ikke forklare det noget nærmere?"

„Aa — nej."

„Hm. — Det er for Resten godt, vi kommer til at tale om dette. For der er noget i dét, Du dér siger. Der er endogsaa meget om dén Ting. Og nu kan jeg faa *Dig* sagt noget, som jeg i længere Tid har gaaet og tænkt paa, men som jeg ikke rigtig har vidst, hvordan jeg skulde faa frem."

„Er det ogsaa noget om — —"

„Ja, vent nu, jeg kommer til det siden. — Seer Du, Ditlev, naar vi Mennesker skal dømme om et levende, virkeligt Tilfælde, da er vi altid henvist til et mere eller mindre paalideligt *Skjøn*, vor sunde Fornuft, som vi i Almindelighed kalder det. — *Forstanden* er ikke af stor Betydning dér: Forstanden kan hos sindssyge Personer være ypperlig. Det er altid *Skjønnet*, deres sunde Fornuft, der er

forstyrret. Og man kan have en jammerlig Forstand; men naar blot Skjønnet er i Orden, saa er man et fornuftigt og dygtigt Menneske. — Det er *Skjønnet*, vi altid maa handle efter, medmindre vi da *blindt* følger fremmede Regler, andres Meninger og Domme. Men dette *Skjøn* er ikke noget Ræsonnement. Det er en Fornemmelse, en umiddelbar Fornemmelse overfor levende Forhold og Ting. — Det paalideligste Skjøn, jeg kjender, er det, som vi — os imellem — har kaldt Guds Solskin i Sjælen; deri er alting samlet: Samvittighed og Fornuft, Fornemmelse af Gud og af Verden. — *Skjønnet* er en Dommer. Men forat en Dommer skal kunne skjønne ret, er det paa den anden Side nødvendigt, at han *veed* alt, hvad der kan *vides* om Sagen. Uden dét skjønner selv den bedste Dommer forkeert. — Og jeg kan derfor godt tænke mig, at Du kan have gjort noget, som Solskinnet sletikke flyede for; og saa kan Du alligevel bagefter være kommen til at fortryde det, og det med god Grund, fordi der var Biomstændigheder eller Forudsætninger eller Følger forbundne dermed, som Du i Øjeblikket ikke kjendte eller ikke tænkte paa. — Aaa jo, aa jo! — det er netop paa den Maade, saa megen Sorg og Anger opstaar."

Nej, — — det var jo da umuligt, tænkte Ditlev ved sig selv, at hans Fader *kunde* have nogen Anelse om Tildragelsen den Nat efter Høstgildet i Følslev, — rent umuligt var det da i hvert Fald,

at han kunde have nogen Anelse om Ditlevs Tanker ved den Lejlighed.

Der var Tavshed i nogen Tid. Ditlevs Fader sad med Haanden for Øjnene. Endelig rettede han sig op: „Jo, lad mig sige Dig det. — Nu kommer Du til Kjøbenhavn, Ditlev. Og Du er atten Aar, sund og kraftig. De kjønslige Drifter vil røre sig stærkt hos Dig. I en stor By som Kjøbenhavn er der altid Kvinder nok, hos hvem man kan faa den rent fysiske Drift tilfredsstillet. — Og nu kommer jeg til det egentlige: hvis Du ikke dér forud veed fuld Besked, saa er jeg ikke vis paa, at vort gamle, sikre Skjøn om Tingene kan redde Dig. — — Ja, det er ikke nemt at tale om, detteher, men der kan let blive meget værre Ansvar ved at tie. — Jeg mener, Ditlev: jeg kunde tænke mig, at Du paa een eller anden Maade kom i Lag med saadan en løsagtig Kvinde, og at hun ved at møde Din friske, uberørte Sanselighed selv blev sjælelig ren i Øjeblikket, — ja, for saadant et stakkels Menneske, der lever i en uafladelig Forvrængning og hæslig Besudling af alt sanseligt, kan sikkert længes efter Renhed fremfor nogen. Og naar det skete paa den Maade, saa er jeg ikke vis paa, at Guds Solskin *straks* vilde forlade Dig og vise Dig, at Du var paa gal Vej. Ja, det lyder underligt, — og jeg har jo hellerikke prøvet det, men jeg har været saa meget i Nærheden deraf, saa jeg nok kan danne mig en bestemt Forestilling derom.“

„Jamen, Fa'er!“ udbrød Ditlev, „*kan* vi da gjøre noget galt, uden at Solskinnet forlader os — —?“

„Vent lidt, vent lidt, Ditlev, — det kan vi siden tale om. — Jeg skal blot først have nævnt Hovedsagen: *saasnart Du veed fuld Besked, saa vil Guds Solskin aldrig tillade Dig at gaa paa de Veje, Løsagtighedens Veje.* Og fuld Besked det vil her sige: den store Fare for legemlig Ødelæggelse ved de frygtelige Kjønssygdomme. Gaa aldrig til slige Kvinder, Ditlev! Lid hellere hvadsomhelst af sanselig Hunger. For Faren og Ulykken er altfor stor. Og selv om Du ved et mærkeligt Held skulde slippe legemligt uskadt igjennem, saa kan Dit Sinds Tryghed blive forstyrret for al Fremtid.“

„Ja, jeg skal aldrig gjøre det, Fa'er. — Men jeg kan sletikke forstaa det, Du før sagde — —“

„Jamen tænk nu fremfor alt paa det, jeg sidst sagde. For det er det, der har praktisk Betydning. Jeg er nemlig ganske sikker paa, efter den Opdragelse Du har faaet, at Guds Solskin vil og kan Du ikke undvære under nogen Betingelse. Men det er først, naar Du, som nu, veed fuld Besked paa det kjønslige Omraade, at Guds Solskin dér kan holde Dig sikkert fra de fordærvelige Veje.“

„Ja, nu veed jeg det jo, Fa'er, og jeg skal aldrig glemme det. Men Du maa ogsaa sige mig det andet. Mener Du da, at — — at det Sanselige i og for sig — naar der nu ikke var forbundet de store Farer dermed — —“

„Ah! — — det er rigtignok vanskelige Ting, jeg

her er kommen ind paa, lille Ditlev. Jeg haaber, at jeg dog ikke maa komme til at sige noget forkeert. Men jeg troer, at det Sanselige — blot man ikke gjør Nogen Fortræd dermed, eller i hvert Fald ikke troer det — saa behøver det ikke at forjage Sjælens Solskin."

„Troer Du da sletikke, det er Synd?"

„Jo. — For hvem der var helt og ganske gjennemtrængt og optaget af Tanken om Guds Sag og hans Riges Fremgang paa Jorden, tænker jeg endogsaa, at Sanseligheden *i sig selv* vilde være Synd, blandt andet fordi den for ham vilde være Tidsspilde. Men for en saadan Mand vilde der være saa uhyre meget andet i vort Liv, der vilde være Synd, skjønt vi ikke regner det derfor: Rigdom og timeligt Velvære, alt, hvad der hos os almindelige Mennesker optager den Plads, som skulde være fyldt af Livet i Gud, men ikke er det."

Ditlev havde hele Tiden siddet og tænkt paa, hvad han efter sin Faders Udtalelser skulde dømme om Ingers Adfærd den Nat efter Høstgildet.

„Men naar det nu ikke var løsagtige Kvinder — — naar der ikke kunde være Tale om Sygdom og Smitte og saadan noget," sagde han og standsede lidt, — „kunde Du saa tænke Dig — —"

„Hvad kan man ikke tænke sig — især nutildags! Seer Du, Ditlev, det Sanselige i sig selv er jo noget Naturligt, ligesom det at tage Føde til sig, — eller lad mig hellere sammenligne det med saadan noget som at samle sig Rigdom, — forat

vælge noget, der ikke er *nødvendigt* til selve Livets Ophold hos den Enkelte. Det at samle sig Formue regnes jo for en meget uskyldig Ting, hvis det skeer paa ærlig Vis. Og ganske paa samme Maade er det med Sanseligheden. Om den er moralsk eller ej, beroer ikke paa den selv, for den er kun en naturlig Ting, men paa, om der forvoldes Godt eller Ondt med den. — Men jeg veed jo ikke, hvor uvidende man kan tænke sig unge Mennesker, især unge Kvinder, om, hvilke Ulykker de bringer over sig selv og andre ved ikke at holde sig indenfor Grænserne af Lov og af Skik og Brug. Navnlig i en Tid som vor, hvor baade Lov og Skik og Brug paa det Omraade stadig diskuteres, kan der vist i forholdsvis Uskyldighed skee meget besynderlige Ting."

„Ja, det var netop det, jeg mente," sagde Ditlev, glad over, at hans Fader ved Formen af sit Svar havde hjulpet ham over det vanskeligste ved Spørgsmaalet. „Du vilde altsaa ikke paa Forhaand fordømme — —"

„Kjære Ditlev, det eneste, som jeg forud og bestemt kan dømme om, det er den legemlige Fare. Dér maa der netop dømmes forud, for bagefter er Skaden uoprettelig. — Hvad angaar alt det andet, der maa Livet hellere belære Dig, — og naar Du dér er fast bestemt paa, at Du *vil* leve i Lyset, saa kan det hellerikke ende i Mørket. Men tænk Dig om, brug Din Fornuft, og lad Dig aldrig ved andres taabelige Snak forlede til at oversee en Tings

Rigtighed, fordi den er *selvfølgelig*. — Det er man ofte oplagt til, mens man er ung, netop med Hensyn til den Sag."

Pastor Nissen rejste sig og gik frem og tilbage i Stuen. Ditlev blev siddende, optaget af sine Tanker.

„Ja, nu vil jeg ikke tale mere om dette i Aften," sagde hans Fader. „Det har været mig vanskeligt nok at faa *saa* meget sagt. Og Du kunde gjerne spørge om mere, end jeg for Øjeblikket er i Stand til at svare fornuftigt paa. — Men kom i Fremtiden til mig, *naar* Du vil; selv om Du skulde gjøre mig bedrøvet, vil jeg dog altid være det mindre end Du. For *jeg* har tillige Glæden ved Din Fortrolighed."

V.

To Dage efter rejste Ditlev til Kjøbenhavn. Hans Arbejde optog ham straks, men det varede længe, inden Livet derovre under de nye Forhold kunde afvinde ham nogen Interesse. Hans egen Fremtid var ham i lang Tid saa underlig ubestemt, fordi han helt syntes den beroede paa Inger, og hende havde han jo foreløbig ingen Forbindelse med endsige Magt over.

Efter Nyaar viste Mogens Thybjerg sig paa Landbohøjskolen. Det undrede Ditlev, at han slet-ikke havde talt om, at dét var Bestemmelsen, da de var sammen sidste Sommer. Det var ikke nogen Behagelighed hverken for Mogens eller Ditlev at træffes; alligevel saaes de og kom af og til sammen. Ad lange Omveje søgte de at forhøre sig om Inger. Men Ditlev vidste jo intet nyt om hende, og Mogens fortalte i hvert Fald ikke noget, — om han vidste det. — Ditlev gik en Tid med den Tanke, at Mogens's Fader kunde have sendt Sønnen til Kjøbenhavn, fordi han ikke vilde have ham gaaende paa samme Egn som Inger. Forholdet var

jo ikke venskabeligt mellem Borrekjær og Holmgaard. Men hellerikke herom kunde han lirke noget ud af Mogens.

De var begge hjemme i Sommerferien, men i den Tid havde de intet med hinanden at gjøre. Inger var nok i Sønderjylland. Ditlev saae hende i hvert Fald ikke.

Men kort før Jul derefter — da Ditlev atter var i Kjøbenhavn — fik han en Dag et Brev, hvis Udskrift han sletikke kjendte; men han kunde see paa Poststemplet, at det var fra Holby Postdistrikt. Da han aabnede det, viste det sig at være fra Inger.

Nej! seer hendes Haand saadan ud! tænkte han — som det forekom ham — ganske roligt; men hans Hænder var straks begyndt at ryste.

„Kjære Ditlev!

Eller skulde jeg maaskee skrive Hr. Nissen? Nu er der da i hvert Fald ingen Tvivl mere om, at vi er voksne. Du var jo 19 Aar den 9. Maj. Jeg blev det nu i September. — Jeg længes ikke efter Dig uden sommetider. Ellers tænker jeg sletikke paa Dig. Paa den Maade har jeg længtes efter Dig i over tre Aar nu. Der var een Gang, Du var hjemme hos Din Fader, sidste Sommer for to Aar siden. Da var det mig helt ubegribeligt, hvorfor Du ikke kom op paa Borrekjær. Hvorfor kom Du ikke? — Men nu vil jeg see Dig igjen og snakke med Dig. Nu skal jeg sige Dig, hvordan. Du skal

komme herover i Jul. Det gjør Du vel i hvert Fald. Men saa skal Du komme op paa Rønbjerg Højskole. Den gaar daarligt. Saa har nu Forstander Petersen bestemt, at han vil holde nogle lange Møder, det skal være en Slags Efteraarsmøder om Julen, forat Omegnen kan faa mere Interesse for Skolen. Folk de skal selv have Sengklæder med og være der i tre Døgn, tredje, fjerde og femte Juledag. Der er jo Plads nok. Der er jo næsten ingen Elever, især ikke om Julen. Jeg har bedt Moder, om jeg maatte tage derop og være der de 3 Døgn, hvis jeg fik Lyst. Nu er jeg fine Venner med Præstens, jeg veed ikke, hvorfor. De besøger os tit. Maaskee der er falden nogle andre fra Menigheden. Og med Petersens. Men paa Holmgaard kommer jeg ikke. Den gamle Thybjerg er nok vred, fordi Mogens har ligget og rendt efter mig. — Kom nu endelig, hvis Du kan og har Lyst. Men jeg kan da ikke lade være med at tro det. Indret Dig saa paa at være der alle 3 Døgn. Vi behøver jo ikke at have mere med de andre Gjæster at gjøre, end vi vil. — Hvor tit jeg har længtes efter Dig, Ditlev! Men heldigvis er det da saadan, at inden jeg veed et Ord af det, tænker jeg sletikke paa Dig. Saa gaar der en lang Tid, indtil jeg ikke kan begribe, at Du aldrig kommer. Men kom nu, Ditlev! Hvor vi skal more os!

Din hengivne

Inger Hegn.

Ditlev følte, imens han læste dette Brev igjennem, hvilke frygtelige Huller det rummede, hvori man kunde gaa paa Hovedet og drukne i Spekulationer. Sidste Sommer for to Aar siden — — det maatte være den Sommer, da Mogens „rendte efter hende". Sikket Udtryk ogsaa! saa aabent og ligetil paa en Maade. Og hvad var Betydningen saa alligevel? Han skjød disse og mange andre Spørgsmaal fra sig, — saa kunde de jo senere overfalde ham ved Tid og Lejlighed. Han gav sig til blot at tænke paa, om det kunde lade sig gjøre at følge hendes Opfordring: alle vilde jo vist finde det komisk, at *han* kom paa Rønbjerg Højskole igjen, efter saa lang Tids Forløb, og straks gjætte den virkelige Aarsag, og det kunde jo let spolere Morskaben for Inger og ham ved at være sammen. — Han havde jo egentlig ikke haft med de Rønbjerg-Folk at gjøre, siden han for syv Aar siden gik i Friskolen deroppe. Naa, paa den anden Side: det var jo netop det, der kunde ansees for underligt, især efter hans Faders hele Stilling til Kredsen fra gammel Tid. Ja, — det vilde maaskee endogsaa blive anseet for saare skjønt og rimeligt, om han nu endelig kunde have faaet Lyst til at forny det gamle Bekjendtskab. — Det eneste var endnu, at han havde saa kort Vej derop fra Holby — halvanden Fjerdingvej. Var det ikke underligt, saadan at flytte helt derop for et Par Dage, — han kunde jo ligesaa godt være hjemme i Præstegaarden om Natten. — En kort Tid stod det for ham, at paa den

Maade var vel det hele umuliggjort; indtil det pludselig slog ham, at det *kunde* han da ogsaa — ligge hjemme om Natten — det var maaskee endogsaa det allerbedste, — de Spadsereture hjem om Aftenen, hvis Inger vilde følge ham paa Vej — — Saa kunde han straks følge hende tilbage igjen, aa ja, maaskee flere Gange frem og tilbage endda! Men det var godt nok, at Inger skulde bo paa Skolen og ikke hjemme hos sin Moder om Natten.

Disse Tanker gjorde ham lyksalig indtil — næste Dags Eftermiddag. — Om Formiddagen havde han skrevet til Inger ganske kort: at han kom. Han vilde have skrevet meget mere. Men han havde ikke Mod til at skrive ud af sine umiddelbare Tilskyndelser, og naar han skulde til at tænke sig om, saa mistede han med det samme alle Holdepunkter, saa kunde han i Virkeligheden sletikke danne sig noget Begreb om Ingers og sit eget Forhold. — Men om Eftermiddagen, da han havde faaet Brevet sendt af Sted, dukkede Spørgsmaalet op hos ham: om Mogens nu ogsaa kom til dette Møde paa Højskolen, — maaskee endogsaa logerede sig ind der som de andre Gjæster? — Han maatte forundre sig over, at han ikke straks havde tænkt paa den Mulighed. — — Da han gik til Ro om Aftenen, var han dog kommen til det Resultat: at Mogens umulig kunde *indlogere sig* paa Højskolen. Holmgaard laa jo kun nogle faa Minutters Gang derfra. — Imorgen vilde han saa see at faa godt-

gjort, om Mogens overhovedet vidste noget om dette Julemøde. —

Mogens syntes uvidende. I hvert Fald forekom det Ditlev, at hans Ligegyldighed for Sagen var ganske ægte. Saa kunde Mogens hellerikke vide noget om, at Inger kom der, og — — Ditlev maatte med Skam tilstaa for sig selv, at det nok var det, han egentlig vilde forsikres om: Inger kunde ikke have skrevet til Mogens om at komme. Bagefter vilde Ditlev naturligvis mene, at det havde han godt vidst i Forvejen. — — Men han fik med det samme Vished for, at Mogens agtede sig hjem i Julen, — saa kunde det naturligvis hellerikke undgaaes, at Mogens erfarede, *hvem* der var ved Mødet, eller at han kom derhen. — —

Ditlev sagde det straks Lillejuleaften, da han var kommen hjem, i den første Samtale han havde med sin Fader: at han havde i Sinde at deltage i dette Julemøde paa Rønbjerg Højskole. Der var i den Maade, hvorpaa hans Fader undlod alle Spørgsmaal og tog det hele som en ganske selvfølgelig Ting, — noget, der bragte Ditlev til at tænke, om han skulde have en Anelse.

Tredje Juledag spadserede Ditlev i hvert Fald derop. — Han følte sig meget lykkelig ved i Tanken at see ud over de forestaaende tre Dage, — men der var rigtignok hellerikke langt til Ængstelse

hos ham for alle de Sindslidelser og Tvivl, som denne korte Tid højst sandsynlig kunde komme til at volde ham. —

Det første Foredrag ved Mødet skulde holdes Kl. 10 om Formiddagen. Men Forstander Petersen kunde i Ro tage imod sine Gjæster: det var ikke ham, men een af de fremmede Talere, der først skulde „lægge for“, som han altid kaldte det. Han selv stod paa Trappestenen foran Hoveddøren og bød Velkommen. — Da Ditlev hørte hans Stemme paany, efter flere Aars Forløb, slog det ham, hvad det var for en Ord-Tekst, der var den egentlige og eneste til denne Stemmeklangs Musik (hvilke Ord Hr. Petersen saa for Resten kunde sige med den samme Stemme); det var disse halvt ironisk-resignerende Sætninger: „Ja! — Folk vælger at tage paa andre Skoler end min. Det er nu disse fortræffelige, unge Menneskers Smag. Enhver maa jo følge sin Smag, thi om Smagen kan der ikke disputeres, ikke sandt? er det ikke saaledes, det hedder?“

Idag udtrykte hans Stemmes Klang dog kun af ren Vane dette Indhold, fordi den nu engang kun var indrettet dérpaa. Thi der var sletingen Grund til Ironi eller Resignation. Der syntes at skulle blive stor Overflødighed. Folk blev ved at strømme ind i Gaarden. — Dette, i tre Dage at skulle spise fremmed Mad, mødes med mange Mennesker paa tredje Mands Grund, ligge i fremmede Senge om end i egne Sengeklæder, — det

havde det øjensynligt moret Folk at tænke paa. Og saa tilmed i denne Juletid, hvor man alligevel ikke gjorde andet end at fornøje sig. Endelig — ikke at forglemme! — de mange Talere, man fik at høre, de mange gode Ord, man kunde „tage med sig hjem". Man behøvede sletikke at gjøre sig den mindste Smule Samvittighed over at være saa længe fra Hjemmet. —

Folk befandt sig vel. Efter den lange, tidlige Kjøretur, som mange havde haft hertil, havde man nu faaet en rigtig god Frokost inden Mødet. Fru Petersen var bekjendt som en god og rundhaandet Husmoder, naar hun havde noget at give af. Folk var velvilligt stemt, dels fordi man til daglig gik og havde adskilligt at udsætte paa Petersen og hans Ledelse af Skolen, og nu blev der dog sørget saa godt for En, — dels fordi Udsigten over de 3 Dage gjorde En forhaands-fornøjet. — Nu gik man før Foredraget saadan og fandt sig til Rette i Lokaliteterne. Ditlev var ovre i en Stue, hvor man kunde anbringe Overtøjet. Den vendte ud mod en Baggaard, hvortil et Vindue stod aabent. Derude saaes en 5—6 Døre paa Række. To af dem stod halvaabne. Ditlev hørte to anstrængte Stemmer — vistnok Lærer-Stemmer — veksle Ord:

„Det maa alligevel volde Petersens megen Ulejlighed med saadant et stort Møde — og Udgift," blev der sagt.

„Ja, — men det er jo af Kjærlighed til Sagen, de gjør det," svaredes der.

„Naa — der kommer naturligvis ogsaa en Del ind ved det," sagde den første Stemme efter en Pause.

„Jo, — men der kan saa let voves mere ved den Slags Foretagender, end der vindes." — —

Det ringede med Klokken til Foredraget. Alle skyndte sig fra de mange spredte Kamre og Rum over Pladsen foran Hovedbygningen, over mod Gymnastiksalen, der ogsaa var Forsamlingshus.

Ditlev stillede sig henne ved Indgangen til dette og passede paa. Det var ikke, fordi han brød sig saa meget om at møde Inger før Foredraget, men fordi den Tanke havde grebet ham: om hun nu maaskee sletikke kom alligevel, var bleven syg eller havde faaet anden Forhindring!

Han saae hende ikke, skjønt han stod og spejdede til alle Sider. Hun tog pludselig hans Haand — og sagde dæmpet: „Saa kom Du da!" — I det samme mødtes deres Øjne. — I næste Nu — skiltes de, og gik ind i Salen, hver til sin Side. Ditlev syntes egentlig, det var lidt underligt, vidste hellerikke, hvordan det var gaaet til, at de ikke havde søgt sig Plads ved Siden af hinanden. Men han var dog glad, at det ikke var skeet. Det havde været kjedeligt, at skulle veksle en Del Ord, — de første, — uden at man dog kunde siget noget, man brød sig om at sige, eller paa den Maade, man vilde. For hvor havde hendes Blik dog fyldt hans Sind, givet ham meget at tænke paa, og vel ogsaa at sige! Hvor var de gode, hendes Øjne, og

rige paa Herlighed, — det var som en hel Strøm af gyldne Glimt, der havde skudt sig op fra hendes Øjnes Dyb, da han saae derned, Glimt af Glæde, — det mindede ham om Glimt af Sildestimer dybt nede i Fjorden. — Han havde gaaet og følt sig saa behersket af hende, saa han næsten havde glemt, hvor gode og glade hendes Øjne var. — Eller havde de forandret sig? Og vilde hans Forhold til hende ogsaa forandres?

Han hørte saa godt som intet af, hvad Taleren sagde. Emnet var de Ord: „Hvad er denne Brydnings-Time? er det Skumring eller Gry?“ Derpaa skulde de Unge svare. — — — Ja, det var sandt, tænkte Ditlev. Derpaa maatte *hun* svare for hans Vedkommende. Hvilke Muligheder rummede disse Dage dog ikke! Mest fordi han næsten sletikke, i sin Tanke, kunde begrænse Mulighederne, hvad Inger angik. Han maatte jo indrømme for sig selv, at han anede ikke, hvad hun vilde sige, gjøre, — hvordan hun vilde være overfor ham. Kun det vidste han: at han aldrig havde været saaledes i et andet Menneskes Vold. Ja, — *hende* elskede han da! For hvis det ikke var Kjærlighed, saa var den ham det ligegyldigste af alt i Verden!

Foredraget var til Ende. Klokken manglede endnu lidt i 12. Han havde egentlig ikke Lyst til at træffe hende i dette lille Mellem-Tidsrum inden Middag. Han var kommen udenfor Salens Dør. Folk stod meget tæt paa Gaardspladsen derude. — — Dér kom hun, igjennem Menneskeklyngen,

lige hen imod ham! Hvor var hun dog sødt gavmild med sin Person, hun lagde sletikke Skjul paa, at det var ham, hun stilede hen imod. — Koket kunde hun da umulig kaldes!

Hun standsede kun et Øjeblik hos ham og sagde dæmpet: „Lad os ikke tale sammen, før efter Middag. Men kom saa straks over paa mit Værelse: A boer dérovre, — ind ad Døren tilvenstre.“ Hun pegede flygtigt og gik videre.

Et Kvarters Tid efter ringedes der paa Klokken ved Hoveddøren, og Folk strømmede til med den Voldsomhed og Appetit, som det giver at have hørt paa et halvanden Times Foredrag og at have betalt for Maden, man skal nyde. — Inde i den rummelige Spisestue stod Petersen og gav, med Raab og store Arm- og Haandbevægelser, Anvisninger til Gjæsterne om, hvor de skulde tage Plads. Ind imellem uddelte han private Velkomsthilsner til de Forbipasserende. —

Hans Væsen som Vært var egentlig for stort, og navnlig for viidt til hans magre og tynde Personlighed. Men han havde taget dette Væsen uomsyet efter een af de store Højskoleforstandere, der ikke brugte det mere selv; det hørte nemlig hjemme i en Tid, da en vis gemytlig Nedladenhed endnu ansaaes for passende overfor Bønder. Der var dog ingen af disse, der tog Petersen det ilde op, naar han anvendte Rusken i Haaret, Klappen paa Maven, vanvittige Gaader eller ganske barnagtige Vittigheder selv overfor ældre Folk. De vidste jo, at

der var intet, han nødigere vilde, end at fornærme dem.

Petersen følte sig udmærket vel tilpas for Øjeblikket, navnlig fordi Mødet gik saa godt, men ogsaa fordi Pastor Boye var gaaet hjem til Præstegaarden straks efter Foredragets Slutning. Der hvilede altid et Tryk over Petersen, — der vel kun kunde betragtes som en tredjeklasses Højskoleforstander, — naar den højt anseete Valgmenighedspræst Boye var til Stede. Og Petersen kunde blive ligefrem kaad, naar dette Tryk pludselig veg fra ham.

Ditlev saae og hørte ham igjennem en bølgende Damp, der kom fra den opøste Kjærnemælkssuppe i de mange Tallerkner paa Bordene. Ditlev syntes, at det maatte være en Fejl ved den Poesi, han kjendte, at man ikke i fuldt Alvor kunde omtale saadan en Kjærnemælkssuppe midt i en Kjærlighedshistorie. Thi han saae jo dog virkelig Alverden gjennem denne Damp som i en Taage af Lykke, fjern og ubestemt, og over Dampene den sprællende Petersen! — hvor var det dog ikke en festlig Overdaadighed af Livet, at det i et saa herligt Øjeblik havde Raad til at anbringe ham dér som komisk Topfigur. Thi Ditlev vidste jo, at Inger ogsaa var her. Hun *var* herinde, — han kunde blot ikke see hende!

Derimod saae han pludselig — da Dampen trak tilside fra et aabnet Vindue — Mogens! — Han sad ved Ditlevs Bord, en halv Snes Pladser borte.

— — Ja, — Livet var unægtelig rigt! Det havde bedre Raad, end han havde, — til at slaa om, veksle med Surt og Sødt, til at skabe sig, som det vilde, og vende op og ned paa al Ting!

Og som et Lyn fra klar Himmel — eller fra et Sted paa Himlen, hvor han sletikke havde seet Skyer — slog pludselig Erindringen ned i ham om det Øjeblik i Holby Præstegaardshave for godt og vel seks Aar siden, da Mogens kom ind ad Sønderlaagen forat hente Inger. Lige idet hun gik bort med ham, havde hun jo rakt Ditlev de Majblomster, hun havde plukket, og saa havde hun sagt: at naar Mogens gik og var forelsket i hende op over begge Ører, saa tog han sig alting saa nær — —

— — Altsaa Mogens havde allerede den Gang været forelsket i Inger! — Og Ditlev havde indtil dette Øjeblik gaaet og villet bilde sig ind, at disse Sammenkomster paa Borrekjær mellem Inger og Mogens, som denne havde fortalt om forrige Efteraar, — det var saadan noget tilfældigt og nyt og rodløst noget, som Mogens dengang havde faaet sat i Værk. Og nu gik det op for ham, at Mogens havde tænkt paa Inger, allerede mens de var Børn, — før Ditlev nogensinde havde brudt sig om hende! At han dog havde kunnet glemme dét, — skjønt han altid havde vidst det, ja, skjønt det maatte være det, der straks havde gjort ham jaloux paa Mogens, dengang han saae ham hos Proprietær Thomsens. — Han maatte have det at vide af Inger selv, og endnu i Dag, hvordan det forholdt sig

med det, Mogens havde fortalt om deres Sammenkomster og Samtaler. Ellers holdt han det ikke ud, ellers fik han helleringen Glæde af at være sammen med hende i disse Dage!

Da Folk rejste sig fra Bordet, blev Ditlev staaende inde i Spisestuen, indtil han havde seet Inger forlade den. Lidt efter saae han hende gaa forbi Vinduerne hen imod den Dør, hun før havde peget paa. — Uden at hilse paa Mogens, som vistnok havde seet ham, skyndte han sig at komme frem mellem Folk mod Udgangen. — Nogle Minutter efter stod han saa, med spændt, uroligt Aandedræt, udenfor en Dør, tilvenstre og inden for den Dør, hvorigjennem Inger var forsvunden for et Øjeblik siden.

Før han havde faaet banket paa, aabnede hun Døren indefra.

„Aa, Ditlev, hvor A har meget at snakke med Dig om," sagde hun, næsten straks da han stod derinde i Kammeret. Saa løb der nogle Trækninger hen over hendes Ansigt, og hun gjorde en lille, uvilkaarlig Bevægelse med Armene, — ja, Ditlev syntes, det saae ud, som om hun, uden at tænke ved det, nær kunde have slaaet sine Arme om ham. Men han vidste det ikke, han turde ikke tro det, og derfor turde han hellerikke udføre, hvad hun maaskee havde opgivet. — Men nu saae han, at hun havde Taarer i Øjnene.

„Hvorfor skrev Du heller aldrig, Ditlev, eller besøgte mig?"

„Aa, jeg vilde helst have, at det skulde gaa, saadan som *Du* vilde. At Du skulde bestemme, hvordan det skulde være imellem os. Og Du skrev jo hellerikke. — Og nu tilsidst — —“

Han standsede, i samme Øjeblik han blev sig klart bevidst, hvad det var, han lige havde paa Læben, nemlig: nu tilsidst hørte jeg jo ogsaa om Mogens. — — Han kunde ikke sige det. Hun ønskede det vist ikke. Og han følte det som et ganske overvældende Ubehag, det, at skulle handle imod hendes Vilje. — Men dermed var jo slaaet en Bom for al hans Spørgelyst. Det var dog underligt! — for blot et Øjeblik siden havde han syntes, at han sletikke kunde undvære at spørge, at faa fuld Besked.

„Aa, A har saadan ventet efter Dig, Ditlev!“ sagde hun efter en lille Tavshed. „Der er ingen Ting, En bliver saa forsult af som af at vente. Aa, der er ingen Ting, der er saadan et Arbejde ved at komme igjennem, som det, at der ingen Ting skeer, — — naar A ventede saa sikkert, at Du skulde komme, og saa kom Du alligevel ett.“

Han sad paa en Stol ved Bordet. Hun paa Kanten af Sengen, da der kun var een Stol derinde.

Ditlev maatte undres over, saa uhindret de dog kunde see hinanden ind i Øjnene, — og det skønt han dog vist paa en Maade følte sig ængstet af hende i Øjeblikket, — i hvert Fald saa ganske afhængig.

Pludselig rejste hun sig og gik hen til ham:

„Hvadfor kan vi ett godt kysse hverandre, skjønt vi nu er ældre?“ sagde hun, lagde Armene om hans Hals og kyssede ham paa Munden.

Han tog om hende, hun sank ned paa hans Knæ og lagde sit Hoved imod hans Skulder. Hun saae smilende lykkelig paa ham: „Aa, Du er saa god, det er saa nemt at blive glad hos Dig, Ditlev!“

Han maatte lee højt af Fryd: hun var saa naadig og rig som en Dronning, og dog saa let overkommelig at tage om og tage ind til sig, næsten som hun kunde været en Kattekilling.

„Nej, der ingen som Dig, Du — —“ saa kyssede hun ham. „Der er ingen, ingen som Dig!“

Noget efter sprang hun op: „Men nu vil vi more os i disse Dage!“ sagde hun. „Lad os nu spadsere en lang Tur sammen ud i Skoven!“

Han hentede sin Overfrakke, og stod saa igjen i hendes Kammer. Hun havde graa, opkrampet Filthat med blaaligt Slør, en kort Jakke eller Kaabe, men af svært Tøj. Hun saae saa marschfærdig ud som en ung Løjtnant, — men for Ditlev syntes hun ligesaa forborgent rig, dæmpet livfuld, som en Løjtnant gjerne forekom ham udvendig af Væsen.

Nu efter Middagen var der mange af Mødegjæsterne, der gik længere eller kortere Ture, saa der kunde ikke være noget særlig underligt i, at Ditlev og Inger spadserede ud sammen.

Da de gik ud af Højskolegaarden, kom Mogens Thybjerg pludselig imod dem.

Ditlev gik et Par Skridt til Siden og gav ham Haanden. Mogens havde ikke gjort noget Tegn til at standse. Han havde blot lettet paa sin Hat. „Goddag, Mogens!“ sagde Ditlev. „Ja, jeg kunde da tænke, at Du ogsaa skulde til Mødet.“

Inger gav nu ogsaa Mogens Haanden.

„I skal ud at spadsere?“ sagde denne med mørk, ligegyldig Stemmeklang.

„Vil Du med?“ spurgte Inger.

„Nej.“ — Mogens fortsatte sin Gang ind i Gaarden.

Ditlev havde seet baade paa Ingers og Mogens's Ansigter i dette Øjeblik. Men han kunde ikke faa noget ud deraf. Han maatte smile over en Erindring, som Optrinet fremkaldte hos ham: en Scene, han tit havde iagttaget i sin Barndom, imellem gamle Maren Vævers i Kjæret og hendes halvgale Søn. Der var noget i hendes taalmodige, halvforpinte Mine og i hendes Søns vilde Blik og urimelig-fordrende Væsen, som Optrinet hér bragte ham til at tænke paa. Men denne Sammenligning kunde der jo da ingen Mening være i. —

Inger var bleven tavs.

Der foer Ditlev et pludseligt Raseri igjennem Sindet ved Forestillingen om, at nogen skulde kunne bøje, beherske *hende*. Men han kunde straks slaa det hen. Han sagde sig selv paany, at det var altfor urimelige Tanker.

Lidt efter brød Inger ud af sin Tavshed; hun saae frem over Landskabet — og saae hen paa

Ditlev med tindrende Øjne: „Uh, hvor her er dejligt!“ sagde hun og aandede ud. „Fortæl mig om det, Ditlev, som Du plejer!“

„Hvad?“ sagde Ditlev og lo. „Er det mig, der har fortalt Dig om, hvad vi saae, naar vi var ude sammen i gamle Dage; jeg synes, vi pludrede i Munden paa hinanden.“

Der laa et Juleeftermiddags-Solskin, saa gult som Lampe-Lys, ud over den hvide Sne, der dækkede alle vandrette Floder. Kun Skov-Brynene var mørke; de stod som graa-sorte, gjennembrudte Skrænter i Landskabet; man kunde mellem Stammerne skimte langt ind i det hvidspættede Skovdyb.

„A faar saadan en Lyst til at løbe bort fra det hele, naar A er forelsket!“ sagde Inger og saae smilende og dog alvorligt paa Ditlev. „Kunde vi have forsvundet ind gjennem den høje, store Port der i Skovkanten, og saa blevet borte med det samme, — eller ogsaa have kommet ud paa en anden Side, som vi aldrig havde seet før, og som ingen Mennesker kjendte!“

„Lad os gaa derind!“ sagde Ditlev.

„Ja, lad os løbe!“

De løb over en Del frossen, snedækket Pløjeland; de snublede Gang paa Gang over usynlige Knolde og Huller, og jo tiere de snublede, jo nærmere de var ved at falde, des mere lo de, — og følte sig i denne Latter lykkeligt uvedkommende, usynlige, skjulte for hele Verden. — Saa naaede de over til Skov-Brynet og gik ind i den sne-kolde Dunkelhed

efter først at have nikket til Solen, som stod lige paa derudenfor.

Kulden og Skyggen gjorde det saa ensomt herinde, og her var allerede aftenblaaligt. Et Rævespor trak sig af Sted hen igjennem Sneen. Men saae de op imellem Trækronerne, var der Solforgyldning paa Randene, som vendte mod Syd og Vest, og lige over deres Hoveder var Himmelen endnu lysende dagblaa.

Føret var ikke godt herinde. Der var ingen Sti. De stod stille lidt og saae sig om.

Pludselig vendte Inger sig mod Ditlev, slog Armene om ham og kyssede ham: „Aa, Ditlev! Du maa aldrig slippe mig, hører Du, Du maa aldrig slippe mig! Du er den eneste, A holder af. Aa, Du maa aldrig give Slip paa mig! Selv om der skulde komme en Tid, te A ett kunde bede Dig om det engang, saa maa Du alligevel blive ved at holde af mig!“ — Hun knugede sig ind til ham og kyssede ham atter og atter.

„Jeg har let ved at love, Inger, for jeg er nødt til at holde det,“ sagde Ditlev. Han følte ogsaa, at hele hans Liv var i dette Øjeblik. Hvad han lovede her, det var lovet af hele hans Væsen lige til Døden.

Sneen dryssede sagte ned over dem fra Trækronerne. Han følte hendes kolde Ansigt mod sit og hendes hede Kys. — „Saadan en Dronning!“ tænkte han, „der kunde græde, bede, trygle En! og trykke sig ind til En!“ — —

„Lad os gaa tilbage nu. Lad os gaa ud i Solskinnet igjen," sagde hun lidt efter.

„Jeg troede, vi skulde ud paa den anden Side af Skoven?"

„Aa, saadan en Side er der ett. Det veed vi da godt, Du!" sagde hun.

Hvor det dog trods alt var et trygt Forhold, dette, tænkte han ved sig selv, mens de gik tilbage. Ikke fordi det ikke rummede i sig de utroligste Muligheder, — men fordi han saa ubetinget, tvivlfrit kunde give sig hen i disse Muligheder, saaat han ikke engang nu havde Lyst eller Trang til at spørge hende om noget, — skjønt Gud skulde dog vide, der var Grund nok dertil!

Udenfor Skoven stod Solen og ventede paa dem. Den saae saa mageløs hyggelig og god ud. De kunde see lige imod den, næsten uden at det skar i Øjnene.

De gik, ligesom den Dag i Følslev, og snakkede om det, de hørte og saae i Øjeblikket. Han gjorde hende opmærksom paa, at det akkurat ligesaa meget var hende, der fortalte, som det var ham.

De naaede hjem til Skolen, da Kaffen blev serveret. Men nu, da de var komne saa kjønt og pænt hjem i rette Tid, kunde de dog ikke lade være at sætte sig ved Siden af hinanden ved Bordet.

De var derefter ovre og hørte paa Eftermiddagsforedraget. Det var en Landbrugskandidat, der „lagde for". Han talte om Ajlebeholdninger. —

Saadan som Ditlev og Inger *nu* havde det, morede de sig udmærket ved at høre derpaa.

Om Aftenen skulde der først holdes Landbrugsdiskussion om Ajleforedraget. Men dette havde været saa indlysende rigtigt, saa det viste sig, at ingen kunde finde paa Indvendinger derimod. Det blev da blot til, at Kandidaten endnu en Gang indledede sit Emne, hvorpaa Forstander Petersen takkede ham for det gode, sunde og velformede Foredrag, han havde holdt om Eftermiddagen, — særlig fordi, det ikke blot havde været tør Saglighed, men man havde kunnet mærke et varmt Hjerte der bagved.

Og nu skulde der saa leges og danses i Forsamlingssalen, — efter at der var spist til Aften.

Til Forstander Petersens ubehagelige Overraskelse kom Pastor Boye til Stede ved denne Lejlighed. Han og hans Frue var fulgt med Døtrene derned. — Petersen følte sig jo altid meget trykket i Præstens Nærværelse, men her kom dét til, at Pastor Boye en Gang overfor Petersen havde holdt en hel lille Formaningstale i Anledning af den hyppige Dans paa Skolen.

Præsten havde den Gang: „paa den ene Side anerkjendt den Nytte og Gavn, som uskyldig Leg og Dans kunde stifte blandt Ungdommen, men paa den anden Side havde han lagt Petersen paa Hjerte, at sligt jo dog altid maatte betragtes som et Middel for højere og ædlere Formaal. Naar det ikke fremtraadte netop paa denne Maade, da kunde det end-

ogsaa faa Skin af, at Leg og Dans blev brugt blot forat drage mange Mennesker til Skolen." — Petersen var faret op paa sin spinkle, indignerede Maade, med røde Pletter i Kinderne, og havde forsvaret sig mod Præstens Beskyldning. Men denne laa ham endnu for Brystet, han havde ikke kunnet vælte den fra sig, — dels vel fordi der var noget sandt i den, dels fordi hans egne Ord altid faldt magtesløse tilbage paa ham selv, naar han sendte dem imod Pastor Boye; de kunde aldrig trænge igjennem den Berømmelsens Straaleglorie, som omgav denne Mand, fulgte ham fra de mange kristelige Bestyrelser, hvoraf han havde været Medlem, de mange Møder, hvor han havde præsideret, de mange Debatter og Forhandlinger, hvor hans Ord var bleven kaldt vægtige og afgjørende. — —

Pastor Boye gik omkring og gav Haanden, til hvem han kjendte i Forsamlingen. Og det var altid en Udmærkelse at blive kjendt af ham. — Det var ikke saa sært, at Petersen kunde være noget generet af ham, thi Præsten føltes uvilkaarlig af alle som en Slags Overvært paa Stedet, saa snart han viste sig. Den Underlegne maatte ogsaa nødvendig eet af to overfor denne Mand: enten blive rasende, bande, gale, skjælde ham ud, — og dertil gav han fornuftigvis aldrig nogen Anledning, — eller ogsaa maatte man bøje sig i Ydmyghed eller dog Forlegenhed for hans underlig strængt-milde, moderne Helgen-Blik. Man kom ved at see dette Hoved til at tænke paa de skjønneste Forbilleder: en Blanding

af Shakespeare (det almindelige Billede med Polkahaaret) og Thorvaldsenske Apostle. — Og saa var der noget eget Gaadefuldt over hele hans Personlighed: de fleste, der saae ham, følte vistnok med Skam, hvor umuligt det vilde være for dem selv, at gaa Livet igjennem med det Væsen og den Optræden, han havde. — Den gamle Særling af en Postmester nede i Holby udtrykte dette paa sin barokke Maade: han kunde ikke forstaa, sagde han, hvordan en Mand med Pastor Boyes Væsen nogensinde kunde komme af Sted med at forrette sin Nødtørft. —

Præsten havde nu tilendebragt sin Runde i Forsamlingen og havde taget Plads ved Siden af Forstander Petersen, hvem han hilste ved venligt at klappe ham paa Skulderen.

Berøringen gav et lille nervøst Sæt i Petersen; straks efter sprang han op og holdt en lille Tale med sin sædvanlige Ironi i Stemmeklangen, — en Ironi, som forekom saa underlig umotiveret, da han ikke kunde eller turde give den Udtryk i Ordenes Indhold:

„Man kunde spørge: hvortil Leg? hvortil Dans og Lystighed? Hm . . . . . (her fulgte en lidt for lang Pavse). Er Livet en Leg? kunde man ogsaa spørge. Nej! — Men hvad da? — Tja — — (han slog indholdsvægtigt ud med Haanden som en Bismarck eller en Gambetta). Men Livet *rummer* dog Leg. Livet er *ogsaa* (udtalt: oksaa) — foruden meget andet — en *Leg*. (Kunstpavse. Derpaa hur-

tigt:) Vore Forfædre legte. — Selv efter Døden legte de i Valhal. — David dansede af alle Kræfter for Herrens Ansigt, og han var ombæltet med en linned Hagel. — Mærk dette: han dansede! — — Desuden — er Legen — en ypperlig Gymnastik, naar den drives med Maade. — Og derfor — jeg vil slutte med dette: da Legen er en Del af Livet, og da Legen er Gymnastik, der kræver Maadehold, — saa lad os danse — og lege — til Klokken *tolvvv!*"

Han nikkede ved det sidste Ord, fornøjet og bestemt. Alle hans velvillige, almindelige Gjæster klappede, og han syntes selv, han havde vundet en lille Sejr over Pastor Boye. — Denne saae ogsaa tavs og stille frem for sig efter Talen, — indtil han fik fat i en Mand, med hvem han kunde indlede en Samtale om helt andre Ting.

Nu begyndte saa Dansen. Man vævede Vadmel og lod Skytterne gaa og udførte andre Sanglege. Petersen førte an og passede paa, at alt gik sømmeligt og uskyldigt til. Dels var Petersen i sig selv en saare moralsk Mand, — og havde nu haft den Sorg med sin Søn Thorkild, der for et Aar siden var bleven sendt til Amerika, — dels vilde jo Pastor Boye straks faa et endnu større Overtag over ham, hvis der skete det mindste, der kunde paatales.

Ditlev og Inger dansede hele Tiden sammen. Mogens Thybjerg viste sig ikke i Dansesalen, men

Ditlev syntes, han havde seet et Glimt af ham inde i Skolestuen nu i Aften.

Baade Ditlev og Inger maatte Gang paa Gang tage sig i det, fordi de følte, at de blev mere lystige, end det kunde tillades her.

„Han er ogsaa meget værre end æ Sjendarm ovre i Følslev, den Pastor Boye," hviskede Inger leende. „Æ Sjendarm kommer da ett ind i Husene saadan uden bestemt Ærinde, naar der ett er offentlig Forsamling."

„Jamen detteher *er* en offentlig Forsamling," svarede Ditlev.

„Er det dét? — Naa, jamen saa seer æ Sjendarm da kuns efter een Ting: om vi er for danske. Pastor Boye seer jo efter alt muligt: om vi er for lystige, hvordan vi danser, hvordan vi snakker, hvordan vi leer. Og den arme Petersen han gaar og er Under-Sjendarm!"

„Jeg kan huske," sagde Ditlev og lo, „naar jeg som halvvoksen Dreng har danset heroppe, har jeg saa tit haft en egen Slags Uskyldighedsfornemmelse, som jeg ellers kun kan huske fra min allertidligste Barndom — —" han standsede og saae sig smilende om.

„Hvad mener Du?"

„Aa, det var en Tid — jeg troer, jeg var i mit fjerde Aar, men jeg var vistnok forkjølet. Jeg fik i hvert Fald Smæk af Jomfru Hansen for noget, som man ellers ikke forsynder sig med saa seent — —"

„Naa, ha, ha, ha —"

„Men saa var jeg en Dag til Fødselsdagsgilde hos Postmesterens Børn, og da maa vel denne Forkjølelse være gaaet over. For jeg husker, at jeg gik og følte mig i den Grad uskyldig og ovenpaa, fordi jeg vidste mig fri — — — Jamen jeg forsikrer, at denne Højskole-Uskyldighed heroppe har altid gjort det samme Indtryk paa mig. Barnagtigt pæne og uskyldigt tørre — og ellers: da! da! — af Pastor Boye. Jeg mener: saadan er Tonen, enten det nu passer med Virkeligheden eller ej."

Inger lo: „Det er sært, han ikke gaar og tager Folk bagi — ligesom Smedens Kone i Følslev gjør ved sine Børn, naar hun mistroer dem — —"

De rejste sig atter for at danse.

Da Klokken var ti, sagde Inger: „Hør, skal vi nu ikke begynde at følge hinanden hjem?"

Nogle Minutter efter gik de ud af Højskolegaarden, og snart havde de kun det hvide Snelandskab i Maaneskin omkring sig, sortplettet hist og her af Gaarde og Huse med deres tilhørende Haver.

Men nu var alligevel Gjentagelsen over dem. Turen i Eftermiddags havde kvalt mange af denne Aftenvandrings Muligheder. Og i hvert Fald for Ditlevs Vedkommende var der ikke den Ro til Stede i Sindet, saa han umiddelbart kunde optage den omgivende Virkelighed i sin Sjæl, lade den skyde sine Skud derinde, sætte Blomster i hans Tanker og Ord. — Han gik tilsidst ligefrem og ledte efter noget at tale om, og sagde saa: at nu

havde de jo hele to Aftner, da de saadan kunde spadsere med hinanden mellem Rønbjerg og Holby.

„Nej, — det har vi nu da ett," sagde Inger.

„Har vi ikke?"

„Nej, Mødet slutter jo allerede i Overmorgen Eftermiddag."

„Gjør det det? — Ja, ja, saa har vi da i Morgen Aften."

„Nej, Du — — det har vi hellerett."

„Men hvorfor ikke, Inger?"

„Nej, for A har maattet love Mogens Thybjerg, te A vilde tale med ham. Og han nævnte netop den Tid." — —

Den Skovtykning af Vanskeligheder og af Sindslidelser, som rejste sig for Ditlevs Fantasi ved disse Ord, var saa tæt og uigjennemtrængelig, saa hans Tanke lige i Øjeblikket gjorde omkring; den vilde ikke derind. — I en munter eller ligegyldig Tone svarede han — men der var maaskee nok gaaet nogen Tid forinden —: „Men naar har Du da talt med ham i Dag? Jeg synes sletikke, jeg har seet jer sammen?"

„Det var lige efter denneher Diskussion i Aften. Før Dansen begyndte." —

At tale heftigt, bedrøvet eller bebrejdende til hende, — i det hele: tale ud af sin øjeblikkelige Stemning, det kunde eller turde han sletikke. Men der var noget andet, som laa ham nærmere: at stille sig udenfor Situationen — sammen med hende, — og reflektere over den: sige til hende, hvor

underligt det dog var, at saadant noget kunde skee o. s. v. Men netop her følte han hendes uhyre Magt over sig: denne Maade at tage Sagen paa vilde være hende fremmed og unaturlig, og derfor faldt ogsaa denne Mulighed bort.

Men saa kunde han heller sletingen Ting sige til hende. Saa gik han i Virkeligheden allerede ene, skjønt hun fulgtes med ham. — Skovtykningen rejste sig atter for ham, og han skulde ene ind i dens Mørke med sin Tanke. Mon han nogensinde skulde komme ud paa den anden Side af Skoven?

Han vaagnede op af sine Grublerier ved at mærke Ingers taarevaade Ansigt imod sit og føle hendes Arme om sin Hals.

„Holder Du af mig, Ditlev, aa, holder Du af mig?“ blev hun ved at sige. — Han kunde slet-intet svare. Han vidste og følte godt, at hun ejede ham ogsaa nu. Men hans Sjæl var i Øje-blikket magtesløs; den kunde ikke rejse sig og storme igjennem alle de Tvivl, al den Uvilje og al den Meningsløshed, som taarnede sig op imellem dem, — ind til *hendes* Sjæl.

„Lad mig hellere følge Dig tilbage til Højskolen,“ sagde han endelig. „For — jeg holder vistnok lige meget af Dig, Inger. Men jeg kan sletikke tale om noget i Aften. Jeg maa hellere gaa hjem.“

De vendte om og gik tavse tilbage. Først et lille Stykke fra Skolen standsede Ditlev og sagde: „Hvis Du selv kunde have Lyst, Inger, — eller hvis Du *kunde* — give mig nogen Forklaring, saa

kan Du nok tænke — — — Men jeg kan ikke selv spørge Dig.“

„A kan vist hellerett fortælle noget. Paa en Maade er der jo helleringen Ting at fortælle. Aa, Ditlev! — — Godnat!“ — —

Den første Del af Vejen tilbage mod Holby gik Ditlev som under et dumpt Tryk, der gjorde, at han sletikke kunde tænke. Da saa Eensomheden og den tanketomme Stirren paa det udstrakte Snelandskab og paa Stjernehimlen, — hvor enkelte hvide Skyer laa ligesom henstrøgne, flygtigt, halvgjennemsigtigt, — havde givet Hjernen sin Evne tilbage: da han skulde til at tænke, — ind i Skovtykningen og kjæmpe med det, som han samtidig anede var uovervindeligt, — da gik det ham, som flere Gange før, naar det havde gjældt Inger: hans Sind blev lagt til Ro *uden* Tankekamp, dvalebundet af hendes Magt og Vilje; hans Sind laa maaneklart og behersket af Maanen, ligesom det Landskab, han saae for sine Øjne, — og Skovtykningen var langt borte, saaes ligesom de fjerne, mørke Pletter af Lunde og Haver omkring Huse og Gaarde, der laa spredte med store Mellemrum over det milevide Snedække. — —

I denne Sindstilstand kom han hjem, — og stod han op næste Morgen. Han følte kun ringe Lyst dertil, men gik dog op til Højskolen næste Formiddag. Han talte ogsaa en Del med Inger, men ingen af dem havde Mod eller Kraft til at

bryde igjennem med sin Fortrolighed. Om Eftermiddagen sagde han Farvel til hende, inde i en af Skolestuerne, i mange Menneskers Nærværelse. Og næste Dag blev han hjemme. Et Par Dage efter Nyaar rejste han til Kjøbenhavn, uden at Inger og han havde mødtes igjen.

Aftenen før sin Afrejse, da han og hans Fader som sædvanlig sad inde i Studerekamret, gjorde han denne et Spørgsmaal, som havde sin Aarsag i den underlige Følelse af dvalebunden, maaneskinsagtig Ro, hvori hans Sind laa hensunken siden den Aften sammen med Inger. — Han spurgte, om Fa'eren mente, at Guds Nærhed *altid* føltes som et Solskin.

„Aa nej," svarede Pastor Nissen. „Det er en Benævnelse, der vist nærmest passer for Børn — ja, maaskee ogsaa for gamle Folk. Nej, Guds Nærhed er Guds Nærhed, der er ikke stort andet at sige om det: at vi ikke er ene i en Verden af *Ting,* men at der er *En* hos os, — saa kan for Resten baade Vejret og Belysningen være meget forskjellig. — Men for Børnene er Guds Nærhed og Guds Solskin altid det samme, — og jeg synes, det er ved at blive ligesaadan for mig selv i de senere Tider."

Ditlev blev gladere ved sin Faders Ord, end han havde ventet det. — Og næste Dags Eftermiddag, da han kjørte med Toget fra Strib ind forbi Middelfart og igjennem det smilende Vends Herred,

erfarede han selv, at han kunde eje Guds klare Solskin i sin Sjæl og dog samtidig føle sig i denne underlige Dvale, som Afhængigheden af Inger frembragte, og som mindede ham saa meget om en diset, maanelys Nat.

VI.

Da Ditlev havde været paa Landbohøjskolen endnu halvandet Aar, var han færdig og tog sin Examen om Sommeren, som han var fyldt enogtyve om Foraaret. Mogens kunde derimod først blive Landbrugskandidat et Aar senere. — I de Maaneder, som de to havde tilbragt sammen i Kjøbenhavn siden hint Julemøde paa Rønbjerg Højskole, havde de hyppigt seet hinanden. Ditlev havde endogsaa den Fornemmelse, at der var noget, der mod Mogens's Vilje drog denne til ham. Om Inger talte de aldrig; men Mogens kunde ofte være ret aabenhjertig, hvad angik Omtalen af sit øjeblikkelige, sjælelige Befindende, og Ditlev tvivlede ikke paa, at dette altid paavirkedes stærkt af Tanker om Inger. Mogens var som oftest i trist Humør, — men angav aldrig Aarsagen dertil.

De havde i dette halvandet Aar været hjemme et Par Gange. Men Inger havde da ikke været paa Borrekjær. Om Mogens brevvekslede med Inger, havde Ditlev ingen Anelse om. Selv gjorde han det ikke.

Ditlev havde ikke saa faa Bekjendte i Kjøbenhavn. At han skaffede sig dem, var maaskee ikke uden Forbindelse med den Ængstelse, han følte for at faa det paa samme Maade, som Mogens havde det, — saavidt Ditlev kunde see. Mogens var sikkert overmandet af een eneste Følelse, og hans Liv maatte vistnok i disse Aar være saa temmelig spildt, syntes Ditlev, — ikke just for Arbejdet, men saa i alle andre Henseender. Og der var godt nok noget, der kunde drage Ditlev hen imod det samme. Det, Ditlev flygtede for, var jo sikkert ikke meget forskjelligt fra, hvad Mogens lod sig sluge af med Hud og Haar: Minderne og Savnet.

Ditlevs Omgangskreds var mest Studenter. Det kom af, at det for en Del var Sønner af hans Faders Bekjendte og deres Kammerater igjen, som han straks var kommen i Lag med. Nogle af dem kjendte han fra Fjordby. — Og Mogens drev med ham ind i den samme Bekjendtskabskreds, skjønt der egenlig ingen var, som opfordrede ham dertil. — —

Mens Ditlev var hjemme i Sommerferien, efter at han havde taget sin Examen, fattede han følgende Plan for Anvendelsen af det næste Aar: han vilde tilbringe Tiden fra Sommerferien til November i Kjøbenhavn med privat Videre-Læsning. Saa vilde han tage paa Rønbjerg Højskole om Vinteren, og næste Foraar vilde han saa see at faa sig etableret som Dyrlæge enten i Rønbjerg

eller i Holby. — At han vilde paa Rønbjerg Højskole, begrundede han for sig selv og sin Fader saaledes: der var for Tiden en udmærket Landbrugslærer, Andersen, paa Rønbjerg Højskole, som særlig havde studeret Husdyravlen, og som han vistnok kunde faa meget Udbytte af at være sammen med. Dernæst var det heldigt, at han kunde opholde sig paa Egnen, nogen Tid før han nedsatte sig, forat anvende sin rigelige Fritid til at stifte personligt Bekjendtskab med de Folk, der forhaabentlig senere skulde bruge ham som Dyrlæge. — At der kunde blive Lejlighed til at være ene sammen med Inger i denne Vinter, da Mogens af sin Examens-Læsning var bunden til Kjøbenhavn, det vilde han ikke mene havde haft nogen Betydning for denne hans Beslutning, thi han vidste jo faktisk ikke, om Inger var hjemme til Vinter. Alligevel var det vel nok Hovedgrunden. — —

En Aften i Oktober, da Ditlev efter Sommerferien atter var kommen til Kjøbenhavn, gik han og Mogens ind til Regensen, hvor de skulde til Fødselsdags-Sold hos en Kammerat af en af Ditlevs Kammerater. Ditlevs Ven benævnte gjerne denne sin Kammerat for „Bøllen“. Han hed ellers Styrup og var juridisk Student. Ditlev havde ikke været hos ham før.

Undervejs derind spurgte Mogens Ditlev, hvad han nu havde i Sinde at beskjæftige sig med. Om det var hans Mening at blive i Kjøbenhavn for det første? — Det havde undret Ditlev lige siden Som-

merferien, at Mogens ikke allerede havde gjort ham dette Spørgsmaal; det var jo dog udelukket, at Mogens kunde have nogen Anelse om Ditlevs virkelige Planer. Eller kunde man *ane* den Slags Ting, naar det gjaldt nok for En? havde Ditlev sommetider tænkt i den sidste Tid.

„Ja, nu vil jeg være herovre til November. Og saa har jeg til Hensigt at opholde mig hjemme paa Højskolen i Vinter — —" Skjønt Ditlev nok kunde tænke, at Resten var Mogens ganske ligegyldig, blev han dog ved: „dels troer jeg, jeg kan lære adskilligt af Andersen, dels vil jeg benytte Tiden til at gjøre mig bekjendt med — —"

„Ja, det er Grunde nok," afbrød Mogens ham. — —

Ditlev saae ikke om paa Mogens; alligevel følte han, at denne straks var helt ude af det Dagliges Skure. Stemmens Klang ved de sidste Ord havde været saa underligt paa Maa og Faa. Ditlev kunde da ogsaa mærke det paa, at Mogens Gang paa Gang stødte sammen med dem, de mødte i Gadestimlen. Han maatte vel sagtens gaa som i en Taage.

„Jeg gad vidst, om Inger Hegn er hjemme paa Borrekjær i Vinter. Det har hun ikke skrevet om i sine sidste Breve," sagde Mogens, da de standsedes et Øjeblik af Sporvognen ved Trommesalen.

Ordene virkede paa Ditlev som det lumske Snit af en Kniv, der er saa skarp, at man først ret mærker Saaret et Øjeblik efter. Samtidig kom han til at tænke paa Mogens som en Mand, der støder

til med sit Vaaben i det sidste Øjeblik, før han selv styrter om.

Ditlev svarede ganske lavmælt: „Det veed jeg ikke noget om."

Fra nu af lagde de ikke mere Mærke til hinanden. Hver havde nok i sit eget. Ditlev søgte Tilflugt i den Tanke, at hvis han selv havde skrevet til Inger og maaskee tryglet hende om at skrive, ja, saa havde han naturligvis ogsaa haft Breve fra hende. — Det var for saa vidt ikke noget, der kunde overraske ham, hvad han nu havde hørt af Mogens. Han slap herigjennem bort fra dette bestemte, nye — — Og han kom til at tænke paa, at han saa ofte som Dreng, naar han læste Romaner, havde fundet den Mand saa ynkelig, der tilgav en Kvinde, hvad hun havde fejlet, og blev den sikre Havn, hvor hun tilsidst fandt Ro. Det var muligt, tænkte han nu, at den Mand elskede aller inderligst og ydmygst og saligst. Og det var jo dog ikke overfor Kvinder, man skulde vise sin Mandhaftighed. Sæt, at en Mand var sejrrig og fast overfor Mænd, saa kunde han vel nok uden Skam være bøjelig og mild overfor Kvinder. —

Det kom vistnok dem begge lige overraskende, da de stod ved Regensens Port. — Da de kom ind i Styrups Værelse, som var fuldt af Mennesker, af Latter og Spektakel, — mærkede Ditlev, at han var naaet saa vidt i Kampen med sine Tanker, saa han kunde slippe dem foreløbig og lade sig sluge af Selskabeligheden. — Mogens derimod blev tyde-

lig nok af Selskabeligheden dreven ind i sig selv. Han svarede fraværende og tomt paa, hvad der blev sagt til ham, og saa snart han havde faaet Plads paa en Stol ved Bordet, kunde Ditlev godt see, at han var udenfor det hele.

Man havde siddet og drukket en Del og snakket i et Par Timer, uden at Samtalen paa nogen Maade havde fænget eller kunnet samle, — da Værten, Fødselsdagsbarnet, „Bøllen", rejste sig og — maaskee for tiende Gang i Aftenens Løb — slog paa sit Glas: „Nu troer jeg, at mine Gjæster maa siges at have haft tilstrækkelig Tid og Lejlighed til at vise, hvilke fuldkommen interesseløse og uinteressante Personer de er, — saaledes at jeg selv, uden at være anmassende, nu kan træde frem og give Aftenen den Interesse, uden hvilken min Fødselsdag dog nødig skulde gaa til Ende. — Jeg ønsker at forelægge Selskabet et ethisk, et moralsk Spørgsmaal til Behandling. Det kunde udmærket vel betragtes ogsaa fra et æsthetisk Synspunkt, men dette ønsker jeg ikke. For mig er Moralen Et og Alt, for mig er den foreliggende Sag et Samvittigheds-Spørgsmaal, og jeg ønsker den udelukkende behandlet som et saadant. — Spørgsmaalet er dette: *kan jeg forsvare at have dette Billede hængende paa Væggen her i min Stue?*"

„Bøllen" gjorde en Pavse. Han gik hen til sit Klædeskab og fremtog et Billede i Glas og Ramme. Han tørrede det af for Støv, hvorefter han hængte

det over Sofaen paa et Søm, der syntes at være anbragt til det samme.

„Husk paa," sagde han og slog ud med Haanden: „hvem færdes herinde i Stuen? Først og fremst min Kontubernal Erichsen og jeg selv. Dernæst Konen, som gjør rent herinde. Skjønt hun er gammel, er hun dog ikke uden Følelse. Men desuden mange unge, ubefæstede Mennesker, ofte svagtbegavede, — Theologer stundom, — som mangler de nødvendige Forudsætninger for at bedømme og opfatte et saadant Billede efter dets mulige, kunstneriske Værd. — Derfor: gaar det an at have det hængende her i Stuen, og: er det overhovedet forsvarligt at fremstille malerisk et Emne som det nærværende?

Billedet, mine Herrer, er en Radering fra Aaret 1800 af den hannoveranske Hofmaler Johann Heinrich Ramberg, med Titel: *„Die Kirschensammlerin"*. De seer: Efter endt, muntert Taffel sidder et Selskab af Riddere, Gejstlige og Lærde, efter Dragten at dømme fra det 17de Aarhundrede, og betragter med lystne Blikke en ung, nøgen Bondepige, der staar i en bøjet Stilling paa Borddugen, som nu er bredt ud paa Gulvet, — og søger at opsamle en hel Del Kirsebær, der ligger spredte paa Dugen. — Man kan formode, at det er Værten — een eller anden adelig Godsejer — som har villet gjøre sine Gjæster en Fornøjelse, og efter hvis Ønske eller Ordre den unge Pige, som har bragt Bærrene, nu maa opsamle dem paa denne penible Maade. — De vil see, mine Herrer, at selve Stillingen, hvori

den unge Landsbyskjønhed for Øjeblikket staar, i og for sig er meget ærbar; men hele Situationen er det ikke. Desuden: hvis hun virkelig skal naa Kirsebærrene med Haanden, maa hun øjensynlig bøje sig yderligere, og da kan hendes Plastik vanskelig vedblive at være decent. — Dette sidste er netop min væsenligste, moralske Indvending mod Billedet, som jeg vil bede mine Gjæster tage under alvorlig Overvejelse, — saa meget mere som de adelige og lærde Herrer paa Billedet synes at have deres Opmærksomhed henvendt just paa det samme Problem."

„„Bøllen" har aldrig holdt saa sirlig en Tale i sine Dage!" var der En, der leende raabte.

„Det er det vanskelige Emne, der volder, at Formen maa være sirlig," svarede Taleren.

En lille, theologisk Student, Danielsen, sagde i en selvfølgelig, ligegyldig Tone: „Naa, — skal vi saa lade dét Emne ligge!"

„Hvad mener den Herre?" spurgte Værten brøsigt.

„Hvad for noget? Har jeg sagt noget forkeert?" spurgte Theologen — overrasket, og som om han var ganske udenfor Situationen.

„Nej hør! — undskyld, mine Gjæster! — maa jeg atter selv tage Ordet!" raabte Værten og sprang op paa en Stol, „for her er noget, der trænger til at paatales straks." — Han nidstirrede Hr. Danielsen. — „Jeg har selvfølgelig intet imod, om Folk faster, vaager og beder Nat og Dag, afholder sig

fra alle Kjød- og Flæske-Spiser, klæder sig i Sæk og Aske og Kamelhaar, forsager Verden og alle dens Uanstændigheder. — Jeg har tilfældigvis blot aldrig truffet den Slags Folk. — Derimod er jeg en afgjort Hader af, at Mennesker sover deres 9 à 10 Timer i Døgnet, spiser baade Kjød og Flæsk med Øl og Bordbøn til, klæder sig varmt efter næstsidste Mode, elsker Verden med samt dens Uartigheder, — men lader uskyldigt uvidende og uinteresserede, saasnart man nævner en eneste af dem."

„Jeg veed sletikke, hvad Du taler om, Styrup. Eller rettere sagt: jeg veed ikke, hvor Du vil hen," sagde Danielsen.

„Jamen, kjære Danielsen, saa skal jeg give mine Ord en fuldkommen tydelig Adresse: Du sad før og betragtede dette Billede med forslugen Opmærksomhed, Du hørte paa min Konference derover, saa Ørerne var ved at springe af Dit Hoved, — og derefter lader Du uvidende som et Spædbarn, uberørt af det hele og fremmed derfor!"

„Vil Du fornærme mig?" foer den lille Theolog op.

„Nej, jeg vil blot sige Dig og Dine theologiske Brødre Sandheden: I er som os andre lige fra inderst til yderst, — der er blot een Ting, I forsager: det er *Navnet* — og maaskee visse rent udvortes Ting, som skaffer En Navnet!"

„Naa — Du indrømmer altsaa, at i det udvortes

— — Det vil jeg blot have Lov at konstatere — — Ingen kan ransage Hjerter og Nyrer —"

„Det kan man særdeles vel: for et Øjeblik siden havde jeg et dygtigt Tag i Dit Hjerte og Dine Nyrer. Men dertil kommer, at naar Mennesker faktisk æder, drikker og sover paa præcis den samme Maade, saa er der visse naturlige Forestillinger, Tanker, Fantasier, som ogsaa nødvendig bliver de samme hos dem, selv om de med Viljen kan modificere Handlingerne noget og Ordene meget."

„Aa, det er jo Nonsens — —"

„Og saa siger de, at naar de synder i deres Tanker, saa skeer det kun *mod* deres Vilje. Og dog æder og drikker og sover de sig liderlige baade med Vilje og Velbehag! — En Dranker kan med ganske samme Ret paastaa, at det aldrig er *med* Vilje, at han dingler. Nej, det er ganske sandt. Men han drikker med Vilje, og saa er han nødt til at dingle!"

„Nonsens, Nonsens!" blev Theologen ved.

„Hør, vi maa have en Ordstyrer!" var der en anden af Gjæsterne, der raabte. „Ellers bliver Indlederen jo ved at tale. — Det var Billedet, vi skulde bedømme!"

„Billedet er jo bedømt af Hr. Styrup selv," sagde en Ven af Danielsen, „han kaldte det i sin Tale til Danielsen udtrykkelig „sjofelt!""

„Det er ikke sandt!" raabte „Bøllen".

„Jo, indirekte, — det er vistnok sandt," sagde han, der vilde have en Ordstyrer. „Men saa bliver Spørgsmaalet dette: er det rigtigt af „Bøllen" at

have et sjofelt Billede hængende paa Væggen i sin Stue?"

„Nej," lød en ny Stemme, „Spørgsmaalet er vedblivende dette: er Rambergs „Kirschensammlerin" et moralsk eller et umoralsk Billede?"

„Et ligefrem moralsk Billede kan det vist aldrig kaldes," blev der sagt.

„Jamen derfor behøver det ikke at være umoralsk."

„Maa jeg være Ordstyrer?" raabte han, der havde begjæret en saadan. „Jeg giver Ordet til mig selv. Jeg mener, at Billedets større eller mindre Moralitet maa afgjøres efter, hvorvidt den unge Dame er *nødt* til at optræde som fremstillet, eller hun gjør det frivillig."

„Hvad er saa mest moralsk?" blev der spurgt.

„Hør nu, hvad en Dyrlægher har at si'!" raabte pludselig Ditlev og sprang op. Hans lyserøde Haar blussede over hans endnu rødere Ansigt, og der var en næsten ekstatisk Glans i hans lyseblaa Øjne. Han var ikke upaavirket af Drikkevarerne, men endnu meget mere optagen af sine egne, Selskabet uvedkommende, Tanker, — hans Accent lød helt slesvigsk: „Det er fuldkommen sandt, som vor ærede Vært bemærkede før, at — — Jeg har selv tænkt paa det: hvordan skal man bevise, at disse theosof — — disse theologiske Studenter og saadant Folk de er ikke rigtig det, som de — — er? Men det er jo ganske klart: naar de æder, drikker, sover, som de gjør, saa kan det ikke være ganske

ægte. Naar en Mand drikker en Pot Brændevin, saa er det en Forstillelse af ham, hvis ingen kan see paa ham, at han er fuld. Det er Hykleri, Verden er fuld af, siger jeg. Og derfor saa siger jeg ogsaa om den unge Pige dér — — Ja, — hvis hun er *tvungen* til det, saa er det et afskyeligt, hæsligt Billede — i Kakkelovnen med det! — Men, siger jeg: hvis en ung Jomfru selv blev til Sinds, at hun vilde gaa saa nøgen som en Solstraale lige midt igjennem Helvede — om saa Fanden og hans Oldemoder og alle Djævle og Æsler og Slyngler og Banditter i hele Verden gloede paa hende og grinede ad hende, — hvis hun *vilde* gjøre det! — ingen skulde sige hende noget paa derfor, *ingen!* siger jeg — naar det var hendes *Vilje*, — — hendes Vilje, den er saa ren og klar som Solen, — for den maatte alting bøje sig! — Det er min Mening om Bedømmelsen, hører I det! — Ja, det er min Mening — trods alle Mistroens tvivlende Tanker!“

Ditlev var mange Gange mere beruset ved Slutningen af sin Tale end ved dens Begyndelse, skjønt han ikke havde rørt sit Glas under den. Han blev staaende op, smilende og hilsende rundt til Selskabet. Man raabte „Bravo!“ lo og klinkede med ham. En raabte: „leve Dyrlægeren, leve Romantiken!“

Man kunde ikke mere pludselig være bleven stille, hvis et Jordskjælv i det samme havde rystet Stuen — — — Alles Øjne vendte sig paa een Gang mod Mogens Thybjerg. Han havde intet

sagt, — det var Synet af ham, der virkede saa gjenfærdsagtigt. Han havde rejst sig, — stod ret op og ned ved Bordet, kridhvid i Ansigtet, med stirrende Øjne. Han kjæmpede øjensynlig som med en Krampe for at faa Ordene frem: „Er det, fordi hun er en Bondepige, at alt dethér kan siges? — Veed I sletikke, hvad en Bondepige er? Hun er mere værd end alt det Kvindfolk, der gaar herovre paa Brostenene! I er ikke værd, I spidse Fyre, at hun skulde see en eneste Gang til jer!"

Man lo. „„Spidse Fyre" er udmærket!" raabte Værten.

„Og I vilde have Ret til at see paa hende, svine hende til med jere skidne Øjne. — Hvem kan taale at tænke, at nogen skulde see hende nøgen! — *Med* hendes Vilje! skulde dét gjøre det bedre?" — Han holdt begge Hænder op for sine Øjne. — „Det er Helvede! det er Helvede! det er en Pine, der ikke er til at taale!"

„Hør det er uhyggeligt. — Hvem kan følge ham hjem?" sagde Danielsen.

„Og I kan grine ad det! Har I da aldrig kjendt til Kjærligheden? — Hvert Blik er en gloende Naal! — Men det er Løgn, det *maa* være Løgn — det er den eneste Forklaring, der findes." — Han gik med en hurtig Drejning lige hen til Billedet, pegede — og sagde med forandret Stemme, ligesom pludselig fattet: „Det dér er ogsaa Løgn. Der er intet Menneske, der kunde male det, hvis det virkelig var gaaet for sig!"

Han vendte sig og gik henimod Døren; pludselig bøjede han sig og hviskede ned over Ditlev: „Det er Løgn! Det er Løgn!“ — Saa fortsatte han sin Vej ud af Døren, idet han mumlede „Godnat!“

Styrup sprang efter ham forat hjælpe ham med at finde Overtøjet.

Ditlev var ogsaa kommen derud: „Nu skal jeg følge ham hjem,“ hviskede han til Værten.

„Ja, det kan De vel nok? Skjønt De er sgu hellerikke for paalidelig — — —“

Da Ditlev og Mogens var komne ned og ud paa Gaden, sagde denne i en vred Tone, men langt mere ædru, end Ditlev havde ventet det: „Jeg vil gaa hjem ene. Du maa ikke følge med!“

Ditlevs Rus var helt gaaet over, næsten i samme Øjeblik han saae Mogens staa op derinde ved Bordet. — Han tænkte først paa at følge efter paa Afstand, men opgav det. Det vilde være for ubehageligt, hvis Mogens opdagede det. Og det saae ogsaa ud til, at han godt kunde tage sig sammen. — — —

Ditlev havde aldrig oplevet et saa voldsomt Udbrud af Heftighed hos Mogens, hellerikke mens han var Dreng. Men noget indelukket, farligt havde han dog nok anet hos ham før i Dag. — Pludselig syntes han, at han lige siden Julemødet paa Rønbjerg Højskole havde gaaet og ventet et saadant Udbrud. — Man skulde næsten tro efter dét i Aften, at Mogens havde plaget Inger saadan med

Spørgsmaal om det Høstgilde i Følslev, saa han havde faaet en Anelse om, hvad der var gaaet for sig. — —

En tre Uger efter, Dagen før Ditlev skulde rejse, — han gik netop og pakkede sammen paa sit Værelse, — kom Mogens op til ham.

Straks de havde hilst „Goddag“, blev der en lille Pavse; saa sagde Mogens brat: „Ja, nu sees vi nok om et Par Dage igjen. Jeg tager nemlig ogsaa paa Rønbjerg Højskole i Vinter.“

„I Vinter?“ næsten raabte Ditlev, men tog sig straks efter i det. — „Nej see, — har Du da ikke et Aar tilbage her?“

„Jo. — Men den Examen kan man jo altid faa. — Vilde Du heller, at jeg tog den nu?“

„Vilde heller? — Det kommer jo ikke mig ved.“

„Jeg har de samme Aarsager som Du til at tage paa Rønbjerg Højskole i Vinter. — — Jeg vil læse med Andersen, det er jo en dygtig Lærer.“

„Ja, det er nu rigtignok mere forat blive bekjendt med Folk deromkring, at jeg vil derover. Naar man vil være Dyrlæge paa en Egn — —“

„Ja, jeg vil nok tro, at Du har Lyst til at stifte Bekjendtskab med Folk i Omegnen. — Men den Lyst kunde jeg vel ogsaa gjerne have.“

Ditlev besluttede ikke at sige mere om den Sag. Den anden tav saa ogsaa en lang Tid. Endelig rejste han sig: „Jeg skriver til min Fader i Aften.

Saa kan jeg være i Rønbjerg en af de første Dage i November. — Farvel!“

Hvorfor jeg nu skulde have dét at vide i Forvejen? tænkte Ditlev, da Mogens var gaaet. Mon det var ment som en Advarsel!

VII.

Der var meget, Ditlev var glad ved paa Skolen i de første Dage. Alene det at høre saa mange af de gamle Sange, som han kjendte fra sin Barndom i Præstegaarden, blive sungne her ved Morgen- og Aftensang og ved Foredragene førte ham ind igjen i en Verden, som han længe havde længtes efter. — De første otte Dage var gaaet, uden at Mogens havde viist sig, og uden at Ditlev havde hørt noget om, at han var under Opsejling. Havde Mogens's Fader fundet det saa urimeligt, saa han ikke havde villet give Sønnen Tilladelse? Eller skulde denne mon have opgivet det tilsidst? Det var da ganske sandsynligt i Grunden. —

De private Timer hos Landbrugslæreren, Andersen, var Ditlev stadig velfornøjet med. Derimod havde han efter otte Dages Forløb faaet nok af Forstander Petersens Foredrag. De skulde handle om Danmarks Oldtidshistorie, men var ikke andet end en mere eller mindre varm Anbefaling af de almindeligst forekommende, menneskelige Dyder. Stadig behandlede Forstanderen de gamle Kjæmper

som Skolemester og gav dem Karakterer for deres Opførsel. Om Rolf Krages Hævner hed det saaledes: „See, dette var jo særdeles flinkt gjort af Viggo. Desværre fik han ikke den Belønning, hvortil hans ædle Daad havde gjort ham fortjent. Thi Hjartvars Kjæmper stimlede straks om ham og dræbte ham. Han fik saaledes kun den Løn, som han i sit gode Hjerte kunde tage med sig i sin Grav Men unægtelig, — der er flere, hvem det her i Verden gaar, just som det gik den trofaste Viggo." — Den Løftelse, det befriende Evigheds-Aandedrag, som det kan give den Enkelte, gjennem Historien at føle sig Eet med sit Folk og sine Forfædre, — var der intet at mærke til i disse Foredrag. — Ditlev kom uvilkaarlig til at mindes den Afsmag for Fædrelandshistorie, som han havde truffet hos Børnene fra Rønbjerg Friskole i sin Tid. —

Det havde været hans Mening, da han rejste fra Kjøbenhavn, at han hurtigst muligt vilde skaffe sig Lejlighed til at tale med Inger. Men det eneste, han endnu to Dage efter sin Ankomst havde gjort, var ad Omveje at faa Vished for, at hun var hjemme. Det var, som om han ikke *kunde* gribe aktivt ind, naar det gjaldt hende.

Den tredje Dag om Aftenen var han hos Hans Lundings, Bødkerens. De boede paa Vejen ad Borrekjær til. Han syntes godt om at være dér. Med Hans selv var det en uendelig Snakken om gamle Dage, da Hans kom i Holby Præstegaard og arbejdede, og da han og Ditlev var i Sang-

forening sammen baade i Rønbjerg og i Holby. — Hans's Kone, Maren, gik, venlig, men ligesom noget vemodig, og hørte til ved denne Samtale, og snakkede lidt med sommetider. Og naar saa Ditlev undertiden blev ene med de to Gamle i Aftenens Løb, tabte Underholdningen paa ingen Maade i Livlighed derved. Ditlev spurgte ud, som gammel Ven af Hans, om, hvordan det nu gik med hans Tilbøjelighed til Drik; og hans venlige Tone gjorde, at de Gamle snakkede løs uden mindste Forbehold. Ditlev fandt Behag i deres Maade at fortælle paa, skjønt der ikke var noget glædeligt at berette. — Naar de meddelte bestemte Træk fra Hans's mange Tilbagefald, kom der stadig Harme i deres Stemmer; men saasnart de omtalte Tilstanden i det hele, faldt deres Stemmeklang til Ro som overfor en Ulykke, en Sygdom. Ditlev kunde godt lide denne deres halv ubevidste Opfattelse, — som den kom frem i selve Fortællemaaden, — fordi den syntes ham saa virkelig, ligesaa *blandet* som Virkeligheden, med de samme jævne og fine Overgange i sig, som kun Virkeligheden har, og som ingen kan efterligne, fordi han *vil*.

Hans Lundings og de Gamle havde aftalt med ham, at han skulde besøge dem igjen fem Dage efter (Søndag Aften). — Da han saa kom, var Inger Hegn der. —

Under Velkomstsnakken og den almindelige, selskabelige Oprømthed i Anledning af Gjensynet tog

han sig sammen til at gjøre et Spørgsmaal, som han følte, at han let kunde brænde inde med, hvis han ventede: om Inger havde vidst, at hun vilde træffe ham i Aften?

„Jo, det var da derfor, Hans Lundings bød mig herned," svarede Inger. „Men de har ogsaa lovet mig ett at fortælle det til nogen, for ellers faar Folk jo straks travlt. — Er det ett sandt, Karen Marie?" henvendte hun sig til den gamle Kone.

„Aa jo, som det er da sandt!" sagde denne. Hun var altid „fortagen" over Ingers Skjønhed og Elskværdighed, men da hun ikke bestandig kunde sige det med rene Ord, lagde hun en vis segnefærdig Beundring i Klangen af alt, hvad hun sagde til Inger.

„Men A kommer her nu da en hel Del, ogsaa naar Du ett er her," tilføjede Inger, henvendt til Ditlev.

„Aa ja, det er da saa sandt!" sagde Karen Marie.

Der blev drukket Kaffe. Men der kom sletikke Brændevin paa Bordet til en „lille Sort". Ditlev sluttede deraf, at det maatte være meget slemt fat med Hans. Thi af Uhøflighed eller Paaholdenhed skete det visselig ikke.

Da Snakken ikke ret vilde komme i Gang efter Kaffen, gav man sig til at spille Kort. Og da det havde staaet paa indtil Kl. halvti, kunde Ditlev, uden at støde Værtens, følge Inger hjem.

Ditlev følte saa forunderlig stærkt Livets Usikker-

hed, som han gik der ved Siden af hende paa Vejen. Aftenen var ellers saa stille og tryg. Denne faste, rolig tindrende Stjernehimmel foroven, — den mindede ham om hendes Øjne, som han jo ikke saadan kunde gaa og betragte, — det tørre, renlige Føre og denne rene, grødefri Efteraarsluft, der ingen skuffende Løfter indeholdt, — — og saa kunde det altsammen blive forstyrret — og vilde maaskee blive det — om nogle Dage!

„A kan egenlig saa godt lide Hans Lundings Maren," ytrede Inger. Det var det første, der blev sagt paa Turen. De havde gaaet tavse en ti Minutter.

„Ja, det kan jeg ogsaa. Skjønt hun sagde jo ikke ret meget."

„Det skulde vel hellerett være nødvendigt," bemærkede Inger. „Ellers kunde vi to da vist hellerett lide hverandre."

„Jeg regner det ogsaa for en af de første Bekvemmeligheder i et Venskab, at man kan have Lov at tie."

„A bliver altid saa rolig i Sindet sammen med Maren. Hun er, ligesom hun altid gik i Flok med mange, saadan at det da ett kan gaa hende rent galt, — ett da værre, end det saadan kan gaa de fleste."

„Ja, mener Du, at hun er ligesom de fleste andre, at hun retter sig efter de fleste?"

„Nej, sletett! Nej, det er ogsaa galt, som A siger — —"

„Du mener vel saa, at der er noget normalt og sundt ved hende?“

„Aa, — hun bøjer sig altid, naar det ett kan være andet, og hun faar altid noget godt ud at det, hvordan det saa gaar.“

„Naa, saa ligner hun vist sine Forældre, efter den Smule Indtryk, jeg har af dem.“

„Aa, A tykkes for Resten, hun ligner *Dig* noget.“

„Saa!“

„Nu med hendes Mand. Det er jo da alligevel forskrækkelig sørgeligt. Men hun vil gjerne fortælle om den første Tid, hun kjendte ham, da der jo ett var saadan noget videre i Vejen: hvor lystig og dejlig de den Gang havde det. Og saa kan hun give sig til at beskrive, hvordan det nu er. Og hun skjuler skam ingen Ting. Ett overfor mig da. Men hendes Tone er slet ett, som om nu var alting forbi. Nej, A tykkes snar, te naar hun har snakket en Tid om denhér bedrøvelige Tilstand, saa skulde man efter hendes Stemme tro, at det alligevel paa en Maade var ligesaa godt nu som i gamle Dage. — Det er ligesaa umuligt, te hendes Sind kan blive træt af at gaa op og ned og op og ned saadan sammen med hele Livet, — saadan som dét gaar op og ned, — det er ligesom med en Spaan, der kommer ud paa Havet at svømme.“

„Ja, skulde det ligne mig?“ sagde Ditlev.

„Og naar det *er* umuligt, saa kan hun ogsaa finde sig i, te det ett bliver anderledes. Eller naar nogen engang *er* saadan eller saadan, saa holder hun

ogsaa ligemeget af den for det. Som nu med Vorherre. Hun siger, hun har tryglet og bedt ham om, at det da maatte blive anderledes derhjemme i Huset — med Hans Lunding. Men der skeer jo ingen Forandring. Enten Vorherre nu ett vil eller ett han kan, — hun tykkes jo snart ett, hun har Lov til at mene nogen af Delene — —"

„Ja, Vorherre *kan* naturligvis godt," sagde Ditlev, „naar han ved et Mirakel vilde tvinge Hans Lundings Vilje; men naar han ikke *vil* bruge Vold, ja, saa *kan* han vist ikke forandre saadant noget."

„Nej, det kan godt være. Men det forstaar jo Maren ett. Men hun beder saa nu blot om, te Vorherres Vilje maa skee. Og det er jo ogsaa ligesaa godt, siger hun, for saa skeer jo dog kun det bedste. — Og det er da egentlig ogsaa sandt."

De gik en Tid i Tavshed. Saa sagde Inger: „Og dér tykkes A, der er noget, hun ligner Dig i."

„Hvori?" spurgte Ditlev.

„Ja, Du troer vist ogsaa, at der altid skeer det bedste."

„Ja, — det bedste — — Det vil naturligvis sige: i Forhold til, som jeg nu engang er. *Var* jeg bedre, saa vilde det jo ogsaa gaa mig dét bedre."

„Jamen Du fortryder vist sjælden noget: hverken at Du har gjort et eller andet, eller at Du har ladet være dermed."

„Nej, saamænd. Jeg veed godt, at jeg altid gjør noget forkeert. Men naar det dog ikke er foretaget — — uden Gud, — ja, Fader plejer altid at

sige: udenfor Guds Solskin, — saa kunde *jeg* da ikke gjøre det bedre, om det saa var aldrig saa forkeert."

„Jamen kan vi da aldrig komme til at fortryde noget? — Jo, det veed A, vi kan!"

„Ja, — naar vi kommer ud af os selv paa een eller anden Maade, — saa maa vort Væsen jo til at gaa tilbage igjen i sin egentlige Stilling, og det er vist det, man plejer at kalde *Anger.*"

„Det er saa tit, A fortryder noget. Og A veed godt, A vil fortryde det. Og saa gjør A det alligevel."

De gik en ti Minutter uden at sige noget.

„Hvis Du ett saadan lod alting gaa sin egen Gang, Ditlev, saa kunde Du vist ogsaa sommetider hindre, at — der blev saa meget at fortryde."

„Det tænker jeg ikke jeg kunde. Du er jo da ogsaa selv nærmest til at hindre, at der skeer noget, som *Du* maa fortryde."

„Ja — — hvis det er mig alene, det gaar ud over — —"

De stod stille. Det kunde være passende at vende om, da de var komne langt forbi Borrekjær.

„Det er underligt, at Du saa godt kan lide Mogens Thybjerg," sagde Ditlev.

„Det veed A da heller sletett, om A kan."

„Det kan være, der er nogen Lighed mellem jer — — — Du har dog vist ondt ved at sige Nej til ham?"

„Selv om saa var, saa behøvede A da ett at

kunne lide ham. — — Men A er bange for ham. Det gjælder altid saa meget med ham."

„Han kommer maaskee paa Højskolen om nogle Dage og bliver her i Vinter."

„Nej! — det er ett sandt! — Han skal jo være et Aar endnu i Kjøbenhavn!"

„Naa, det har han altsaa dog ikke skrevet til Dig. — Saa vil han først være vis paa, at han faar Lov af sin Fader."

„Er det, fordi *Du* vilde herover?"

„Det kan jo godt være."

„Han kan da vel umulig faa Lov!"

„Han kan jo sige til sin Fader, at han har overanstrængt sig og trænger til Ro. Det er vist helleringen Løgn."

„Aa, Ditlev! — men skulde A ett rejse væk?"

„Nej, Inger, lad det nu hellere komme til en Afgjørelse."

„En Afgjørelse? — Jamen det bliver nok ett den rette."

„Der er dog vel mere Udsigt dertil, naar jeg er til Stede, end naar jeg ikke var det?"

„Aa, det veed A ett. Det veed A ett noget om." —

Lidt efter stod de ved Bivejen ind til Borrekjær.

„Nu vil A gaa hjem, — Godnat!" sagde Inger pludselig og rakte ham Haanden.

„Jamen skal vi ikke aftale — —"

„A kan skrive en Seddel til Dig."

Hun svandt ham hurtig af Syne imellem de

unge, bladløse Linde, som staar langs begge Sider af Vejen op til Gaarden. — — —

Saa var det jo alligvel saadan, som han et Øjeblik havde tænkt sig det, dengang de mødte Mogens den Jul i Indkjørselen til Højskolegaarden. Saa havde Mogens Magt over hende — imod hendes Vilje. — Skjønt hvorfor skulde man kalde det saadan, tænkte han, da han mærkede Harmen stige i sig, — der var naturligvis noget hos Inger selv, der stod paa Mogens's Side. Men der var andet, som stod Mogens imod. — Og der rejste sig hos Ditlev i samme Øjeblik en urokkelig Overbevisning om, at det var *det egentlige* hos Inger, der sagde Nej til Mogens. Han maatte selv undres over, at denne Overbevisning kunde være ham saa sikker. — Han kom til at tænke paa, at den Slags Sikkerhed maatte Inger vist ikke kjende ret meget til. Om det nu havde sin Grund i, at hun ikke var saa vant til at gaa efter Guds Solskin? —

Allerede to Dage efter i Middagsstunden kom Hans Lundings Maren med en lukket Seddel til Ditlev: om han vilde mødes med Inger hos Bødkerens Kl. 8 samme Aften.

„De veed vel nok, hvad den handler om?“ sagde Ditlev til Overbringersken, da han havde læst den.

„Ja, kom I blot!“ sagde hun og rakte ham Haan-

den til Farvel. — Hun saae for Resten noget trist ud, syntes Ditlev. — —

Inger var ikke kommen endnu, da han om Aftenen traadte ind ad Døren til Mads Bødkers.

„Saa vil jeg gaa hende i Møde," sagde han og vendte straks om. — —

„Lad os lade det gaa, som det kan. Lad os være saa meget sammen, som vi kan!" var det første, Inger sagde, da hun var dukket frem af det noget taagede Vejr og gav ham begge sine Hænder. „Han kommer vel ett!" føjede hun til. „Aa, nej, det maa han ett! — For Du kan ett hjælpe mig imod ham, selv om Du gjerne vilde."

„Du kan da nok vide, der var intet, jeg hellere *vilde*," sagde Ditlev. „Men det er jo dog Din Vilje, det kommer an paa, Inger, og den føler jeg, at *jeg* ikke kan overvinde."

„Aa, lad os ett tænke paa det!" sagde Inger. „Det er saa grimt at tænke paa, fordi A ett kan forstaa det, alt det med ham." — —

„Vi behøver jo ikke at gaa ind endnu," sagde Ditlev.

De spadserede saa frem og tilbage paa en Græsmark en Tid. Naar de gik en Smule bort fra Vejen, kunde ingen see dem for Taage.

„Hvor Du er nem at være sammen med!" sagde Inger. „Hvor det er godt at være sammen med Dig, Ditlev!" — —

Da de kom ind hos Mads Bødkers, viste det sig, at Hans ikke var hjemme, og at man havde

ventet ham med Ængstelse en Tid. Da Børnene kom fra Skole, havde en Dreng nemlig fortalt til Bødkerens, at Hans gik oppe i Rønbjerg By paa Gaden og var fuld. — De havde snakket meget med hinanden om, at den Gamle skulde af Sted efter ham, eller at Maren skulde. Men saa havde de syntes, at det vilde vel vække endnu mere Opsigt, om nogen af dem kom forat hente ham hjem.

„Er det hændt før, at han saadan har vakt Opsigt paa Gaden, naar han var fuld?“ spurgte Ditlev.

„Aa, han har jo altid plejet at sidde inde hos Smeden i Rønbjerg med det,“ sagde Maren. „Der har han saa tit Ærinde med Bødkersager. Og naar han har skullet af Sted, saa har Folk jo naturligvis nok kunnet see *noget* paa ham. Men han har da altid før gaaet lige hjem.“

„Hvad er det, Drengen har fortalt?“

„Aa, han sagde jo, at Hans gik frem og tilbage paa Rønbjerg Gade og sang!“ — Maren og den gamle Kone snøftede højlydt. Mads Bødker sad og mumlede med sin skjæggestubrede Mund, mens han slog Pløkker i en Træsko-Klampe.

„Der er han!“ raabte Maren pludselig. — Ditlev kunde ingen Ting høre. Men lidt efter tog det ganske rigtig i Yderdøren.

„Aa, han kan da gaa selv,“ sagde den gamle Kone, idet Hans traadte vaklende ind ad Døren.

Ditlev sagde ingen Ting — heller ikke „Godaften“ — til ham, men saae sig indædt rasende

paa dette opdunsede Mandfolk med det flove Smil paa Ansigtet.

Hans Lunding turde hellerikke sige „Godaften“, skjønt han jo dog nærmest var Værten i Huset.

Maren talte, dæmpet, bebrejdende Ord til ham, som Ditlev ikke kunde skjelne. Men han saae, hvorledes Smilet paa Hans's Ansigt straks, som paa Kommando, forvandledes til ruelsesfuld Alvor. Hele Drukkenboltens Upaalidelighed laa i denne Overgang.

„Det bedste, der kunde skee med saadan En,“ sagde Ditlev højt, „det var, at han uforvarende gik paa Hovedet i en Møddingpøl og druknede. Det var ogsaa den mest passende Henfart, han kunde faa.“

Ditlev var saa kjendt der i Hjemmet, og Hjemmet var i dette Øjeblik tilmed saa opløst ved Hans Lundings eget Væsen, saa han kunde sige dette uden at støde eller misforstaaes. — Alligevel faldt Ordene ham selv for Brystet, og han henvendte sig dæmpet til den gamle Kone: „Ja, jeg synes, Hans kan trænge til at blive skammet ordentlig ud.“

„Aa, det kan vi vel allesammen trænge til,“ sagde Inger.

I det samme vidste Ditlev, overfor hvem det var, han nylig havde generet sig. Men skjønt han gjerne kunde give hende Ret i Ordene, følte han sig ikke enig med *hende*.

„Var der mange Mennesker, der saae Dig,

Hans?“ sagde Maren. „Var der mange, der snakkede til Dig?“

„Hvornaar?“

„Aa, mens Du gik der op og ned ad Gaden?“

„Ja, — — A samlede jo Opløb,“ sagde Hans med blød Hensynken i Mælet. „Der var Pastor Boye — han var bleven tilkaldt. Og Højskoleforstander Petersen — kom ogsaa til Stede.“

„Aa, Herregud!“

„Ja. — Og en Masse andre Fyrer og Drenger.“

„Hvad sagde Pastor Boye til Dig?“

„Ja, han vilde have mig hældt ud af Valgmenigheden straks, ja, det sagde han: straks!“

„Ja! — det ligner dem!“ raabte Ditlev. „Saadan En som Hans kan godt faa Lov at gaa løs ligesom andre skikkelige Borgere, han kan beholde sin Stemmeret, han kan blive ved at være ansvarlig Familiefader, — men *af Menigheden* skal han smides ud! — Det Sted, som udtrykkelig er indrettet til at tage mod dem, der trænger til Hjælp, om de saa er aldrig saa store Stakler, Uslinger, Udskud, — det er det eneste Sted, hvor han *ikke* kan taales! — Aa, det skal glæde mig at høre, hvad min Fader vil sige til den Ting, — for han, med Husstand, er jo ogsaa Medlem af Menigheden.“

„Aa, jamen troer De da, det virkelig kunde skee, Ditlev?“ spurgte Maren.

„Ja, det veed jeg jo ikke. Men det kunde udmærket ligne dem!“

„Troer De virkelig?“

„Ja, det er saamænd ikke, fordi jeg synes, Straffen vilde være for *haard* for Hans. Om han saa var min egen Broder, vilde jeg ønske helt anderledes *haard* Behandling over ham. — Men det er jo rent vanvittigt, at Straffen skal komme fra *den* Kant. Det er, som om man paa et Hospital vilde give sig til at straffe de Syge. Og straffe dem ved at nægte dem Medicinen."

„A vil nu gaa op og tale med Pastor Boye om det i Morgen."

„Ja, gjør De det, Maren. Saa faar De tillige at vide, hvordan han fremstiller selve det, der er skeet. — Men nu synes jeg hellere, vi Fremmede skulde gaa. For dethér har jo alligevel voldt jer megen Forstyrrelse."

„Aa, jamen det maa I ogsaa saa godt. I behøver sletett at blive længere," sagde Maren ganske troskyldigt.

Baade Inger og Ditlev smilede. — Lidt efter stod de sammen ude paa Vejen. Og da de nu havde saa god Tid for sig, besluttede de at gaa over i Skoven.

„A kan da sletett forstaa," sagde Inger, „at Du kunde forundres over, at de ett vil have ham i Valgmenigheden, naar han saadan ligefrem teer sig som en Drukkenbolt."

„Det harmer mig ogsaa meget mere, end det forundrer mig."

„Nej, det kunde A virkelig ett blive vred over.

Det vilde jo være helt unaturligt, hvis de beholdt ham."

„Jamen — synes Du da, det er rigtigt af dem at smide ham ud?"

„Nej. Men A mener, det er tosset af Dig, at lade, ligesom Du ett kjendte dem. De har jo lavet det hele Væsen — *ogsaa* tildels forat kunne gjøre sig bedre end andre, forat sige: *vi* hører til Valgmenigheden, men det gjør I ett. Og saa skulde de beholde saadan en Bisse i Foreningen. For det er han jo da lige ved at være, Hans Lunding."

„Naa, ja, ja. Saa er vi jo for saa vidt enige. Forskjellen er blot den, at jeg har en Gang — som Barn — troet meget, meget bedre om dem. Og *noget* bedre troer jeg nu da ogsaa de er, — skjønt nej! Men at dét er — — ja, *det* er meget bedre!"

„Hvad for noget?"

„Ja, — det hele. Det hele er jo meget, meget bedre, end de selv er."

„Det forstaar A ett."

„Ellers kunde Du ikke blive ved at gaa der i Kirken." — —

„Nu kan vi godt mødes i Morgen Aften igjen," brød Inger af. „For nu kan A sagtens forklare Moder, at A vil ned og høre om, hvad Præsten har svaret Maren." —

Ude i Skoven, hvor de stadig generedes af store, tunge Vanddraaber af fortættet Taage, der faldt fra Grenene, var Inger helt overgiven. Ditlev forundrede sig over hendes Evne til at opsætte Bekymringerne,

give sig Øjeblikket i Vold. Nu vidste han dog, at hun var meget ængstet af Udsigten til Mogens's mulige Ankomst, — og hun var jo egentlig sletikke nogen let og lys Natur.

„Det er godt," sagde hun, „at Kjærestefolk det er saadan noget for sig. Naar Folk kan see, at det er et Par Kjærestefolk, der gaar, — saa veed de, hvad det er, saa spørger de ett om mere."

„Troer Du ikke, de saa spørger om, *hvem* de Kjærestefolk er?"

„Aa, mon?" sagde hun og lo overgivent. — —

Da Ditlev stod hjemme paa sit Værelse paa Højskolen, tænkte han: at det var dog underligt, at Mennesker saadan kunde føle sig fristet ud i noget, som saa tydelig stred mod deres egen Lykke og deres egentlige Væsen. For saadan en Aften som denne — det maatte dog ogsaa være Lykken for Inger, og den eneste Lykke! — Dér kom saa naturligvis nogle Tvivl, — men dérom *kunde* der ikke tvivles! — tænkte han tilsidst, da han slukkede Lyset.

VIII.

Næste Aften, da Ditlev gik ud af Højskolegaarden forat begive sig ned til Hans Lundings, — mødte han Mogens Thybjerg, der kom gaaende ad Vejen fra Holmgaard. Han vilde ind paa Højskolen.

„Saa fik Du virkelig ordnet det saadan, at Du kunde komme herover i Vinter,“ sagde Ditlev i ligegyldig, forbigaaende Tone.

„Ja. — Hvor skal Du hen nu?“

„Jeg skal ned til Mads Bødkers.“ — — —

Ditlev kunde ikke straks faa nogen Enesamtale med Inger. Hun var kommen før han.

Halvt fraværende hørte Ditlev Maren fortælle om hendes Besøg hos Præsten. Atter og atter gjentog hun hans Ord: at *denne* Gang vilde man bære over, *denne* Gang vilde man vise kristelig Langmodighed, — men: een Gang til, saa var det forbi.

Baade Maren og de Gamle var helt rørte over Præstens Tale, for han havde holdt næsten som en hel Tale for Maren. Og han havde bedt hende og

de Gamle saa pænt om nu at tage det paa den rette, ydmyge Maade, hvis det skulde gaa galt igjen, og Straffen da uafvendelig vilde komme.

„Ja, troer I saa, I kan det?“ spurgte Inger.

„Aa nej, hvordan skulde vi vel!“ udbrød Marens Moder. „Men man kunde jo da alligevel see, at Præsten havde saadan tænkt paa alting, hvordan det kunde gaa. Og Maren var inde i Stuerne og fik Kaffe.“ — —

Det var en meget pinlig Tid, Ditlev maatte tilbringe derinde hos Bødkerens. Endelig rejste han sig og sagde til Inger, at han gjerne vilde tale ene med hende. —

Saa snart de stod ude paa Vejen, sagde han: „Nu er Mogens Thybjerg kommen.“

„Er han kommen!“ udbrød hun.

De gik vistnok en ti Minutter sammen helt tavse.

Pludselig standsede hun: „Aa, A vil gaa hjem! Det kan jo ett nytte, vi gaar her!“ sagde hun og gav Ditlev Haanden.

Han holdt den fast og sagde nølende: „Du talte om forleden, at *jeg* kunde gjøre noget. At jeg ikke skulde lade Tingene gaa, som de bedst kunde — —.“

„Aa nej, — det kan ett hjælpe. Farvel!“ — Hun slap hans Haand og gik hurtig fra ham. — Hendes Stemme lød helt stakaandet, ligesom forpustet. —

Ditlev gik tilbage til Skolen, saa forpint, saa hvileløs og tvivlraadig, som han syntes aldrig han

havde været. Han havde denne gamle Trang til at bøje sig under hendes Vilje, — men han kunde ikke, for hendes Vilje var jo underlagt en andens. — Han blev siddende oppe til hen ad Morgenstunden paa sit Værelse, og det endte med, at han ikke blot maatte lade alt andet, men *hende* med, staa hen i det Uvisse, ligesom svinde hen i det Blaa. Der blev kun Guds Vilje tilbage. — Men da han et Par Timer senere stod op, var Guds Vilje ogsaa bleven til Solskin for ham, — ligesom det udenfor hans Vinduer var den herligste, stille November-Morgen.

Han besluttede, at han i Dag vilde begynde at iværksætte sin Plan om at stifte personligt Bekjendtskab med Folk der paa Egnen, sine fremtidige Kunder. — Fra den tidlige Morgenstund til seen Aften vandrede han fra Sted til Sted — en 5—6 Mil i det hele — og blev allevegne modtagen med stor Venlighed som Pastor Nissens Søn. Da han kom hjem til Højskolen, var han sulten og træt. Og lige da han gik ind i Rønbjerg By — efter hele Dagen at have forbudt sig selv at tænke paa Inger — var der en Tanke, der skjød op i ham, og som han syntes forjættede Hvile. En Tanke, som han ogsaa havde haft for et Par Dage siden, men som i Aftes sletikke vilde hjælpe ham: at det var jo dog tilsidst kun Ingers egen Vilje, der skulde afgjøre hendes Skjæbne. Der vilde jo da ikke blive anvendt ydre Vold eller Magt overfor hende. — Men var det *hendes* Vilje, der skete, ja, da var

der Hvile deri for ham, i hvor smerteligt det end kunde være. At leve i det Maaneskin, som hendes Væsen udbredte, det var jo sletikke det samme som at leve i Guds Solskin, men der var dog Ro — og det samtidig — i begge Dele. —

Samme Aften som Inger kom hjem fra det sidste Møde med Ditlev hos Hans Lundings, sagde hun til sin Moder, at Mogens Thybjerg var kommen hjem fra Kjøbenhavn og vilde være paa Højskolen i Vinter.

„Da mente A ett, han var færdig endnu derovre," svarede Else Hegn, der sad med Briller paa Næsen og sømmede Lagen paa Symaskinen.

„Nej, det er han hellerett."

„Ito*), hvad vil han da hjemme efter? Er han syg?"

„Nej."

„Er det Ole Thybjerg, der vil have ham hjem saadan i Utide. Saa maa der da være noget i Vejen."

„Nej. — A troer, han er kommen hjem fra Kjøbenhavn, fordi han er gal efter mig. Hvordan han har faaet Lov til at komme af sin Fader, det veed A sletett."

Ingers Moder saae op fra Sytøjet over Brillerne:

---

*) Ito = Ih!

„Naa, ja, man veed nok for lidt om, hvad Du gaar og tager Dig for. Hvornaar er han bleven forlibt i Dig?"

„Aa, det har han været altid. — Men A vil bede jer om, Mo'er, at I — — at hvis han beder mig om at skaffe ham en Indbydelse fra jer til at komme her paa Borrekjær — at A saa maa sige, at den kan A ett faa?"

„Naa, det vilde Du! — En skulde tykke, Du kunde ligesaa godt selv holde ham herfra."

„Jamen det kan A vist ett."

„Det var en sær Historie den."

„Aa, jamen giv mig Lov til at sige det til ham, Mo'er, at I vil ett see ham her."

„Ja, saamænd. Ole Thybjerg og hans Frue brød A mig nu da hellerett om at have Svogerskab med. — Saa kan Du jo gjerne sige det."

„Tak!"

I Løbet af Aftenen kom Else Hegn gjentagende til at smile, ved Tanken om Datterens Anmodning. En Gang mumlede hun: „Det maa sgu endda være en haard Pine, han gaar i, siden Du skal have Din Moders Hjælp til at holde ham i Ave. — — Men saa er der vel en anden en, *Du* gaar efter. Det faar En ingen Ting at vide om."

Inger svarede ikke. — —

Næste Dags Formiddag gik hun ned til Hans Lundings og sagde til Maren, om hun ikke vilde sætte sig imod, at Mogens Thybjerg kom der i Huset, hvis han skulde forsøge paa at faa Adgang.

Maren lovede det efter at have faaet den nødvendigste Forklaring. Tillige bad hun Maren om at sende Bud til Ditlev, at Inger vilde være hos Hans Lundings i Morgen Aften Kl. 8; om han saa vilde komme. —

Men om Aftenen efter denne Samtale mellem Maren og Inger, da denne var gaaet i Seng hjemme paa Borrekjær, var der nogen, der bankede paa hendes Rude. Hun stod op og trak Gardinet lidt til Side, og saae nu Mogens Thybjerg staa udenfor Vinduet, eller egentlig neden for; thi hendes Kammer var i Øster-Enden af Stuehuset, og her var Muren temmelig høj op til Vinduerne.

Hun trak Gardinet for, tændte Lys og klædte sig paa. Saa aabnede hun Vinduet. Han nærmede sig, og Lyset faldt paa hans Ansigt.

„Hvad vil Du mig saa?“ spurgte hun uden at hilse.

„Jeg vil forvisse mig om, at ingen anden er hos Dig. Jeg vil forhindre, at nogen anden kommer til Dig. — Nu vil jeg have en Ende paa det! Nu maa vi have en Afgjørelse!“

„Du skal ett afgjøre, hvem A kommer sammen med. I Morgen Aften vil A mødes med Ditlev Nissen. Det er aftalt.“

„Det skal Du ikke gjøre. Det vil Du jo fortryde.“

„Hvad kan Du vide derom?“

„Jamen det veed Du jo selv.“

„Vil Du skyde Dig?“

„Har jeg nogensinde truet med det?“ raabte han

heftig. — „Det kom Du ogsaa nok over. Men hvad vil Du gjøre, saalænge jeg lever? Du kan jo ingen Ting gjøre, — andet end hvad jeg vil!"

„Jo, A kan. Nu vil A lukke Vinduet. Saa kan Du staa der udenfor, saalænge Du har Lyst."

Hun slog i det samme Vinduet i med et kraftigt Ryk. Hun trak Gardinet til, slukkede Lyset og klædte sig af.

Hun laa en Stund og lyttede efter, om han kaldte. — Saa vendte hun sig for at sove, men nu kunde hun høre, at han var derude, uden at hun for sig selv kunde angive nogen bestemt Lyd, hun hørte det paa.

Med det samme vidste hun, at hun ikke kom til at sove i Nat. Selv om hun rejste sig og keg ud og maaskee saae, at han ikke længere stod der nedenfor Vinduet, vilde hun dog være sikker paa, at han var i Nærheden.

Hun kom til at ryste. Hun var i hans Vold. Hun kjendte det fra een Gang før. Der var nok altid noget af dette i hendes Forhold til ham, men ikke tydeligt, det var kun, ligesom det laa og truede. Men een Gang før havde hun følt det ligesom nu. Det var en Aften for en fire Aar siden, — da han ligesaadan kom og hentede hende her paa Borrekjær, og de spadserede sammen, — gik Ture i Skoven om Aftenen og Natten. Hun havde de fleste Gange troet, at det da saadan var med hendes egen Vilje, at hun fulgte ham. Men en Aften var hun bleven vred over denne grimme, stille Maade,

han havde at kommandere paa, og da havde hun sagt Nej, — og dog var hun fulgt med ham. — Men hun havde nu da hellerikke lukket Vinduet den Gang, med det samme hun sagde Nej, — de var bleven ved at skifte Ord nu og da, lige til hun kom. — Hun var ogsaa sikker nok paa, at han nu i Aften ikke skulde faa hende med. Men hvad kunde det snart hjælpe? Hun var dog i hans Vold. Han kunde jo udpine hende, om ikke ved andet, saa ved at tage Søvnen fra hende. — Om det var det, de kaldte Hypnotisme? Redaktør Theilgaard i Fjordby kunde hypnotisere Folk. Men det skulde jo ligge mest i Øjnene. — — Aa, det var jo alligevel hellerikke uden hendes Vilje. Det kunde hun da ikke sige. Selv den Aften — for fire Aar siden, da hun sagde saa bestemt Nej til at komme: hun *vilde* jo da vist alligevel. — — Hvis dette kunde kaldes at elske, saa var Kjærlighed da det værste af alt! Der var jo sletingen Sødhed deri, — der var blot det, at hun syntes altid, det gjaldt saa uhyre meget, saasnart Mogens var med i Spillet. Ja, det var ubegribeligt! For hvad *kunde* der skee? Det værste var jo dog det, om han gik hen og skjød sig selv. Men han havde vist Ret i, at det skulde hun nok komme over. Aa nej, men det var, som om det gjaldt et helt Menneske, — enten han saa døde eller levede, — og hvor meget dét var, det kunde hun ikke see Grænser paa, naar det var Mogens Thybjerg. Han satte hende i saadan en uudholdelig Spænding, skjønt hun ikke kunde sige,

hvad det egentlig var, hun kom i Spænding for. Det var nu dog vist ogsaa Angsten for, at hun skulde bøje sig og blive hans for bestandig, — det var ligesom en Afgrund! — — Hvor Ditlev dog var forskjellig fra ham! Dér var Hvile! Og hvor meget de holdt af hinanden, og hvor megen netop *Sødme* der var i den Kjærlighed, — Ditlev gik ikke til Grunde, selv om han ikke fik hende. — Eller var det blot det, at han var saa sikker paa at faa hende trods alt?

Hvor skulde det ogsaa kunne redde noget for Mogens, om hun blev hans? Nej, — han *skulde* gaa til, i hvad der saa end hændte ham, — med det Sind, han havde. Og alligevel var der denne dødelige Spænding i Forholdet til ham, som om det altid kom an paa hende!

Jo, — men der *kunde* dog ogsaa være Sødme i det Forhold. Naar han blev helt ulykkelig, og opgav baade sig selv og sine Tvivl og sin Skinsyge, — der kunde komme saadan en uimodstaaelig Medlidenhed op i hende. Aa ja, — om ikke dét netop var det allerfarligste for hende! — —

Hun borede sin Pande ned i Hovedpuden, som om hun derved kunde døve sin Bevidsthed. Nej, nej, nej! — — hun syntes, hun saae ud over endeløse Nætter af Søvnløshed og Angst! — Men dettehér maatte have en Stands, det havde han Ret i. Det maatte de have en Afgjørelse paa!

Hele Natten blev hendes Tanker ved at vanke ad Søvnløshedens vildsomme Veje, der flytter sig

og flytter sig. — Kl. 5 stod hun op. Hun havde opgivet at tale med Ditlev. Hun vilde sende Afbud til Maren Lunding. Og saa maatte hun jo alligevel træffe Mogens og see at komme ud af hans Magt. —

Der var Brev fra Mogens allerede om Formiddagen. — Han vilde vente hende ved den lille Dam i Borrekjær-Krat fra Kl. 8 i Aften til Midnat. —

Hun var derude Kl. 9 og traf ham paa det aftalte Sted.

„Saa har Du opgivet at tale med Ditlev," sagde han uden at gjengjælde hendes Hilsen.

„Ja."

„Har I talt sammen nu i de sidste Dage, inden jeg kom herover?"

„Ja, — ogsaa tit."

„Hvor?" sagde han med pludselig Hidsighed i Stemmen.

„Hos Hans Lundings, — og saa har vi gaaet sammen bagefter."

„Dét veed Du: dét maa ikke skee tiere. Du maa ikke tale med Ditlev en eneste Gang mere."

„Aa, lad være med at sige saadant noget, Mogens! — Du kan maaskee tvinge mig til at love, men A hverken kan eller vil holde det. Og A vil hellerett lyve for Dig med min gode Vilje!"

„Du skal love mig det, Inger! Du *skal*! Jeg vil have Dit Løfte!"

„Ja, ja, ja!" sagde hun hæst, næsten arrigt vrængende. „Saa lover A det!"

Hun rystede som af Kulde. „Lad os gaa!“ sagde hun. Hun gik hurtigt eller næsten løb hen ad den banede Sti derinde i Krattet.

Lidt efter standsede de, idet han greb hende om Armen: „Din Fremtid har jeg Magt over!“ sagde han. „Men gid jeg ogsaa kunde have tvunget Dig til at gjøre det ugjort, som *er* skeet. Hvor tit har I talt sammen?“

„Fem—seks Gange! Det kan A ett huske.“

„Har han kysset Dig?“

„Ja! — og A har kysset ham!“ hendes Stemme lød triumferende.

„Inger!“ raabte han. Han havde sluppet hende, men gik nu hen og tog om hende, udenom hendes Arme, og kyssede hende, idet han bøjede hendes Overkrop stærkt tilbage. Det lød, som om han hulkede.

Han lagde sine Hænder paa hendes Skuldre: „Hvorfor kan jeg ikke see Din Fortid — og rense den! Eller kunde jeg endda tvinge Dig til at *lyve*!

„Aa, Du har Magt nok uden det!“

„Inger! Du skal sige mig, hvad det var, der skete den Nat efter Høstgildet i Følslev. *Nu* skal Du sige det. Ellers kommer vi to aldrig klar af hinanden!“

„Aa, det hjælper saamænd ett noget!“

„Du skal sige det! — Vilde Du have, at han skulde blive hos Dig?“

„Ja, det har A jo sagt.“

„Ja. — Men vilde I da sove i Seng sammen? Vilde *Du* det?"

„Ja."

„Aa nej! hvorfor skal det være?" — — — Han vendte sig atter mod hende: „Men hvad vil det da sige? Kan det da betyde mere end eet?"

„A troer ett, A tænkte paa noget, som — — A tykte, A var saa enlig — — Aa, der er ingen, det er saa sikkert og roligt at være hos, som hos Ditlev!"

Det sidste Udbrud gjorde ham rasende: „Nej, det vil jeg ikke finde mig i!" raabte han. „Hvad der *er* skeet, kan ikke gjøres om; men Du maa ikke tænke paa ham mere eller glæde Dig over ham mere!"

„Aa, der er ingen Mening i nogen Ting!" sagde hun heftig men dæmpet. „Hvorfor skal A taale alt det af Dig!" —

Han tog hende pludselig i Haanden, ligesom to Børn kan følges, og gav sig til at gaa:

„Kunde Du bare have blevet ren og skjær i mine Tanker, saa jeg ingen Ting havde at udsætte paa Dig, saa kunde jeg maaskee have blevet færdig med Dig, saa kunde jeg maaskee have ladet Dig fare. Nu kan jeg aldrig holde op at tænke paa dig — —"

De gik en Stund uden at tale. — De satte sig ned paa en Træstamme. Han lod til at være falden noget til Ro, skjønt hans nervøst optrukne Øjen-

bryn tydede paa, at han stadig sad og pinte sig med Tanker.

„Hvordan mon Du da er bleven saadan, — saa sær?“ sagde Inger. Hun sad med hans Haand imellem sine.

„Aa, det er jo saadan noget *Overdrivelse*, som Fader kalder det,“ sagde han og smilede svagt.

„Din Fader har da ett selv saadan noget, hvad? — Han er jo saa regelmæssig som dertil?“

„Jo, det har han nok. Men det er med Næringssorger. Han er egentlig hel tosset af Hæderlighed og Gjerrighed. Men han skjuler det jo godt. — Jo, han er meget *overdreven*. — Men jeg har jo nu faaet mit paa et andet Omraade.“

„Hvor da?“

„Ja — med Hensyn til Kjærligheden. Jeg finder aldrig en Kvinde, som er mig ren nok, eller som jeg fuldt tør stole paa.“

„Jamen det har da ett noget med Din Faders Næringssorger at gjøre.“

„Jo — for det er det samme — *Overdrivelse*. — Men *hans* har nu da ogsaa voldt *mit*. For hans Næringssorger gjorde ham socialistforskrækket, og det gjorde ham frihedsfjendsk, herskesyg og overdreven moralsk stræng overfor os Børn. Især hvad Kjærligheden angik. Mine Søstre er jo da blevne nogle underlige Vissenpinde og ugifte af bare sædelig Overdrevenhed, — og jeg har faaet saadanne Forestillinger om kvindelig Renhed og Fordringer dertil, — saa jeg bliver da heller aldrig gift og

heller aldrig lykkelig. — — Aa, naar jeg tænker paa det dér den Nat efter Høstgildet i Følslev, — ja, det er aldeles ligesom Gift, jeg kunde have faaet ned i mig, — jeg kan ikke beholde det, — og saa er det alligevel Sandhed. Den kan man ikke brække op! — — Men det *var* nu da hellerikke sædvanligt. Du er hellerikke som andre i det Stykke — eller i det Hele. Hvordan er *Du* bleven saadan?"

„Hvordan?"

„Ja, en almindelig Gaardmandsdatter vilde da aldrig bære sig saadan ad."

„Ett det? — Men A er vel hellerett rigtig Bondepige, efter alt det, som A har gaaet deroppe i Friskolen og sammen med Petersens og Præstens Børn og med jer fra Holmgaard."

„Nej, det kan gjerne være. Men hvorfor er Du saa ikke bleven som dem?"

„Som dem? — Fordi A kunde ett lide dem! — — For Resten, A troer nu sletett, de var saa meget mere moralske end som A. Agnete Boye — ja, hun kunde ett have fundet paa det dér i Følslev, da hun var seksten Aar, — det er sandt nok. Det var hun da hellerett uskyldig nok til. — Men ellers troer A saamænd ett, hun var saa overdreven moralsk. Saadan som hun gaar og dasker med'et i hendes nedringede Balkjoler. Det tykkes A da seer hæslig ud. — Og Thorkild Petersen! — — Nej, Dine Søstre, det er sandt nok, de var *virkelig* strænge. Aa, men A kunde ett lide dem!

De var mig de allerværste? Dem skulde A saamænd hellerett komme til at tage efter. — Nej, det giver A Ditlev Ret i, at i Følslev det er nogle helt anderledes Folk. De tænker ett nær saa meget paa, om de er dydige eller ej!“

„Lad være at nævne Ditlev!“ sagde Mogens. —

Der kom en lang Tavshed. Endelig begyndte han igjen: „Nej, men naar jeg tænker tilbage paa min Barndom i Rønbjerg, saa synes jeg ogsaa, at det er os Børn fra Holmgaard, der har maattet bære al Moraliteten. For Pastor Boye og Forstander Petersen de prædikede jo om den, og deres Unge tog saamænd ikke stort efter det i Virkeligheden. Jeg veed ikke, hvad de selv gjorde. Men Fader har ført det igjennem, i hvert Fald overfor os andre. Og vi kom til at udføre alt det, som de andre snakkede om! — Og naar det skal til at udføres, saa er det vist altid umuligt, saa kan man bare forløfte sig til Fanatikere og Særlinge paa det.“

„Paa hvad for noget?“

„Aa, det kan jeg da ikke forklare saadan! Jeg mener dettehér *extra* moralske Væsen, som det hele jo er svunden ind til at dreje sig om baade paa Højskolen og i Valgmenigheden.“

De rejste sig. „Nu vil A hjem,“ sagde Inger. „A vil ett blive ved at gaa herude. — Naar blot A kan faa Dig snakket rolig, saa har Du ett længer den Magt over mig,“ føjede hun lidt efter til med noget leende i Stemmen.

Da de var komne til Randen af Krattet, sagde

Mogens: „Du vil ikke love mig, Inger, aldrig at tænke paa Ditlev mere. Men saa maa Du love mig, at Du aldrig mere vil være sammen med ham eller tale med ham."

„Nej!" raabte Inger højt og harmfuldt. „Aa, havde A blot altid den Magt til at staa Dig imod, som A har lige i dethér Øjeblik! — Nej A vil love Dig, at A ett skal tale med ham i 14 Dage. Og hvis A ett i den Tid kan faa snakket med Dig, saa Du lader mig gaa med det gode, og lader mig i Fred, og allerhelst rejser Din Vej, saa haaber A da, at A skal finde andre Maader at værge mig imod Dig paa!"

Inger kom i det samme til at tænke paa de Foranstaltninger, hun *havde* truffet: at Moderen ikke maatte taale Mogens paa Borrekjær, at Maren ikke maatte lade ham komme i sit Hjem. Og nu gik hun her ene sammen med ham! Paa den Maade skulde nye Foranstaltninger ikke hjælpe stort!

Hun fik Hjertebanken af Angst, men sagde ikke noget.

Og samtidig mærkede hun, hvorledes netop den Kjærlighedens *Sødme*, som hun i Almindelighed savnede i Forholdet til Mogens, — hvorledes den vældede frem i hendes Sind, just som han gik her hjælpeløs og modløs hos hende. Han havde ligesom før taget hendes Haand i sin. — — Aa ja, naar *Vildskaben* rasede hos ham, da var hun i hans Vold imod sin Vilje; og naar *den* var borte,

saa vældede tilsidst en næsten uimodstaaelig Medlidenheds-Sødme frem i hendes eget Hjerte. Hvordan skulde hun dog komme løs fra ham! — Om fjorten Dage, ja! Og hvad kunde hun saa gjøre, hvis det glippede?

Ved Indgangen til Bivejen skiltes de.

Samme Dags Morgen havde Ditlev modtaget to Bud fra Maren Lunding. Det første, tidlig om Morgenen, blev bragt ham af en lille Dreng, som skulde bede ham komme til Hans Lundings om Aftenen Kl. 8. — Drengen sagde, at han havde været paa Højskolen i det samme Ærinde igaar Eftermiddags, men da havde han jo ikke truffet Ditlev hjemme.

Ditlev haabede mange forskjellige Ting i Anledning af denne Indbydelse. At den var fra Inger, tvivlede han ikke om. Men mon han skulde tale med Mogens ogsaa? Eller — havde Inger ene sejret i Kampen med ham, og vilde hun blot fortælle Ditlev derom?"

To Timer efter kom Maren Lunding selv og meldte, at han *ikke* skulde komme. Der havde ikke staaet mere paa Seddelen, som hun havde modtaget fra Inger. — Ditlev gik i den følgende Uge hver Aften ned til Hans Lundings; men de vidste ingen Ting. Kun mente Hans en Aften, at han havde seet Mogens og Inger spadsere ad Vejen i Nærheden af Borrekjær Krat. Men Hans var alt

andet end paalidelig i denne Tid. — Ditlev skjældte ham ofte ud, fordi han kom halvberuset hjem fra Arbejde.

Ditlev tænkte flere Gange paa at tale med Mogens. De stak ham i Sindet, de Ord, Inger havde sagt: at han ikke maatte lade Tingene gaa deres egen Gang. Han skrev til Inger og spurgte, men fik intet Svar. Saa tav han. — Hun maatte jo ikke ønske, at han skulde tale. —

Han led meget i denne Tid. Men i sit Arbejde lod han sig ikke forstyrre. Det var vel langtfra Solskin i hans Sind, det var overtrukken og stormfuld Himmel; men Solen var dog bag Skyerne; det var ikke Nat. — Og trods alt følte han sig ganske sikker paa, at *det egentlige* i Ingers Natur vilde sejre til sidst.

IX.

Hans Lunding havde i nogle Dage været paa Arbejde paa en Gaard, der laa hinsides Kjøbmandens. Hveranden Aften omtrent havde han paa Hjemvejen fra sit Arbejde været inde hos denne, havde kjøbt sig et Par Bajere og nogle Snapse i en medbragt, større Medicin-Flaske, og havde saa sammen med nogle ligesindede Gjæster i Butiken — hvilke der altid var nok af paa den Tid af Døgnet — gaaet lige over Vejen og drukket Varerne, liggende i Vejgrøften. Inde i Butiken var det jo nemlig ulovligt at nyde noget. Paa denne Maade var han, som før nævnt, kommen halvfuld hjem nogle Gange, og havde faaet haarde Ord, dels af sine egne, dels af Ditlev, naar denne havde været til Stede.

Efter en Ugestids Forløb kom Hans imidlertid i Tanker om, — en Aften, da han atter stod inde i Butiken hos Kjøbmandens, — at det egentlig var meget bedre at drikke sig plakat fuld, saa han ingen Ting kunde forstaa af, hvad de sagde, naar han kom hjem, — end her at lægge dette Baand paa sig, og saa netop døje desmere derfor.

Han kjøbte sig da — alvorligt og forretningsmæssigt — en hel Trepæglsflaske Brændevin, og gik med denne i sin Lædertaske bort fra alle disse Sviregaster — hjem ad. — Men da han var kommen midtvejs mellem Kjøbmandens og Rønbjerg By, hvor Vejen er sandet og ensom, lagde han sig ned i Vejgrøften med sine Snedkerredskaber om sig og med Flasken. Det havde jo ganske vist været mere uforstyrret, at gaa et passende Stykke bort fra Vejen og lægge sig dér; men det bød ham imod; saadan ligge ude paa den aabne, vilde Mark og drikke sig fuld, det var der da ingen ordenlige Mennesker, der gjorde. Derfor blev han i Vejgrøften. — Og saa begyndte han nu — uden nogetsomhelst til — at bælle den klare Brændevin i sig. — Det var tørt og forholdsvis mildt November-Vejr, men det blæste ikke saa lidt. Hatten fløj af ham. Men han var da allerede naaet saa vidt, saa han kunde lade den løbe. Han saae blot drømmende efter den, — alt som den fjernede sig — bort — mellem de tynde, visne Straa paa den magre Sandjords-Mark.

Alt, hvad der var i ham af Følelse steg nu op og svømmede ovenpaa, gjennemsvampet og skumupaalideligt, som det var blevet af det aarelange Drikkeri. Han priste, med Taarer i Øjnene, sin Kone og sine Svigerforældre. Hvad havde han vel paa denne Dag været uden dem? Han sang Fædrelandssange, en Mængde Tredje-Stemmer fra den Tid, da han var et anseet Medlem af Sang-Kvar-

tetten paa Rønbjerg Højskole. Og han sang Salmer og bad til Gud, — han fik sig rejst paa sine Knæ og takkede Gud i al Almindelighed. — — Saa var der en længere Pause, hvor han laa og var nærved at halvblunde. Men nu drak han den sidste Fjerdedel af Flasken i eet Drag, og begyndte straks derefter at kvæde en Svendevise, der var langt mere lystig, end den var anstændig.

Han saae selvfølgelig ikke noget til, at der kom Folk gaaende. Men det gjorde der. Valgmenighedspræst Boye med Hustru og Datter — Agnete — var ude at gaa deres Aftentur og nærmede sig stærkt. Men først da de var lige ud for Hans, fik han Øje paa dem. — Han kunde sagtens indsee, at han ikke burde fortsætte med denne Syngen. Dette var jo pæne Folk; dem vilde han tale fornuftigt og ordenligt med.

„Pastoren er ude og lufte sig med Deres Damer," sagde han. Han følte dog straks, at han ikke kunde holde sig paa denne Højde, og sank ligesom ned i sin Vanmagt.

Pastor Boye var standset med sine Damer ovre paa den modsatte Vejkant. Fruen syntes ængstelig, Frøken Agnete derimod interesseret. Hun hviskede smilende et eller andet til sin Fader.

Denne gik frem tværsover Vejens sandede Hjulspor, idet han med Haanden betydede Damerne, at de skulde holde sig tilbage. — Nu stod han ovre hos Hans Lunding, der laa helt udstrakt i Grøften,

kun med Hoved og Skuldre vredne lidt opefter af Grøftekanten.

„De er atter i Dag beruset, Hans Lunding, — endog særlig stærkt, synes det."

„Aa — mon alligevel — — det?" sagde Hans, famlende efter passende Ord.

„Det kan ikke vedblivende gaa paa denne Maade, Hans Lunding. Føler De ikke ogsaa det selv?"

„Jo," sagde Hans nu i fuldkommen angergiven Tone. Han havde paa Fornemmelsen, at hér var den sikre Grund, hvor han kunde holde Stillingen.

„Meld Dem ufortøvet ud af Valgmenigheden, Hans Lunding, — derved forskaaner De Dem selv og os alle for megen Pinagtighed."

„Nej, det kan A ikke, Pastor Boye — for min Marens — Hustrus Skyld og for de Gamle djeres Skyld."

„De Gamle kan jo godt blive i Valgmenigheden. For Deres Hustru vil det selvfølgelig være vanskeligere, — dog kan hun for min Skyld, for Menighedens Skyld, særdeles vel blive."

„Nej, det kjender A min Hustrus — Marens Sindelag for godt til. Det gjør hun ikke. Skal A ud, saa gaar hun ogsaa ud."

„Ja, ja, det faar saa være. — Men saa gaar de altsaa begge to."

„Nej, A skal først have talt med Maren og de Gamle om det. A kan ett her paa staaende Fod sige noget om det — det kan A ikke —"

„Jamen det maa De gjøre. Sagen er den, at

min Beslutning er urokkelig. De maa ikke blive i Menigheden længere."

„Jo, Hr. Pastor — hvorfor maa A ikke?" sagde Hans klynkende.

„Fordi De i Deres dybe Fald drager Menigheden ned ad med Dem — i Verdens Øjne."

„Aa, det kan A ikke vide, Hr. Pastor."

„Men ogsaa for Dem selv er det bedst saaledes, og bedst, langt det bedste, *at De gjør det selv*. Thi skal Menigheden gjøre det, ja, da kjender De maaskee det frygtelige Ord af Pavlos, ifølge hvilket Menigheden kun kan overgive Saadanne til Satan til Kjødets Fordærvelse, forat Aanden maatte frelses paa den Herres Jesu Kristi Dag."

„Jamen det kan da ett gjøres ved mig?" sagde Hans grædende.

„Kan gjøres? Jo, det *maa* vi gjøre. Pavlos nævner just i samme Forbindelse: Mands-Horer, Bagtalere, Begjerlige, Afgudsdyrkere, Drukkenbolte — *Drukkenbolte*, kjære Hans Lunding! — og Røvere, — alle disse maa vi ikke have iblandt os."

„A skal tale med Maren om det. A kan ett paa staaende Fod tage min Bestemmelse."

„Farvel, Hans Lunding! Gud være med Dem, at De maa vælge det bedste for Dem selv og os alle!" — —

Præsten gik atter tværsover Vejen. Derpaa tog han sin Hustru under Armen og bevægede sig bort, saaledes fortsættende sin, ved dette triste Møde afbrudte, Aftenvandring.

Hans Lunding laa og betragtede de tre Spadserende fra Ryggen — med Taarer i sine Øjne. Frøken Agnete bøjede sig smilende frem forbi sin Moder og syntes atter at sige noget til sin Fader. Men han viste hende af med Haanden. — Hans blanke, sorte Ibenholts-Stok blinkede i Aftensolen, altsom han flyttede den for hverandet af sine Skridt.

Hans Lunding tog sig en Græde-Tur i Grøften saa rigelig, saa han blev halvvejs ædru deraf. Men nu var det vel hellerikke nødvendigt at være helt bedøvet, naar han kom hjem, saa kolossale, Ulykker, som han nu havde at melde om. —

Da han dinglede ind i Stuen hjemme, sad Ditlev Nissen der. — Maren og de Gamle græd ved at see Hans i denne Tilstand. Ditlev sagde: „Jeg synes, I skulde tage og sætte ham ud af Huset og laase af for ham, og saa lade ham logere i Vejgrøfterne, til han viste sig i en bedre Forfatning."

„Aa, Ditlev," sagde Hans med graadkvalt Stemme, „Du kjender sletett, hvad det drejer sig om. A er bleven undsagt paa Livet — af Pastor Boye. Han vil sætte mig ud af Valgmenigheden — og det straks."

„Aa, sikken Skam Du fører over os, Hans!" sagde Maren. „Han truede Dig jo endda med det sidst. Det er aldrig skeet før, at der er bleven lukket nogen ude af Valgmenigheden, uden ham, der kom i Tugthuset, og han gik jo selv!"

„Ja, og Præsten vilde ogsaa have *mig* til at gaa af mig selv," sagde Hans. „For skulde Menig-

heden til det, saa blev det saa meget, meget værre."

„Saa skulde da baade A og de Gamle ogsaa ud! Aa, Herregud! at dét skal overgaa dem! Saa gid vi da aldrig var kommen derind!"

„Kan det da ett ogsaa forandres, saa'en at vi kunde blive derinde allesammen," sagde den gamle Mand og lagde sin Haand ligesom tryglende paa Ditlevs Arm.

„Jo, det *skal* forandres!" sagde Ditlev. „Ikke for dét Drogs Skyld, — han fortjente meget haardere Behandling. Men der er ingen Mening i, at han skal udelukkes af *Menigheden*, fordi han er et Drog, eller at andre skal udelukkes for hans Skyld. Jeg vil straks gaa ned og tale med min Fader derom. Nu kan han faa Brug for sin Medlems-Ret, — Æresmedlem er der endda nogle, der kalder ham for Spøg —"

„Troer De, han vil tage sig af det, Ditlev?" sagde Maren.

„Ja, jeg kan ikke tro andet. — Men det skal I faa at vide endnu i Aften." —

Straks efter sagde Ditlev Farvel.

Da han havde fortalt sin Fader om Sagen, sagde denne: „Jo, nu vil vi gjøre, hvad vi kan. Efter Valgmenighedens Love, som jeg selv var med til baade at redigere og at vedtage, kan intet Medlem

udelukkes af Menigheden uden ifølge en Generalforsamlings Beslutning. Det kan saamænd blive tvivlsomt nok, hvem der gaar af med Sejren, for dels er der vel nogle, som vil tage efter, hvad jeg, deres gamle Præst, siger; dels har adskillige Mennesker fra Følslev Adgang til Generalforsamlingen som en Slags ekstraordinære, uindskrevne Medlemmer af Menigheden. Og jeg antager ogsaa, de vil vise sig at dele min Synsmaade angaaende den Sag. Min Broder Karsten gjør det i hvert Fald."

„Saa maa der da sørges for, at der kommer Bud derover i Tide."

„Selvfølgelig. — Naa, men om der sejres i denne enkelte Sag eller ej, betyder nu ikke saa meget, skjønt jeg har ogsaa ondt nok af det for Maren og hendes Forældre. Hvad der har mere at sige — og hvad der vil skee i hvert Tilfælde — er, at der bliver rørt op i denne tynde, moralske Pærevælling, som det hele mere og mere løber ud i deroppe i Rønbjerg. At det kan blive sagt engang igjen, at det er ikke Moral, der skal forkyndes i vore Kirker og Højskoler. At det, som Ordet skal bære og bringe, det er Aandens Gaver og Aandens Kraft. Og saa maa man taalmodig bie paa, hvad Aanden i det skjulte kan virke til moralsk Fremgang. — — Det seer galt ud, naar et aandeligt Samfund begynder *direkte* at snakke Moral, — det er, ligesom naar man i et Selskab begynder at tale om Vejret. Saa har man ikke meget andet at bruge Talen til; thi hverken Moralen eller Vejret forandres

ved, at man fører selskabelig Snak derom. — Saa er det aandelige Samfund ogsaa godt paa Vej til at blive en Klike til indbyrdes Forherligelse og til Vigtiggjørelse overfor Udenforstaaende.“

De sad længe og talte sammen, inden Ditlev gik tilbage. Han undredes over, at han og hans Fader dog altid havde saa let ved at forstaa hinanden, uagtet der jo dog var den store Aldersforskjel. Han syntes, han maatte forklare sig det af, at der var noget Evigt, som forenede dem, og som Alderen ikke havde Magt over.

Ditlev gik paa Hjemvejen ind til Bødkerens og sagde til Maren og de Gamle, at Hans skulde ikke godvillig gaa ud af Menigheden. Han skulde nok faa Forsvarere paa Generalforsamlingen. —

Pastor Boye blev meget bedrøvet, da han hørte om Hans's Egensindighed. Hvor uhyggeligt var det ikke, at skulle tvinges til at anvende de ydre, haarde Midler. — Endnu smerteligere var det ham dog at modtage et Brev fra sin gamle Ven Pastor Nissen, hvori denne — blot med et Par Ord — fraraadede ham at udstøde Hans Lunding af Valgmenigheden, og erklærede at ville tale imod Udelukkelsen paa den Generalforsamling, som eventuelt skulde tage Beslutning i Sagen.

Pastor Boye begav sig straks personlig ned til Holby Præstegaard og bad Pastor Nissen nævne

ham de kristelige Grunde, hvorpaa han støttede sit Forsvar for en Drukkenbolt. Nissen svarede, at han havde hverken kristelige eller andre Grunde til at forsvare Drukkenbolte. Grunden til, at han ikke vilde have Hans Lunding udstødt af Valgmenigheden, vilde han derimod hellere udtale sig om paa selve Generalforsamlingen.

Dette syntes Pastor Boye var ukjærligt svaret. To Brødre i Herren maatte dog langt bedre kunne komme til Klarhed i et saadant Spørgsmaal ved en Samtale under fire Øjne, end ved en Diskussion i mange Menneskers Paahør. Men da Pastor Nissen fastholdt sin Vægring, sagde Pastor Boye, at saa havde han kun at byde ham et kjærligt Farvel og forøvrigt meddele, at Generalforsamlingen vilde blive indvarslet paa Søndag og afholdt Onsdagen derefter. Thi for sin egen Sjæls Saligheds Skyld turde han ikke undlade at gjøre alt sit til at faa denne Udelukkelse fuldbyrdet.

Aftenen før denne Generalforsamling skulde holdes, stod Inger Hegn ved Vinduet i sit Kammer og ventede paa, at Mogens Thybjerg skulde komme. Hun ventede ham kun forat sige ham, — naar nu dog ikke hendes Kræfter, hendes Vilje og Mod atter skulde svigte! — at hun ikke vilde taale ham længere, at nu skulde og maatte det være forbi. Hun var

besluttet paa ikke at sky noget Middel til at hindre hans Forfølgelse af hende.

Thi det var bleven en Forfølgelse, og det var en Ødelæggelse, han førte over hende, en uafladelig Spænding, han holdt hende i, en bestandig Sønderbryden af hendes Vilje, udført af hende selv, men forvoldt af ham, — — og saa det allerværste: denne uimodstaaelige Sødme, som der var i hans Nederlag: naar han ikke længere stormede imod hende med sine Anklager og Beskyldninger eller med sin Jalousi mod hendes Godhed for Ditlev, som hun aabent tilstod, — men naar han i Ydmyghed og Selvopgivelse, uden Fordringer af nogen Art, blot tiggede om at maatte være i hendes Nærhed. Denne hans Ydmyghed virkede saa stærkt, fordi der ikke var Spor af Vilje deri fra hans Side; det var sletikke en Maade, han anvendte, naar han ingen Vegne kunde komme med Haardhed. Ofte naar de havde været sammen de sidste Aftener, havde han raset fra først til sidst, og intet opnaaet derved, og det, skjønt han maatte vide, at Blidhed havde meget større Virkning paa hende.

Nu stod han derude. Hun aabnede Vinduet. — Heldigvis begyndte han straks paa sin angribende, voldsomme Maade, der vel satte hende i Angst og Spænding, men tillige frastødte hende saa meget: „Du maa ikke gaa til Generalforsamlingen i Morgen!“ var hans første Ord. „Ditlev kommer der. Han har sagt, at han vil tale.“

„Jo, A vil netop derhen,“ sagde hun. „Men A

vil ett mere tale ene med Dig. Du forskrækkede mig saadant igaar. A kan ett holde til det. Og det fører jo til ingen Ting."

„Hvorfor vil Du sige det igjen? Det har Du jo sagt mange Gange før. Det betyder ikke noget. Jeg vil være sammen med Dig, saalænge jeg kan. Maaskee hjælper det ikke noget. Det gjør det vel ikke. Men uden det veed jeg sikkert, at alt er forbi for mig. — Lad mig komme ind!"

„Nej!" næsten raabte hun, og trak Vinduet saa nær til sig, saa han ikke kunde faa fat i Kanten. „Gaa nu! gaa nu!"

„Jeg gaar ikke, om jeg saa skal vente her hele Natten!"

„Saa gaar A ind og lægger mig i Moders Sovekammer!"

„Nej, Du gjør ikke! Du har ikke saa megen Fortrolighed til Din Moder, at Du vil tale til hende om mig."

„Det behøver A hellerett for at være dernede i Nat."

„Men saa alle andre Nætter?"

„Imorgen saa siger A det til Ditlev, hvordan Du forfølger mig, og til Ditlevs Fader. A *vil* have Fred for Dig nu."

„Inger!" stammede Mogens rasende. „Du taler ikke med Ditlev! Du maa det ikke for min Skyld!"

„A vil ogsaa sige det til *Din* Fader, hvorfor Du er kommen herover, og hvad Du bruger Din Tid til. Ja, A vil være fri for Dig, — det vil A!"

Hun sagde de sidste Ord med Rædsel i Stemmen. Hun saae ham staa dernede og fægte med Armene, kridhvid i Ansigtet.

„Inger!“ hørte hun.

Men nu havde hun revet sig løs fra Synet af ham, — hun fik Døren aabnet og løb ned igjennem Stuerne. — Hun vækkede sin Moder og sagde, at hun vilde ligge i den opredte Seng nede i hendes Værelse i Nat: Der var en Hundeglammen der østen omme, som hun ikke kunde sove for.

Det var naturligvis sivet ud, hvad der skulde tages Beslutning om paa Generalforsamlingen, og Sagen var saa ny i sin Art og interessant, saa der var ikke en Sjæl, der vilde blive hjemme i hele Menigheden, blot man paa nogen Maade kunde komme af Sted. —

Mærkeligt var det at see Forskjellen paa de Grupper af Mennesker, som lige før Mødets Aabning Kl. 3 stod samlede i Højskolens Gaard. Thi man havde langt mere end ellers samlet sig netop i Grupper. I nogle af disse herskede den almindelige, jævne, besindige, lidt spottende, men milde og overbærende Tone, der synes saa naturlig hos jydske Bønder, som om den havde været deres i Hundreder af Aar, — hvad den vel ogsaa netop har. I andre af Grupperne — blandt Folk af faktisk den selvsamme Slags og fra de selvsamme Sogne

— var Tonen ophidset, bevæget, forarget, intim og betydningsfuld. Man kunde gjerne have troet, at det var Mennesker af en helt anden Nationalitet.

Foruden alle disse Nørrejyder var der ogsaa kommen nogle Sønderjyder til Stede. Flere af dem var kjendelige paa deres lange, lyse Skjæg. De syntes ikke nær saa optagne af den foreliggende Sag, men var ivrige efter at faa sig en Passiar med deres nørrejydske Venner, nu, da de var komne over Aaen.

Klokken ringede. Det var Forstander Petersen, der trak i Snoren. Hans Hoved og Overkrop var synlig over Mængden. Han saae alvorlig ud, — dog saaledes, som overfor en Sag, der ikke kan volde En selv Vanskeligheder eller Ubehageligheder. — Han havde egentlig haabet at kunne indstille Skolearbejdet i Eftermiddag. Han havde spurgt Pastor Boye, om hans sytten Elever maatte have Lov at være til Stede ved Forhandlingen, — det kunde maaskee have Betydning for disse Unge, om de fik Lov til ligesom at mærke lidt til Livets Alvor, ytrede han. Men hans Anmodning var bleven bestemt afslaaet. Skolen maatte altsaa holdes gaaende som sædvanlig. —

Folk var ikke klare over, hvorvidt det kunde tænkes, at selve Delinkventen vilde vise sig ved Mødet. Han maatte jo have Ret til det, da han ikke var udelukket af Menigheden endnu. Men paa den anden Side — nej, det var da vist umuligt. Man saae ivrig efter ham, da man var kommen ind i

Salen. Lidt efter fik man Øje paa hans Kone og hans gamle Svigerforældre, — det var forunderligt, det var egenlig meget underligt, at de kunde have Lyst til at være til Stede! — Men naar han ikke sad sammen med dem, saa var han der naturligvis sletikke. —

Ditlev havde opdaget Inger et Stykke henne i Forsamlingen. Hun sad ikke hos sin Moder. Mogens saae han da hellerikke noget til paa den Kant af Salen. Men derfor kunde han jo gjerne være herinde.

Han fæstede Blikket fast paa Inger, — og han blev rød af Glæde, da hun besvarede hans stumme Hilsen med et maaskee nok bedrøvet, men tillige saa fortroligt Øjekast.

Nu traadte Pastor Boye ind ad Døren, — efter at Folk saa nogenlunde havde faaet sig sat. Han kom gaaende med Bibelen, ikke under Armen, men *paa* Armen, saaledes som man seer det paa nogle Billeder af Luther. Derved saaes et stort, forgyldt Kors paa Ryggen af Bindet. — Han gav Haanden til en og anden i Forsamlingen af de nærmest siddende, og hilste saadan omtrent, som man kunde tænke sig Luther hilsende, da han lige skulde op paa Talerstolen i Worms. Det var en tung Vandring, Pastor Boye her gik, det kunde enhver see paa ham. Han hilste med et hjerteligt Smil paa Pastor Nissen, og talte nogle Ord til ham om det milde men fugtige Vejr, man netop i disse Dage havde.

Derpaa besteg han Talerstolen, lukkede Bibel-

bogen op og bladede om i den til et Sted, hvor der laa et Bogmærke af Stramaj. — De fleste i Forsamlingen tog deres Salmebøger frem, men da de saae, at Pastor Boye straks vilde til at tale, stak de dem atter i Lommen.

„Vi plejer at begynde vore Møder, vore Samlinger med Sang. Det tydeligste Bevis paa, at dette Møde desværre ikke er som andre Møder, det synes mig er dette, at *i Dag kan vi ikke synge.* — Men lad mig saa faa Lov til paa anden Vis at anslaa den Tone, der gjerne ligesom skulde klinge gjennem al vor Tale her i Dag; lad mig nævne et Ord af Apostlen Pavlos, som han udtaler paa det Sted, — første Brev til Korinthierne, det femte Kapitel, — som her for os maa være det store Forbillede. Og lad mig saa straks sige: vi kan ikke tage Tonen saa dybt som Pavlos, og det skal vi sletikke prøve paa; men hans dybe Malmrøst skal lyde for os, den skal være som en Klokke, der hele Tiden ringer, mens vort Møde varer. — Han siger da — vel ikke direkte om Drukkenboltene, men dog saaledes, at det tydelig sees ogsaa at maatte gjælde dem: „den, som har bedrevet dette, skal I i vor Herres Jesu Kristi Navn, med vor Herres Jesu Kristi Kraft, overgive som Saadan til Satan til Kjødets Fordærvelse, forat Aanden maatte frelses paa den Herres Jesu Kristi Dag.“ — Saa mange vare Ordene. Nu lød de for *Eders* Øren; men sidst da jeg udtalte dem, da henvendte jeg dem til den Faldne selv, dér hvor han laa, i dob-

belt Mening *falden* for sin Fristelse: *falden* i sin Synd, men *falden* ogsaa saaledes, at han laa udstrakt paa Jorden ved Vejens Side, laa dér i sin dybe Elendighed og sang en uteerlig Vise. — See, Venner, disse Pavlos's Ord var virkningsløse overfor den Ulykkelige, thi han havde gjennem mange Aar vandret dybere og dybere ind i sin Synd. Men paa os, som her er samlede i Dag, bør de have deres fulde Virkning. Vi vil følge Pavlos og efter Kjødet overgive den Faldne — — maaskee ikke ligefrem til Satan, thi dertil føler sikkert ingen af os Myndighed, — men saa dog til Ensomheden, om dog hans Aand maatte reddes af sin dybe Vildfarelse paa Vor Herres Jesu Kristi Dag. — — Og saa vil jeg da her, som Menighedens Præst, stille Forslaget til denne Generalforsamling: *at Bødkersvend Hans Pedersen Lunding udelukkes af Rønbjerg Valgmenighed.*"

Præsten gik ned og satte sig paa en af de forreste Bænke. Proprietær Thybjerg, Holmgaard, blev valgt til Ordstyrer. Han traadte lidt efter frem paa Talerstolen. Han var en høj, mørk, mager Mand, med stærke Øjenbryn og stridt, busket Hø-Skjæg over det meste af Ansigtet. Hans Pande var dybt furet og hans Øjne og hele Udtryk tungsindet og bekymret.

Saasnart han havde spurgt, om nogen ønskede Ordet inden Afstemningen over Pastor Boyes Forslag, sprang Ditlev Nissen febrilsk op fra sin Plads. Thybjerg skjød Øjenbrynene til Vejrs og syntes et

Par Sekunder tvivlraadig, men sagde saa: „Kandidat Nissen har Ordet!"

Ditlev snappede et Par Gange efter Vejret, da han stod paa Talerstolen, ligesom han kunde være sprungen ud i koldt Vand; der var ogsaa noget i hans Ansigt, over hvilket den røde Haartop lyste, der kunde svare til samme Situation: „Ja — — De maa undskylde mig" (som altid, naar han var stærkt optaget, blev hans Accent sønderjydsk), „at min Tale ikke kan blive formfuldendt, for — jeg har tildels faaet mine Indvendinger, mens jeg sad og hørte paa den foregaaende Taler. Det er ligefrem den Maade, som han talte paa, som jeg har siddet og er bleven ganske irriteret over. Hvad er det dog for en Maade? Ja, — jeg veed jo godt, det er egentlig den almindelige Maade. Men derfor er den ikke mindre afsky . . . . . irriterende. Den er saa gjennem-selvgod og opstyltet og derfor saa ganske antikristelig. Og saa citerede han Paulus. Ja, der er ingen af de bibelske Forfattere, hvis hele Skrivemaade altid har været mig saa ubehagelig som Paulus'. Netop selvgod, — man kan mærke, at han som ung har været en Farisæer. — Og hvad er det for en Maade, Pastor Boye har at omtale en fuld Mand paa. Man skulde tro, at Pastor Boye havde aldrig været beruset selv. — Ja, jeg har ikke seet ham drukken. Men jeg har seet mange theologiske Studerende i Kjøbenhavn, og de tager det virkelig ikke saa nøje med en Perial. Hvorfor

skulde det saa have været anderledes i Pastor Boyes Tid — —"

„Jeg maa som Ordstyrer nedlægge bestemt Indsigelse imod, at denne Taler fortsætter," sagde Proprietær Thybjerg. — Men Pastor Boye, som sad lige overfor ham, lagde Haanden paa hans Arm og sagde: „Kjære Thybjerg! hvis det maa være mig tilladt at blande mig i Deres Afgjørelse, saa beder jeg om, at min gamle Ven Pastor Nissens Søn ikke for min Skyld eller ved Tvang fra Ordstyrerens Side bliver frataget Ordet."

„Ja, min Fader er Pastor Boyes gamle Ven og Studenterkammerat," fortsatte Ditlev, uden at vente paa Ordstyrerens særlige Tilladelse, „og kjendte ham godt i Studentertiden. Jeg takker Pastor Boye, fordi han kom mig tilhjælp. — Men det var de theologiske Studenter i Kjøbenhavn — eller var det dem, jeg talte om? — Det husker jeg ikke i Øjeblikket; men det gjælder ogsaa mange andre Kristne i deres Maade at tale paa; den er mig aldeles ubehagelig, — den er selvgod, — eller de forestiller sig bedre, end de er, ved deres altfor uskyldige Tone. — Jeg husker en Gang paa Regensen, dér var vi til Gilde hos en juridisk Student, som var en Bølle i sin Mund — og han kaldtes ogsaa „Bøllen", det var det gode ved det, — men — jeg maa dog sige, at, *eet af to:* saa syntes jeg bedre om hans aabenhjertige, skidne Snak end om den Maneer, som mange Theologer har at behandle slige Sager paa. Jeg husker ogsaa, at denne Bølle kort

efter sagde til mig, at naar han fortalte saadan en rigtig, grov Svinagtighed til sine theologiske Kammerater, saa hændte det ham overfor enkelte af dem, at deres Miner og Væsen bragte ham til at tvivle stærkt baade om deres Blufærdigheds Renlighed og dens Ægthed. Han paastod, at det meste af det, som hos Mandfolk ansaaes for specielt *kristelig* Blufærdighed, fortjente sletikke dette Navn; det var i Almindelighed ikke andet end sygelig-kunstig svækket eller sygelig-kunstig ophidset Sanselighed. — — Men nu er jeg kommen væk fra det, som jeg egentlig vilde sige — — Jo, det er det, — jeg mener: de Kristnes Væsen skulde være fuldkommen *ærligt* og derved jo tilsyneladende ringere end alle Andres; i Stedet for er det gjennemhykkelsk og derved tilsyneladende bedre end alle Andres. — Jeg har seet Kristne, som færdes baade i kristelige og verdslige Kredse: de er nødte til at forandre deres Væsen, naar de kommer i de verdslige Kredse, ellers blev de til Grin, — ingenlunde for deres Dyds, men for deres Dydsiretheds og altfor udannede og aabenlyse Selvgodheds Skyld. De kan ikke være bekjendt at vise sig i anstændige, verdslige Kredse med det simple, selvfornøjede Væsen, som er god Tone i de kristelige Kredse. — Jeg mener: det, som verdslige Folk skulde føle overfor Kristne, det var jo dette: lad kristne Mennesker have nok saa mange Fejl og Udyder, *ærlige* er de, og saa er det *velsignede* Mennesker, der er Velsignelse over dem. I Stedet

føler de: det er nogle selvgode Hallunker; de seer meget dydigere ud, end de i Virkeligheden er.

Jeg kan godt erindre, den første Gang jeg ret lagde Mærke til Pastor Boye; da kom han og vilde have mig sat ud af Gymnastikforeningen her i Rønbjerg for en Ubetydeligheds Skyld, som jeg selv ikke havde tænkt det mindste ondt ved, — i hvert Fald ikke i Øjeblikket. — Og nu vil han have Hans Lunding sat ud af Valgmenigheden. Ja, Hans Lunding er en Stakkel, jeg foragter en saadan Karl af mit ganske Hjerte. Men er der da nogen af os, som er mere værd, netop i Guds Øjne? Hvorfor skal han saa stødes ud af Guds Menighed? — — Pastor Boye fortalte os før, at da han fandt Hans Lunding, da laa han ved „Vejens Side" — ha, ha, ha! — og sang en uteerlig Vise. — Men jeg troer bestemt, at selv den uteerligste Vise er ikke Gud *saa* ubehagelig som det afskyelige, selvgode, saakaldte „kristelige" Præk, som Pastor Boye før stod og diskede op med."

Ditlev stod et Øjeblik og famlede nervøst, overvældet af Forlegenhed, nu, da han var færdig og udenfor sin egen Ordstrøms Magt. — Paa nederste Trin af Talerstolen vendte han sig dog og sagde: „Det har selvfølgelig ikke været min Mening at angribe særlig Pastor Boye. Jeg veed godt, at han er een af Landets mest anseete og begavede Præster."

Idet han satte sig, hørte han en enkelt Klappen. Han rettede sig og saae, at det var Inger Hegn. Straks efter lød der en svag, spredt Klappen vistnok

fra nogle andre Unge. — Forsamlingen sagde ellers intet. Man var vistnok meget betuttet. Og Pastor Nissens Nærværelse gjorde maaskee ogsaa, at de Fleste holdt deres Mishag med Talen tilbage. — Straks da der lød Klap, rejste Ordstyreren sig og sagde skarpt: „Der skal hverken tilkjendegives Bifald eller Mishag ved dette Møde. Men det bør dog siges, da Reglen i dette Tilfælde *er* bleven overtraadt, at det store, overvejende Flertal i denne Forsamling sikkerlig kun har følt det dybeste Mishag ved den sidst afholdte Tale. — Er der nogen, som begjerer Ordet?"

Ingen i hele Salen kunde være bleven mere forundret end Ordstyreren selv, da hans Søn Mogens rejste sig og sagde stammende: „Maa jeg bede om Ordet?"

„Mogens Thybjerg har Ordet," sagde Proprietæren. Han var bleven næsten ligesaa bleg som sin Søn. Han saae urolig til denne, da Mogens hurtig, men ligesom snublende eller ravende gik op paa Talerstolen.

Han stirrede stift ud over Forsamlingen uden at see paa nogen. Han greb med begge Hænder om Talerstolens Rand og lænede sig fremover: „Enten skal der være Moral i Menigheden, eller ogsaa skal der ikke være Moral. Ellers kan man ikke leve der. Jeg er opdraget moralsk, og hvis jeg saa ikke kan være sikker paa, at andre er det, og at det er almindeligt, saa kan jeg ikke leve. Naar jeg er opdraget moralsk, saa er det en stor Uret, der er

gjort mod mig, hvis jeg ikke kan være sikker paa, at jeg har Lov til at forlange det samme af alle andre. — Jeg hader dem, der vil rokke ved Moralen! Jeg kan ikke gjøre for, at jeg maa forlange det saadan, men saa forlanger jeg ogsaa, at alle andre skal handle paa samme Maade.“ — — Han talte med den vildeste Lidenskab, men det var, ligesom han selv havde en Følelse af, at han kjørte i Ring og ikke kunde bryde ud med sin Tanke. — Pludselig rakte han sine knyttede Næver i Vejret og raabte: „Jeg var selv til Stede paa Regensen den Aften, som der før blev talt om. *Hvis* I havde hørt, hvad der blev sagt — — og hvis dét skulde være rigtigt! Jeg siger: al Ærbarhed, al kvindelig Dyd og Ære var borte med det samme, der var ingen Sikkerhed længer for nogen Ting. Jeg vilde ikke være i en Verden, hvor sligt kunde forlanges af Kvinder, eller hvor de frivillig kunde gjøre noget saadant, — det, som dér var fremstillet. Ja, jeg kan ikke tale klart. Men Ditlev Nissen talte før imod Pastor Boye; nu vil jeg tale klart, nu vil jeg nævne Ditlev Nissen ved Navn. Han bar sig uanstændigt ad, den Gang han blev udelukket af Rønbjerg Gymnastikforening. Ja, det er mange Aar siden, og det var en Smaating. Det kan man sige, om man vil. Men der kan komme store Ulykker af smaa Ting. Det veed jeg bestemt der kan. Det er der ingen, der veed bedre end jeg. Og jeg vilde *forbande* den Opdragelse, jeg har faaet, hvis Ditlev Nissens Tankegang blev raadende. Der *skal*

være Orden og Paalidelighed og Ærbarhed, der maa ikke skee nogen Slappelse. Derfor skal Hans Lunding ud af Menigheden, — ikke for hans Skyld, det er jo kun et stakkels, ulykkeligt Menneske, — men for Ordenens Skyld, netop for Moralens Skyld, den maa der ikke rokkes ved, det *maa* der ikke!"
— — De sidste Ord skreg han ud over Forsamlingen, og vaklede derpaa ned, — der var En, der bød ham en Stol, — han satte sig med begge sine Hænder for Ansigtet. Han hulkede vistnok. — Lidt efter rejste han sig og sneg sig ud af en Sidedør i Salen.

Men forinden havde Pastor Boye begjæret Ordet og sagde nu: „Det er vist gaaet alle, som det er gaaet mig, at ingen af os rigtig har vidst, hvad det er, der er bleven sagt af de to sidste, unge Talere. Den førstes Ord angik jo tildels mig, saa allerede af den Grund vil jeg hellere overlade Dommen over hans Tale til andre, — som staar ham nærmere og maaskee bedre forstaar ham. — Hvad angaar den unge Mogens Thybjerg, da vil jeg for min Part gjerne have Lov til at sige ham Tak. Jeg forstod heller ingenlunde alt, hvad han sagde. Han følte jo selv, at hans Ord var dunkle. Men saa meget forstod jeg, at der gik den dybeste, sædelige Alvor igjennem, hvad han sagde, — ja, jeg kan sige: en gribende, en rystende Alvor. Han var min kjæreste Konfirmand i sit Hold, og det maa være en Glæde for hans Forældre, som det er en Glæde for mig, at mærke, at vore Ord til

ham fra den tidligste Barndom ikke har været forgjæves, men har slaaet Rod hos ham til en Vækst af den ædleste Art."

Da Præsten havde sat sig, bad Pastor Nissen om Ordet.

„Jeg tænker, Thybjerg fra Holmgaard er bleven lige saa forbavset ved at see sin Søn tage Ordet, som jeg blev, da min Søn traadte op paa Talerstolen. — Og ligesom jeg antager, at Thybjerg kunde bifalde Pastor Boyes rosende Ord om hans Søns Tale, saaledes kan jeg i det hele sige, at jeg glædede mig ved at høre paa min Søn. Sandt nok: der var adskillige Ting i hans Tale, som jeg ikke forstod, og som jeg derfor ikke kan dømme om, — og jeg mener tillige, at han burde ikke helt have kasseret Paulus. Han var dog en sand og stor Herrens Apostel, selv om der hang en Del Farisæer-Væsen fast ved ham fra hans Ungdom. Han var Farisæer, — skjønt kemisk fri for Hykleri. — Jeg troer for Resten," vendte han sig til Boye, „at det er en Misforstaaelse, at Paulus vilde have Drukkenboltene overgivet til Satan; at han derimod vilde have dem udelukket af Menigheden, det er der vist ingen Tvivl om. — Men det kan jeg nu intet Hensyn tage til. Det saae i Sandhed bedrøveligt ud for Menigheden, hvis en kristen Præst i det nittende Aarhundrede ikke havde mere Forstand paa Kristenliv, end Paulus havde. Jeg raader bestemt Rønbjerg Valgmenighed til at beholde Hans Lunding i sin Midte, baade for hans,

men navnlig for sin egen Skyld. Det skulde jo dog nødig være saadan, at man kunde skaffe sig Attest for Dyd og gode Sæder blot ved at indmelde sig i en Valgmenighed. Men det forhindres aller bedst og aller nemmest ved, at der i Valgmenigheden ogsaa findes Mennesker af Hans Lundings Kaliber. — Jeg taler ganske vist her kun paa egne Vegne, men dog ikke ene. Jeg veed, at med Hensyn til dette sidste — Hans Lundings Forbliven — er bl. a. vore sønderjydske Venner enige med mig."

„Ja — ja!" lød det henne blandt de langskjæggede Mænd fra Følslev.

Pastor Boye rejste sig og bad om Ordet. Hans Aasyn bar Præg af stille Smerte: „Naar min gamle Ven, Pastor Nissen, erklærede sig enig med sin Søn, — ja, saa kunde dette jo give Anledning til en hel Række af Spørgsmaal, thi den unge Mands Tale handlede om mange Ting. Men det vil jeg lade ligge. Jeg vil blot spørge Dem, kjære Ven," — her vendte han sig mod Pastor Nissen, — „om eet, fordi det har Betydning for vort personlige Forhold: om De ogsaa billiger de skarpe Angreb paa mit personlige Væsen, min Maade at tale paa, hvormed Deres Søn fremkom. Ja, jeg maa selvfølgelig finde mig i, hvis De billiger det; men det vilde smerte mig meget, om De virkelig gjorde det."

„Kjære Boye," svarede Pastor Nissen, „jeg misbilliger i høj Grad den *Maade*, hvorpaa Ditlev talte

om Dem. Hvad jeg selv kan have at anke over hos Dem paa dette Punkt, kan De tage med stor Ro, for jeg har akkurat de samme Anker mod de allerfleste af vore gode Præster herhjemme."

„Naa, ja, ja — helt med Ro kan jeg nu ikke tage det. Men — — De har jo ogsaa ofte været en gavnlig Uro i mit Liv. — Med Hensyn til selve Sagen, som her forhandles, da vil jeg sige, at jeg troer ikke, nogen kan være mere villig end jeg til at see og erkjende Menighedens dybe Brøst. Ikke blot naar vi seer hen til det store, herlige Forbillede, Menigheden i Jerusalem, men selv naar vi tænker paa de første, grundtvigske Menigheder eller Kredse herhjemme, — hvor maa vi da ikke med Smerte indrømme, at vi er gaaet tilbage i Frimodighed, i Glæde, i Offervillighed, i aandelig Kraft og Styrke. Men netop derfor, naar vi seer paa vor aandelige Ringhed og Svaghed, saa maa vi dog gjøre det, *som vi kan*; saa maa vi dog sørge for, at om det end er altfor ringe *Ære*, Herren faar af os, saa maa vi ikke ligefrem gjøre ham *Skam*; saa maa vi sørge for, at Verden ikke skal have noget ligefrem *nedsættende* at sige om os; Verden maa kunne see paa os, paa os fremfor alle andre, som *virkelig* gode, ærbare, paalidelige, ædruelige Mennesker, og være sikker paa, at i saa Henseende tager den ikke fejl, bliver den ikke skuffet. Men da er det ogsaa nødvendigt, at vi holder vor Sti ren, at vi tager Forargelsen bort, hvor den findes iblandt os, selv om det kan volde os Smerte over-

for den Enkelte. Vi maa gjøre det for Menighedens og for dens Herres Skyld."

„Pastor Nissen," sagde Ordstyreren.

„Naar der er noget, som Folk *sletikke* forstaar," sagde Nissen, „da kan det siges til dem, og i næste Øjeblik kan de tale, som de bogstavelig ikke havde hørt, at det var bleven sagt. Ikke fordi de vil overhøre det — paa ingen Maade — men fordi de sjæleligt var ligefrem døve overfor det sagte. Pastor Boye sagde her det modsatte af, hvad jeg lige havde udtalt, men jeg troer sletikke, han vidste af det. Derfor maa jeg gjentage det: for Menighedens egen Skyld bør den beholde Hans Lunding, forat Folk kan see, at den ikke giver sig ud for at bestaa af bare Dydsmønstre. Intet er mere oprørende ukristeligt, intet en værre Bespottelse af dens Herre, end at Menigheden gjør sig til en Forening af *garanteret* gode, ærbare, paalidelige, ædruelige Mennesker. Det er jo ligefrem at garantere Menighedens Farisæiskhed og Selvgodhed. Det er udtrykkelig at indbyde alle Hyklere til at blive dens Medlemmer. — Man kan kun forbavses over Guds Aands Kraft: at der trods dette endnu kan findes en Menighed af levende Kristne. — — Et Fugleskydnings-Selskab af Bedsteborgere er jo ikke nær saa frækt-verdsligt, som Menigheden vilde være det efter disse Principper. Fugleskytterne erklærer sig som saadanne for velsituerede Konservative af uplettet borgerligt Rygte. Men de fleste af disse Borgermænd vilde sikkert holde sig tilbage, hvis

de ved at indtræde i· et saadant Selskab gav sig selv Attest for at være *virkelig* gode, *virkelig* dydige Mennesker. Hvilket blot jævnt *dannet* Menneske vilde ikke ogsaa skamme sig derved? — Og de Kristne skulde netop ved at høre til Guds Menighed give sig selv en saadan Farisæer-Attest! — Vi burde dog ikke glemme, at Farisæerne vist er de eneste Mennesker, til hvem Jesus har talt strenge, harmfulde Ord. — — Jeg siger: lad Menigheden — ikke blot Rønbjerg Valgmenighed, men hele den kristne Menighed — staa aaben for alle Dyds- og Udydsgrader, ikke blot for stakkels, forkomne Drukkenbolte, men for de værste: Mordere, Røvere, Horkarle, Slyngler, Banditter; lad der være to Steder, hvor hvemsomhelst altid kan skaffe sig Adgang: Tugthuset og Herrens Menighed. Da vil den hurtig blive renset for den værste Slags Forbrydere: *Farisæerne* vil flygte ud af Menigheden over Hals og Hoved for ikke at blive forvekslede med ringere Medmennesker. Og Banditterne vil ogsaa hurtig forlade den; hvis det nemlig var for Anseelsens Skyld, at de havde søgt til den. — Derfor: behold Hans Lunding hos jer. I skulde blot have nogle Stykker af den Slags Karle i Menigheden, saa stod det bedre til med Kristeligheden hos Resten af jer!“

Pastor Boye traadte frem paa Talerstolen, da Nissen var gaaet ned. Han stod en Tid og betænkte sig, — ligesom skaansomt forlegen paa en andens Vegne: „Kjære Nissen! — De tager det ikke ilde op, at jeg henvender mig til Dem selv. Det har

ikke været mig muligt at forstaa, hvad De mente med dette — sidste. — Hm, hm. — Er jeg dum? — eller er jeg farisæisk? Kjære, jeg veed det ikke. — Skal det dog være saa forfærdelig stor en Ting, at regnes for et skikkeligt, ordenligt Menneske, og andet er det jo ikke, vi vil. Jeg synes jo ligefrem, det en Tid har været halvvejs nedsættende at blive kaldt et *skikkeligt* Menneske. Skulde det nu være bleven til en saa forfærdelig Ros, saa vi sletikke kunde bære den mere. Troer De dog ikke, at De er kommen ind paa noget betænkeligt noget hér, kjære, gamle Ven? — Og hvorom alting er, *saa kan jeg ikke andet*, — hér staar jeg, jeg *kan* ikke andet! — Er jeg Farisæer, ja, saa var Pavlos det ogsaa, og saa maa jeg i Guds Navn følge Pavlos, selv om jeg derved skal komme til at gaa imod min gamle, kjære Ven!"

Idet han gik ned, søgte han at klappe Pastor Nissen paa Skulderen. Denne rejste sig imidlertid brat og sagde: „Jeg mener, som sagt, at der var noget farisæisk hos Paulus, det vil sige: noget udvortes Retfærdighedsjageri. Men for Resten havde han jo dén vigtige Grund til at holde Menigheds-Justits, — som sletikke nu foreligger, — at Menigheden var i ydre Nød og Livsfare, betrængt fra alle Sider af Verdens Mægtige. Derfor anseer jeg det alligevel ikke for rigtigt af ham. Men han havde en meget vægtig Undskyldning for sin Handlemaade." —

Der indtraadte en Pavse. — Ordstyreren sagde:

„Er der flere, som begjærer Ordet? — — Ellers vil vi nu skride til skriftlig Afstemning over det Spørgsmaal: Skal Hans Lunding udelukkes eller ej. — Der svares blot Ja eller Nej!"

I Løbet af en halv Time var Stemmeafgivningen optalt. Proprietær Thybjerg traadte op paa Talerstolen og sagde: „Det er med 254 Stemmer mod 132 vedtaget, at Bødkersvend Hans Pedersen Lunding er udelukket af Rønbjerg Valgmenighed. — Til denne Beslutning vil jeg paa Flertallets Vegne føje et: Gud skee Lov og Pris og Tak. Amen!"

Pastor Boye vendte sig forskrækket om: „Nej, nej, kjære! Ikke paa mine Vegne i al Fald!"

Proprietær Thybjerg saae alvorligt og fast paa ham: „Ja, saa siger jeg det paa mine egne Vegne."

„Nej, tværtimod — — eller meget mere," sagde Pastor Boye og traadte et Trin op, „vil vi jo — hver for sig, i Stilhed — bede Gud om, at han vil holde sin Haand over vores kjære Hans Lunding, ja, at han naadig vil holde sin Haand over os allesammen, fattige og skrøbelige Syndere, som vi visselig er."

Han talte to Ord med Ordstyreren. Derpaa sagde denne: „Generalforsamlingen er hævet."

Folk spredtes meget hurtigt. Mindretallet var naturligvis utilfreds med Afgjørelsen; men ogsaa hos dem, der havde sat deres Vilje igjennem, havde der bredt sig en vis Stemning af Uhygge. Man brød sig ikke om at snakke.

Mogens var straks gaaet ud i Skoven, efterat han havde holdt sin forvirrede Tale ved Mødet. Han havde seet Inger smile flere Gange til Ditlev, mens denne talte, — og han følte sig selv lammet i sin Tro paa, at han kunde gjøre Inger vaklende mere, endsige sejre over hende. Han vidste ikke rigtig, hvoraf dette kom, — men det var maaskee det Indtryk, han bar med sig fra Mødet — især af Pastor Boyes Tale: at han, Mogens, var narret fra Barndommen; der var i Virkeligheden næsten ingen, der tog Moralen saa højtideligt som han, allermindst de, der gav sig ud derfor. Jo mere han tænkte paa Pastor Boyes Tale, desmere fandt han, at den var velærværdigt Pjat, og han skammede sig paa en Maade over, at han havde gjort fælles Sag med Boye og med hans Tilhængere. — Det var vistnok denne Følelse af at være forladt, en af alle narret Særling, der gjorde, at hans Mod overfor den eneste Modstand, han regnede, det eneste Menneske, han brød sig om: *Inger*, var brudt eller i hvert Fald svækket.

Alligevel rejste hans Sind sig Gang paa Gang til Angreb mod hende, til at sejre over hende. Han vilde tale med hende i Aften, — han kjendte jo sin gamle Magt til øjebliksvis at overvinde Ditlev i hendes Tanker, til ved sin Nærværelse at drive ham ud af hendes Fantasi. Men Gang paa Gang sank ogsaa Angrebsmodet tilbage i Tvivl, — og da Aftenen kom, følte han sig selv overvunden, han kunde kun trygle, bede, ydmyge sig for hende,

græde, — hvis han kunde nogen Ting. — Han havde ikke været hjemme eller paa Skolen siden Mødet. Han havde siddet inde hos Kjøbmandens en Tid, ellers havde han gaaet ude, hvor han kunde være useet. Da det var bleven seent, gik han, uden at vide, hvad han vilde, ad Borrekjær til.

Der var Lys i Ingers Værelse. Han bankede paa Ruden, og hun drog Gardinet tilside.

„Aa, Inger," sagde han, „jeg vilde saa gjerne tale med Dig. Jeg har ikke et eneste Menneske at tale med."

Hun lukkede straks Vinduet op, og han kom ind.

Hun havde hørt det paa hans Stemme, hvordan det stod til med ham. Hun følte ikke Angst for ham; det fyldte hende blot med Blidhed og Sødme, det, at han trængte saadan til hende.

Hun havde sat sig paa en Stol. Han stod med bøjet Hoved og saae paa hende. — Med en graadlignende, sagte Stønnen sank han ned paa Knæ og lagde sit Hoved i hendes Skjød.

„Jeg veed godt, Du kan sletikke hjælpe mig," sagde han. „Men det er saa trygt at være hos Dig. Gid jeg kunde blive hos Dig, saa var alting godt."

Han rettede sig i Vejret, som han laa der paa Knæ, tog hende om Livet og drog hende til sig. „Gid jeg kunde have blevet hos Dig, Inger!"

Hun svarede intet. Men hun gled ned fra Stolen til ham. Hendes Øjne var ligesom taagede og dog saa straalende, hendes Bryst aandede tungt og stærkt.

Og nu var Lidenskaben over dem. De var fri for sig selv, fri for at tænke over deres Handlinger, — intet kunde hindre dem længer, de drog ind i Blodets flammende Sommer, som i en Verden, hvor ingen fremmede Stemmer kunde naa hen til dem. Det var maaskee det eneste Øjeblik i hans Liv, da Mogens ikke havde vaaget over sig selv; hans hele Væsen var een fremstormende Kraft; han følte og tænkte klart nok, men sletikke over sig selv — — —

Det var langt over Midnat, da Mogens gik.

„Nu er Du min," sagde han. „Nu er Du min for bestandig, Inger!"

Hun blev ved at kysse ham, mens han aabnede Vinduet. Men hun sagde intet.

Da han var traadt ud over Karmen, bøjede han sig ind igjen, kyssede hende og sagde: „Nu er Du min, Inger, hører Du, — hvordan det saa gaar, er Du min for bestandig."

„Lad os ett snakke om nogen Ting i Aften," sagde hun. „A vil blot kysse Dig!" — —

Nu stod han nede paa Jorden.

„Godnat, Mogens!" hviskede hun. — Straks efter trak hun Vinduet til og skjød Gardinet for.

De næste fire Aftner kom Mogens til hendes Vindue, men hun var ikke i sit Værelse. Hun sov nede hos sin Moder.

Mogens var bleven mere og mere bange, —

men da han hellerikke traf hende den femte Aften, rejste Harmen sig i ham og Bevidstheden om, at nu havde han sin sikre Magt over hende.

Han skrev til hende, at han vilde og maatte tale med hende. Blev hun ved at undgaa ham, da vilde han gaa til hendes Moder og sige hende, hvordan deres Forhold var. — Alligevel gik der en 4—5 Dage, inden han fik Svar — Brev — hvori hun bad ham komme til hendes Vindue samme Dags Aften.

„Hvorfor har Du ikke svaret mig før?“ sagde han straks, da hun havde aabnet Vinduet, — i den samme heftige og spændte Tone, som hun kjendte saa godt, og som altid fik hende til' at ryste.

Hun bøjede sig ned imod ham og hviskede: „Mogens, nu veed A, at A ett er frugtsommelig. Hvorfor skal vi saa gifte os? Vi bliver jo kuns ulykkelige ved det. — Lad os glemme den ene Nat!“

Han saae paa hende med et hastigt, harmfuldt Blik: „Troer Du, jeg vil være en Horkarl, der har gjort Dig til en forført Kvinde? Troer Du, jeg vil give slip paa Dig, nu, da jeg ejer Dig, og Du ikke *kan* blive nogen andens? Jeg vilde hade mig selv, hvis jeg, efter dét, skulde gaa og bilde Folk ind, at jeg var et hæderligt Menneske!“

„Aa, saa kan Du jo lade være at bilde dem det ind.“

„Nej, jeg er skabt til at være hæderlig, og ikke til andet! — Du har truet mig med at tale til Dit-

lev og hans Fader og til min Fader. Men hvis Du nu ikke bøjer Dig, saa bruger jeg *mine* Vaaben, selv om jeg skader mig selv lige saa meget dermed. Jeg *vil* have Dig nu, jeg *vil* have Dit Løfte, — for nu troer jeg ikke, at Du vilde bryde det."

„Aa, Du vil jo tvivle paa mit Løfte, saasnart Du ett har andet at tvivle om!" — Hun saae kun hans blege, forbitrede Ansigt, som Lysskjæret faldt paa ud igjennem Vinduet. „Aa, hvorfor *skal* vi gifte os! Fordi det tog Magten fra os den ene Gang, hvorfor skal vi saa gjøre os selv ulykkelige alle vore Dage? A regner ett, hvad der er skeet, det kunde maaskee ett være andet, og Ditlev vil ogsaa tilgive mig det. Han er hundrede Gange klogere end Du!"

„Ditlev! — nævn ham ikke!" raabte Mogens, hævede sig op til Vinduet og greb hende om Armen. „Nu *skal* Du binde Dig for hele Livet! Du skal bøje Dig, — jeg skyer ingen Midler nu!"

„A skal hade Dig, tænker A nok!" — Hun stirrede ham ind i Øjnene. — „Men Du har jo faaet Magten, — og nu kan A ett lade være at tænke paa, som Du var den Nat! — — Kom herind! — siden A *skal* bindes! Hvorfor skal vi ett tage den Glæde, vi kan faa. Nu bliver jo hele Resten Sorg!"

Han slap pludselig sit Tag i hende: „Nej! — Jeg vil ikke, at det skal begynde med Løshed og Uhæderlighed! — Hvordan skulde jeg saa senere kunne stole paa Dig?"

„Nej, Du har Ret! — naar Du kan tvivle i

dethér Øjeblik! — — — Men Du har faaet Magten. Nu faar det altsammen gaa, som det kan!"

„Godnat!" sagde han kort og heftigt. „I Morgen siger jeg det til mine Forældre, at vi er forlovede."

Han forsvandt ud af Lysskjæret, ud i det tætte November-Mørke.

X.

Da Ditlev fik at høre om Forlovelsen, havde han straks den Fornemmelse: at dét havde han jo længe ventet. Samtidig kunde han huske sig til, at han havde været ganske vis paa, det ikke vilde skee.

Den heftige Smerte, han følte ved Budskabet, syntes han mest gjaldt *hende* og hendes Skjæbne. For hans eget Vedkommende var der en anden Følelse, som greb ham med overvældende Styrke: det var Følelsen af at være i *Magters* Vold. At hans Vilje betød saa lidt, men at Livet var som en vældig Flod af bølgende, strømmende *Magter*, der bar ham og hans Baad. (At han levede med Gud, det var som Roret paa Farten, men denne var saa langtfra kun afhængig déraf.) — Det var en Følelse af dyb Alvor, ja, af Sorg, men der var tillige noget befriende, dybtaandende, noget højtidsfuldt-festligt ved den. Og der var en egen livstaknemmelig Ligegyldighed forbunden dermed. Hvad gjorde det tilsidst, om han var een eller hundrede Mile fremme ad Livets og Lykkens Strøm, naar han dog *var* i

denne Strøm, og ejede Lyst og Mod til i Guds Samfund at gaa fremad, trods alt hvad der var skeet. — Og hans Tro paa, at Inger *var* hans og skulde blive hans, var det ham umuligt at forandre, uagtet han maatte indrømme, at den havde faaet noget eventyrligt ved sig. — — Vanskeligst var Smerten at bekjæmpe for ham, naar den meldte sig i Form af Skinsyge, Tanken om, at en anden skulde nyde hendes Skjønhed. Hér var der kun den Følelse af Ingers dronninglige Overmagt, som han altid havde haft, — der kunde bringe Ro tilveje for en Tid.

Han arbejdede meget flittig, og fik betydelig mere ud af sit Samarbejde med Landbrugskandidaten, end han havde ventet. Desuden begyndte han allerede nu saa smaat at praktisere som Dyrlæge i Omegnen. — Og han gik meget hyppig ned til sin Fader, hvem han kom til at elske mere og mere inderligt.

Mogens og Inger saaes ikke ret hyppig i de nærmest følgende Uger. Og naar de saaes, talte de ikke om noget, der havde Betydning for dem.

Mogens var ogsaa stærkt optaget af Forholdet til sin Fader. Overfor denne var han i en Stilling af stadig Opposition, ikke blot hvad angik de enkelte Sager, der kunde komme dem imellem, men med Hensyn til hele deres indbyrdes Forhold. Han var i Færd med at afkaste den fædrene Myndighed,

der altid havde hvilet paa ham som et tungt Aag, og som han mente havde gjort ham saa megen Skade hele hans Liv igjennem. Mange Gange hændte det — uden at han var sig Modsigelsen bevidst — at han overfor sin Fader bekjæmpede og haanede det, som han i Forholdet til Inger hævdede og vilde have hende til at bøje sig for.

Proprietær Thybjerg havde maaskee ikke i og for sig haft saa meget imod nu at erkjende, at hans Søn var bleven voksen og derfor skulde have Lov at raade. Han følte sig egentlig temmelig gammel. Men det ulykkelige var, at hans Søns Handlinger i den sidste Tid syntes ham ganske meningsløst taabelige og daarlige. Først at han var taget fra Kjøbenhavn uden at have faaet sin Eksamen. Han og Mogens havde allerede af den Grund ikke vekslet et venligt Ord siden dennes Hjemkomst. Men nu Forlovelsen! — Der havde altid været Misstemning imellem de to Familier paa Holmgaard og Borrekjær, — i hvert Fald siden Mandens, Lars Hegns, Død. Der var, for Proprietær Thybjergs Følelse, noget ubehagelig respektstridigt baade ved Else Hegn og hendes Datter, — Thybjerg var personlig overbevist om, at de mange Gange havde leet ad ham imellem sig selv indbyrdes; og han havde hørt om, at de en Gang skulde have gjort det, da der var flere til Stede. Valgmenigheden havde de altid staaet lidt fjernt, skjønt de jo hørte til den; han tvivlede meget om, at der fandtes sand Gudsfrygt hos dem. — —

Men hvad der var meget værre end selve Forlovelsen, var dog det, at Mogens paastod, han vilde gifte sig straks, nu efter Jul, — det kunde være det samme med den Eksamen; han vilde være Forvalter paa Borrekjær; det havde Else Hegn ikke noget imod.

Dog, enten gamle Thybjerg kunde finde alt dette tiltalende eller ej, saa maatte han erkjende, at Mogens var bleven stærkere end han. Der var en Bestemthed og en truende Heftighed i Sønnens Ord, naar de talte sammen, som gjorde hver Samtale til et nyt Myndigheds-Nederlag for den Gamle, ja, som lod ham føle en vis Ængstelse overfor Sønnen. — —

Midt i Januar stod Bryllupet, og Mogens flyttede saa til Borrekjær. Else Hegn var vel fornøjet med at komme af med Bestyrelsen af Gaarden, hun var ikke saa lidt svagelig; og hun mærkede snart, at Mogens var en dygtig Landmand. Ellers brød hun sig ikke meget om ham. — Hun fik naturligvis snart en Fornemmelse af, at Forholdet mellem de unge Folk var meget vanskeligt; — den havde hun da ogsaa haft, inden de blev gifte.

Mogens og Inger drev det — hvad Samtale angik — i det første halve Aar af deres Ægteskab omtrent paa samme Maade som i Forlovelses-Tiden: de talte ikke om noget af, hvad der laa dem paa Hjerte. De var meget ivrige og dygtige Mennesker i deres Arbejde, saa de kunde for saa vidt have nok at tale om endda. — Inger mærkede, et Par

Maaneder efter Bryllupet, at hun var frugtsommelig. Men det havde ingen Indflydelse paa hendes Følelser overfor Mogens. Derimod havde hun straks efter Bryllupet gjort den Selv-Iagttagelse, — skjønt det endnu ikke var kommen til nogen sjælelig Styrkeprøve imellem dem under Ægteskabet, — at hun følte sig stærkere overfor ham. Hun havde en Fornemmelse af, at naar hans Væsen i tidligere Tid havde kunnet sætte hende i denne forunderlige Spænding, der gjorde hende saa magtesløs, — saa havde det sikkert ikke blot ligget i *hans* Væsen, men det havde ligesaameget beroet paa, at hendes egen Skjæbne endnu dengang ikke var afgjort. Det var vist for en stor Del Frygten for det, som nu var bleven Virkelighed, der havde voldt hende den svimle Spænding; det var Afgrunden, som hans Væsens Overmagt havde truet hende med. Nu *var* det skeet, nu var hun ved Ægteskabet *bunden* til ham, nu havde han faaet sin Magt over hende bekræftet og befæstet. Og derfor frygtede hun den ikke længere. Hvor det ogsaa var tosset, tænkte hun, med disse livslange Afgjørelser; det var jo netop saadanne Afgrunde, man *skulde* gaa og blive svimmel for! — —

En Middagsstund i Høstens Tid, da hun og Mogens sad ene ved Kaffen, — Ingers Moder laa til Sengs, hun var ikke rask, — siger han pludselig til hende: „tør Du saa *nu* sige, at der ikke er noget Menneske i hele Verden, Du holder saa meget af som af mig?“

„Hvad mener Du med det? Det har vi jo aldrig talt om før."

„Har vi ikke talt om det!" foer han op. „Det ligger da vel i, at man gifter sig med hinanden?"

„A blev jo ett gift med Dig, fordi A holdt af Dig, men fordi Du var stærkere end A. Det troer A for Resten ett Du er mere. — Men hvorfor skal vi nu til at snakke om det? Det bliver det jo ett bedre af."

Noget efter sagde han: „*Er* der da ingen anden, Du holder mere af end af mig?"

„Aa, A troer nok, A holder mere af min Moder, skjønt det er ett for meget. — — Men A troer ogsaa, A holder mere af Ditlev Nissen. Det er jo det, Du vil have at vide. — A er da i hvert Fald vis paa, hvis A var bleven hans Kone, at A var kommen til at holde tusind Gange mere af ham, end A gjør af Dig. Ja — hvad vil Du spørge efter? A siger det, som det er!"

„Jamen det har Du ikke Lov til! Det er uhæderligt af Dig at tænke det om ham!" — Det var akkurat den samme Stemme, som hun havde frygtet saa meget før. Det virkede næsten som en Beruselse i Øjeblikket, at føle, at hun ikke frygtede den længere:

„Om det saa var forbudt baade i Himmerig og i Helvede," raabte hun, „og blandt Menneskens Børn, baade de hvide og de sorte, saa tænkte A det alligevel! Hvor kan nogen forbyde, hvad ingen kan hindre, — ett engang A selv!"

Det saae ud, som om han straks vilde have gjort et nyt Angreb paa hendes Vilje, — slaaet hendes Nej ned; han sprang halvvejs op fra Stolen. — Men først lidt efter rejste han sig — og gik saa hen til Vinduet uden at have sagt noget.

Efter en Stund vendte han sig om: „Naar det er saadan fat, saa er der een Ting, Du skal love mig ubrødeligt: at Du aldrig i dine Dage vil *tale* med ham; at hvis Du træffer ham ved et Gilde, saa vil Du straks sørge for at komme bort. Lad det blive bekjendt for alle, at Du ikke *vil* see ham!"

Hun rejste sig og gik nær hen til ham: „A skal sige Dig noget, Mogens. A har aldrig lovet Dig noget af min frie Vilje. Og A *vil* heller aldrig give Dig et Løfte. Du kan for mig tænke og sige, hvad Du vil; saa tænker A, hvad A vil. Og vil Du ett finde Dig i det, saa kan vi skilles!"

„Aldrig!" raabte han.

„A forlanger det ett." — — Hun gik atter hen og satte sig ved Bordet. — „Du har fortalt mig, at Du var ved at slippe ud af Din Faders Tyranni paa det sidste. Det er jo godt for Dig. — Men Du kan være sikker paa, Du skal hellerett mere blive min Tyran!" — — Hendes Stemme havde en kort Tid ikke været sikker. Nu brød pludselig hendes Hulken voldsomt igjennem.

Han løb hen til hende og bøjede sig over hende.

„Aa, det betyder ingen Ting. Det er blot, fordi A ett er rask." — Hun rejste sig og gik ud i Kjøkkenet. — —

Fra denne Dag, og indtil Inger i Begyndelsen af November fødte en Dreng til Verden, talte de atter kun om Gaardens Drift og den daglige Gjerning. — Inger gik i disse Maaneder sletikke ud. Alligevel kunde hendes Mand ofte see til hende med et underligt vagtsomt og mistænksomt Blik, — især naar han kom hjem fra en Rejse. Det fyldte hende altid med Harme, dette stikkende, fordringsfulde Blik, men hun havde aldrig givet denne Luft i Ord.

Ved Barnet, da det var født, følte hun meget mere Stolthed end egenlig Glæde. Hver Gang mild og varm Glæde vilde vælde frem i hendes Hjerte, var det, ligesom Strømmen veg tilbage igjen til sin Kilde ved Tanken paa Mogens. — Men stolt var hun over den store, dejlige Dreng, som alle Mennesker faldt i Beundring over, saa saare de fik ham at see. — —

Saa var det en Eftermiddag ind i Januar. Hun havde vadsket op og klædt sig om og sad inde i Dagligstuen og legede med Barnet. — Alt var saa roligt og stille. Mogens var kjørt til Mølle. Inde i Stuen ved Siden af laa hendes Moder; det lod ikke til, at hun skulde komme op mere. Inger og Drengen havde lige været derinde; og skjønt den Gamle var meget mat og affældig, kunde hendes Ansigt endnu blive helt ungdommeligt ved det Smil, som Synet af Dattersønnen fremkaldte. Men ret længe kunde hun ikke taale at see paa denne. Nu havde Inger lukket Døren, forat hendes Moder ikke skulde forstyrres eller vækkes af Drengens Pludren.

Noget efter kom Mogens kjørende ind i Gaarden. Der var ingen Karle til Stede. Han spændte selv fra. Og Inger bildte sig ind, at hun allerede da kunde see, at han havde noget i Sinde. Det gik saa rask med at faa spændt fra, uden at han dog rigtig syntes at have sine Tanker derved. Han hverken klappede Hestene eller synede dem eller noget af det andet, han tog imellem Hænder.

Da han kom ud af Stalddøren igjen, efter at have sat Hestene ind, gik han da ogsaa fra denne sporenstregs over Gaardspladsen til Hovedindgangsdøren. Men da han saa fra Forstuen var kommen ind i Salen, kunde hun høre, at hans Gang blev slentrende, af og til standsende, skjønt han umulig kunde have noget at foretage sig i Salen.

Hun var da helt forberedt paa, at der skulde skee noget, da han lidt efter traadte ind i Stuen, hvor hun sad. Men hvad det var, kunde hun ikke tænke sig. — De vekslede et Par ligegyldige Ord. — Hun sad og saae paa Barnet. Hendes Kjærlighed til dette var helt brudt igjennem nu og lod sig ikke længere kyse tilbage. Men den gjorde hende snart mere fremmed for Faderen.

Naa, nu blev det nok til noget, hvad det saa var! — Han tog Stade, vendt imod hende, gribende med Haanden fast omkring en Stoleryg: „Der er dog een Ting, som Du maa kunne forstaa, Inger,“ sagde han paa sin underlige, indledningsløse Maade, der lød, som om han kunde have grublet paa det samme fra Sommer til Januar: „at netop saadan

som *Du* er, saa *maa* jeg have et Løfte at holde mig til —“

„Om hvad?“

„Der er jo hundrede Ting, der kan gjøre mig uvis overfor Dig. Ligefra den allerførste Gang, Du gjorde noget, der saadan bestemt var mig imod: dét ved Holby Aa paa Ditlevs Fødselsdag — —“

„Aa! man skulde da tro, Du rent manglede den Beskaffenhed, at kunne glemme!“

„Og saa ved Høstgildet i Følslev, — og senere: Du har jo altid talt om Ditlev, halvvejs som om han var Din Kjæreste, — og da jeg saa kom fra Kjøbenhavn for godt et Aar siden: I havde jo spadseret sammen, talt sammen og kjærtegnet hinanden, som om I var forlovede. Hvor skulde jeg kunne være sikker paa Dig, — selv om jeg ikke havde dette Overdrevne hos mig, som jeg har. Blot det, at Du overfor mig selv handlede, som Du gjorde: at Du lod mig blive hos Dig den Nat, — og at Du senere bad mig blive hos Dig! — Aa, havde jeg ikke været saa forelsket i Dig — aldrig skulde jeg have stolet paa en Kvinde, der kunde gjøre det, jeg havde *aldrig* giftet mig med hende — —“

„Jamen naar A har alle de Fejl og endda mange flere, saa lad os dog skilles, hvad vil Du være hos mig for?“

„Du skal blot love mig, at Du aldrig vil see Ditlev, hører Du, Inger!“

„A vil ingen Ting love. A troer ett, det holder

mellem os to. Du er ligesaa sær som før, og mere til, og A er ett bange for Dig længer —"

„Hvorfor er Du ikke det?"

„Hvorfor ett? — Aa, A tænker, det er fordi, vi gaar her daglig sammen. Før tykte A altid, der kunde skee saadan noget forfærdelig noget, aa, — A vidste aldrig, hvad der kunde gaa for sig — — Men hvad skulde der skee? Det værste var da det, som nu *er* hændet: at vi er bleven gift."

„Du vil ingen Ting love mig?"

„Nej, — det er anden Gang i et halvt Aar, Du beder om det. Men det bliver ett andet. A siger Nej!"

„Vil Du da sige mig, hvis der *skeer* noget?"

„Hver en Smule, ja. Det skal A love Dig!"

Mogens stod en Stund og saae tavs paa hende. Saa vendte han sig og gik ud af Stuen.

Ditlev Nissen var nu en velanseet Dyrlæge der paa Egnen. Han havde ladet sig bygge et Hus af gamle Mads Bødker, lige i Nærheden af dennes eget. Stedet laa centralt i Ditlevs Dyrlæge-Distrikt, og saa vilde han godt bo i Nærheden af Bødkerens, der var ham meget hengivne.

Han havde taget sig alvorlig af Hans Lundings Opdragelse. Skjønt det var temmelig ubekvemt for gamle Mads, var det efter Ditlevs Raad dog bleven ordnet saaledes, at Hans aldrig mere *gik ud* paa

Arbejde; det gjorde den Gamle. Hans besørgede saa alt det, der kunde udføres hjemme paa Værkstedet. — Her kunde Ditlev stadig holde Øje med ham. Hans's Kone og Svigermoder ogsaa. Og Ditlev havde faaet sat Skræk i Hans ved, en Aften, da han kom fuld hjem fra Kjøbmanden, og da Ditlev mødte ham et Stykke udenfor Hjemmet, at tage ham med ind i sit Hus og prygle ham saa ubarmhjertig igjennem, saa han hverken kunde krybe eller gaa, men maatte holde Sengen et Par Dage efter. — Dette var en Hemmelighed mellem Ditlev og Hans; til Kvindfolkene og den Gamle sagde Ditlev, at Hans var bleven slaaet fordærvet i Slagsmaal hos Kjøbmandens. — Alligevel havde Ditlev vidst at bevare for sig baade Hans's Kjærlighed og Beundring, saa han havde godt Tag i ham for at øve den frygtelige Tvang, som skulde til, naar *han* skulde reddes fra sin langtfremskredne Forfaldenhed. — Der var ogsaa al Udsigt til, at det skulde lykkes.

Med Maren Lunding og hendes Moder talte Ditlev ganske fortroligt om sin Kjærlighed til Inger og om, hvordan han troede at hun gik og havde det. Han var vis paa, sagde han, at det sletikke var Kjærlighed men en Slags sjælelig Tvang, der bandt hende til Mogens, og at hun paa ingen Maade var lykkelig. Han tvivlede hellerikke om, at naar hun saa sjælden kom ud, og aldrig, hvor der kunde være mindste Mulighed for at møde Ditlev, da var det ogsaa Mogens's Skyld. — —

Det var et Par Maaneder efter den før nævnte Samtale mellem Mogens og Inger, at gamle Mads Bødker var paa Arbejde paa Borrekjær. Han var kommen der en Uges Tid igjennem; thi i Slutningen af Februar Maaned var Ingers Moder død, og nu havde Mogens besluttet, at der skulde laves noget om paa Huset, saadan at den Gamles Stuer kunde blive taget med ind i de Unges Lejlighed. — Maren Lunding havde givet sin Fader det Paalæg, at hvis Mogens en Dag var hjemmefra paa en længere Tur, saa skulde han spørge Inger, om hun ikke havde Lyst at komme ned og see til Maren og de Gamle om Aftenen. Men han maatte først sige det, efter at Mogens var taget afsted. Og hvis Inger spurgte ham, om der kom andre Fremmede, saa skulde Mads sige, at det vidste han ikke noget om, men det tænkte han ikke. Han maatte ikke fortælle til noget Menneske, at Maren havde sagt alt dette til ham.

Det hele var noget, Maren selv af egen Drift havde fundet paa; for hun syntes, det var Synd, at Inger og Ditlev aldrig skulde faa hinanden at see. —

Da Mads Bødker efter denne Samtale havde gaaet atter en Ugestid og arbejdet i Stuerne paa Borrekjær, fik han at vide en Tirsdag Morgen, at Mogens ved Middagstid skulde rejse til Odense og først kom hjem næste Dag. — Det var let for Mads at komme til at tale ene med Inger; hun var saa tit inde at see paa hans Arbejde i Salen, der nu

blev forøget med den ene af den Gamles Opholdsstuer. — Han sagde det da til hende, om hun ikke havde Lyst at komme ned at see til Maren Lunding og hans Kone nu i Aften til en Kop Kaffe.

Mads bemærkede, at Inger blev rød, og det havde han ikke seet før.

„Tak skal I have,“ svarede hun. „Men det veed A snart ett, om A har Tid til.“ — Og saa gik hun temmelig hurtig ud af Stuen.

En Timestid efter havde hun atter et Ærinde derinde. Hun spurgte ved samme Lejlighed: „Er I ene hjemme i Aften?“

„Ja, det veed A ett. Det er vi vel nok,“ svarede Mads.

„Naa. Ja, saa kommer A nok Kl. 8,“ sagde hun og gik straks ud i Kjøkkenet.

Da Inger om Aftenen kom ind i Dagligstuen hos Mads Bødkers, og Ditlev rejste sig fra Bænken derinde for at give hende Haanden, og hun saae dette hastige Muskelspil, der som et brudt Solspejl i uroligt Vand foer hen over hans forundrede Ansigt, da skjød det igjennem hende som et Lyn: ***ham og ingen anden!***

De vekslede nogle ligegyldige Ord med hinanden, saa faldt han tilbage i en Samtale, som Hans Lunding havde begyndt med ham, før Inger kom ind, og Maren gav sig til at underholde hende.

— Inger sad imens og betragtede Ditlev. Det var jo sletikke, fordi han saadan kunde kaldes kjøn, — han var jo da altfor lys, baade af Øjne og Haar og Ansigtsfarve, — men hvor var det dog godt at see dette Ansigt igjen: saa roligt og aabent og paalideligt! — ja, at man kunde *stole* paa det, ikke gaa i Angst for disse vanvittige Udbrud af Voldsomhed og Særhed! — Ham vilde hun eje, ham vilde hun tilhøre, hvad det saa skulde koste! Blot hun straks havde kunnet gaa hen og kysse ham og sige ham det!

Hun sad og var ængstelig for, hvordan de skulde faa Aftenen her hos Bødkerens til at gaa. Hvad kunde de, uden altfor generende bevidst Komediespil, tale om? — Men hun overraskedes — som det for Resten flere Gange i tidligere Tid var hændet — ved denne søde Pludren om ingen Ting, som lidt efter var i Gang imellem dem, og som ikke blot naturligt kunde holdes gaaende, men som i selve Øjeblikket var dem en Lyst og Glæde og en Hvile.

Det, hun havde længtes efter i Førstningen: at de kunde gaa igjen, han og hun, ene sammen, — det var hun næsten bange for; det kom som Afbrydelse af en lykkelig Fred, da det endelig skulde være.

De var dog ikke gaaet ret langt bort fra Huset ud i den mørke Aften, før selve Ensomheden, det, at de to var ene med hinanden, steg hende som en Rus til Hjerte og Hoved; og uden at der i Forvejen var vekslet Ord imellem dem, kastede hun

sig med sit slanke, stærke Legeme ind til ham og kyssede ham vildt og brændende: „Nu vil A have Dig!“ sagde hun, „nu vil A være Din! Gid A kunde følge med Dig hjem straks og være hos Dig i Nat!“

„Inger! Inger!“ hviskede han, — og de gik videre, vaklende og halvt som i en Vildelse. Saa satte de sig ned paa en Grusdynge, og han drog hende til sig under hede Kjærtegn.

„Skal vi gaa hjem?“ sagde han.

„Nej, det kan ett nytte. Saa faar han for megen Ret imod os. Nu siger A det til ham i Morgen. Lad os nu sige Farvel med det samme. A kan godt gaa ene til Borrekjær.“ —

Lidt efter stod Ditlev ene hjemme i sin Stue. Han var som drukken af hendes Vilje. Og der var et Solskin i hans Hjerte, saa stærkt og straalende, som han syntes aldrig han havde kjendt det.

Da Mogens næste Dag noget over Middag var kommen hjem fra sin Rejse og gik ind i Dagligstuen, stod Inger der.

„Nu tænker A, vi kan blive skilt,“ sagde hun.

„Hvorfor troer Du det?“

„For igaar Aftes var A sammen med Ditlev nede hos Bødkerens.“

„Inger!“ raabte Mogens. Men han tog sig i det: „Vidste Du, at han kom der?“

„Nej, men A kunde næsten tænke det."

„Talte Du med ham?"

„Ja, det gjorde A. Og bagefter, da vi gik derfra ene sammen, da kyssede A ham, aa, A kyssede ham, som A aldrig har kysset et Menneske, og tog ham i mine Arme; og det var ett for at glæde Dig, A lod være med at følge hjem med ham straks!"

„Bad han Dig om det?"

„Nej! — Han har aldrig bedt mig om noget. Hvad han har faaet, det har A altid givet ham af min egen, frie Vilje."

„Jeg vil rejse! — Jeg rejser ud af Landet og kommer aldrig tilbage!"

Inger bøjede pludselig Hovedet og fik Taarer i Øjnene: „Det skal Du have Tak for. Det havde A ett ventet af Dig!"

Men han standsede sin heftige Gang frem og tilbage henne ved Vinduerne, stirrede paa hende og raabte: „Du har ikke noget at takke for! og skal ikke faa det heller! — Du troer maaskee, jeg vil skilles fra Dig, saa Du kunde gjøre, hvad Du vilde? *Aldrig!* — — Du kan søle Dig i Skam og Skjændsel, om Du vil. Men Du skal aldrig komme til at leve ærligt og frit med *ham!* Du troer maaskee, jeg selv skulde tage den allersidste Grænse bort, der er for, hvad ondt Du kan gøre mig. — — — Nej, men jeg vil bort straks. Jeg taler kun til Fader om detteher. Din Skam skal ikke blive aabenlys,

før Du selv vil have det. Men jeg rejser. Jeg kan ikke taale at see Dig mere."

„Naar Du rejser Din Vej, saa kan A tvinge Dig til Skilsmisse!"

Han stirrede paa hende med Forundring i sit Ansigt, men med Øjne, som hun syntes var ganske udtryksløse.

„Hvis det er sandt, saa bliver jeg nødt til at tage herhjem undertiden og være her nogle Dage."

„Naa, det vil Du. — Du skal faa at mærke, at A heller ett skal spare noget Middel, som blot er lovligt, til at slippe løs fra Dig. — Nu gaar A hen til Ditlev for at tale med ham om, hvad vi skal gjøre."

„Du bliver her, saalænge jeg er hjemme!"

„A gjør, som A vil, enten Du saa er hjemme eller ej! — Vil Du hindre mig i at gaa, kommer Du til at binde mig. Og saa skal alle faa at vide straks, hvordan det er fat."

Hun gik ud i Gangen og tog sit Overtøj paa. Lidt efter saae Mogens hende gaa ud af Porten. —

Han følte det saa stenhaardt og dødt indeni sig. Det at hans Vrede og Fortvivlelse ikke længer havde nogen Magt over hende, gjorde, at Lidenskaben heller ikke kunde rase igjennem hos ham selv, ikke komme ud til de Afgrunde, paa hvis Rand han før havde svimlet, naar hun havde stødt ham fra sig. Nu følte han det dunkelt, at det maaskee mest var denne Afgrundssvimmelhed hos ham selv, der før havde givet ham Magt over

hende. Nu var den borte; han *var* egentlig ikke fortvivlet. Men alt var stenhaardt og dødt, alt var hungerbrændende Tomhed i hans Indre.

Han tænkte paa hende, saaledes som hun nu gik Skridt for Skridt — hastige Skridt — henimod Dyrlægeboligen. Men det bitre Mishag, som rejste sig i ham derved, slog pludselig ind, ind imod ham selv og hans Fader, imod den Opdragelse, han havde faaet, — og han indsaae, som i et umiddelbart Syn, hvor levende og bøjeligt, bøjende sig efter Livets Krav, Ditlevs Sind var i Sammenligning med hans. Ditlev kunde sikkert elske Inger, som hun var, fryde sig ved alt nyt hos hende, ihvormeget det saa forundrede ham maaskee; — han selv derimod havde sine bestemte Fordringer hjemmefra, som ikke maatte fraviges, Fordringer, som hun havde at ligne og bøje sig for, og indrette sig efter, — og indtil fornylig havde han kunnet tvinge hende til at bøje sig! — Nu gav hun ham og alle hans Fordringer, og hans Trang og Længsel, det, at han maatte dø uden hende — nu gav hun det altsammen Døden og Djævlen! —

Han kaldte paa Karlen og bad ham spænde for. Han vilde straks over til Holmgaard og tale med sin Fader — over til dette Barndomshjem, som han saa ofte forbandede, men som dog var ham selv, — saa der ikke var en Trevl i ham af andet, end hvad han havde derfra!

Han vilde ogsaa tale med sin Fader om sin Rejse. Han havde en Farbroder i Rusland ved

Mejerivæsenet. Der maatte han sikkert let kunne faa en god Ansættelse. —

Mogens kom tilbage til Borrekjær ved Aftenstid, og da var hans Fader med. Inger var ogsaa kommen tilbage; men da Proprietær Thybjerg begyndte at tale til hende om Mogens's og hendes Forhold, brød hun kort af: „den Sag vilde hun ikke forhandle om med Uvedkommende.“ — Hun vilde gaa. Men hendes Svigerfader greb hende om Armen og blev ved at tale til hende. Da rev hun sig løs med Magt, gik ind i Sovekamret og laasede Døren efter sig. —

Da Proprietæren var gaaet, sagde Inger til Mogens, at Pastor Nissen kom op til Borrekjær i Morgen. Vilde han ikke tale med Præsten, saa kunde han jo sige Nej. Hun selv vilde ikke deltage i Samtalen. Det var Ditlev, der havde ønsket denne Sammenkomst. —

Da Pastor Nissen næste Dags Middag traadte ind i Forstuen paa Borrekjær, tog Mogens imod ham. Mogens var gaaet ind paa at tale med Ditlevs Fader, fordi han tænkte, han delvis kunde faa Medhold hos Præsten.

Pastor Nissen og Mogens var ene i Dagligstuen.

„Efter det Indtryk, som jeg har faaet af Stillingen her igjennem min Søns Beretning,“ sagde Pastor Nissen, „saa er der jo ingensomhelst Udsigt til, at det nogensinde kan blive godt mellem Dem og Inger mere. Men han kunde jo maaskee have seet fejl, og det kunde hun ogsaa, — derfor er

det først og fremmest mit Ønske at høre, hvad De selv siger om den Ting."

„Nej, det kan ikke blive godt igjen. For hun har aldrig været anderledes i Virkeligheden, og nu kan jeg ikke længer bøje hendes Natur."

„Er det ikke et Forsøg paa at bøje hendes Natur, naar De har til Hensigt at nægte Deres Samtykke til Skilsmissen?"

„Nej, hendes Natur kan saamænd ikke bøjes."

„Hm."

„Men det skal ikke blive ret og lovligt, at de to nyder hinanden. Det skal ikke kunne skee frit og uden Skam. Det skal jeg forhindre!"

„De lider meget, Mogens Thybjerg, det kan jeg see. Og jeg skal ingenlunde gaa i Rette med Dem, om De søger den Lidelse, som er den mindste for Dem. — Men troer De nu, De vil lide mere ved at vide hende lykkelig — og taknemmelig imod Dem, end ved at see hende lidende eller udsat for at lide alt det, som kan blive Følgen, hvis De vedblivende siger Nej til Skilsmissen."

„Hvad er det, der kan skee?" foer Mogens op.

„Det vil jeg sletikke udtale mig om. Men Mulighederne kan jo enhver see."

„Lad dem søle sig i Skam og Skjændsel. Jo mere Vanære der kommer over dem, des bedre er det, for det er jo retfærdigt, — *det er sletikke andet end retfærdigt!*"

„Jeg haaber ikke, det skulde komme saa vidt. Men *hvis* det skete, Mogens, — hvis Ditlev og

Inger bragte Skam og Skjændsel over sig selv, saa maatte De betænke *nu*, om det *i Længden* vilde volde Dem Lindring. For Deres Glæde over Straffen den vil meget let kunne forvandle sig til bitterSorg og Anger, netop fordi De i Virkeligheden er et bravt Menneske, Mogens, — men de andres Skam og Skjændsel den vil ikke kunne forandre sig, naar den først er der; den vil altid hvile over dem."

„Jamen det er jo netop godt. Saadan skal det jo være. Angeren dérover — vil jeg i hvert Fald hellere bære end det, jeg nu lider."

„Saa har jeg ikke mere at sige. — Jeg vilde blot lede Deres Tanker hen paa noget af det, som der er at tænke paa i dette Øjeblik, — da det er saa rimeligt, om De selv kunde glemme den Side af Sagen. — Farvel Mogens!"

XI

To Dage efter rejste Mogens til Kjøbenhavn, og en Ugestid efter var han i Riga. Inger havde maattet love ikke at benytte hans Bortrejse som Skilsmissegrund, og han havde saa opgivet nogensinde at vende hjem. — Ingen i Omegnen vidste virkelig Besked med Sammenhængen ved Mogens's Fraværelse fra Hjemmet undtagen Pastor Nissen, Proprietær Thybjerg, der aldrig betroede sin Familie noget, der skulde holdes hemmeligt, — og de Paagældende selv. — Alligevel meget mere end *anede* man jo Grunden. Der var ogsaa flere, der talte til Pastor Boye om, at Inger burde opfordres til at træde ud af Valgmenigheden. Men det var kun enkelte fattige Ivrere, hvis Pengebidrag til Valgmenigheden var saa ubetydeligt, saa de selv saa godt som ikke følte det økonomiske Tryk ved at holde den oppe. — Pastor Boye selv holdt i dette Tilfælde meget strængt over, at man ikke maatte ransage Hjerter og Nyrer; naar Vedkommende ikke selv talte til ham og hellerikke gav

offentligt Anstød, da havde han ikke noget med Sagen at gøre. — —

Tiden gik da foreløbig, uden at der blev foretaget noget. Inger sad og styrede Borrekjær med megen Dygtighed. Ditlev udvidede stadig sin Praksis som Dyrlæge.

Om Efteraaret hændte der det glædelige, at Hans Lunding med Familie atter blev optaget i Valgmenigheden. Ditlev var bleven ved at vaage saa nøje over Hans, saa at denne nu i over et Aar ikke havde nydt en Draabe Spiritus. Og da Ditlev kunde forstaa paa Hans og Maren, at det vilde være dem den allerstørste Opmuntring og Æresoprejsning, om de begge kunde komme ind i Valgmenigheden igjen, henvendte Ditlev sig til Pastor Boye, der straks var Villigheden selv. Paa ganske almindelig Vis, ved selv at indgive skriftlig Begjæring derom, blev Hans med Familie da optaget paany. Men kort Tid efter indbød Pastor Boye baade de gamle og de unge Bødkerfolk til Aftensmad i Præstegaarden, og gjorde ved denne Lejlighed en Tale til Hans og Maren og til Mads og hans Kone, — de kom saadan med i den een for een ligesom i en Ligtale, — der var saa yndig, saa de ikke alene glemte, hvad der havde været dem og Præsten imellem, men blev hans inderlige Beundrere og Tilhængere, mere end nogensinde før. Nu kunde de ogsaa godt see, at det var det bedste for Hans, at han var bleven udelukket en Tid, for uden det var han jo dog nok ikke holdt op med at drikke. — —

Men om Vinteren derefter begyndte Folk at snakke om Ditlev og Inger. Man sagde, at de kom altfor ofte sammen, ikke hos Bødkerens, men snart paa Borrekjær, snart i Dyrlægeboligen. Man sagde også, at Ditlev undertiden blev paa Borrekjær om Natten, og det skjønt det sletikke havde været ondt Vejr, og skjønt han jo kun havde en halv Times Gang hjem.

Hen paa Sommeren kunde alle see, at Inger var frugtsommelig, saa nu vidste man da, hvad man havde at tro og mene. — —

Ditlev var hele det forløbne Aar ret stadig kommen hjemme i Præstegaarden hos sin Fader. Men han havde aldrig talt om Inger til sin Fader, og denne havde da heller ikke nævnt hende i deres Samtaler. Derimod havde Pastor Nissen ofte talt til Ditlev om Forskjellen imellem Samvittigheden paa den ene Side, — Moralen, Ære og Skam paa den anden Side. Men han havde selv haft den Fornemmelse, at hans Tale herom gled af paa Ditlev. Det var, ligesom han ikke rigtig forstod.

Ditlev havde i den sidste Tid kunnet see paa sin Faders Ansigt, at han maatte have erfaret noget om de Rygter, der gik.

En Søndag Eftermiddag, da Ditlev var fulgt med ham hjem fra Kirken, og de sad ene inde i Præstens Studereværelse, spurgte saa Ditlev sin Fader, om han havde hørt, hvad Folk sagde om Ingers Tilstand.

„Jeg har i et Par Maaneder af og til hørt, at

Folk snakkede om jer. Men det, Du dér sigter til, hørte jeg først i Forgaars af Maren Lunding."

„Ja, det er sandt nok," sagde Ditlev. „Der er vist kun godt et Fjerdingaar til, at hun skal føde."

Præsten tog nogle Bøger, der laa paa Bordet, og satte dem paa deres Plads i Reolen. Der var temmelig længe Tavshed i Stuen.

„Ja," sagde han endelig, — „det er mig en stor Sorg, at det er skeet. Dels fordi det vil blive Dig en stor Ulykke, dels fordi det vil volde, at jeg faar Dig meget mindre at see, end hidtil."

„Du mener, at jeg kommer til at rejse herfra?"

„Ja, det bliver Du nødt til. Mange vil ikke have med dig at gjøre efter detteher. Det vil jo vække stor og berettiget Forargelse. Og naar de saa faar en Dyrlæge her til Egnen, saa gaar de Øvrige ogsaa til ham. Jeg vil raade Dig til, saasnart som muligt, at see Dig om efter noget andet. — Har Du nogen Mening om, hvorvidt Mogens Thybjerg holder fast paa, at han ikke vil skilles fra Inger?"

„Ja. — Hun har skrevet. — Han vil ikke under nogen Betingelser!"

„Hm. — Saa er der ikke andet at haabe paa, end Døden for een af Parterne. Saadan, som I nu har indrettet det for jer selv, da vil Forholdene sjælelig slide jer op. I kan med Guds Hjælp overvinde Naget og Smerten *fra Dag til Dag;* men hver ny Dag, der kommer, vil ogsaa bringe jer dem fornyet tilbage. Det kan ingen menneskelig Sjæl holde til i Længden. Og *det* undgaar I ikke ved at

flytte bort. Det er blot for Udkommets Skyld, jeg raader Dig til at flytte."

Det varede en Stund, inden Ditlev sagde: „Jeg var forberedt paa, Fader, at Du vilde blive meget bedrøvet, naar jeg fortalte Dig, hvad der er skeet. Skjønt jeg havde for Resten ogsaa tænkt mig Muligheden af, at Du ikke blev det. Men jeg havde ikke tænkt mig, at Du vilde see paa det næsten som en uoprettelig Ulykke. Og mon Du dog ikke ogsaa seer fejl, jeg mener ligefrem *spaar* fejl? Det er jeg jo da for Resten vis paa. — Jeg vil godt tro, det bliver nødvendigt at rejse herfra; men naar vi kommer et andet Sted hen — jeg tænker mig til Kjøbenhavn — hvor vi kan faa Udkommet, saa troer jeg virkelig ikke, vi vil føle Spor af Nag eller Smerte. Jeg veed sletikke, hvor alt det skulde komme fra."

„Aa ja," — sagde Pastor Nissen og sukkede tungt, „noget af det, der gjør dette saa svært for mig, er naturligvis den Ting, at jeg selv har nogen Skyld i, at det kunde skee: ved den Opdragelse, jeg har givet Dig. Jeg har søgt at bøde derpaa i det sidste Halvaar, men jeg har godt kunnet mærke, at det var altfor seent. Du har rimeligvis slet ikke lagt Mærke til det engang?"

„Nej, det har jeg ikke. Hvad mener Du?"

„Aa, jeg har opdraget Dig for meget inden fra, kunde man gjerne sige. Jeg har ladet dig bedømme alting efter, om Du var i Overensstemmelse med Guds Solskin i Dit eget Inderste. Og det er godt

nok, og det er det vigtigste, men det er ikke det hele. — Der er ogsaa noget, der hedder Lov og Moral og Ære og Skam, — og hvis et Menneske fra Barndommen af ikke har hørt nok om dét, eller senere erfaret nok derom, saa kan Guds Solskin i og for sig ikke lære ham det. *Veed* Du ikke, at en Frugt er giftig, ja, saa kan Du spise den med god Samvittighed; men Du dør alligevel deraf."

„Jamen, kjære Fader, jeg er jo da hellerikke helt uvidende; jeg har godt nok tænkt mig, at Ingers og mit Forhold kunde bringe adskillige Ulykker over os, — jeg veed jo da *noget* om, hvor dumme og indskrænkede Menneskene er, — men det har vi intet Hensyn villet tage til — —"

„Nej, for Du veed ikke, at Folk i dette Tilfælde *har Ret*, og Inger og Du har Uret. Og det er det, jeg skulde have belært Dig om for længe siden."

„Har Folk Ret? Men hvad mener Du dog?"

Pastor Nissen sad tavs, med Hagen støttet i sin Haand, og saae frem for sig.

„Ja, Du har sagt, kan jeg huske," blev Ditlev ved, „for mange Aar siden, at Vorherres Mening var den, at man allerhelst slet ikke skulde gifte sig, for saa spildte man ikke sin Tid, men kunde tjene Guds Riges Sag med alle sine Kræfter; men at *var* man gift, saa maatte man da i hvert Fald kun forlade sin Hustru for at tjene Guds Sag des ivrigere, og aldrig for at gifte sig med nogen anden Kvinde. Men Du sagde, at paa samme Maade for-

bød han at samle sig Forraad, og endnu mere at samle sig Rigdom — —"

„Aa, ja, det hører sletikke herhen," afbrød Pastor Nissen ham. „Det hører sletikke hjemme i borgerlig Moral; naar det drages dérind, saa skeer det enten af Uvidenhed eller af Hykleri. Vi er allesammen altfor store Syndere og Forsømmere til, at den Lov endnu skulde betyde noget for vor Samvittighed. — Nej, naar Du har kunnet handle i dette Tilfælde, som Du har gjort det, med god Samvittighed, saa kommer det af, at det ene naturlige vilde være, at Kjærligheden afgjorde alt i Samlivet mellem Mand og Kvinde, og det er jo ogsaa muligt, at Samfundet kan faa sig indrettet paa dét engang. Men naar det *nu* er umoralsk og æreløst, hvad I har gjort, *virkelig* er det, — da kommer det af, at Samfundet endnu sletikke er indrettet paa, at Kjærligheden skal være eneraadende i det Forhold. Blev det almindeligt under den nuværende Samfundsorden, hvad I to har gjort, da vilde det være den blodigste Uret mod alle Kvinder og navnlig mod alle Børn. Derfor vil I komme til at lide Straf, og det *med Rette*, og derfor veed jeg, hvad jeg vil komme til at lide af Selvbebrejdelse, fordi jeg ikke stærkt nok har indpræntet dig dette for mange Aar siden. For havde Du klart seet denne Sammenhæng, da havde Du ikke kunnet handle med god Samvittighed, som Du *har* handlet. — Men jeg maa sige, jeg har aldrig selv tænkt saa meget derover, som i dette

sidste Aar, efter Mogens Thybjergs Bortrejse. For jeg maa ogsaa tilstaa: jeg har gaaet og frygtet det, som nu er skeet."

„Vil Du virkelig ogsaa kalde det *ærelost*, hvad vi har gjort, Fader?" — stammede Ditlev, halv vred, halv ængstet.

„Ja, Ditlev, det er jeg nødt til. Og at det er ærelost, det vil I desværre faa stærkere og tydeligere at mærke med hver Dag, der gaar. Thi det er Samfundet, der alene bestemmer, hvad der er Ære, og hvad der er Skam. I har krænket Samfundets Moral og Love, saadan som de *nu* er; og det er det afgjørende, og *maa* være det, med Hensyn til Ære og Skam, — i hvor god en Samvittighed I end maaskee i jeres Uvidenhed kan have haft."

Pastor Nissen gik længe op og ned ad Gulvet uden at sige noget. Ditlev havde nok at tænke paa. Han var meget overrasket over den Maade, hvorpaa hans Fader i Aften omtalte Folks *Dom*. Men det maatte vel være, fordi hans Fader ellers gjerne havde talt om de *Kristnes* Maade at dømme paa; for den havde han da i Almindelighed ikke megen Respekt for. — Endelig sagde han: „Ja, Fader, det er ikke, fordi jeg har i Sinde at *handle* efter det Svar, som Du maatte give paa, hvad jeg nu vil spørge Dig om, — men jeg vil alligevel gjerne høre, hvad Du siger dertil: mener Du ogsaa, at det er forkeert, at Inger og jeg nu vil blive sammen, trods det, at vi jo ikke kan blive gift?"

„Aa, det er vanskeligt at dømme om. *Bagefter*

kan det ofte være det bedste, som *før* var det værste. Dèr vilde jeg blot see efter, hvad der var det taaleligste for jer. Det kommer jo ogsaa an paa, hvor dyb og mægtig en Ting jeres Kjærlighed er for jer. At jeres Stilling til Omverdenen vil blive meget vanskeligere, hvis I bliver sammen, end hvis I boer hver for sig, det er jo klart nok. Men nu da den egentlige Fejl og Ulykke er skeet, saa er det vist rimeligst, at lade Tiden og Forholdene raade for Resten. — Een Ting maa Inger jo straks foretage sig, hvis hun ikke allerede *har* gjort det: det er at melde sig ud af Valgmenigheden, at I dog ikke skal komme mere i Folkemunde end strængt nødvendigt."

„Ja, jeg har talt med hende om det. Men jeg er bange for, at hun ikke gjør det. Hun siger, at det ikke kommer dem ved, hvad hun har gjort. Og hun skammer sig ikke derover. Skal hun ud, saa kan de selv besørge det."

„Hm. Det er en mærkværdig Trods hos en ung Kvinde, der vist egenlig dog har oplevet grumme lidt. Men det er tildels maaskee netop Aarsagen til hendes Trods. — Ja, saa skal der jo atter holdes Generalforsamling. Jeg vil saa tage derop og raade dem til straks at udelukke hende. — Men forinden har jeg dog Lyst til at forhandle med hende selv."

De sad endnu længe og talte sammen. Tilsidst holdt de Aftenandagt, som de plejede.

„Ja," sagde Pastor Nissen, „bede til Gud, det kan vi *nu*, og det har vi kunnet hele dette Aar,

som tidligere. Og dermed er Du jo egentlig undskyldt. For naar et Menneske lever i Samfund med Gud, da er det paa Højde med sig selv, — naturligvis med de Evner og den Viden, som dette Menneske nu er i Besiddelse af. — Det bliver saa min Fejl, at jeg ikke, som Din Opdrager, tidsnok har sørget for at gjøre Din Viden mere grundfæstet og omfattende paa det Omraade, som det her gjælder. Jeg kan kun undskylde mig med, at jeg selv først nu til Bunds har indseet, at den gode Samvittighed *alene* gjør ikke et Menneske moralsk. Man maa kjende *Loven*, ikke blot Hjertets naturlige Lov for Godt og Ondt, men ogsaa Samfundets Love, som Forholdene har dannet dem.

Da Pastor Nissen næste Dags Eftermiddag kom op til Borrekjær, traf han Inger ene hjemme. Hun blev meget forlegen ved at see ham, kunde han mærke, men hendes Væsen var venligt og ærbødigt, — som det stemmede med de Følelser, hun fra Barn af havde næret overfor ham.

„Jeg har vist aldrig før været paa Borrekjær," sagde han. „Men jeg haaber ikke, De vil vise mig Døren, fordi jeg nu kommer uindbuden."

„Nej, — Tak, fordi De — —"

„Ditlev var hos mig igaar og fortalte mig — det hele. Men det er ikke det, jeg vilde tale med Dem om. Det er blot en enkelt Ting, nemlig Deres For-

hold til Rønbjerg Valgmenighed, hvoraf De jo vedblivende er Medlem. — Jeg vilde bede Dem om og raade Dem til hurtigst mulig at melde Dem ud deraf."

Inger havde sat en Lænestol frem til Præsten, hvori han havde taget Plads. Hun selv stod henne ved et af Vinduerne mod Haven og pillede af og til et vissent Blad af en Pelargonie.

„Naar A selv tykkes, det er rigtigt nok, hvad A har gjort, og de andre tykkes, det er galt, saa mener A da, det er det rimeligste, at de sætter mig ud, hvis det skal være, og ett, at A selv gjør det."

„Jeg mener, det rimeligste er, lille Inger, at I seer at vække saa lidt Vrede imod jer som muligt; for I vil faa for meget at bære allerede i den, I har vakt."

„Det vil A aldrig bryde mig det mindste om. Borrekjær kan altid skaffe mig saa mange Penge, at A kan leve, selv om ogsaa A skulde rejse væk og lade en anden bestyre den. Saa kan Folk jo ingen Ting gjøre mig. — Og A kan aldrig komme til at kjede mig, saa længe A har Folk deres Dumhed til at lee af."

„Jamen den vil De ikke engang i Længden beholde, hvis De derved tænker paa, hvad Folk vil foretage sig overfor Dem i Anledning af Deres Ægteskabsbrud. — Folk vil ingen Ting foretage sig. Man vil ganske rolig lade Dem sidde med Deres Skam, og for Resten passe sig selv."

Hun svarede ikke straks. Præsten saae op mod

hende. Hun havde bøjet sig ned over Planten. Hun blinkede med Øjnene mod Taarerne og var bleven rød i Kinderne. Hun saae meget yndefuld ud; hendes Skikkelse var ikke lidt forandret allerede; men man kunde sletikke glemme, at det var en slank, jomfruelig Skikkelse, der var forandret.

„Endnu kan Folk da ett lade mig være med min Skam, eller lade være med selv at gjøre Dumheder," sagde hun med noget utydelig Stemme.

„Hvad mener De med det?"

„A mener det, vi lige har snakket om: at de vil gjenne mig ud af Valgmenigheden."

„Ja, Folk vil være Dem kvit, man vil ikke have med Dem at gjøre, det er sandt. Men naar Folk først har faaet Dem sat udenfor alt honnet Selskab, og dermed gjort Dem æreløs, saa vil man for Resten sletikke tage sig det mindste af Dem eller Deres Sager. Det skal De snart faa at see."

„Der er ingen, der kan tage min Ære fra mig! Min Ære, den er min egen!" raabte Inger pludselig med en Stemme, der brast eller slog om i et svagt Skrig. „Saa længe A selv veed, at A har min Ære, saa har A den ogsaa!"

„Æren er ikke Ens egen. Den er en Gave, som enhver ganske vist faar paa Vuggen, medmindre han er født af æreløse Forældre. Men bryder man Samfundets Love, saa tager det denne sin Gave tilbage, og saa er man æreløs."

Hun lo med en graadblandet Latter: „A veed sletett, hvad Samfundet er for noget, A har ingen

Ting med Samfundet at gjøre. Men min Ære veed A hvad er. Hvordan kan A saa have faaet min Ære fra Samfundet?"

„Deres *Trods* er Deres egen, ikke Deres Ære. Deres Trods veed De hvad er, — De veed blot ikke, hvor længe den kan holde sig. Men det skal jeg sige Dem. Naar De ikke længer har noget at bruge Deres Trods imod, fordi alle er gaaet deres Vej fra Dem, saa er Trodsen borte med det samme. Saa vil De faa at mærke, at De ikke længer ejer hverken Deres Trods eller Deres Ære."

„Nu skal De gaa, Pastor Nissen! De skal gaa! For det er ett ret, at A skal staa her og være værgeløs imod Dem!"

„De viser mig Døren. Ja, ja, — men nu har jeg ogsaa faaet sagt, hvad jeg vilde, — undtagen dette: De er saa skjøn, Inger, i hvert Fald at see paa, saa jeg føler mig stolt over, at skulle være Bedstefader til Deres Barn, samtidig med at jeg føler dyb Smerte over al den Ulykke og Ydmygelse, der vil ramme baade Dem og min Søn! — Farvel!"

En fjorten Dage efter var det almindelig bekjendt, at en Kreds af Mænd, navnlig af Valgmenigheden, søgte efter at faa en anden Dyrlæge der til Egnen.

Paa samme Tid kom Maren Lunding en Aften over til Ditlev i Dyrlægeboligen. Hun blev staaende lige ved Døren, da hun var kommen ind i Stuen.

„God Aften, Maren, sæt Dem ned!“ sagde Ditlev.

Til Svar herpaa tog Maren sit Forklæde op og tørrede sine Øjne. Hun snøftede ogsaa.

„Naa, skal vi have os en Samtale om *det*,“ sagde Ditlev. „Jeg kan jo nok tænke, hvad det drejer sig om, naar De saadan giver Dem til at vande Høns uden nogen Indledning.“

„Nu bliver De ett boende her ret længe, Ditlev,“ sagde Maren. — Ditlev syntes for Resten, det halvvejs lød som et Spørgsmaal til ham.

„Nej, det gjør jeg ikke. Jeg har allerede været en Tur i Kjøbenhavn. Jeg tænker ogsaa, der er Udsigt til, at jeg kan faa en helt god Plads derovre.“

„Ja, — saa vil De vel godt selv tilstaa det, at det *er* galt fat, og at — det er Dem, der — —“

„Tilstaa? — er De kommen for at forhøre mig, Maren?“

„A vilde godt vide det af Dem selv.“

„Mener De dét, at Inger skal have et Barn, og at jeg er Faderen? — Ja, det kan De godt faa at vide af mig selv, naar De ønsker det.“

„Aa, Herregud, Ditlev! Som det er da forfærdeligt! — — Pastor Boye bad mig om, at A skulde faa det at vide af Dem selv — —“

„Naa, det havde været lige saa kjønt, om De havde sagt mig det straks.“

„Jo, for han hører jo alle disse Rygter. Den ene siger eet, og den anden et andet. Og det kan han

jo ett tage efter; Hjerter og Nyrer kan han ett ransage; han maa jo have noget sikkert at holde sig til."

„Ja, skal han bruge det til noget? Er det maaskee Inger, han vil have sat ud af Menigheden?"

„Han kan jo ett forstaa, at hun ett for længe siden har meldt sig ud af sig selv. Saa havde vi jo nu været fri for alt det."

„„*Vi!*" — Ja, nu er „*vi*" nok oven paa, Maren. — I sin Tid syntes De dog ikke, Hans skulde ud. Nu er De straks klar over, at Inger skal kastes paa Døren."

„A har ogsaa fortrudt, at vi ett straks kunde see den Gang, te det var det bedste, at Hans kom ud. Men saa var det jo endda kuns en Svagheds Synd, men Inger hun trodser jo Herren."

„Er det Pastor Boye, De mener?"

„Nej, det er Vorherre. Ja, det er det rigtignok."

„Jeg veed saa meget, at den Gang de holdt Generalforsamling i Anledning af Hans, da var han den usleste, den jammerligste Skabning, man overhovedet kunde tænke sig; menneskeligt talt ikke bedre værd end at graves ned i den første den bedste Møgkule. Inger derimod, som De nu vil i Lag med, hun er sund og stærk og modig indtil sin inderste Kjærne. Hvis Vorherre hellere vilde tilgive et Væsen som ham, end et Menneske som hende, saa maatte han have en underlig Smag, — en lige saa underlig nemlig, som den, I Rønbjerg-Folk er begavet med. — — Jeg tænker for Resten

ikke, der skal blive videre Kvalm ud af denne Udsættelses-Forretning; for alle er vistnok enige om, at det skal skee. Min Fader ønsker det i hvert Fald. Det kan De med det samme fortælle Pastor Boye. Det bliver han nok glad over. Farvel, Maren!"

„Farvel, Ditlev!" — Maren greb hans Haand. — „Aa, Gud naadig see i sit Forsyn til jer begge to, det ønskes Eder af — —"

„Af Eders tro, hengivne Maren Lunding. Ja, ja, Maren! Tak for de gode Ønsker!" —

Maren havde lukket Døren og var kommen ud paa Trappestenen. Da vendte hun pludselig om og sagde ind i Stuen til Ditlev: „Men det er saa da sikkert, at hun ett vil gaa af sig selv?"

„Ja, det er sikkert nok, Maren!"

Næste Søndag blev Generalforsamlingen tillyst, og Onsdagen derefter var omtrent de samme Mennesker samlede i Mødesalen paa Højskolen, som for circa 3 Aar siden. Kun sad nu Hans Lunding med Hustru og Svigerforældre henne i Nærheden af Talerstolen. Hans var kommen sig svært, men han var bleven lidt blegfed.

Pastor Boye traadte frem og sagde: „Jeg vil straks bede vor kjære, gamle Pastor Nissen om at tale til os. Han har selv ønsket det saaledes, idet han nemlig troer, at hans Udtalelse hurtigst muligt

vil føre Forhandlingerne til Ende. Og det er jo kun, hvad vi alle ønsker."

Det var tydeligt at see paa Pastor Nissen, at han havde gaaet meget igjennem i den sidste Tid. Paa hans Tale mærkedes det dog ikke. Hans Stemme var klar og fast og af en egen, lys Klang: „Jeg har bedt om Ordet straks, fordi jeg tilraader, at Inger fra Borrekjær bliver udelukket af Valgmenigheden. Naar *jeg* giver dette Raad, saa tænker jeg ingen vil sætte sig derimod, og dermed er Sagen jo saa, praktisk talt, ordnet. — Men samtidig ønsker jeg, at denne Udelukkelse af Valgmenigheden skal blive seet under det rette, kristelige Synspunkt. Og det har jeg noget at sige Forsamlingen om. — Var Kristen-Menigheden ikke saa moralsk verdsligsindet, som den er, da vilde der indenfor den blive viist den samme Overbærenhed overfor Elskoven, som der nu vises overfor Pengene, og den samme Utaalsomhed overfor Pengene, som der nu vises overfor Elskoven. Thi Pengene har sletingen Betydning for Livet i Gud, hvorimod Elskoven *kan* have megen Betydning. Baade Pengene og Elskoven skal vel til sidst ofres for Guds Rige, men herskede kristelig Moral i Menigheden, da blev Pengene ofret først og Elskoven sidst, ikke omvendt. Nu gaar det i Menigheden, som det gaar i Verden: Elskoven trampes der paa, Pengene forgudes. Var den moralske Tankegang ikke saa verdslig i Rønbjerg Valgmenighed, som den er, da vilde man udelukke af den Folk som Pastor Boye, Proprietær Thybjerg, mig og

andre Velhavere; og man vilde bære over med, ja, vise en vis Ærbødighed (den, som nu bliver Pengene til Del) imod Mennesker som Inger fra Borrekjær og min Søn Ditlev, fordi de har ofret meget for Elskovens Skyld. — Men Menighedens Tankegang er nu uomtvistelig bleven grundverdslig i Henseende til *Livsvandel*, *Livsførelse*, den kristelige *Moral* er overalt stillet paa Hovedet. Det var ikke at forlange, at Rønbjerg Valgmenighed i den Henseende skulde være bedre, end hele Resten. — Dette er een af Grundene, hvorfor jeg tilraader Ingers Udelukkelse af Valgmenigheden.

Men dertil kommer, at idet Inger og min Søn har sat Pengehensynet til Side for deres Elskov, har de i dette Tilfælde tillige krænket den borgerlige Lov, der i det hele er bygget paa det Økonomiske. De har handlet imod den borgerlige Moral, de har handlet *æreløst*, — i hvor tungt det er for mig at maatte sige det. — Det er min anden Grund, hvorfor jeg tilraader Ingers Udelukkelse.

Jeg tilraader ingenlunde denne for at hævde Menighedens kristelige Ære, men tværtimod paa Grund af Menighedens Svaghed i kristelig Henseende. — Al Kirketugt er ukristelig, strider aabenlyst mod Kristi Handlemaade overfor Toldere og Syndere, — ihvor meget saa den farisæisk opdragne Paulus kan tilraade den. Aarsagen til Kirketugt er altid Menighedens jammerlige Lyst til at tage sig ud i Verdens Øjne, i Stedet for simpelthen at være det, den er: *Guds Naademidlers Hjemsted.* — Men naar

hele Menigheden befinder sig i en Svagheds-Tilstand, saa var det ikke at forlange af Rønbjerg Valgmenighed, at den skulde være anderledes.

Naar jeg i sin Tid tilraadede Menigheden at beholde Hans Lunding i sin Kreds, da var det, fordi jeg mente, at Menigheden, trods sin Svaghed, dog var stærk nok til at bringe sin Herre dette Offer. Thi Udenforstaaende vilde jo dog kun i ringe Grad lægge Mærke til, om en Stakkel som Hans Lunding hørte til Menigheden eller ej. Naar jeg nu tilraader at udelukke Inger, da er det, fordi hendes Forbliven ingenlunde vilde gaa ubemærket hen, tværtimod kunde berede Valgmenigheden ret betydelige ydre Vanskeligheder. Vanskeligheder, som jeg anseer den for altfor svag i kristelig Henseende til at bære."

Der havde været ganske stille under Talen, og var det ogsaa nu, da han gik ned.

Pastor Boye traadte frem og stod en Stund og pillede ved en Gran-Guirlande, der fra en tidligere Festlighed endnu sad omkring Talerstolens Rand; saa hævede han Hovedet, med et venligt, halvt forlegent, halvt overbærende Smil om Munden: „Saa hørte vi atter en af disse ejendommelige Taler, som kun vor kjære, gamle Pastor Nissen, og ingen uden han, kan holde for os. Der er altid noget befrugtende deri, der er altid nogle Guldkorn at hente i hans Tale, selv om han ofte tager overraskende paa Tingene, ja, selv om det undertiden synes, som om han stillede hele Sagen paa Hovedet. Men selv

da, eller netop da, er der Lejlighed til at see den ligesom fra en ny — hm — Side. — Tak, kjære Pastor Nissen, Tak for alt godt!" — —

Da Ordstyreren havde spurgt, om flere ønskede Ordet, og da ingen meldte sig, blev Afstemningen foretagen. — Det viste sig ved Optællingen, at Inger ved enstemmig Beslutning var udelukket af Rønbjerg Valgmenighed. Men ovre fra Følslev var der ingen mødt til denne Generalforsamling.

XII

Da Ditlev i Løbet af Sommeren var kommen til den Beslutning, at han vilde opgive sin Stilling som Dyrlæge i Rønbjerg og Omegn, henvendte han sig straks til en af Professorerne ved Landbohøjskolen angaaende en Plads i Kjøbenhavn, som han havde hørt var bleven ledig, og paa hvis Besættelse Landbohøjskolen havde Indflydelse. Ditlev var denne Mand fordelagtigt og personligt bekjendt fra Examenstiden; og det varede kun nogle faa Uger, saa fik han Brev fra Kjøbenhavn, at han var valgt og skulde tiltræde Pladsen den 1. September.

Inger havde travlt med at faa ansat en paalidelig Bestyrer paa Borrekjær, hvad ogsaa efter nogen Tids Forløb lykkedes hende. — Den 19. August rejste Ditlev og Inger til Kjøbenhavn sammen.

Den nye Bestyrer paa Borrekjær kjørte dem ned til Stationen. Alle Ingers Tjenestefolk stod og saae paa dem, da de kjørte ud af Gaarden. De sad i

Bagsædet med Ingers lille, toaarige Søn, Børge, imellem sig. — Pigerne græd, de fleste af dem, derimod lagde Ditlev Mærke til, at et Par af Karlene saae til hinanden og smilede. Det var første Gang, Ditlev og Inger viste sig, saa at sige, offentlig sammen.

Nede paa Stationen var der en Del Mennesker, der skulde med Toget. De kjendte dem naturligvis allesammen. De fleste hviskede og lo til hinanden og pegte ret ugenert. Inger saae roligt og koldt paa dem, og lo derefter muntert til Ditlev. Munterheden troede han ganske vist ikke paa; men han maatte forundre sig over det rolige Blik, hvormed hun betragtede dem. Hvor var der nogen anden Bondepige, som kunde have gjort det overfor sine Standsfæller? tænkte han. — Ditlev var dog Præstesøn og derfor lidt mere paa Afstand. Men han saae kun glimtvis paa Folk.

Den gamle Stationsforstander sagde, da Ditlev tog Billetter: „Naa, saa De skal ud at rejse med Deres Kone."

Det gjorde Indtryk af at være venlig meent af den gamle Original; men Ordene havde modsat Virkning paa Ditlev: øjebliksvis fornam han Fremtiden som en Mur, der rejste sig ligeoverfor ham, — uoverstigelig.

De var saa heldige at komme i Kupé sammen med nogle Mennesker, som de ikke kjendte. Ditlev sad og saae paa Landskabet, de kjørte igjennem, hvor han jo kjendte hver forbifarende Mark, hvert

Dige, hver Vandpyt. — Han havde i de sidste Dage flere Gange haft den Fremtids-Følelse: *Umuligt, umuligt!* — Men den havde kun varet nogle Minutter ad Gangen, og saa havde han helt kunnet slippe løs af den. — Denne Gang varede det længe, at han sad og saae paa Landskabet — ligesom sidste Gang, forinden han skulde miste Livet. Og da han forlod disse Tanker, mærkede han, at de var sletikke overvundne. — Naar vi holder ved Perronen i Fjordby, tænkte han, saa er jeg maaskee uigjenkaldelig klar over, at Fremtiden er umulig. — Han var bleven bleg, og der stod Svedperler paa hans Pande. — Hvad der ængstede ham, var sletikke det, han selv direkte kunde komme til at opleve. Men hvordan skulde det gaa, naar det slog sammen over Ingers Hoved, naar hun ikke længer formaaede at holde denne stolte Nakke oven Vande? — Han saae uvilkaarlig over mod hende. Hun sad og legede og snakkede med Drengen.

Paa den brede Perron paa Fjordby Station stod en Fætter til Proprietær Thybjerg, som de godt kjendte. Han var en mild og blød, næsten lidt kvindagtig Mand, trods den Mængde grove Hø-Skjæg, der, ligesom hos Holmgaard-Manden, groede paa hans Underansigt. — Han lignede ellers sletikke Mogens's Fader. — Men da han saae dem, blev han ganske ildrød paa den skjægløse Del af Ansigtet, og vendte sig bort, — sikkert ikke for at haane dem, men i ufrivillig Skamfuldhed. — Ditlev syntes, at Inger blev lidt bleg.

Paa den anden Side af Fjordby sad de en Stund ene i Kupéen, og da der kom Folk ind, var det atter nogle, som de ikke kjendte. Alligevel længtes Ditlev efter, at de kunde komme over paa Fyn; han syntes — (han vidste godt, uden Grund) — at de var mere sikre, naar de først havde Vandet bag sig.

Da de kjørte mellem Strib og Middelfart, løstes pludselig Ditlevs Stemning, tvangløst, frit — ligesom Bølgerne derude paa Bæltet, der vuggede i August-Eftermiddagens Sollys. Men det var en Vuggen imellem Glæde og Graad. Han mindedes, da han kjørte her paa det samme Sted for omtrent fem Aar siden — lige efter det Julemøde paa Højskolen. Netop da han kjørte her, havde han med en forunderlig Fred og Fryd overgivet sig selv og sin Skjæbne til Ingers Afgjørelse og Vilje, og han havde tillige haft en fuld og tryg Følelse af, at han ikke dermed gik udenfor Guds Solskin. — Ja, det var den Gang! — Der steg en Bølge af Smerte, en Følelse af truende Ulykke op i hans Hjerte. — I det samme løb Toget ind mellem nogle Baneskrænter, hvor der paa denne Aarstid i Stedet for Græs groer et purpurrødt Flor af vilde Blomster, — det er vistnok Tjæreurter eller Trævlekroner, — man seer kun røde Blomster for sine Øjne til Skrænternes Rand, hvor den blaa Himmel begynder. Og alt dette røde var nu gyldent af Solen. — — Som en Henrykkelse kom det over ham: Det er Ingers Kjærlighed — rød som Blod!

„See dog de mange Blomster!“ sagde han. Hun

bøjede sig henimod Vinduet. – Men da saae han, at en Mængde sitrende Smaagruber krusede hendes Hage, og at hendes Øjne løb fulde af Vand. — En usigelig, smertefuld og dog jublende Glæde greb ham: at de alligevel *havde* hinanden! — hvad var saa alt andet? selv Døden var jo god, naar man havde oplevet dét!

Han tog varligt om hende og kyssede dette strænge, trodsige, blege Ansigt, der nu var vaadt af Taarer. — At see hende svag og svanger og at være Aarsag dertil! Hver Gang han saae hendes Skikkelse, gjennemstrømmede en forunderlig Følelse ham af *jomfruelig* Herlighed og Skjønhed.

Det blev en helt festlig Tur, den fra Strib til Odense. De kaldte den senere for deres Bryllupsrejse. —

I Odense kom der et Par ældre Folk ind; en lille, sort- og glathaaret, pukkelrygget Mand og en svær, blond Kone. Det hvæsede asthmatisk i Brystet paa ham, naar han talte. Han var meget venlig og interesseret.

„Hvor gammel er saa den lille Dreng?“ sagde han og greb Børge ved Haanden.

Han fik det at vide.

„Naa, han ligner baade sin Fader og sin Moder!“ Det lød næsten fornærmeligt, i den Grad var det usandt, naar Ditlev skulde menes.

„Hvor længe har saa saadanne to unge Mennesker været gifte?“ lod det drillende Tilfælde ham videre spørge.

„Ikke saalænge som De, antager jeg," sagde Ditlev.

Mandens Ansigt fik et fornærmet Udtryk: „Det kan vel ikke være stødende at spørge derom. At De er Mand og Kone, kan enhver jo see, — hvorfor — —"

„Du er ogsaa altid saa nysgjerrig, Nielsen," sagde hans Kone og tog ham i Ærmet.

„Naa, ja, ja — ja, ja —"

„Vi har været gift i tre Aar," sagde Ditlev.

„Seer man det, seer man det. Saa maa man maaskee udbede sig Deres ærede Navn. Jeg hedder Nielsen, Skomagermester paa Vestergade i Odense."

Ditlev gav sig til at snakke med Inger om Drengen. Derefter til at see ud ad Vinduet.

Manden blev ved at skule efter Ditlev paa hele Turen til Nyborg.

For Ditlev havde Egnen atter skiftet Udseende. Dette var jo i og for sig blot en lille komisk Hændelse. Men hvor umuligt gjorde den ikke det hele!

Skomagerens skulde ikke over Bæltet. De steg ud paa Nyborg Banegaard. —

Ditlev sad og saae ud paa Perronen. Den sædvanlige Skjæggemand gik der med sine Aviser. Det sædvanlige Spørgsmaal: „Bliver vi kjørt ned til Færgen?" lød fra Uvidende i Kupeerne. —

„Hvorfor løj Du?" hørte Ditlev i det samme, dæmpet, men heftigt, med Ingers Stemme, nær ved sit Øre.

Han drejede Hovedet: „Til Manden? den puk-

kelryggede Skomager? — Men hvad skulde jeg da gjøre andet?"

Hendes Øjne lynede, og hendes Læber dirrede: „Du kunde have sagt det rent ud! Hvorfor skal det skjules?"

„Aa, Inger!" sagde han, bedende — overfor hendes Heftighed.

„Det er *Din* Fader, der siger, at min Ære er ett min egen!"

„Aa, kjære, lille Inger! Lad os dog være gode imod hinanden. Det er jo det eneste, vi selv er Herre over. Og uden det er da alt fortabt."

De kom til at bo i Nørrevoldgade, ligeoverfor Ørstedsparken. Ditlev lejede Værelse Dør om Dør med Ingers Lejlighed, men saaledes, at de havde hver sin Entrée.

I det første Fjerdingaar fik de ikke i den Grad deres Stillings Vanskelighed at mærke, som Tilfældet vilde have været under mere almindelige Omstændigheder. — De første seks Uger holdt Inger sig ganske stille paa Grund af sin Tilstand, og Savnet af Bekjendte blev derved ikke saa paafaldende. — Det samme var Tilfældet, da hun derefter lagde sig ind paa Fødselsstiftelsen; og siden holdt Barnet hende stadig hjemme. — Fødselen var let; en Maanedstid efter lignede hun atter en slank, ung Pige. Det var en Dreng, hun havde født

til Verden, og skjønt han paa en Maade helt lignede sin Fader, var han dog en stor Dejlighed.

Men da nogle Uger var gaaet efter Drengens Fødsel, begyndte hun for Alvor at mærke Ensomheden. Ikke blot den virkelige Ensomhed fra Dag til Dag, — men endnu langt mere Fremtidens Ensomhed, det, at hun vidste, at saaledes vilde det altid blive ved, hun vilde aldrig mere kunne faa noget med fremmede Mennesker at gjøre, undtagen med Urtekræmmere og Sildekoner og Mælkekudske.

Dette indrømmede hun undertiden for sig selv, uden at hun dog vilde være ved, i hvor høj Grad hun dermed havde erkjendt sin hele Stillings Uholdbarhed. Men sommetider saae hun naturligvis ogsaa lysere paa Forholdene og mente, hun og Ditlev nok skulde faa sig en Bekjendtskabskreds, naar der var gaaet nogen Tid. —

Hun og Ditlev gik næsten hver Aften en Tur i Ørstedsparken. Undertiden havde de den ældste Dreng med, undertiden var begge Børnene hjemme hos Ingers Tjenestepige. Senere, da Foraaret var ved at begynde, kom Pigen ogsaa ofte derud i Parken med den mindste i Vogn. — Ditlev og Inger sad gjærne en Tid paa en Bænk nede i Nærheden af Kanalen. Det samme var ofte Tilfældet med en anden lille Familie; og det hændte da af og til, at man kom til at veksle Ord om Vejret og om Børnene.

En Formiddag, da Inger var ene dernede med begge Drengene, sad hun og snakkede lidt længere

end sædvanligt med den fremmede Kone. Denne sagde, at hendes Mand var Postexpedient og hed Andersen, — og gjættede paa, at Ingers Mand var Boghandler.

„Nissen er Dyrlæge,“ sagde Inger.

Da de gik bort af Parken, spurgte Fru Andersen, om Inger ikke skulde have Lyst til at følge med hende hjem et Øjeblik blot for at see, hvordan de boede. Inger gjorde Indvendinger: at hun jo ikke kunde komme op ad Trapperne med begge Børnene. — „Jamen vi boer i Stuen.“ sagde den Anden, „blot nogle faa Numre borte.“

Fru Andersen var en lille væver En, munter og rund og let i sine Bevægelser som en lille Sidsken eller Stillids, saa fjærn fra Strænghed og Anskuelser som saadan en Fugl, syntes Inger man kunde tænke sig. — — Da hun havde viist Inger rundt i Lejligheden, kom de tilbage til Dagligstuen, og Inger sagde: „Nu maa De da ogsaa med det første komme op og see, hvordan A boer.“

„Tak, ja, det vil jeg forfærdelig gjerne. — Hvor mange Værelser har De?“

„To, — jo foruden Pigekammer og Kjøkken.“

„To! — det var rigtignok ikke meget. Saa kan Deres Mand ingen Stue have for sig selv.“

„Jamen han boer slet ett i Lejligheden.“

„Hvad for noget! — boer De ikke sammen, ha, ha, ha!“

„Nej — for han er ett min Mand.“

„Men — — hvorledes — —?“ — Det var, lige-

som baade Rundheden og Munterheden gik af den lille Frue med det samme. Det var næsten, som om hun skrumpede ind, syntes Inger.

„Ja, vi er ett viet.“

„Og har to Børn!“

„Nej, den Ældste er ett Ditlev Nissens.“

„Men kjære — — men hvis da?“

„Ja, han er min Mands Søn — den Mands, som A er gift med. — Men vi boer jo ett sammen.“

„De er gift Kone — og lever sammen med — —!“

„Min Mand vil ett gaa ind paa Skilsmisse.“

Den lille Frue var vegen tilbage fra Inger og saae paa hende ganske fremmed: „Men — vil De da ikke gaa!“ næsten skreg hun. — Det virkede paa Inger ligesom fysisk, — som et Slag, en Lussing.

Det bruste op i Inger: hun vilde tale til hende, hun vilde sige hende Sandheden, det lille, dumme Menneske! Men Ordene tabte Lyden i Ingers Mund, næsten som naar man skal til at sige noget i Søvne. Det var jo sletikke den Kone, hun indtil for lidt siden havde talt med. Det var noget helt fremmed, det, som stod dér foran hende: det er *Samfundet!* sagde det pludselig inde i hende. *Dér er Samfundet og vil tage Din Ære fra Dig!* — —

Hun greb Børge og satte ham op i Fodenden af Vognen, som stod i Entréen med den Lille. Og saa kjørte hun ud af Entréen, — kjørte imod i Gangdøren, stod og trak og halede i Vognen, til hun fik den fri. Nu rullede hun af Sted med den

henad Fortovet. Aa, det var æreløst, alt, hvad hun foretog sig, — aa, det var ogsaa komisk! det var til at lee ad for alle andre! Hun saae sig selv dér i Døren med sin Travlhed og med sin Vrede! — og nu her paa Gaden!

Da Ditlev kom hjem til hende om Aftenen, fortalte hun ham det hele. Han svarede ingen Ting. Han tog hende blot om Halsen og blev ved at kysse hende.

„A er bange, det skal gaa, som Din Fader har sagt, Ditlev. Aa, da A kjørte henad Gaden med mine to stakkels Unger! Det var ligesom at løbe for en Tordenbyge, — det var ligesom alle skulde grine ad os. Og A tykte selv, A var grinagtig!"

„Det eneste Middel, der er tilbage — det er: sletikke at tænke paa det," sagde Ditlev. „Gud forlanger ikke, at vi skal tænke derpaa, og hvis dét betyder nok for os, saa kan vi sikkert ogsaa lade være."

„A troer ett, A kan leve paa denhér Maade, Ditlev. Troer Du, det blev bedre, hvis vi ett saae hverandre?"

„Folk vilde vel ikke snakke saa meget. Men Du vilde vist blive helt ensom. — — Lille Inger, lad os først prøve, hvordan det gaar, naar vi holder os helt for os selv, eller i hvert Fald er meget forsigtige overfor, hvem vi indlader os med. Det var jo dog muligt, at vi kunde finde enkelte Mennesker at omgaaes, som vi baade syntes om, og som var frisindede nok til — — Det blev vel sagtens ingen

Familie, heller ingen Kvinder maaskee, — som vi kunde bryde os om da. Men muligvis en eller anden Bekjendt, jeg kunde støde paa — —"

„A vil prøve at skrive til Mogens, om han ett vil give mig fri," sagde Inger pludselig.

„Det kan Du jo godt." — Ditlev syntes ikke at have nogen Tro til, at det kunde nytte.

De blev ved at tale sammen, langt ud paa Natten. Og Tanken om at skrive til Mogens om Skilsmisse, havde virket noget paa Inger. Desuden følte hun sig bedre tilpas, naar det var bleven seent, og alle Mennesker sov; saa snakkede de da ikke ondt om hende saalænge, sagde hun. — — Saa følte hun sig virkelig ene med Ditlev, og da begyndte hun — ogsaa nu i Aften — at pludre om Ingenting paa den kjære Maade, som Ditlev kjendte saa godt fra deres første Møder. Og da kom Lykken vældende frem i deres Hjerter, de glemte alt undtagen hinanden. —

Næste Dag skrev Inger til Mogens. Hun bad ham svare straks. Alligevel ventede hun forgjæves Dag efter Dag en langsommelig Maaned igjennem paa Svaret, — inden hun opgav at vente.

Et helt Aar levede Ditlev og Inger, selskabeligt, ene med hinanden. — — Ditlev lærte at kjende et Par Herrer, som han egentlig syntes rigtig godt om, og gjerne vilde have budt med sig hjem. Men han turde ikke stole paa deres Dom om Inger og hans Forhold, — og saa lod han være. Han havde naturligvis ogsaa nogle Bekjendte, som han var vis

paa intetsomhelst Anstød vilde tage af Forholdet, men dem brød han sig desværre ikke om at blive Venner med, og han var vis paa, at Ingers og hans Smag paa det Punkt passede sammen. —

Da hændte det, at der flyttede en enlig Dame ind i et Værelse paa 3die Sal i samme Sted, hvor Inger — og Ditlev — boede paa 2den. Hun var venlig overfor Børn, og blev straks meget indtaget i Ingers to smaa Drenge. Hun traf dem først ude paa Bulevarden sammen med Barnepigen. Men da hun flere Gange gav dem Brystsukker, begyndte den ældste af Drengene at snakke om hende til sin Moder, og han vidste ogsaa godt, at Damen boede „her i Huset". — En Dag var saa Inger selv ude at kjøre den Lille i Ørstedsparken, og da kom den fremmede Dame spadserende forbi. Hun standsede, saae ligesom spørgende hen til Inger, og sagde saa: „Maa jeg have Lov at hilse paa Deres smaa Drenge i Dag ogsaa, Frue? Jeg seer dem af og til hernede paa Bulevarden."

„Ja, værs'god," sagde Inger, gik hen og slog Kalesjen ned for den lille Karsten. — Hun følte sig straks ængstelig berørt ved paany — efter saa lang Tids Forløb — at indlade sig med nogen. Men hun vilde ogsaa gjøre det ganske kort.

Det syntes derimod ikke at være den fremmede Dames Hensigt. Hun snakkede først længe med Drengene, saa gav hun sig til at konversere Inger om Ørsteds-Parkens Skjønhed. — — Inger stod og følte sig saa fattig og svag. Ja, hvor var et Men-

neske som hun dog svagt og usselt, tænkte hun. At andre ikke blot kunde tage Ens Ære fra En, men hele Ens Væsen, Ens Holdning. Hun var jo ingenting overfor denne Dame, — mens hun her stod og svarede Ja og Nej til alt det meget, som den anden sagde. Hun var jo skilt fra de Mennesker, hvor hun havde været blandt de Første, — hun var ikke blot borte fra dem, hun var forstødt af dem alle! Hun havde ingen Steder hjemme. Hun var navnløs, — et stakkels navnløst Vrag, der drev for Vind og Strøm!

Den anden blev ustandselig ved at snakke: „Aa, man bliver helt træt af at staa saa længe,“ udbrød hun endelig; „skal vi ikke sætte os lidt ned?“

De gik hen til en Bænk og tog Plads.

„Vi skal for Resten snart hjem,“ sagde Inger.

Den fremmede Dame bøjede sig ned og tog Børge om Livet: „Skal Du hjem og i Din lille Seng?“ sagde hun.

„Ja.“

„Ligger Du saa paa Din Fa'ers eller Din Mo'ers Side i Sovekammeret?“

„Nej, for Fa'er ligger sletikke derinde.“

„Hvor kan De have to Sovekamre, Frue?“ vendte Damen sig til Inger. „Hele Lejligheden kan jo kun være paa to Værelser?“

„Min — — Den Lilles Fader har sine Værelser paa den anden Side af Gangen,“ svarede Inger. „Naa, lad os nu komme hjem!“ Hun rejste sig og begyndte at skyde Vognen foran sig.

„Tænk, saa har det nok alligevel været ham. — Min Kjæreste saae, at der kom en Mand ud fra Deres Lejlighed iforgaars Aftes. Ja, det vil sige, Klokken var vel nok en eet Stykker. Han havde saadan lyst, lidt rødligt Haar. Min Kjæreste rev en Svovlstik, idet han gik forbi paa Trappen."

„Naa. Ja, det har nok været ham. — Det har da ingen anden været," sagde Inger.

Den fremmede Dames Stemme havde lydt saa mærkelig fortrolig ved det sidste, hun sagde. „Min Kjæreste og jeg kan ikke blive gifte," føjede hun pludselig til.

„Saa. — Kan De ett faae noget at leve af?" sagde Inger.

„Nej, men han er gift med en anden. Og hun vil ikke give ham Lov til at blive skilt fra hende."

Inger svarede ingen Ting. Hun var bleven meget mistænksom. Det skulde jo da være rent besynderligt, om den Andens Tilfælde skulde svare i den Grad til hendes eget, syntes hun.

Men den fremmede Dame blev ved: „Jeg vilde saa gjerne være fortrolig med Dem, Frue. For det er alligevel ikke saa let at træffe nogen, man rigtig kan tale med, naar man har det saadan. Men jeg vil være oprigtig: jeg havde hørt lidt af Viceværten om, at Deres — æh — Mand altsaa ikke boede i samme Lejlighed som De, 'men ved Siden af, og saa syntes jeg saa godt om Deres Smaadrenge og om Dem selv med, Frue, naar jeg saae Dem; saa tænkte jeg, nu da vi dog boede i Hus

sammen, at vi maaskee kunde faae det lidt hyggeligt."

„Aa, A er bleven saa narret med det, saa A veed ett, om det er værdt," sagde Inger.

„Mit Navn er Eduarda Petersen."

„Naa. Ja, A hedder Inger."

„Tænk, jeg synes, det er saadan et dejligt Navn. Det har saadan en landlig, fortrolig Klang. Er De ikke ogsaa fra Landet af?"

„Jo, A er fra Jylland."

„Aa, jeg kommer ned til Dem efter The, Frue, hvis De har Tid, og hvis jeg maa. Jeg forlanger ikke den mindste Fortrolighed fra Deres Side. Jeg vil blot saa gjerne aabne mit Hjerte for Dem. Maa jeg have Lov?"

„Jah, — — naar De sletett regner paa, at A skal gjøre Gjengjæld, saa — —"

„Nej, nej, sletikke! Aa, tusind Tak skal De have. Saa kommer jeg!" — —

Inger skyndte sig at faae Børnene givet Mad og lagt dem i Seng og selv at faa drukket The, for hun kunde nok mærke, at Frøken Petersen var hurtig i Vendingen og gjerne vilde ned til hende snarest mulig.

Det varede da hellerikke længe, inden hun var paa Pletten, og sad med sit Haandarbejde overfor Inger ved Vinduet inde i Dagligstuen. — Saa snart Pigen havde faaet gjort helt i Stand efter Spisningen — for Dagligstuen var ogsaa Spisestue — og var gaaet ud, lagde Frøken Petersen Haandarbejdet

fra sig i Vindueskarmen og sagde: „De troer vist, Frue, at min Historie er saa lang og afvekslende; men det er den egentlig sletikke, den er egentlig saa kort. Min Fa'er er altsaa Sergeant. Mine Forældre boer i Kastellet. Tænk, de har det saa yndigt, saa idyllisk. Men jeg seer dem ikke meget. Det kan jeg ikke. Men jeg blev altsaa Ekspeditrice hos Rovlund paa Kjøbmagergade. Og der kom jeg til at læse og studere voldsom meget — saadan Literatur. Der var et ungt Menneske i Forretningen, — han var for Resten en Præstesøn fra Jylland, det kan være, De kjender ham, han hed Hansen, — han læste altid for mig, saasnart han havde fri. Saa fik jeg jo Interesse for de Mennesker ved Literaturen, og han sagde, jeg kunde godt faa dem at see. Ha, ha, ha! — det Skind! det skulde han nu ikke have gjort — for sin egen Skyld! Men han førte mig altsaa op i „*Balkonen*", De veed, den Kafé, hvor de kommer. Og saa var det lige den samme Aften, at den store, norske Digter — som han dengang var — at han talte til mig. Tænk, det er egentlig det hele!"

„Men er det saa nu den Hansen fra Jylland, De er forlovet med?"

„Hansen! Nej, ham saae jeg — saa at sige — ikke siden den Aften. Han kom nu ogsaa bort fra Forretningen."

„Naa, er De da Ekspeditrice endnu?"

„Ja, heldigvis! Hvordan skulde det ellers gaa? Det vil jeg nok sige!"

„Jamen, hvem er det da, De er bleven forlovet med?"

„Det er jo ham, jeg nævnte, Laakestad — eller Lokkeduen, som jeg nu kalder ham, eller Havelaagen —"

„Ham har De virkelig ett nævnt noget om."

„Den store Nordmand? — Men jeg sagde jo — —"

„Naa, det var den norske Digter?"

„Ja — Digter — — Nej, men nu er han blevet noget ligesom Bjørnson, han kan blive Folkefører, saadan en Slags ukronet Konge — — Det er da det, han nærmest arbejder paa."

„Men han er gift?"

„Ja, — hun boer jo i Kristiania. Men de siger i „Balkonen", naar de vil drille mig, at det er slet-ikke sandt. Det er blot for ikke at blive nødsaget til at gifte sig med mig! Ha, ha, ha! De er egentlig saa ondskabsfulde imod hinanden oppe i „Balkonen". Jeg troer dem selvfølgelig hellerikke."

„Men nu kommer han til Dem om Natten."

„Ja, — De kan jo nok forstaa, vi er ikke forlovede saadan paa den Maade. Men jeg er altsaa hans Elskerinde."

„Men De har ingen Børn sammen?"

„Nej. — Men jeg synes for Resten, det var saa stolt, dette, saadan at føde ham Børn — saa kraftigt, frugtbart."

„Ja, hvis De kunde være Deres Børn bekjendt. Ellers var der da ett noget stolt ved det."

„Hvordan mener De?"

„Ja, De gaar jo da og skjuler, at De er hans Elskerinde. Saa turde De vel hellerett lade nogen vide, at De havde Børn."

„Nej, ikke alle Mennesker. Men der er jo saadan en hel Verden alligevel, man kommer ind i. Dér maa de virkelig godt vide, at jeg er hans Elskerinde. Det regner de ogsaa for en Ære for mig, ved det han er saa berømt."

„Ja — er der nogen Steder — — Hvor er det henne, at det regnes for en Ære?"

„Det er mellem alle hans Venner. Oppe i „Balkonen" f. Eks. — Og dér kommer alle de fineste, nydeligste Mennesker. Laakestad han er nu ikke saadan, hvad man vilde kalde *fin*. — Ja, — ikke saadan, at han er *ringere*. Men han er stor, — imponerende. Men der er nogle, der er saa fine, saa nydelig elegante. — Der er en anden Herre. Han er dansk. Han er Maler. Han er ogsaa ugift. Og saa en ung Dame, der er Student. Det er hans Elskerinde. Nej, hvor de er fortryllende dejlige! Og han behandler hende saa nobelt. Aa, de er saa forelskede! — Jeg har mange Gange faaet Taarer i Øjnene, naar han holder Taler. For han taler om Kjærligheden — og om Stolthed og Frihed — og Rankhed. Og jeg troer bestemt, hun skal have en Lille, efter noget som han sagde i sin Tale. Men man kan ikke see det paa hende endnu. — Der kommer saadan en Renhed i Luften derinde i „Balkonen", naar de to er der. Man kan saa tydeligt mærke, at det er Alvor for dem."

„Jamen, hvis hun nu fik et Barn. Var der saa nogen, undtagen hendes Mand — eller da — ***ham***, som hun turde sige det til? Skulde hun ett gaa og skjule det for alle Mennesker? Det er det, A saa gjerne vilde have at vide."

„Nej, jeg er vis paa, at hvis Frøken Agnes fik et Barn — hun vilde blive forgudet af alle deroppe. De vilde alle finde det saa modigt — og frugtbart — og stolt."

„Troer De virkelig?"

„Jamen det er aldeles sikkert. Det behøver De Skam ikke at stole paa mig — — Ja, nu har jeg jo ingen, jeg kan — — Men De kan jo spørge Deres Mand om det."

„Nissen er ett her i Kjøbenhavn for Øjeblikket. Han er paa en Forretningsrejse i Jylland. Og han veed vist hellerett Besked om saadan noget."

„Ja — min Laakestad vilde De vel ikke tro mere paa, end paa mig. Det er der saamænd heller ingen Grund til — —"

„De maa ett blive vred. De har jo aldrig givet mig nogen Grund til, at A skulde tvivle paa Dem. Men A vilde da gjerne have, at det skulde være sandt, det, De siger. Derfor har A saa ondt ved at tro det. — Men — A vil ogsaa gjerne vise Dem Fortrolighed — —"

„Aa ja, Tak, kjære Fru Inger! Det vilde jeg sætte voldsom stor Pris paa!" Hun greb begge Ingers Hænder.

„Ja, De forstaar nok, — A er jo hellerett gift," sagde Inger.

„Nej, det har jeg jo næsten kunnet tænke mig til. — Aa, De er sød!"

„Jo, A er nok gift. Men ett med — Ditlev Nissen — med den Mand, som boer her." —

„Naa, saadan! Saa er Børnene maaskee Deres — æh — oprindelige Mands Børn?"

„Ja, det ældste er min — første Mands Barn. Men den yngste er Nissens."

„Tænk, saa har de forskjellige Fædre — de to dejlige Drenge!"

„Men Børges Fader vil ett give mig Lov til at blive skilt; saa det kan aldrig blive anderledes, end det er."

„Det er ogsaa nogle skrækkelige Love, at de kan tvinge En paa den Maade."

„Jamen A bryder mig ett det allerringeste om alle de Love. Det, der piner mig, det er det, at A ett kan vise mig for Mennesker, uden at komme til at skamme mig, og uden at de skammer sig ved mig. Uh, A har prøvet det hér — her i Gaden! Der var en Kone, hun fik mig saadan til at skamme mig ved mig selv! — Og det er det, A vilde ønske: at A kunde træffe nogle Mennesker, som A kunde vise mig for uden Skam, — vise mig som Ditlev Nissens Elskerinde og med mine Børn! Men det skulde ett være nogle *faa* Mennesker, det skulde være *mange*, der var enige om det — —"

„Ja, men vi er ogsaa mange, — vi er saa mange,

saa mange, kjære, søde, Fru Inger, — vi er som en hel Verden for os selv."

„Nej — jamen vi skulde ett være skilt ud for os selv — —"

„Hvordan mener De?"

„A mener, A vilde anerkjendes af dem ett blot saadan under Haanden, hemmelig — men naar alle Mennesker saae det — —"

„Ja, ja, ja — men det er jo ogsaa netop saadan, det er. Der kan være *mange* Mennesker i „Balkonen", og De kan være vis paa, de regner ikke det mindste efter, hvad alle de andre siger — alle Snobberne og den fornemme Pøbel. De har deres egen Mening, og det er den eneste, de regner! — Men De skulde rigtignok komme derop. De skal følges med mig."

„Kan da hvem der vil komme der?"

„Ja, det kan de rigtignok. Det er ligesom paa enhver anden Restauration."

„Ja, det var det allerbedste ved det hele. A var bange for, at det saadan var hemmeligt."

„Nej, det er det sletikke. — Naar skal vi saa gaa derop?"

„Ja, — — i Morgen Aften?"

„Saa kommer jeg og henter Dem. Nej, hvor det er dejligt at faa en Veninde igjen. For det maa jeg nok kalde Dem. — Det er saa roligt at have en Veninde. Sine Venner har man saa megen Ulejlighed af." —

De sad endnu og snakkede lidt. Saa gav hun

Inger Haanden paa det hjerteligste, — vovede sig dog ikke til at kysse hende, — og forsvandt.

Næste Aften var Inger og Frøken Eduarda i „Balkonen". Inger lovede, da de kom hjem i Nørrevoldgade igjen, at saasnart hun havde talt med Ditlev, skulde hun meddele sin nye Veninde, hvad hun vilde gjøre for at komme i Forbindelse med den Kreds af Mennesker, som hun deroppe havde seet. —

Hun ventede da heller ikke længere end nødvendigt. Saasnart Ditlev, en otte Dages Tid efter, var inde hos hende, — han var lige kommen med 9-Toget fra Jylland, — sagde hun det til ham, at nu troede hun bestemt, hun havde opdaget nogle Mennesker, som de kunde omgaaes: overfor hvem de kunde være dem, de var, uden derfor at regnes for æreløse."

Ditlev saae noget mistroisk ud.

„A har været oppe i en Kafé, der hedder „Balkonen."

„Hvad for noget! Hvordan var Du kommen derop?"

„Det er en ung Dame, som boer her i Huset paa 3die Sal, som A har lært at kjende. Hun har ført mig derop."

Inger fortalte ham, hvad hun vidste om Frøken Eduarda.

Han sad og betænkte sig lidt: „Gid hun ikke er et uanstændigt Fruentimmer."

„Uanstændig!" sagde Inger noget heftig. „Hun gjør da ett et uanstændigt Indtryk. Og efter de — moralske Regler — saa er A jo ogsaa et uanstændigt Fruentimmer!"

„Nej, Du er ikke!"

„Jo! det vilde da alle Mennesker derhjemme i Rønbjerg sige. Din Fader vel ogsaa."

„Nej, — for der er Grader i Folks Omdømme. Med et uanstændigt Fruentimmer menes der alene et mere eller mindre offentligt Fruentimmer."

„Aa ja, der er *Grader!* Der er Grader i Skam og Æreløshed! — men A bryder mig ligemeget om, hvad de Rønbjerg-Folk og hvad Din Fader siger! For nu har A fundet Mennesker, der ett gaar efter saadanne Regler, men regner Folk for det, de er, naar de seer dem."

„Hvem traf Du deroppe?" spurgte Ditlev stille.

„Har Du været der?"

„En Gang for flere Aar siden. Det var blot for Morskab. Jeg syntes, det var en ganske almindelig Restauration."

„Nej, — almindelig er den sandelig ett! — Der var to unge Mennesker, en Herre og en Dame, som Eduarda for Resten havde fortalt mig noget om i Forvejen. Om der saa ett havde været andre end de to, saa havde det været et ualmindeligt Sted."

„Var de — saadan Frøken Eduardas Venner?"

„Nej, det er de vist sletett, — siden Du har saa meget imod hende. A kunde netop godt mærke, at hun var noget genert overfor dem og holdt sig noget tilbage. Men hun fortalte den unge Dame, hvordan det var gaaet mig i det hele, for det havde A sagt til Eduarda —"

„Til Eduarda?"

„Ja — for hun er sletett, som Du troer. Det maa A da virkelig bedre kunne afgjøre, som har seet hende, talt med hende. — Og saa den unge Dame — hun er Student, hun hedder Agnes Hollstrøm — hun maa saa have sagt det til sin Kjæreste. Han er Maler, han hedder Wiinstedt. For saa kom han pludselig hen til mig, — A sad ved et Vindue og drak The, — og bad mig, om A ett vilde drikke et Glas Vin sammen med ham og en god Veninde. Og saa gik vi ind i et Værelse for os selv, vi tre — han og Frøken Agnes og A — og A kan ett sige Dig, saa indtagende og elskværdige de to Mennesker var. Ja, A bryder mig ett det mindste — eller da ett nær saa meget om, hvordan andre Mennesker dømmer mig, naar to saa *dejlige* Mennesker behandler mig paa den Maade. Og de sagde, at det skulde være et mærkværdigt Menneske, A havde kastet min Kjærlighed paa, hvis de ett ogsaa skulde synes godt om ham —"

„Naa, — Tak! — Men hvad sagde de ellers? Jeg vilde gjerne have et Indtryk af dem."

„Aa ja, A fortalte dem om alle Forholdene derovre i Rønbjerg. Og han sagde saa noget om, at

A maatte jo have haft meget større Vanskeligheder at overvinde for at blive frigjort, end han og hans Lige, og desmere beundrede han, at A alligevel var bleven mig selv tro, — ja, de smigrer vist altid noget, saadan nogle. Saa vilde han absolut have at vide, om A nu ogsaa var bleven Fritænker, og om A ogsaa i religiøs Henseende havde revet mig løs fra det gamle. Det sagde A saa Nej til, det havde A ett. Ja, A havde jo aldrig været saa meget religiøs — som nu Du —"

„Sagde Du det?"

„Ja. Hvad skulde A sige? Og det var jo da sandt. — Men han sad hele Tiden og tav stille, imens A forklarede detteher. — Men saa lige med eet sagde han: „det glæder mig at høre, at De har bevaret Deres Tro. Ikke fordi jeg selv just kan kaldes troende, men der er noget, der drager mig til religiøse Mennesker, — blot deres Moralitet ikke ofte var saa underlig selvgod-klistret —"

„„Selvgod-klistret"! — ja, saamænd!" udbrød Ditlev.

„„Og det gjør saa atter, at man sjældent kan blive kjendt med dem eller være oprigtig mod dem," sagde han. „Saa gjør de straks betænkelige Miner over Ens Moral, og tager tilmed saa underligt grovt og urent derpaa. De faar det kun seet ude fra. For jeg er ellers forvisset om," sagde han, „at hvis den Person, jeg særlig tænker paa, virkelig lærte Agnes' og mit Forhold at kjende, saa var han *nødt* til at finde det baade rent og helligt. — Men dér er jeg

jo rolig overfor Dem," sagde han til mig. „Og jeg vil bede Dem komme til mig engang sammen med Agnes, saa skal vi have det hyggeligt, og jeg haaber ogsaa, vi vil finde det samme Behag i Deres Kjæreste, som naturligvis maa følge med Dem." — Ja, A var saa lykkelig i Øjeblikket, saa A kom til at græde, og Frøken Agnes gik over til mig og kyssede mig."

Efter en Pavse sagde Ditlev: „Ja, jeg vilde ønske, at vi kunde finde Venner i dem. For det er jo en forfærdelig Ensomhed, især *Du* lever i. — Mon det er velhavende Mennesker, de to?"

„Han er nok temmelig velhavende, sagde Eduarda, da vi gik hjem. Men Frøken Agnes er helt fattig. Det er nok mest ved Hjælp og Understøttelser, at hun har kunnet studere."

„Ja, Du skal nu da i hvert Fald forsøge, om Du dér kan faae et godt og forstaaende Bekjendtskab. Og jeg vil naturligvis ogsaa see at komme med. — — Men, Inger, den Følelse af Æreløshed, som Du mest har klaget over, den vil Du jo nok desværre ikke slippe af med ved et saadant Bekjendtskab."

„Troer Du ett? Hvorfor?"

„For Din Ære i den Forstand — som Du vilde forlange det — den kan de to Mennesker jo sletikke give Dig tilbage, i hvor gjerne de vilde. De kan jo ikke give den til sig selv engang."

„Jo, naar de er imellem deres egne."

„Deres egne! — Aa, jeg er bange for, at der er

saa uhyre lidt Sammenhold imellem deres egne, naar det kommer til Stykket. — Men selv om de nok saa meget vilde, — de kan jo da aldrig drive det til, at Frøken Agnes, hvis hun fik et Barn, kunde vise sig med det paa aaben Gade eller i en Jærnbanekupé, endsige i et Selskab, medmindre hun vilde nægte, at det var hendes eget, eller bilde Folk ind, at hun var gift, — naar de spurgte. — Der i „Balkonen" kan de maaskee tale ret frit om deres Forhold og Væsen, men ellers maa de naturligvis saa godt som allevegne tie og ofte lyve. Og det samme maa vi finde os i, lille Inger, ligesom vi hidtil har gjort."

„Men hvor kan det dog være?" sagde Inger — med det Glimt af Fortvivlen i sit Blik, som altid skar Ditlev i Hjertet, fordi hendes Blik af Naturen var saa modigt. — „Hvorfor har de Andre da saadan en skrækkelig Overmagt, saa de helt kan gjøre det til ingen Ting, hvad saadanne Mennesker som Hr Wiinstedt og Frøken Agnes mener?"

„Ja, først fordi de Andre er saa langt, langt, langt de fleste. Men saa er der een Ting til: *at de Andre har Ret.* Ja, jeg maa helt bøje mig for Faders Mening dér! — Selv Balkon-Gjæsterne kan sletikke være overbeviste om, at Wiinstedt handler respektabelt. Kun eet veed de med Vished: at han udsætter Frøken Agnes for Verdens Foragt. Wiinstedt troer maaskee paa, at Forholdet aldrig gaar i Stykker. Men selv Parrets bedste Venner kan ikke være sikre hverken paa denne hans Tro eller paa For-

holdets Varighed. *Og gaar det i Stykker*, da er Vilkaarene altfor frygtelig ulige for de to, til at de kan kaldes retfærdige eller sømmelige. *Han* kan leve videre ugenert, som om intet var passeret. Hun har Barnet at underholde, og kan vanskeligt tage imod mere Hjælp dertil, end Loven foreskriver ham. Og hendes Evne til selv at skaffe Underholdet er samtidig meget forringet. Det er *virkelig* en Skam baade at byde og at tage imod saadanne Vilkaar. Og da derfor Alverden *betragter* det som en Skam for hende, saa bliver hendes Kaar jo derved yderligere forringede, ja, rent fortvivlede. Og selv om nu Wiinstedt personlig er forvisset om Forholdets Ubrydelighed, — hvad han maaskee sletikke er, — saa maa han kunne indsee det stygge, det uretfærdige i, at et Brud for *hende* betyder økonomisk Ruin, medens det sletikke vilde skade *ham*. Sligt *er* ikke ærligt og jævnbyrdigt Kompagniskab. — Det vil ogsaa Samfundet blive ved at holde paa, saalænge det med Sandhed kan siges, at kun *Hustruen* er økonomisk sikret, lige med Manden, *Elskerinden* derimod er økonomisk prisgivet."

Inger sad længe med et grundende Udtryk uden at sige noget.

„Saa mener Du vel, at vi to aldrig burde have indladt os med hinanden?" udbrød hun pludselig.

„Kunde Du have baaret det at leve æreløs, saa kunde jeg aldrig have ønsket mig det uskeet, — for det har saa meget at sige for mig, hvordan Du befinder Dig. Men jeg er jo bange for, det aldrig

bliver muligt for Dig. Og saa er det en Ulykke for os begge to, hvad der er skeet."

„Men *Du* maa da indrømme, at det er forfærdeligt urimeligt, at A skal være æreløs af den Grund?"

„Det, vi har gjort, kan vist i Samfundets Øjne kun staa som en foragtelig, taalt Undtagelse. Og saa maa Samfundet jo ogsaa tage Æren fra os, hvis det ellers er i Stand dertil."

Atter var der en lang Tavshed.

„Vil Du følge med mig derhen — til Hr. Wiinstedts i Morgen Aften?" sagde Inger.

Ditlev lovede det.

Næste Dags Formiddag var Inger en lille Visit oppe hos Frøken Eduarda paa 3die Sal. — Inger fortalte, hvor hun og Ditlev vilde hen om Aftenen.

„Naa, saa Hr. Nissen skal ogsaa med?" sagde Frøkenen.

„Ja."

„Saa faar De ikke Hr. Wiinstedt til at følge Dem hjem?"

„Men hvorfor — — spørger De om det?"

„Næh — det kjender De ikke. Men det kan nu ellers være gruelig morsomt saadan at blive fulgt hjem af en smuk Herre."

„Veed De noget om Hr. Wiinstedt — paa — den Maade?" sagde Inger urolig.

„Nej, nej! Ikke Spor, ikke Spor! — Men jeg kjender andre. — Aa, De er saa sød! — Jeg troer,

De blev helt forskrækket!" — Eduarda greb Ingers Haand og betragtede hende smilende. — „Det er for Resten kjedeligt, at De skal ud i Aften. Saa bliver jeg nødt til at sidde indespærret paa mit Værelse hele Tiden. Det eneste Sted, hvor jeg kunde have gaaet hen, det var netop ned til Dem."

„Hvorfor det?"

„Jo, for dér kan jeg høre, hvis der kommer nogen forbi paa Trappen op til 3die Sal."

„Naa, saa venter De selv fremmede?"

„Ja, maaskee. Men det er sletikke sikkert."

„A synes ellers aldrig De har Besøg af andre end Deres Kjæreste."

„Det *er* ogsaa min Kjæreste!" sagde Eduarda og lo overstadigt.

„A mente, De sagde for et Par Dage siden, at han var rejst til Kristiania og blev der i flere Uger."

Eduarda blev ved at lee: „Det gjør han ogsaa. — Det kan De sletikke forstaa, ha, ha, ha!"

Inger blev lidt ærgerlig og saae ud ad Vinduet. Pludselig følte hun Eduardas Hænder paa sine Skuldre og hendes Mund ved sit Øre: „Det er en anden!" hviskede hun, stadig leende.

„Har De to Kjærester?"

„Aa, han er saa ung, han er fra Jylland af, han er saa naiv — —"

„Saa havde Ditlev alligevel Ret!" raabte Inger. Hun skyndte sig henimod Døren: „A vil ett see Dem mere! A lukker Dem aldrig ind i min Stue tiere!"

Hun slog Døren i efter sig og løb ned paa 2den Sal. — — —

Hun blev ved at sige til sig selv, at Frøken Eduarda kom jo sletikke Hr. Wiinstedt og Frøken Agnes det mindste ved. De behøvede sletikke at være af hendes Slags. Det hjalp ikke noget; de var alligevel kommen til at høre sammen saaledes i hendes Bevidsthed, saa at al hendes Lyst og Mod til at nærme sig Wiinstedt og hans Kjæreste var fuldstændig slaaet til Jorden.

Da Ditlev kom om Aftenen for at hente hende til Turen, fortalte hun ham, hvad der var passeret, og hvad Virkning det havde haft paa hende. Han sagde til hende netop det, som hun selv havde tænkt, til Forsvar for Wiinstedts og Frøken Agnes's Uskyldighed. — Hun svarede: at det kunde jo alligevel ingenting hjælpe hende med det Besøg. Sin Ære fik hun dog ikke igjen. Det havde han jo selv sagt. —

„Ja — — men noget Selskab — i Stedet for denne uafladelige Ensomhed,“ sagde Ditlev.

„Nej, — A vil hellere undvære den Selskabelighed. A har ingen Tro til den længere.“

Inger standsede noget, saa sagde hun fast: „Men nu maa vi skilles, Ditlev, hvor daarlig vi saa kan undvære hinanden. A flytter et andet Sted hen i Byen. A siger saa, at A er gift, men at min Mand lever i Riga. — Og selv om saa Folk skulde faa at vide, at A engang har været Din Elskerinde, saa vil de

vel ett vise mig eller mine Børn fra sig, naar vi to ett sees mere."

„Jamen vi maa da sees, Inger!"

„Aa, hvordan skal det kunne lade sig gjøre?"

„Jo, paa Rejse. Paa aftalt Sted."

„Aa, jamen hvis nogen opdagede det, Ditlev! — For, Du, A *kan* ett taale at leve med Folks Foragt over mig. Og naar vi ett boer sammen, saa *maa* A kunne komme saa vidt, saa de i hvert Fald ett kan tvinge mig til at skamme mig ved mig selv, gjøre mig rød i Hovedet. Aa, der er ingen Ting saa hæsligt, saa hæsligt!"

Ihvor tungt det end var for Ditlev at tænke paa Fremtiden, saae han dog klart, at dette var det taaleligste, de *nu* kunde opnaa, og at det var en Lykke, at Inger selv havde indseet det.

De blev sammen det meste af Natten, men talte kun lidt om Fremtiden. Desmere om den store Skat af glade og sorgfulde Minder, som de ejede og altid skulde være fælles om. Kun een Bestemmelse tog de — trods Ingers Frygt — for Fremtiden: At de skulde mødes een Gang hvert Aar paa Rejse, paa aftalt Sted, i Danmark eller udenlands.

XIII.

Inger flyttede ud paa Vesterbro til Istedgade. Hun besluttede sig til at bo lidt pænere end før; hun mente, at hendes Bekjendtskabskreds, som hun jo nu ene skulde til at danne sig, af nyt og ved Tilfældets Hjælp, vilde komme til at rette sig noget efter hendes Lejligheds Udseende; og det vilde jo atter bestemme, hvilke Kammerater hendes to Smaadrenge fik. — For deres Skyld opgav hun ogsaa sit kjære, jydske „A“, og gav sig til at tale kjøbenhavnsk, saa godt hun kunde.

Hun boede paa 1ste Sal, og fik sine første Bekjendte i Lejligheden ved Siden af. Det var en velstillet Snedkermesters Familie, hun her kom i Forbindelse med. Det var hendes og Drengenes smukke Ydre, der gav den første Anledning — ligesom med Postexpedientens Familie i Nørrevoldgade.

Hun fortalte, efter kort Tids Forløb, ganske aabent, at hun og hendes Mand levede hver for sig, og hun tilføjede, at hun ikke havde villet blive hjemme i Sognet, fordi hun selv ingen Slægt havde

der efter hendes Moders Død, og det var hende ubehageligt at bo saa nær sammen med hendes Mands Slægt og Bekjendte.

Med denne Forklaring var Snedkermester Jørgensens fuldkommen tilfredse. Snedkermesteren selv var en lille, bitte Smule charmeret i Ingers Ydre, og Fruen fandt hele hendes Væsen, Dragt, hendes Indbo og hele Husholdning saa usædvanlig proper og solid, saa der var megen Tale om, at hendes voksne Datter Angla skulde ind til Inger og lære Madlavning. — Samme Angla var forlovet med en ung Handelskommis, Arthur Michelsen, Søn af en rig Entreprenør, der boede et Stykke oppe i Viktoriagade. — Entreprenørens blev da den næste Familie, som Inger stiftede Bekjendtskab med.

Michelsens var meget paapasselige, næsten gjerrige Folk. Entreprenøren holdt altid af at tale om de mange forskjellige Maader, hvorpaa han havde sørget for en sikret Alderdom, ved Assurancer, Livrenter, Byggegrunde, som laa hen og blev „fede“, som han kaldte det, og paa utallige andre Maader. I Flugt hermed talte han ogsaa gjerne om sin Gudfrygtighed, hvorved han havde skaffet sig de fortrinligste Udsigter efter Døden. Her maatte tilmed Snedkermester Jørgensen sidde og tie, thi han var ikke saa gudfrygtig, saa der var noget at rose af. Snedkermesteren talte, — ved Familiesammenkomsterne, hvor Inger jævnlig var med, — altid enten om sine Stridigheder som Arbejdsgiver med Svendene, hvis Fordringsfuldhed og Dovenskab var

ganske utrolige, dels om sine Kampe med Mestrene, da han selv var Svend, paa en Tid da Mestrene var rene Vidundere af Dumhed og Pengebegjerlighed. — Inger kunde godt mærke, at Jørgensens var de smaa i Sammenligning med Entreprenørens. Forlovelsen med den unge Michelsen ansaaes for en stor Lykke for Angla.

En Aften, da Inger sammen med Jørgensens var i Besøg hos Michelsens, sagde dennes Frue til hende, at i Morgen fik de Besøg af en Slægtning fra Jylland, en Murermester Andersen. Om Inger kjendte ham?

Det vidste hun ikke. Hvor han var fra? — Ja, han var fra Fjordby. — Inger blev rød. Murermester Andersen var efter al Sandsynlighed en Fætter til Fru Thybjerg paa Holmgaard.

Allerede to Dage efter kom Fru Jørgensen ind til Inger i dennes Lejlighed og bad om at tale under fire Øjne med hende. — Saa snart de var ene, brød Fru Jørgensen ud i et sandt Raseri mod Inger: „De har narret os, De har bedraget os, De har givet Dem ud for en helt anden end den, De er."

„Jeg har ikke sagt et eneste *usandt* Ord om mig selv," sagde Inger. „At tie, har jeg vel Lov til."

„Nej! — for De har fortiet alt, hvad De burde have sagt, inden De indlod Dem med ordenlige Mennesker. Nu kan det være, at det kan forstyrre Forholdet mellem Michelsens og os, fordi vi har indført saadan En i deres Hus, og de veed, at Angla

skulde lige have været ind til Dem at lære Madlavning."

„Jeg kan tænke, at det er den Murermester Andersen, der har fortalt ondt om mig. Hvad har han sagt?"

„Han har ikke sagt andet, end hvad han har givet os Lov til at sige baade til Dem og til alle og enhver: at De har været en usædelig Tøs, ligefra De var ganske ung, ja, ligefrem et Barn —"

„Det er Løgn!" raabte Inger.

„Er det Løgn? — Allerede da De var tretten Aar, har De siddet og seet ganske rolig paa, at Deres senere Galan badede sig i en Præstegaards-Aa lige for Øjnene af Dem. Er det Løgn?"

„Aa, det er ingen Ting!" sagde Inger harmfuldt, — men hun følte sig allerede i Skammens Vold: hun vidste jo, hvad der vilde komme: „Hvad har han sagt mere?"

„At De har været utro mod Deres Mand, saadan at han af den Grund maatte forlade Dem, — at De senere har levet aabenlyst med Deres Elsker og faaet Børn med ham; at De er bleven udelukket paa en Generalforsamling af en Vælgermenighed, hvor De hørte til, ligefrem *kastet* ud af den! Og enten er begge Deres Børn eller det ene af dem en Horeunge! — Og saa vil De komme i ordenlige Huse, og bringe Skam over pæne Folk, saadant et æreløst Fruentimmer, som De er!" — —

I samme Øjeblik, som hun sagde de sidste Ord, susede Ingers Hænder om Ørerne paa hende, og

da hun vilde slaa igjen, blev hun grebet om Livet, baaret gjennem Stuerne og sat ud af Entreedøren. — Inger laasede efter hende, gik saa tilbage i Dagligstuen, saae sig forvirret om, og kastede sig jammerfuld ned paa en Stol, over Bordkanten, og græd, hulkede højt, — saa begge hendes to Smaadrenge kom ind og stod maalløse og betragtede deres Moder. — De begyndte tilsidst at rykke i hendes Klæder og snakke til hende, og hun tog jo saa den mindste op og sad og græd med Kinden mod hans Pande. — Hun følte sig i dette Øjeblik aldeles som i Fængsel sammen med sine to Børn. Ensomhedens Mure stod paa alle fire Sider tæt omkring dem. Og et Ord, som hendes afdøde Fader havde sagt, og som hun vist aldrig havde tænkt paa, siden hun for næsten en Snes Aar siden hørte ham sige det, blev ved at gjentage sig inde i hende: „Danmark er for lille et Land for Kjæltringer til at leve i. Alle kjender hinanden, og Kjæltringerne de er ogsaa godt kjendt.“ — Hun var jo vel ingen Kjæltring, men hun var et æreløst Fruentimmer. At Fru Jørgensen da ogsaa lige skulde finde dét Ord!

Om Aftenen skrev hun til Ditlev og fortalte ham det hele. Hun skrev, at nu turde hun aldrig see ham. Nu vilde hun leve ganske ene med sine Drenge her i Kjøbenhavn nogle Aar, og undgaa alle fremmede Mennesker, og saa vilde hun tage hjem til Borrekjær for Drengenes Skyld. „For min egen Skyld vilde jeg helst dø,“ skrev hun, „for nu

kan jeg indsee, at jeg slipper aldrig ud af Skammen. Jeg skal blive kaldt æreløs alle mine Dage." — —

Det var kort før Flyttedag, men hun fik straks travlt med at søge sig en anden Lejlighed. Sin Vært maatte hun betale halv Leje forud for at slippe løs. — Hun flyttede hen paa Gamle Kongevej, — og boede nu her hele Vinteren uden at tale med andre end sine Drenge, sin Tjenestepige og de Handlende, hos hvem hun kjøbte sine Varer. —

Den første Dag, der var Foraar i Luften, gik hun henimod Aften ene ud ad den gamle Jernbanevold. — Solen stod oppe over Valbybanke, og kastede sit skraa, men stærke Lys udover Engene, over den blege Kalvebodstrand, udover Amagerlandet, der som en smal, lysegrønt skinnende Stribe tegnede sig under et blaasort, hult Sky-Parti, der højt oppe paa Himlen kronedes af hvidblaa, boblende Damp-Skyer.

Hun følte en vis indre Befrielse. Det var gamle Foraarsfornemmelser fra tidligere Aar, der vaagnede op i hende; men hun kunde samtidig ikke frigjøre sig fra den Forestilling, at hun var en Fange, der var ude at trække frisk Luft, — og atter i Dag var hun kommen til at tænke paa disse Ord, der saa tit havde plaget hende i Vinter: Danmark er for lille et Land for Kjæltringer til at leve i o. s. v. —

Hun satte sig ned paa Voldskrænten, men saae ikke ud over Landskabet. Hun støttede Hovedet i begge sine Hænder. — Hvor skulde hun kunne leve aarevis paa denne Maade? Og naar hun saa flyttede hjem til Borrekjær engang, saa vilde det jo nok blive det samme for hende. Hun vidste jo, hvordan endogsaa Mads Bødkers og Hans Lundings Maren havde været mod Ditlev efter — dét. — Og selv om hun flyttede over til Følslev, — for det kunde hun jo, — — aaja, de var jo nok meget mere optagne og uskyldigere og bedre og rummeligere derovre end i Rønbjerg; men de kunde dog ogsaa kun tage tilgivende og overbærende imod hende. Sin Ære kunde hun aldrig, aldrig faa igjen! — — Aa, naar hun ikke kunde sætte sin egen Mening igjennem om, hvad hun havde gjort, — og det kunde hun jo ikke, — saa var det jo ogsaa nogle forfærdelige Handlinger. Det var jo netop, hvad Folk foragtede, det, hun havde gjort. — Det var dog ogsaa underligt, — for hun syntes ellers, hun brød sig saa lidt om Folk, i hvert Fald havde hun da i tidligere Tid ikke brudt sig ret meget om dem, — men deres *Foragt* kunde hun alligevel ikke taale. Aa, de havde hendes Ære imellem deres Hænder, — og hun syntes gjerne, hun vilde trygle dem om at faa den igjen med hede Taarer, men de gav den vist aldrig tilbage! — Hvor det var en Pine, saadan at være bleven bunden til Menneskene, skjønt hun holdt saa lidt af dem. Og dettehér var jo lige saa galt, som om de

havde taget en af hendes Drenge, og hun kun kunde faa ham fra dem med det gode, — og hun vilde gjerne gjøre sig saa lækker, saa lækker for at faa ham igjen. Men de *vilde* ikke! de *vilde* ikke! — — —

Hun foer sammen. Hun hørte Skridt lige ved sig. Hun saae op, men uden tydelig at skjelne, — hendes Øjne var fulde af Taarer, og Sollyset flimrede deri. — Det var en Mandsperson. — Hun trak hurtig Lommetørklædet op og tørrede sine Øjne:

Det var Mogens, der stod og saae paa hende!

Hun rejste sig op: „Hvorfor kommer Du her?"

„Fordi Du er min retmæssige og ægteviede Hustru, og fordi Du er min Søns Moder. Og fordi Du er den eneste Kvinde, jeg har elsket. Jeg kan ikke blive fra Dig!" — Det var akkurat den samme lidenskabelige Stemme, hun kjendte fra før, — den, der engang havde haft saa stor Magt over hende. Hun følte dens Magt igjen, og, til sin egen Forundring, *som et Behag*. — Hun saae paa ham, flakkende, spørgende, uroligt. Hun kunde ikke taale hans Blik. Hun kunde heller ikke finde Ord til at svare ham med.

„Lever Du sammen med Ditlev endnu?"

„Det er et Aar, siden A sidst saae ham."

„Var Du da bleven led ved ham?"

„Nej, men A kunde ett holde — Skammen ud."

„Inger! — saa har jeg ikke fuldt saa meget at gaa igjennem, som jeg troede, da jeg rejste fra

Riga. — Jeg troede, jeg skulde have truffet jer sammen, — og alligevel kunde jeg ikke holde mig borte længer, — og jeg vilde alligevel have spurgt Dig, om Du nu vilde vende tilbage til mig."

„Vende tilbage til Dig — —!"

Inger syntes, det var, ligesom hun ikke kunde faa sine Ord frem. Det var dog en forunderlig overvældende Magt, dette hans stejle, bratte, afgjørende Væsen havde over hende, en dragende Magt, medens det før mest havde ængstet og truet hende. Hun følte i dette Øjeblik Ditlevs Bøjelighed og Naturlighed som noget ubestemt, blandet, næsten urent noget, — der mindede hende om hele det Liv, hun i de sidste Aar havde ført; — hvorimod Mogens's Væsen satte skarpt Skjel, uoverstigeligt Svælg — ogsaa mellem Ære og Skam; det var, ligesom Skammen sletikke kunde naa over paa hans Side, dér var man endelig udenfor dens Skygge.

Hun saae op paa ham med et Udtryk, der Gang paa Gang nærmede sig til at tale, men hun sagde ikke noget, hun tænkte det blot: jeg har altid syntes, det gjaldt saa meget sammen med Dig, Mogens: enten Himmerig eller Helvede. Nu passer det. Nu er det ligesaadan for mig — —

„Kommer Du saa tilbage til mig, Inger?" spurgte han højt.

Det var for hende, som om hun vaagnede op ved at høre hans Stemme: „Ja!" sagde hun. Men uden at der fulgte nogen Bevægelse med Ordet. Hun blev blot ved at stirre paa ham.

Da greb han hende i sine Arme og knugede hende ind til sig: „Nu vil Du love mig Troskab, Inger, nu vil Du binde Dig med ubrydelige Løfter, ikke?“ sagde han.

„Jo.“

„Det har Du aldrig villet før. Nu skal det blive godt imellem os!“

Det var første Gang, hun havde seet hans Ansigt mildt og lyst — uden at det samtidig havde mistet sit Præg af Vilje og Bestemthed. I gamle Dage var det kun under Selvopgivelse, at han kunde være mild.

De begyndte at gaa tilbage ad Volden henimod Byen. De sagde i lang Tid ingen Ting. Endelig spurgte Inger: „Hvordan fandt Du mig her?“

„Jeg var hjemme i Rønbjerg. Og saa spurgte jeg Din Bestyrer paa Borrekjær om Din Adresse. — Jeg saae Dig for Resten allerede igaar paa Vesterbrogade, men jeg havde ikke Mod til at standse Dig. Gaden var imellem, og Du gik indad mod Byen.“

„Skulde vi saa bo i Rusland?“ sagde Inger.

„Ja.“

Aa ja — tænkte hun ved sig selv — saa bliver der gjort ryddeligt, — bort med alt det gamle, som er bleven ureent, begynde helt fra nyt! — det var ogsaa netop Mogens's Væsen, det var det, hun før havde kaldt overspændt, og som hun nu følte sig saa draget af.

„Er Drengen hjemme?“ spurgte Mogens pludselig.

„Nej, han er med Barnepigen en Tur i Lyngby hos hendes Forældre. Det var, fordi jeg skulde gjøre rent imens i Lejligheden. Jeg har en Kone til Hjælp."

„Naar kommer han tilbage?"

„Han kommer hjem om to Dage. Paa Fredag."

Inger blev rød, fordi hun sagde *han* i Stedet for *de*. Men hun fornam hos sig en Frygt for at nævne Karstens Navn, — Mogens havde jo ogsaa sagt *han*. Men han maatte jo da ellers vide fuld Besked fra sine Forældre. — Pludselig jog det igjennem hende: det hele er jo umuligt, det kan jo aldrig blive godt. Og Ditlev! — — Men da hun saa tænkte paa Ditlev, fornam hun atter over sig hele den Verden af Skam, hvori hun saa længe havde levet. — Og det var, som om disse to modstridende Følelser satte hende selv ud af Spillet. Hun gik videre sammen med Mogens, — og hun syntes næsten ikke, det var hende selv, der fulgtes med ham.

„Saa har Du vel meget travlt i disse Dage?" spurgte han.

„Ja."

„Send Afbud til den Kone, Inger!" sagde han lidt efter. „Lad os nu være ene sammen det Par Dage, indtil Pigen kommer med Børge. Saa maa jeg derefter over og see at faa Borrekjær solgt. Og naar jeg saa kommer tilbage, saa mener jeg, at vi skal rejse straks."

Mogens fulgte med op i Lejligheden. Han bad om noget at drikke, og det bragte hun ham.

Hun syntes hele Tiden, hun vilde bede ham om at gaa, men hun fik det ikke gjort. Det var, som om hun drømte det hele.

Han sad og fortalte om sit Ophold i Rusland, men hun kunde bagefter sletikke huske, hvad han havde sagt.

Det var paa den Maade bleven temmelig seent. Mogens rejste sig forat tage Afsked, — men pludselig hviskede han: „Inger, maa jeg blive her i Nat?"

Hun kom til at skjælve over hele sit Legeme, — og hun svarede noget, men i næste Øjeblik vidste hun ikke selv, hvad hun havde sagt. — Hun var sunken ind til ham, som han stod der foran hende, og hun følte den samme Heftighed i hans Kjærtegn som den Aften paa Borrekjær efter Mødet angaaende Hans Lunding.

Han drog hende med sig ind i Værelset ved Siden af, hvortil Døren stod paa Klem. Det var Sovekamret.

„Hvem har ligget dér?" hørte hun ham pludselig sige, — og det var atter for hende, som om han vækkede hende op af Søvne.

Han stod og stirrede paa den ene af de to Senge derinde.

„Der har Børge ligget det sidste Aarstid," sagde hun. Hun vilde have tilføjet: „og Karsten," —

men det var, ligesom noget sammensnørede hendes Strube, hun fik det ikke sagt.

I det samme rettede han et andet Spørgsmaal til hende, et Spørgsmaal, der baade var stødende af Indhold og tillige sagt i denne haarde, heftige og mistroiske Tone, som hun kjendte saa godt fra deres Ægteskabs Tid paa Borrekjær.

Hun stirrede angst paa ham, men sagde ikke noget.

Og nu spurgte han igjen — mere nærgaaende og ogsaa mere meningsløst end før, thi hvad han spurgte om, var selvfølgeligt.

„Men Du veed jo da, at Ditlev og A har et Barn sammen — —“ fik hun sagt.

„Det veed jeg!“ raabte han ude af sig selv. „Men det vil jeg ikke høre noget om! Og *Du* har heller ikke nævnt det før nu. Hvorfor skulde Du sige det netop nu, i dette Øjeblik?“

„Aa, Gud skee Lov, at A fik det sagt!“ raabte Inger. „Du skal gaa nu, Mogens! Du maa ett blive her! A vil ett have Dig herinde et Øjeblik længere!“

Han blev staaende.

„A skriger, til nogen hører mig!“ sagde hun dæmpet og stakaandet. „A vil ett have Dig herinde!“

Hun stod endnu og ventede nogle Sekunder, men han bevægede sig ikke. Saa gik hun hurtig forbi ham ud af Døren til Kjøkkenet.

Hun lyttede i stor Angst. Men lidt efter hørte hun ham gaa ud i Entreen og ned af Trappen.

Hun løb ud og laasede Døren. Straks efter havde hun, næsten uden at tænke derved, taget Pen og Papir frem forat skrive til Ditlev.

„Jeg vil straks sige Dig det,“ skrev hun, „for senere, veed jeg, at det vil blive vanskeligere. Mogens har været her. Og han har haft en saadan Magt over mig, saa hvis han nu ikke til allersidst havde forskrækket mig ved at tale og tee sig — ja, akkurat som før i Tiden, saa var han maaskee bleven her hos mig i Nat, og saa havde jeg nu været Dig utro. — Noget i Forvejen havde det ogsaa været min Hensigt at følge med ham til Rusland som hans Kone. — Ja, Du kan jo ikke forstaa det, og det kan jeg heller sletikke. Men der var noget hos ham, som jeg blev saa indtaget i, skjønt jeg tidligere netop ikke har kunnet lide det. Jeg kan ikke forklare det. Men det var det, at han forlanger, der sletingen Mangler maa være ved noget, at det skal være helt rent, enten man kan eller ej, — aaja, at alt skal være saa rent og fint og skrubbet og skuret, som det aldrig kan blive selv efter den største Hovedrengjøring. For Du veed ikke, hvor jeg trænger netop til det, jeg føler alting saa blandet og tilsølet, saa jeg næsten ikke kan holde ud at leve. Og nu kunde det tilmed sammen med Mogens have blevet helt nyt, som om der helt var begyndt fra for af, naar vi

kom til Rusland. Men det er jo umuligt, umuligt, ligesom alt andet!

Du spørger vel sagtens, Ditlev, om jeg da ikke holder af Dig, siden jeg kunde bære mig saadan ad. Jo, det gjør jeg. Du er endda den eneste, jeg holder af. Men det er saa lige til at holde af Dig, saa jeg næsten helt kan glemme, hvad det er. Og saa er Du saa blandet. — Du minder saa meget om alt det andet, der er virkeligt. — Nej, saadan som Forholdene er, kan vi ikke leve sammen, Du og jeg, det er rent umuligt, selv om Du ogsaa vilde efter dettehér.

Aa, men Ditlev, jeg er saa angst og bange, saa jeg beder Dig, kom herhen til mig saa hurtigt, som Du kan, baade forat forsvare mig imod Mogens, hvis han skulde komme igjen, men ogsaa forat trøste mig selv og gjøre mig rolig. Ja, kom, Ditlev, ligestraks. Jeg kan ikke undvære Dig i disse Dage, og jeg troer, Du holder af mig endnu, skjønt jeg ikke fortjener det. — Gid Du nu dog ikke maa være udrejst!

Din

Inger.

To Dage efter om Formiddagen var Inger henne paa Banegaarden, hvor hun tog imod Barnepigen og Drengene. — Om Eftermiddagen omtrent Kl. 3 ringede det paa Entreen. Inger var saa sikker paa, at det var Ditlev, saa hun nær havde sagt hans Navn, idet hun lukkede op. — Men det var Mogens.

I det korte Øjeblik, mens hun af Overraskelse glemte at slaa Døren i, var han gaaet forbi hende ind i Entreen, hvor han hængte sit Overtøj fra sig. Hun havde en ubehagelig, fysisk Fornemmelse af Svaghed ved denne hans bestemte Optræden.

Han gik ind i Dagligstuen, og hun fulgte efter. Her vendte han sig pludselig om imod hende og sagde: „Du skal ikke være bange, fordi jeg trængte mig ind. Det er ikke min Mening at bruge Magt i Dag paa nogen Maade. Men jeg frygtede for, at Du skulde have slaaet Døren i for mig straks. — — Inger, jeg vil ydmyge mig for Dig. Jeg veed godt, at Du er i Virkeligheden den stærkeste af os to, og Du skal hellerikke faa andet at mærke derovre i det Fremmede, naar vi først er for os selv — —"

„Det eneste, jeg vil bede Dig om, Mogens, det er, at Du vil gaa, og at Du vil give Dit Minde til, at Du og jeg bliver skilte — —"

„Aldrig!" raabte han højt og skingrende, — saa det var for Inger, som om alting dirrede derinde i Stuen. Derpaa sagde han dæmpet: „Det skal Du blot sætte Dig fuldkommen sikkert ind i, at dét skeer aldrig."

„Hvor Du er ond!" sagde Inger. „Eller hvor Du er taabelig, at Du kan — — Men Du maa jo være sindsforvirret — —"

I det samme hørtes der højrøstet Barnetale og Latter inde fra den anden Stue eller fra Kjøkkenet.

„Er det Børge?“ sagde Mogens. „Jeg vil see ham! Lad ham komme herind!“

„Aa, nej — nej!“ sagde Inger og vilde gaa igjennem Entreen ud i Kjøkkenet. Men i samme Øjeblik kom begge Drengene ind fra Sovekammeret. Barnepigen stod i Døren, som hun havde aabnet for dem.

„De vilde absolut ind til Fruen,“ sagde hun til Inger og gik igjen, — da hun saae den fremmede Herre.

Begge Drengene var noget forlegne og holdt sig i den Egn af Stuen, der var længst fra Mogens. — Børge syntes mest ængstelig overfor den Fremmede. Karsten holdt sig vel tilbage, men saae ganske frejdig op imod ham.

Mogens stod og stirrede paa dem begge. Inger kunde see, at hans Vrede tabte sig, men at han var helt borte i Tanker; hans Ansigt blev mere og mere mørkt.

„Der er ingen anden Udvej,“ sagde han endelig. „Nu seer jeg det. Der er ingen anden Udvej — — Jeg kan ikke give Dig fri, Inger, og jeg kan hellerikke holde Dig fast. Jeg faar jo heller aldrig de to Drenge skilt ad, — og uden det faar jeg Dig aldrig for mig selv alene — — — Lad mig saa blot faa Lov at kysse Børge, før jeg gaar.“

Han gik hen og løftede Børge op fra Gulvet. Og skjønt Drengen klynkede, lod han dog den Fremmede kysse sig.

„Farvel, Inger! — Du vil vel ikke kysse mig?“ sagde Mogens, idet han greb hendes Haand.

„Jo. — Farvel, Mogens!“ sagde hun, lagde Hænderne paa hans Skuldre og berørte hans Læber med sin Mund.

Hun ventede Ditlev hele Aftenen. Men han maatte jo være rejst fra Byen. Hele næste Dag ventede hun ligeledes forgjæves. Om Aftenen ringede det endelig paa Entreen. Hun rejste sig og gik derud. Hun var ganske sikker paa, at det var ham. Men det var kun Posten med Avisen.

Hun satte sig meget skuffet ind i Dagligstuen. Hun vidste knap af, at hun saae i Avisen, da hun pludselig foer op fra Stolen med et Skrig, slagen med Rædsel over noget, som hun ti Sekunder i Forvejen havde læst ganske tankeløst: „**Selvmord.** Mejeri-Forpagter Mogens Thybjerg fra Riga har i Nat paa Hôtel Kongen af Danmark berøvet sig Livet ved et Revolverskud. Den Afdøde . . . . . .“

XIV.

Ditlev kom først til Byen tre Dage efter Mogens's Død. Han saae Ingers Brev og gik straks op til hende.

Hun sagde ham, at Mogens's Fader Dagen forud havde været hos hende og havde spurgt hende ud om Sønnens sidste Tid. —

„Aa, det er godt, han er død!" udbrød hun. „Ellers havde han jo haft Ret til mig alle mine Dage. — — Men A er bange, te A skal aldrig glemme hans Død. A tykkes, det er min Skyld."

„Det har jo aldrig været Din Hensigt at volde hans Død," sagde Ditlev. —

Inger svarede ikke.

Lidt efter sagde Ditlev: „Hvad hele Dit Forhold til Mogens ellers angaar, saa tænker jeg vel under ingen Omstændigheder at Du helt var sluppen udenom *ham*, — dertil havde han for megen virkelig Magt over Dig. Men havde han ikke haft Ægteskabets sejge Baand at binde Dig med, saa var der jo ikke kommen alle de Ulykker ud deraf, og saa er jeg ogsaa vis paa, at det sidste Tilbagefald

sletikke var kommen. Nu kan jeg saa godt forstaa og tilgive, at Du kunde føle Dig dragen af hans stejle Æresfølelse og overnaturlige Idealitet, efter al den Æreløshed, Du har maattet leve i de sidste Aar."

„A tykkes, det er, som A aldrig skulde kunne glemme hans Død," sagde Inger i en underlig angst og ligesom fraværende Tone.

„Inger!" sagde Ditlev bekymret. „Det kan kun Tiden vise. Men lad os i hvert Fald ikke give den Slags Tanker Magt over vore *Handlinger*. — Du skrev i dit Brev, at saadan som Forholdene *var*, kunde vi to umulig leve sammen. Og det giver jeg Dig Ret i. Men nu er jo Forholdene blevne helt andre, og derfor mener jeg, at vi straks skal gifte os og flytte hjem til Borrekjær. Jeg tænker ikke, det vil vare saa forfærdelig længe, inden Folk vil glemme, hvad der er gaaet forud, nu, da vi kan komme som lovlig viede Ægtefolk. Og jeg vil helst leve imellem de Mennesker, — ogsaa naar Fader engang er død. Ikke saa meget for deres egen Skyld, som for — hvad skal jeg sige? — Guds Velsignelses Skyld."

„A vil ogsaa helst leve der, hvis det kan lade sig gjøre — —"

Det var bleven Aften, og Børnene kom ind til dem. Og efterhaanden vældede Virkeligheden fortrolig op omkring dem, saa de tænkte hverken paa det forbigangne eller det fremtidige, men begyndte at tale om Børnene og om alle de smaa, kjendte,

forløsende Ting, som var derinde i Stuen, — og om alt, hvad deres Øjne faldt paa: en Dueflok, som blev ved at kredse udenfor i den blaa Aftenluft, — Solen, som i sin Nedgang farvede Himlen rød langt borte over Byens mange Tage. — Og skjønt Flytningen var nær forestaaende, bredte der sig over alt, hvad de saae, en forunderlig, hvilesød Følelse af *Livsvarighed.*

En Dag i Begyndelsen af Juni Maaned holdt de saa deres Indtog paa Borrekjær som Mand og Kone. —

Inger gik den første Tid, efter sit lange Kjøbenhavns-Ophold, som i en Rus af levende Indtryk. Det var Egnen, Naturen, der fyldte hendes Sjæl med sit Liv, og det var det Arbejde, som hun duede til, og som hun havde maattet savne saa længe. Hun syntes næsten, at hun godt kunde undvære Egnens Mennesker, saalænge den selv gav hende en saadan Rigdom.

Det varede dog ikke mange Uger, før dette var bleven hende til Vane, og hun begyndte at see sig om efter menneskeligt Selskab — foruden Ditlevs og Børnenes. — Det Menneske, hun hurtigt kom til at holde mest af — næst og ganske nær efter dem — var Ditlevs Fader. Hun var saa taknemlig for hos ham at møde den samme stærke Tro som hos Ditlev paa, at alle hendes Uregelmæssigheder

sletingen Ting betød, uden for saa vidt de maaskee havde været nødvendige for, at hun kunde komme til Ro hos den Rette; det eneste, der *gjaldt*, var hendes Kjærlighed til Ditlev; den havde altid været det *Egentlige*.

Overfor andre Folk der paa Egnen maatte hun stadig undre sig: at de saa forholdsvis let kunde glemme, hvad der var skeet, da de dog havde gjort et saa forskrækkeligt Væsen deraf for faa Aar siden. — Hendes Svigerfader forklarede det af, at Folk i Almindelighed ikke var moralsk forargede *selv*; men de var, hver enkelt for sig, bange for at blive grebne af de andre, ikke paa fersk Gjerning, men i faktisk Kammeratskab med den samtidige Umoralitet. Naar først Forbrydelsen hørte Fortiden til, saa kunde man uden Risiko blive Ven med Forbryderen, thi man kunde jo i værste Tilfælde foregive Uvidenhed om, hvordan det hang sammen med ham og hans slette Handlinger.

Hans Lunding, — der for Resten var begyndt at drikke saa smaat igjen, — og Maren var blandt de første, der kom og bød Ditlev og Inger deres Venskab. — Men efter et Par Aars Forløb var der ingen, der mere holdt sig paa Afstand fra dem, undtagen Folkene fra Holmgaard. Man begyndte ogsaa at snakke om, at de burde da ind i Valgmenigheden igjen.

Inger syntes hellere, de skulde blive hos Ditlevs Fader, men Ditlev holdt paa Valgmenigheden. Dels var hans Fader jo nu gammel, næsten halvfjerds,

og svag og kunde snart gaa bort. Dels var der dog mere Fællesfølelse overfor Guds Velsignelse deroppe i Valgmenighedskirken, end nede i Holby, hvor ogsaa Salmesangen var saa daarlig. — Han gik en Dag op til Pastor Boye og sagde, at han og hans Kone gjerne vilde indmelde sig i Menigheden. Pastor Boye blev helt overstrømmende hjertelig, — han sagde blandt andet: „Og saa, kjære Ditlev Nissen, glemmer vi gjensidig alt, hvad der har været os imellem, og jeg beder Dem overfor os være sikker paa, at hvad der er glemt, det er visselig ikke gjemt."

Kort Tid efter at denne Indmeldelse var foregaaet, skrev Pastor Nissen til Pastor Boye, at han vilde gjerne have Lejlighed til at tale til Valgmenighedens Medlemmer; om han derfor maatte indbyde til et Møde i Højskolens Forsamlingssal med sig selv som Taler. — Pastor Boye sendte straks Svar med Tak tilbage og foreslog en Dag, da Mødet kunde holdes, hvis det passede Taleren. —

Skjønt Pastor Nissen ikke i Brevet havde antydet, i hvad Anledning han ønskede dette Møde afholdt, eller hvad han vilde tale om, bredte det Rygte sig dog hurtigt og med almindelig Tiltro, at det var et sidste Opgjør mellem Valgmenigheden og hans Søn og Svigerdatter, han her vilde foretage. Alle imødesaae derfor med stor Interesse Begivenheden, og næsten alle Menighedens Medlemmer var til Stede paa den berammede Dag. Kun fra Holmgaard var der ingen kommen. — —

Det trak lidt længe ud, inden Pastor Nissens Befordring viste sig. Mødet var sat til Kl. 3, og nu var den næsten 4. Det vilde derfor være nødvendigt, saasnart han var kommen ind i Højskolegaarden, at ringe paa Klokken og begive sig over i Forsamlingssalen, — med mindre han da bestemt skulde ønske et Ophold forinden.

Forstander Petersen havde allerede flere Gange været ude paa Trappestenen ved Klokken, men det var hver Gang bleven ham sagt, at man endnu ikke saae noget til Præstens Vogn paa Vejen fra Holby.

Forstander Petersen var ilde tilmode idag, som saa ofte ellers, naar Pastor Boye var nede paa Skolen. Ikke fordi han havde noget imod, at Ditlev Nissen og hans Hustru var bleven vel modtagne i Menigheden, eller at Pastor Nissen skulde tale her — tværtimod, kunde man vel gjerne sige. Men det var *Maaden*, — hvorpaa det hele med dette Møde var kommen: Nissen havde skrevet til Boye, Boye svaret Nissen og lovet ham *Højskolens* (og Menighedens) Forsamlingshus. Pastor Boye havde været Ene-Repræsentant for, kort sagt, *al Ting* ved denne Lejlighed, saa det eneste, Forstander Petersen fik med Sagen at gjøre, syntes at skulde blive dette fattige, at gaa ud og ringe paa Klokken. I Sandhed! en underlig Maade at være Forstander paa! tænkte han bittert. — Inde bagved i Forstuen gik Pastor Boye betænksomt og myndigt op og ned. Han tænkte vel paa, med hvilke Velkomstord han skulde

modtage Pastor Nissen. Han selv — Petersen — vilde næppe faa Lov til at række sin Gjæst Haanden, før Hr. Boye vilde træde frem, byde ham Velkommen og uafvendeligt blive den egentlige Vært. — Petersen tænkte paa, om han dog ikke paa een eller anden Maade kunde gjøre et Sær-Standpunkt, og derved sig selv, gjældende i Sagen, f. Ex. hævde, at *„det havde han altid sagt“*, eller noget lignende. Men naar han tænkte sig om, maatte han for sig selv indrømme, at det havde ingenlunde været Tilfældet. Da Inger og Ditlev blev viist bort, havde han nøjagtigt fulgt Pastor Boye i alle dennes Bevægelser. Ja, — og nu skulde det altsaa vise sig, at da Pastor Boye slog om, saa fulgte han, Petersen, atter nøjagtigt i Præstens Fodspor, — og fik det ærefulde og betydningsfulde Hverv at ringe med Klokken — den gamle Madklokke! — til Forsoningshøjtidelighen. Ha! ha! — — Kunde han saa da ikke *fraraade* denne Forsoning? — ikke selvfølgelig i Længden, — men være den Besindige, der optraadte advarende mod at gaa for hurtigt tilværks? Var det dog ikke saa sin egen Sag, hørte han sig selv sige, paa een Gang at kuldkaste det Standpunkt, man saa længe havde hævdet — — — Men det duede jo sletikke! Stemningen var jo nu absolut *for*, at der skulde være Forsoning, og at man vilde være glad ved hinanden, saa han vilde kun blive endnu mere ensom og overflødig ved nu at stille sig derimod. Hr. Boye vilde kun vinde en ny og ydmygende Sejr over ham.

„Nu vel, hvad er der at gjøre?“ sagde han, næsten højt, til sig selv, — og gik i Fortvivlelse atter ud paa Trappestenen ved Klokken. — I det samme kom der løbende en ung Karl, der havde været oppe paa Udsigtshøjen i Haven, og sagde til ham og til de andre Ventende, at nu kom Pastor Nissen kjørende østen ind i Byen.

Da slog det pludselig, som et Lyn, ned i Forstander Petersen, hvad han havde at gjøre. Barhovedet, som han var, gik han, i Sommerblæsten, over Gaarden, ud af Indkjørslen, ud paa Vejen, helt hen forbi Gadekjæret, — og her, ved Sprøjtehuset, mødte han Pastor Nissens Vogn, før nogen af de andre, længe før Pastor Boye fik et Glimt af Gjæsten at see. Og her gav han sin Gjæst en Velkomsthilsen, saa hjertelig og, som det forekom ham selv, saa udtryksfuld og epokegjørende, saa Slaget maatte betragtes som slaaet, og Forsoningen fuldbyrdet, før Pastor Boye i mindste Maade fik blandet sig deri. — Til yderligere Bekræftelse af Kjendsgjerningen, sprang han selv op paa Vognen og kjørte, som i Triumf, med ind i Højskolegaarden, hvor han, svingende med Haanden, udbragte et Leve for Pastor Nissen, i hvilket saa godt som hele den forsamlede Mængde begejstret — eller forbavset — deltog.

Saasnart Vognen holdt for Døren, traadte imidlertid Pastor Boye frem paa Trappestenen, gik ned og rakte Pastor Nissen Haanden, idet han sagde: „jeg var ikke med i det Leve, som nys blev ud-

bragt, visselig ikke fordi jeg jo ønskede Dem, kjære Pastor Nissen, en saa hjertelig og festlig Modtagelse som muligt, men fordi jeg finder, at hvad vi i Øjeblikket føler Trang til, er ikke at raabe Hurra, men derimod: at *være stille* og *lytte*, lytte til, hvad De har at sige os. Velkommen, kjære, gamle Ven!"

Lidt akavet, paa Grund af Sindsbevægelse, tumlede Forstander Petersen ned af Vognen. — Heftige, oprørske Tanker kjæmpede en kort Tid i hans Indre. Ordene brændte ham paa Tungen: dette er at slaa en tyk Streg over mig og min Stilling, det er at kassere min Handlemaade og min Opfattelse af Situationen. Han stod en Stund maalløs og fortabt — i sine egne Tanker. — Han hørte et Par af de gamle Sønderjyder sige til Pastor Nissen: „De hæ vi so'j æ hele Ti'."*) De samme Ord, som han for lidt siden havde tænkt paa at bruge. Det var, ligesom noget blev svagt inde i ham, ved at høre de Ord sagt saa ærligt.

Endelig fattede han sig. Eet var der dog, man ikke kunde tage fra ham: Med faste, højtidelige Skridt steg han op ad Trappestenens Trin, greb Strengen og slog tre, kraftige Slag mod den gamle, sprukne Klokkes Side.

Øjeblikkelig satte hele Skaren sig i Bevægelse henimod Forsamlingshusets Dør, men Petersen stod under Klokken med en Mine, saa sejerstolt, som en

---

*) Det har vi sagt hele Tiden.

vestjydsk Stationsforstanders, naar han har slaaet de tre afgjørende Slag før et Hurtigtogs Afgang.

Uden anden Indledning end et venligt Nik fra Pastor Boye begyndte Pastor Nissen straks sin Tale:

„Naturligvis har Folk gjort sig deres Tanker om, hvorfor jeg vel kunde ønske at stævne dem til Møde her i Dag," sagde han. „Det er da nok ogsaa blevet sagt, at jeg vilde tale til Folk i Anledning af min Søns og min Svigerdatters Optagelse i Valgmenigheden." — Hans Blik søgte Ditlev og Inger, som han saae sidde et Stykke henne i Forsamlingen. — „Det er ganske sandt, — det har været min *Anledning*. Men det er dog ikke derom, jeg vil tale. — Nej, jeg vil tale i al Almindelighed om *Straf* og om *Tilgivelse*, den kristelige Tilgivelse. Blandt andet fordi der til denne pludselige Forsonlighed, som ofte viser sig, saasnart et paaanket Forhold reent udvortes er bragt i Orden, knytter sig en vrang Forestilling om, hvad kristelig Tilgivelse og Forsonlighed overhovedet er og vil sige.

Men først om *Straffen!*

Straf er en verdslig og udvortes Ting og virker altid overfladisk. Straf er aldeles nødvendig i det Verdslige. Uden Straf gik det verdslige Samfund straks til Grunde. Men den er udvortes; den hører det Overfladiske, Bevidsthedslivet til; den hører sammen med saadanne sjælelige Huddannelser som Ansvarsfølelse, Forsætter, „fri Vilje." — Vi Kristne er meget verdslige; derfor kan vi heller *sletikke*

undvære Straffen med dens hele Tilbehør. Men derfor bliver den ikke mere kristelig.

Kristenliv er en Vækst. Det er ikke Ansvar, Forsætter, „fri Vilje". Det er en Vækst, det vil sige en Brydning mellem evige Grundkræfter, — hvor Bevidstheden blot kan staa og see til. Kristenliv er Brydningen mellem den blandede, urene, men frie og reelle *Naturkraft* og saa den *underfulde Kraft*, Guds Kraft, hans Kjærlighed i Kristus.

Hvor denne Brydning findes, der er Kristenliv; og ved denne Brydning har Straffen intet at gjøre, saalidt som Ansvar, Forsætter „fri Vilje". Paa Kristenlivets Omraade kan Straffen kun frembringe Hykleri, Løgn, Skin-Fremgang, — som Kristenlivet desværre i vore Dage er saa fuldt af.

Derfor: ingen Sammenblanding mellem det verdslige Lov- og Straffe-Liv med dets overfladiske, udvortes Produkter — og saa Kristenlivet, Brydningen mellem Grundkræfterne: den frie Naturlighed og Guds Kraft!

Jeg kan og kunde godt billige, at I af verdslige Grunde udelukkede min Søn og hans nuværende Hustru af Menigheden, fordi deres Forbliven vilde skade jer for meget i Verdens Øjne; men jeg gjentager: kristelig seet var det en Svaghed af jer og intet andet.

Dette om *Straffen!*

Men om den kristelige Forsonlighed har jeg dette at sige: Den er ikke Glæmsel af det forbigangne, men den er en samtidig Tilgivelse af det nærværende.

— Den er vedholdende Tro paa Gudskraften hos en Medkristen, selv da, naar det Naturlige hos ham viser sig allermest blandet og urent. Ja, dét er kristelig Taalsomhed: at tro paa et Menneskes Gudssamfund og *dele det med ham*, alt imens man maaskee fordømmer hele hans samtidige ydre Færd og Handlemaade. Thi den kristelige Tilgivelse har lige saa lidt som den kristelige Vækst noget med Ansvar, Forsætter, „fri Vilje" at gjøre.

Guds Kraft skal i Menigheden, uden fremmed, verdslig Hjælp af Ansvar, Forsætter, „fri Vilje", Straf og Skinvæsen, sejre over den frie Naturlighed og derefter føre denne til Sejr. Thi den frie Naturlighed er en Blanding af alt muligt: af Ondt og Godt, af Grusomhed og Mildhed, af Hæsligt og Yndefuldt, af Grovt og Fint, — blot ikke af Løgn og Skinvæsen. Den er en helt igjennem reel og virkelig Magt.

Ja, maatte vi dog blive fri for al Straffens aandelig-uægte Yngel i Menigheden, saa vi dér kun mødte den frie, uforløjede Naturlighed, hvori Guds Kraft vil røre sig, — som Guds Kraft vil bekjæmpe og besejre, for evig at føre den til Sejr."

Pastor Boye traadte frem for at afslutte. — Med den øvede Talers og Førers Ro stod han længe og betænkte sig, inden han sagde: „„*Den frie Naturlighed, hvori Guds Kraft rører sig!*" — Jamen det er jo Pastor Nissen selv! Det er jo den skjønneste og den sandeste Beskrivelse af sit eget Væsen, han der, sig selv uafvidende, har givet os. Og lad os

kun, i saa Henseende, tage denne gode, kristne Mand til vort Forbillede, saa meget mere som de Ord: „den frie Naturlighed, overvunden og ført til Sejr ved Guds Kraft alene“ — de er jo netop Udtryk for det Grundtvigske i sin dybeste Ejendommelighed. — — Ja, kjære Venner, lad os da ikke glemme dette, men lad os see det som en ny og stor Opgave, dette, at indøve os i, at opøve os til, at arbejde paa, ja, at *forarbejde* vor frie Naturlighed — hm — selvfølgelig i Frygt og Bæven. Og lad os dertil bede om Guds Kraft og Bistand, da vil det lykkes, da vil det vinde Fremgang hos os mer og mer, alt som Dagene gaa, og Aarene skride!“

Efter Mødet var Pastor Nissen, Ditlev og Inger tilligemed en Del Sønderjyder og enkelte andre indbudne til Kaffe i Valgmenigheds-Præstegaarden. — Stemningen var den behageligste og smukkeste. —

Ditlev og Inger kjørte med Pastor Nissen hjem til Borrekjær, da han skulde dér forbi, og han havde Plads nok paa Vognen.

„Der er to Ting,“ sagde Ditlev under Vejs, „som undrer mig: at alting, hele vor Tilstand, kunde være saa forfærdelig, saa rent uudholdelig, *før* Inger og jeg blev gift, — og saa nu: at alt kan gaa i Orden og føles, næsten som om der ingen Ting havde været i Vejen.“

„Aa, det lader sig nok forklare, begge Dele,“

sagde hans Fader. „At alt — ogsaa inde i jer selv — har kunnet komme i Orden igjen saa forholdsvis let, — det beror vel paa, at I — paa Grund af jeres Uvidenhed i adskillige menneskelige Ting — hele Tiden har kunnet bevare Guds Solskin i jere Hjerter. Dernæst paa, at de menneskelige Ordninger og Indretninger, som I glemte, idet I fulgte jere naturlige Tilbøjeligheder, de burde allerhelst forandres, da de lægger udvortes Tvang paa et Omraade, hvor der vistnok ingen saadan Tvang burde være. — Men at Tilstanden forinden jert Giftermaal blev saa rent uudholdelig, det kom jo af, at I brød menneskelig Lov, — der *skal* og *maa* respekteres, saa længe den bestaar, — og derved med Nødvendighed mistede jeres Ære. Thi vi er alle uopløselig bundne til det menneskelige Samfund. Det fornemmer vi ikke saa stærkt, mens vi er derinde, og Baandet, som knytter os dertil, hedder Ære. Men kommer vi udenfor Samfundets Love, da mærkes vor Bundethed, thi da hedder Lænken: *Skam.*"

De kjørte en Tid i Tavshed. Da de var nær ved Alléen ind til Borrekjær, sagde Inger: „A tykkes, A kunde glemme det altsammen, hvis det ett havde kostet Mogens Thybjerg Livet."

„Det er sletikke Meningen, at saadan noget skal glemmes," sagde Præsten. „Og at det har kostet et Menneske Livet, er ingen blot Tilfældighed. En alvorlig Sag kan dog aldrig undgaa at faa alvorlige Følger."

Skjønt jeg ingenlunde anerkjender nogen *Pligt* for en Forfatter til at fremkomme med slige Erklæringer, ønsker jeg dog af særlige, personlige Grunde her at udtale, at Modellerne til de to Personer Pastor Boye og Højskoleforstander Petersen aldrig, saa vidt mig bekjendt, har været bosiddende i Jylland. Dette vil forhaabentlig være tilstrækkeligt til at forhindre alle urigtige Slutninger ud fra det lokale i Romanen. *J. K.*

RETTELSE

Side 122 L. 10 f. o. Floder, *læs:* Flader.
Side 206 L. 9 f. o. Navn, *læs:* Kristeligheds-Navn.

